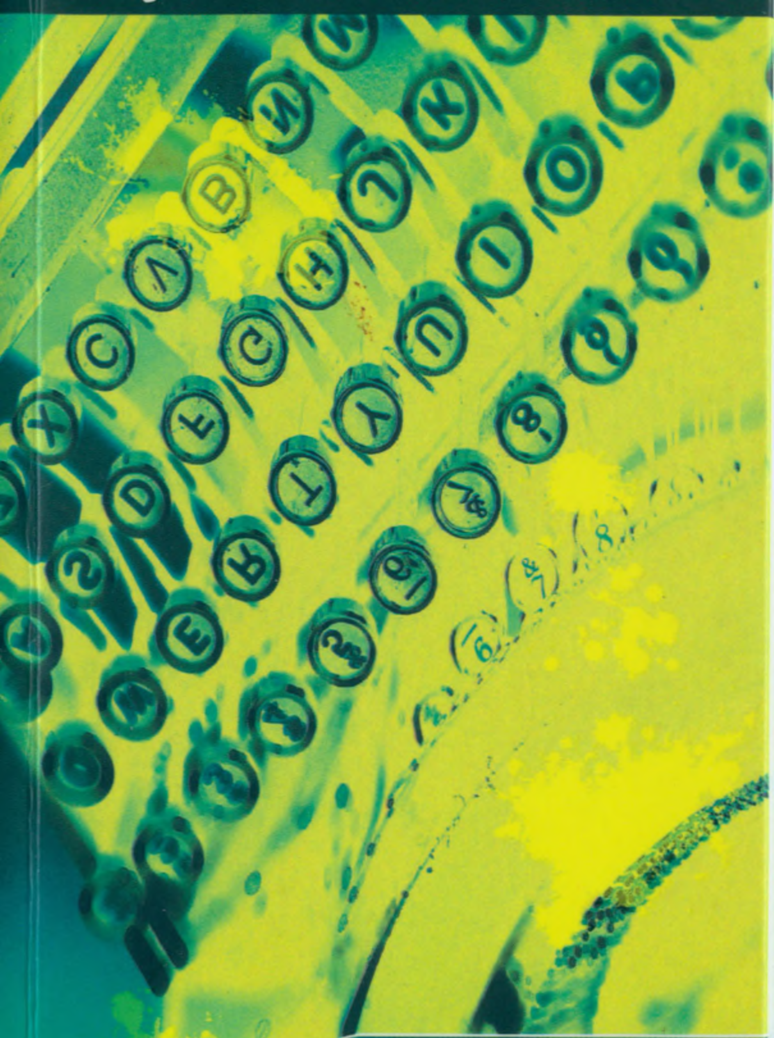
Agatha Christie

Vienu pirštu

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių.

Agata Kristi

Vienu pirštu

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie

The Moving Finger

First published in Great Britain by Collins 1943
Previously published in paperback by Fontana 1961
Reprinted twenty-four times
HarperCollins*Publishers* 1994

Iš anglų kalbos vertė *Lina Bucevičienė*

ISSN 1822-7376 ; t. 36
ISBN 978-9955-740-02-5

Skiriu savo draugams
Sidniui ir Merei Smitams

1 SKYRIUS

Kai gydytojai jau buvo pakankamai mane prikamavę, o slaugės savo vogravimais ir įtikinėjimais būti atsargiam kėlė šleikštulį, galų gale nuo manęs nuėmė gipsą. Markas Kentas patarė man persikelti gyventi į kaimą.

– Skiriu jums gryną orą, ramų gyvenimą ir poilsį. Jūsų sesuo pasirūpins jumis. Valgykite, miegokite ir vegetuokite.

Nepaklausiau jo, ar kada nors dar galėsiu skraidyti. Yra tokių klausimų, kurių neužduodi todėl, kad bijai atsakymo, todėl per pastaruosius penkis mėnesius nė karto nepaklausiau, ar esu pasmerktas likusią gyvenimo dalį praleisti lovoje. Bijojau veidmainiškų slaugės patikinimų: „Kas per klausimas? Savo pacientams mes neleidžiame taip kalbėti!"

Taigi aš nepaklausiau ir gerai padariau. Nebuvau bejėgis luošys – galėjau judinti kojas, atsistoti ir net žengti kelis žingsnius. Ir net jei aš jaučiausi kaip drąsus, vaikščioti besimokantis kūdikis su linkstančiais keliais ir vatinėmis papadėmis, tai tebuvo atpratimas ir laikinas silpnumas.

Markas Kentas buvo geras gydytojas, todėl atsakė į klausimą, kurio aš nedrįsau užduoti.

– Jūs pasveiksite, – pasakė jis. – Iki praeito antradienio, kai atlikome nuodugnią jūsų apžiūrą, mes nebuvome tuo įsitikinę, tačiau dabar galiu jus užtikrinti. Tačiau tai bus ilgas procesas. Ilgas ir, jei taip galima pasakyti, nuobodus. Gydant nervus ir raumenis labai svarbu, kad smegenys padėtų kūnui. Bet koks nekantrumas ar susierzinimas – ir jūs atkrisite. Kad ir ką darytumėte, nesistenkite greičiau

pasitaisyti. Jeigu tik pamėginsite, vėl atsidursite klinikoje. Jūs turite gyventi lėtai ir paprastai, legato tempu. Turi atsigauti ne tik jūsų kūnas, bet ir nervai, nusilpę dėl ilgo gydymo vaistais. Todėl ir sakau – persikelkite gyventi į kaimą, pradėkite domėtis vietos politika, skandalais, kaimo paskalomis. Susipažinkite su savo kaimynais. Siūlyčiau keltis į tokią vietovę, kurioje negyvena joks jūsų bičiulis.

Pritariamai linktelėjau.

– Jau galvojau apie tai, – pasakiau aš.

Nėra nieko labiau nepakenčiamo nei kupina užuojautos šutvė, įgriūnanti į tavo namus ir kvaršinanti tau galvą savo reikalais: „Džeri, atrodai tiesiog nuostabiai, argi ne taip? Be abejonės! Mielasis, turiu tau pasakyti... Kaip manai, ką padarė Basteris?..“

Ne, tai ne man. Šunys žino, ką daro. Jie nušliaužia į ramų kampą, išsilaižo savo žaizdas ir neišlenda tol, kol pasveiksta.

Taip jau atsitiko, kad mudu su Džoana, išklausę aibę nekilnojamojo turto agentų karštų panegirikų nekilnojamajam turtui visose Britanijos salose, apžiūrai pasirinkome Litl Fezą* Limstoke, galbūt dėl to, kad niekada nesilankėme Limstoke ir nieko čia nepažinojome.

Pamačiusi Litl Fezą Džoana iškart nusprendė, kad būtent tokio namo mes ir norėjome.

Jis stovėjo maždaug pusė mylios už Limstoko, palei kelią, vedantį į viržynę. Tai buvo tvarkingas neaukštas baltas namas su nuožulnia Viktorijos laikų stiliaus veranda, nudažyta blyškiai žalsva spalva. Nuo jos atsivėrė puikus reginys į šiliniais viržiais apaugusį šlaitą ir kairėje pusėje stūksančios Limstoko bažnyčios bokšto smailę.

Namas priklausė dviem netekėjusioms ledi, panelėms Barton, iš kurių beliko jaunesnioji – mis Emilė.

---

* little furze (angl.) – mažasis dygiakrūmis, – *vert. past.*

Mis Emilė Barton buvo žavi smulki senutė, neįtikėtinai deranti prie savo namo. Švelniu atsiprašinėjančiu balsu ji paaiškino Džoanai, kad iki šiol niekada nebuvo išnuomojusi savo namo ir greičiausiai nė nebūtų pagalvojusi apie tai. „Tačiau dabar viskas taip pasikeitė, mano brangioji. Pirmiausiai, žinoma, didžiuliai mokesčiai, po to mano akcijos ir obligacijos, kurias visuomet maniau esant tokias saugias, nes kai kurias iš jų rekomendavo pats banko valdytojas. Bet dabar jos, regis, grašio vertos. Užsienietiškos, žinoma. Todėl iš tiesų darosi nelengva. Man nelabai patiko idėja išnuomoti namą svetimiems (esu tikra, kad suprasite mane, mieloji, ir neįsižeisite. Jūs atrodote tokia miela), tačiau kažką juk reikia daryti. O kai pamačiau jus, supratau, jog man bus malonu, jei čia gyvensite jūs. Žinote, šiam namui reikia jaunų žmonių. Turiu prisipažinti – nenorėčiau, kad čia gyventų vyrai."

Kaip tik tuomet Džoanai prisiėjo atsargiai pranešti apie mane. Po šios žinios mis Emilė gana greitai atsipeikėjo.

– O, aš suprantu. Kaip liūdna! Nelaimingas atsitikimas skrydžio metu? Tie jaunuoliai tokie drąsūs. Bet kadangi jūsų brolis faktiškai yra neįgalus...

Ši mintis, regis, nuramino maloniąją namo šeimininkę. Turbūt ji manė, kad aš nedarau to, ko ji taip bijojo ir ką dažniausiai daro vyrai. Todėl ji droviai pasiteiravo, ar aš nerūkau.

– Kaip kaminas, – pasakė Džoana ir pridūrė: – Be to, ir aš rūkau.

– Žinoma. Kokia aš kvaila. Suprantate, aš tiesiog nespėju žengti su gyvenimu. Visos mano seserys buvo vyresnės už mane, o mano brangioji motina – tik įsivaizduokite – sulaukė devyniasdešimt septynerių ir buvo labai reikli. Taip, šiais laikais rūko visi. Bėda tik ta, kad name nėra peleninių.

Džoana patikino mis Emilę, kad mes atsivešime daugybę peleninių.

– Pažadu jums, kad negesinsime nuorūkų į jūsų puikiuosius baldus. Aš ir pati negaliu pakęsti tokio elgesio, – su šypsena pridūrė ji.

Taigi mes susitarėme ir išsinuomojome „Litl Fezą“ pusmečiui su galimybe pratęsti nuomą dar trims mėnesiams. Emilė Barton paaiškino Džoanai, kad ji taip pat įsikurs labai patogiai, nes apsistos kambariuose, kuriuos nuomoja sena jos kambarinė, „ištikimoji Floransa“, ištekėjusi po penkiolikos pas ją ištarnautų metų. „Ji labai miela mergina, o jos vyras dirba statybininku. Jie turi puikų namą Hai Stryte. Aš jaukiai įsikursiu viršutinio aukšto dviejuose kambariuose. Be to, ir Floransa džiaugiasi, jog apsistosiu pas ją.“

Kadangi viskas kuo puikiausiai tiko, mes pasirašėme sutartį ir sutartu laiku įsikūrėme Litl Feze. Mis Emilės Barton tarnaitė Partridž sutiko pasilikti, o jai talkino kiekvieną rytą ateinanti namų darbininkė, ne visai sveiko protelio, tačiau gana miela mergina.

Partridž, niūri ir griežta vidutinio amžiaus moteris, gamino puikiai ir, nors nepritarė vėlyvai vakarienei (mis Emilė buvo įpratusi vakarienei valgyti tik virtą kiaušinį), prisiderino prie mūsų ir net pripažino, kad man reikia atgauti jėgas.

Prabėgus savaitei po persikėlimo į „Litl Fezą“, su oficialiu vizitu mus aplankė mis Emilė Barton. Jos pavyzdžiu pasekė advokato žmona misis Simington, gydytojo sesuo mis Grifit, vikaro žmona misis Dein Kaltrop ir misteris Pajus iš Prijor Endo.

Džoanai tai padarė didelį įspūdį.

– Nežinojau, kad dar tebėra toks dalykas kaip vizitai su vizitinėmis kortelėmis, – kupinu pagarbaus susižavėjimo balsu pareiškė ji.

– Todėl, kad tu nieko neišmanai apie kaimo gyvenimą, – pasakiau aš.

– Nesąmonė. Nepamiršk, kad aš esu praleidusi daugybę savaitgalių su kaimo gyventojais.

– Tai ne tas pats, – paprieštaravau.

Už Džoaną esu vyresnis penkeriais metais. Pamenu, kai buvau vaikas, gyvenome dideliame baltame apšiurusiame name, kurį supo iki pat upės besidriekiančios pievos. Prisimenu, kaip sodininko nepastebėtas šliaužiojau po avietynus. Atmintyje liko baltų dulkių kvapas arklidžių kieme, per jį pėdinantis oranžinės spalvos katinas ir arklių kanopų bildesys arklidėse.

Tačiau kai man buvo septyneri, o Džoanai dveji, mes persikėlėme gyventi pas tetą į Londoną. Nuo to laiko Kalėdų ir Velykų atostogas leisdavome žiūrėdami kalėdinius vaidinimus vaikams, lankydami teatrus, kiną, Kensington Gardeno sodus, o vėliau ir čiuožyklas. Rugpjūčio mėnesį mus išveždavo į kokį nors pajūrio viešbutį.

Bemąstydamas apie tai ir graužiamas sąžinės dėl savo savanaudiškumo, pasakiau Džoanai:

– Bijau, kad tau bus nuobodu. Tau trūks miestietiško gyvenimo.

Džoana – labai graži ir linksma mergina, mėgstanti šokius, kokteilius, meilės nuotykius ir pasivažinėjimus galingais automobiliais.

Džoana nusijuokė ir pareiškė, jog jai nuobodu nebus.

– Tiesą sakant, džiaugiuosi, kad galėsiu pabėgti nuo to šurmulio. Nors tu manęs ir neatjauti, bet mane iš tikrųjų prislėgė ta istorija su Poliu. Man reikia laiko atsigauti.

Šiuo klausimu buvau skeptiškas. Džoanos meilės istorijos visuomet baigdavosi vienodai. Ji turėjo polinkį įsimylėti minkštabūdžius jaunuolius – nepripažintus genijus. Klausydavosi jų begalinių skundų ir stengdavosi padėti jiems pasiekti pripažinimą. Tuomet dažniausiai paaiškėdavo, kad jis – nedėkingas padaras, o ji jaučiasi

žiauriai įskaudinta. Ji tvirtindavo, kad jos širdis sudaužyta, kol atsirasdavo kitas liūdnas jaunikaitis. Kaip įprasta – po kokių trijų savaičių.

Todėl aš nelabai rimtai vertinau Džoanos sudaužytą širdį. Tačiau pastebėjau, kad gyvenimas kaime mano simpatingajai sesutei buvo tarsi naujas žaidimas.

– Šiaip ar taip, aš ir kaime atrodau gerai, ar ne? – paklausė ji.

Aš nužvelgiau ją kritišku žvilgsniu ir negalėjau su tuo sutikti.

Džoana vilkėjo „Miroten" firmos sportinį kostiumėlį, kurį sudarė aptemptas languotas sijonas ir juokinga tirolietiško stiliaus džersio palaidinė trumpomis rankovėmis, mūvėjo gryno šilko kojines, avėjo nepriekaištingus naujutėlaičius raštuotos odos batus.

– Ne, negerai, – paprieštaravau aš. – Neišsiskirtum Limstoko Hai Stryto fone tik tuomet, jei segėtum labai seną drumzlinai žalios ar blukiai rudos spalvos tvido sijoną, vilkėtum prie jo priderintą dailią kašmyro palaidinę, galbūt dar susagstomą nertinį, fetrinę skrybėlę, mūvėtum storas kojines ir avėtum senus batus. Be to, ir tavo veidas atrodo nekaip, – pridūriau.

– Ir kas gi tau jame nepatinka? Pasipudravau pudra, kuri vadinasi „Kaimiškas įdegis", antro numerio atspalvis.

– Būtent, – pasakiau aš. – Jeigu būtum Limstoko gyventoja, tu pudruotum tik nosį ir ne itin kruopščiai dažytum lūpas. Ir tavo antakiai tikrai nebūtų išpešioti.

Džoaną tai prajuokino.

– Manai, aš atrodau jiems baisi? – paklausė ji.

– Ne, nebaisi. Tiesiog keista.

Džoana ir vėl ėmėsi tyrinėti vizitines korteles, kurias paliko mūsų lankytojai. Tik vikaro žmonai pasisekė, o galbūt atvirkščiai – nepasisekė užtikti Džoaną namie.

– Jie atrodo kaip laimingos šeimynėlės, ar ne? – sumurmėjo Džoana. – Misis Legal – advokato žmona, mis Douz – daktaro dukra ir t. t.

– Džeri, manau, jog tai puiki vietelė! – pridūrė ji su entuziazmu. – Tokia miela, juokinga ir senamadiška. Net įsivaizduoti sunku, kad čia galėtų atsitikti kas nors siaubinga, ar ne?

Ir nors žinojau, kad tai, ką ji pasakė, yra kvailystė, sutikau su ja. Tokioje vietoje kaip Limstokas nieko blogo nutikti negali. Keista, bet po šio pokalbio praėjus vos savaitei mes gavome pirmąjį laišką.

II

Matau, jog savo pasakojimą pradėjau nevykusiai. Aš neaprašiau Limstoko, o neįsivaizduojant, koks yra Limstokas, bus neįmanoma suprasti mano pasakojimo.

Limstoko ištakos glūdi senovėje. Maždaug tuo metu, kai normanai užkariavo Angliją (1066 metais), Limstokas buvo gana reikšmingas, ypač bažnytine prasme. Čia buvo nedidelis vienuolynas, kuriam vadovavo ambicingi ir galingi priorai*. Aplinkinių žemių lordai ir baronai išpirkdavo savo kaltes prieš Dievą** palikdami dalį savo žemių vienuolynui. Limstoko vienuolynas sukaupė turtus ir tapo įtakingas, toks išliko daugelį amžių. Tačiau Henriko VIII laikais jį ištiko toks pat liūdnas likimas, kaip ir kitus katalikų vienuolynus. Nuo to laiko miestą valdė pilis. Limstokas vis dar buvo reikšmingas – turėjo teises, privilegijas bei gerovę.

---

* prioras – katalikų vyrų vienuolyno vyresnysis, – *red. past.*

** buvo manoma, kad kaltes prieš Dievą išpirkti galima ir per indulgenciją (lot. *indulgentia* – atlaidumas, malonė) – Romos katalikų bažnyčioje perkamą raštą, suteikiantį „atleidimą" nuo bausmės už nuodėmes. Popiežius Pijus V 1567 m. uždraudė tokią prekybą, – *leid. past.*

Tačiau septynioliktajame amžiuje progreso banga nubloškė Limstoką į užkampį. Pilis sugriuvo. Pro Limstoką nėjo nei geležinkelis, nei magistralės. Jis pavirto provincialiu, nereikšmingu ir pamirštu miesteliu su už jo plytinčiomis viržynėmis, jį supančiomis fermomis bei laukais.

Turgus vykdavo kartą per savaitę. Tą dieną takeliai ir keliai būdavo pilni genamų galvijų. Du kartus per metus vykdavo žirgų lenktynės, kuriose dalyvaudavo tik visai nežinomi žirgai. Čia buvo ir žavingas Hai Strytas su didingais namais, kurių pirmojo aukšto langai atrodė keistokai, nes juose galėjai išvysti šviežias bandeles, daržoves ar vaisius. Miestelyje buvo įsikūrusi sena netvarkinga audinių krautuvė, didelė ir pompastiška geležies dirbinių parduotuvė, pretenzingas pašto skyrius, keletas pakrikų neaiškios paskirties krautuvių, dvi konkuruojančios mėsinės ir keletas smulkių prekyviečių. Limstoke buvo įsikūręs daktaras, veikė patikėtinių firma „Ponai Galbraitas, Galbraitas ir Simingtonas“, graži ir neįtikėtinai didelė bažnyčia, pastatyta 1420 metais, kurioje įmūrytos saksų relikvijos, nauja, tačiau nedaili mokykla bei dvi smuklės. Štai toks buvo Limstokas.

Kaip tik tuo metu, kai Emilės Barton paraginti pas mus užsuko visi svarbiausi Limstoko gyventojai, Džoana išėjo grąžinti jai netikusią aksominę beretę ir porą pirštinių.

Viskas mums atrodė neįprasta ir įdomu. Neketinome čia apsistoti visam laikui, todėl mums tai buvo tiesiog nedidelė interliudija. Buvau pasiruošęs paklusti daktaro nurodymams ir pasidomėti savo kaimynais. Mane ir Džoaną tai labai linksmino. Net jei ir būčiau laikęsis Marko Kento nurodymų domėtis vietinėmis paskalomis, tikrai neįsivaizdavau, kokiu būdu jos galėtų pasiekti mano ausis.

Keista, tačiau labiausiai mus pralinksmino laiškas. Pamenu, jog gavome jį per pusryčius. Aš neskubėdamas

pavarčiau laišką rankose – elgiausi kaip žmogus, kuriam laikas slenka lėtai ir kuris nori kaip įmanydamas labiau ištęsti kiekvieną įvykį. Pastebėjau, kad laiškas išsiųstas iš vietos pašto, o adresas atspausdintas mašinėle. Atplėšiau šį voką anksčiau nei kitus du su Londono pašto antspaudais, nes viename iš jų buvo sąskaita, o kitame – laiškas nuo įkyraus pusbrolio.

Voko viduje buvo popieriaus lapas, ant kurio buvo priklijuoti iš kažkur iškirpti spausdinti žodžiai ir raidės. Akimirką aš tik spoksojau į žodžius, bet nieko nesupratau. Tuomet aiktelėjau.

Džoana, su nepasitenkinimu peržiūrinėjusi kai kurias sąskaitas, pakėlė akis.

– Ei, kas atsitiko? Atrodai susijaudinęs.

Tekstas buvo labai vulgarus ir išreiškė autoriaus nuomonę, kad mes nesame brolis ir sesuo.

– Labai bjaurus anoniminis laiškas, – pasakiau aš.

Vis dar negalėjau atsitokėti. Nesitikėjau tokių dalykų ramiame Limstoko užutekyje.

Džoana iškart susidomėjo.

– Tikrai? Ir kas ten parašyta?

Romanuose, kaip pastebėjau, herojai nepadorių ir nešvankių anoniminių laiškų moterims nerodo, nes laikomasi nuomonės, kad moteris trūks plyš reikia apsaugoti nuo sukrėtimo.

Apgailestauju, tačiau turiu prisipažinti: man net į galvą neatėjo mintis nerodyti laiško Džoanai, todėl išsyk jį padaviau. Tik pasitvirtino mano tikėjimas Džoanos tvirtu charakteriu, nes ji nė trupučio nesusijaudino. Atvirkščiai – ją tai pralinksmino.

– Kokia bjaurastis! Aš tiek kartų esu girdėjusi apie anoniminius laiškus, tačiau dar nė vieno nemačiusi. Ar jie visi tokie?

– Negaliu pasakyti, – tariau aš. – Tokį laišką ir aš gaunu pirmąkart.

Džoana pradėjo kikenti.

– Turbūt buvai teisus, kalbėdamas apie mano makiažą, Džeri. Tikriausiai vietiniai galvoja, kad esu pasileidusi moteris.

– Be to, mūsų tėvas buvo aukštas tamsiaplaukis įkritusiais skruostais, o mama – žemaūgė mėlynakė blondinė. Aš panašus į tėvą, o tu – į mamą.

Džoana susimąsčiusi linktelėjo.

– Taip, mes visai nepanašūs. Niekas mūsų nepalaikytų broliu ir seserimi.

– Kažkas tikrai nepalaikė, – jausmingai pasakiau.

Džoana pareiškė, jog, jos manymu, visa tai labai juokinga.

Ji paėmė laišką už kampučio ir pasiūbavusi jį paklausė, ką su juo darysime.

– Mano manymu, geriausia būtų laišką įmesti į židinį, tuo pat metu garsiai išreiškiant savo pasipiktinimą.

Kaip tariau, taip ir padariau, o Džoana paplojo.

– Tu taip gražiai tai padarei, – pridūrė ji. – Turėjai tapti aktoriumi. Laimei, namuose vis dar statomi židiniai.

– Išmesti į popierdėžę būtų buvę ne taip dramatiška, – sutikau aš. – Žinoma, galėjau padegti jį degtuku ir ilgai stebėti, kaip jis dega, arba žiūrėti, kaip jis lėtai dega.

– Kai tik nori, kad kas nors sudegtų, niekuomet nepavyksta, – pareiškė Džoana. – Užgęsta. Tikriausiai reikėtų žiebti degtuką po degtuko.

Ji atsistojo ir nuėjo prie lango. Tuomet, stovėdama ten, staigiai pasuko galvą.

– Įdomu, – prabilo ji, – kas jį parašė?

– Tikriausiai niekada to nesužinosime, – pasakiau aš.

– Tikriausiai, – akimirką ji patylėjo, o tada tarė: – Kai imu apie tai galvoti, jau nesu įsitikinusi, kad taip jau juokinga. Žinai, o aš maniau, kad mes jiems *patinkame*.

– Patinkame, – pareiškiau. – Bet juk tai rašė kažkoks puskvailis.

– Tikriausiai. Tfu, kaip šlykštu!

Kai Džoana išėjo į saulėkaitą, rūkydamas savo rytinę cigaretę pagalvojau, kad ji yra visiškai teisi. Tai buvo šlykštu. Kažką papiktino mūsų atvykimas čionai, kažkas susierzino dėl ryškaus ir rafinuoto Džoanos grožio ir norėjo *įskaudinti*. Turbūt geriausia į tai reaguoti su humoru, tačiau giliai širdyje jaučiau, jog tai visai nejuokinga...

Tą rytą atėjo daktaras Grifitas. Buvome sutarę, jog kartą per savaitę jis nuodugniai mane apžiūrės. Man patiko Ovenas Grifitas. Jis buvo nedailus tamsiaplaukis, nerangus, tačiau nagingų ir labai švelnių rankų. Šiek tiek mikčiojo ir buvo gana drovus.

Norėdamas mane padrąsinti pareiškė, kad mano sveikata sparčiai taisosi. Tačiau pridūrė:

– Juk jaučiatės neblogai, ar ne? Šįryt esate prastos nuotaikos ar man tik taip pasirodė?

– Jūs teisus, – patvirtinau aš. – Kai gėrėme rytinę kavą, mums atnešė labai nešvankų anoniminį laišką, kuris širdyje paliko nemalonių nuosėdų.

Jis numetė savo krepšį ant grindų. Jo liesame tamsiame veide atsispindėjo susijaudinimas.

– Norite pasakyti, jog ir *jūs gavote* vieną iš tų laiškų?

Tai mane sudomino.

– Tai jų siuntinėjama ir daugiau?

– Taip. Jau kuris laikas.

– Štai kaip. O aš maniau, kad kažką papiktino mūsų, kaip pašaliečių, buvimas čia.

– Ne, ne, tai visai nesusiję. Tai... – jis patylėjo, o paskui paklausė: – Kas jame buvo rašoma? Bent jau... – staiga jis išraudo ir suglumo: – Tikriausiai man nederėjo to klausti?

– Mielai jums pasakysiu, – atsakiau. – Jame rašoma, kad kekšė, kurią aš atsivežiau čionai, nėra mano sesuo. Tai, galima sakyti, sutrumpinta laiško versija.

Jo tamsus veidas iš pykčio paraudo.

– Kaip šlykštu! Jūsų sesuo... tikiuosi, jog tai jos labai nenuliūdino?

– Džoana panaši į angelėlį nuo kalėdinės eglutės viršūnės, tačiau ji be galo šiuolaikiška ir gana stipri. Jai tai pasirodė labai juokinga. Anksčiau jai nebuvo tekę su tuo susidurti.

– Esu tuo tikras, – širdingai pareiškė Grifitas.

– Mano manymu, taip vertinti būtų geriausia, – pasakiau tvirtai. – Kaip kažką labai juokingo.

– Taip, – pritarė Ovenas. – Tik...

– Visiškai teisingai, – pasakiau aš. – Juk tai tik žodžiai!

– Bėda ta, kad tokie dalykai linkę kartotis.

– Manau, kad taip.

– Be jokios abejonės, tai patologiška.

Pritariamai linktelėjau.

– Nenutuokiate, kas siuntinėja tuos laiškus? – paklausiau aš.

– Ne, bet norėčiau. Suprantate, anoniminiai laiškai rašomi dėl dviejų priežasčių. Tai gali būti neapykanta, nukreipta prieš konkretų asmenį ar grupę, kitaip sakant, motyvuota neapykanta: asmuo jaučia neapykantą kam nors ir pasirenka ypač grasų bei klastingą būdą jai išlieti. Tai bjauru, tačiau dar nereiškia, kad juos rašantis asmuo pamišęs. Tokiu atveju laiškų autorių gana lengva susekti – tai gali būti atleistas tarnas, pavydi žmona ir panašiai. Daug blogiau, jei pagieža yra nemotyvuota. Tokiais atvejais laiškai

siuntinėjami nesirenkant adresatų, tik todėl, kad autorius nori sumažinti jį kamuojančią emocinę įtampą. Kaip jau sakiau, tai grynai patologinis atvejis. Žmogus vis labiau kraustosi iš proto. O susekus laiškų autorių dažniausiai paaiškėja, jog tą žmogų niekam nė į galvą nebūtų atėję įtarinėti. Štai kaip. Kažkas panašaus įvyko pernai kitoje grafystės dalyje. Paaiškėjo, kad anoniminius laiškus rašė didelės tekstilės įmonės skrybėlaičių skyriaus vedėja, rami ir rafinuota moteris, išdirbusi ten daugybę metų. Panašus atvejis buvo ir šiaurės Anglijoje, kur anksčiau dirbau. Tačiau ten anoniminių laiškų priežastis buvo grynai asmeninė neapykanta. Taigi esu susidūręs su tokiais dalykais, todėl atvirai pasakysiu – tai mane gąsdina.

– Ar seniai jau tai vyksta? – paklausiau aš.

– Nemanau. Nors, žinoma, sunku pasakyti tiksliai, nes žmonės, gavusieji tuos laiškus, nevaikšto ir nepasakoja visiems apie tai. Tiesiog sudegina juos.

Jis patylėjo.

– Aš ir pats gavau tokį laišką. Taip pat ir patikėtinis Simingtonas. Net keli vargšai mano pacientai užsiminė apie juos.

– Ir visų laiškų tema vienoda?

– O taip. Visuose kartojasi sekso tema. Tai būdingas bruožas, – jis išsišiepė. – Simingtonas buvo apkaltintas neteisėtais ryšiais su savo sekretore, vargšele senmerge mis Džinč, kuriai ne mažiau kaip keturiasdešimt. Ji su pensnė, o jos dantys kaip triušio. Simingtonas laišką nunešė į policiją. Mane anonimas apkaltino pamynus profesinę etiką su savo pacientėmis. Tie laiškai gana vaikiški ir absurdiški, tačiau siaubingai tulžingi.

Jo veido išraiška pasikeitė, tapo rimta.

– Nepaisant to, mane vis tiek tai gąsdina. Žinote, tokie dalykai gali būti pavojingi.

– Manau, kad gali.

– Net jeigu tai tik žiauri, vaikiška neapykanta, anksčiau ar vėliau vienas iš tų laiškų pataikys į taikinį. Tuomet vienas Dievas težino, kas gali atsitikti. Bijau, kad tokie laiškai gali paveikti neišsilavinusius, nenuovokius ir įtarius žmones. Tokie viską, kas parašyta, priima už gryną pinigą. Dėl to gali kilti įvairiausių problemų.

– Laišką parašė kažkoks beraštis, – susimąstęs pasakiau aš.

– Jūs taip manote? – paklausė Ovenas ir išėjo.

Kai vėliau visa tai permąsčiau, ta jo frazė: „Jūs taip manote?“ man ėmė kelti nerimą.

2 SKYRIUS

Neketinu apsimetinėti, kad anoniminis laiškas nepaliko nemalonių nuosėdų mano širdyje. Žinoma, paliko. Tačiau gana greitai lioviausi apie jį galvoti. Suprantate, tuo metu aš į tai rimtai nežiūrėjau. Prisimenu, kad tada pamaniau, jog tokie dalykai turbūt gana dažnai nutinka nuošaliuose kaimuose. Greičiausiai taip elgėsi kokia nors isteriška moteris, kuriai patinka būti dėmesio centre. Šiaip ar taip, jei visi laiškai buvo tokie vaikiški ir kvaili kaip tas, kurį gavome mes, jie negalėjo padaryti daug žalos.

Kitas incidentas, jeigu galima taip pavadinti, įvyko maždaug po savaitės, kai Partridž kietai sučiaupusi lūpas man pranešė, jog padienė namų darbininkė Beatričė šiandieną neateis.

– Man regis, sere, – pareiškė Partridž, – mergina *kaip nesava*.

Ne visai supratau, ką Partridž norėjo tuo pasakyti, bet nusprendžiau (kaip paaiškėjo vėliau – klaidingai), kad kalbama apie kokį nors skrandžio sutrikimą, kurį Partridž drovisi įvardinti. Pasakiau, kad man labai gaila, ir tikiuosi, jog ji greitai pasveiks.

– Mergina yra visiškai sveika, sere, – pasakė Partridž. – Ji *susisielojusi*.

– A! – ištariau šiek tiek abejodamas.

– Dėl laiško, – tęsė Partridž, – kurį gavo. Kaip supratau, jame prirašyta visokių *juodinančių užuominų*.

Niūrus Partridž žvilgsnis drauge su pabrėžtinai ištartais žodžiais leido man suprasti, kad tos užuominos susijusios

su manimi. Į Beatričę niekada nekreipiau dėmesio, sutikęs mieste net nebūčiau jos pažinęs, todėl mano susierzinimas buvo visai natūralus. Invalidas su ramentais vargu ar yra tinkamas kaimo merginų suvedžiotojo vaidmeniui.

– Kokia nesąmonė! – irzliai atšoviau aš.

– Tą patį, sere, aš pasakiau ir merginos motinai, – pareiškė Partridž. – „Tol, kol šiuose namuose esu aš, – pasakiau jai, – tokių dalykų nebuvo ir niekada nebus. Kalbant apie Beatričę, – sakiau aš, – šiais laikais merginos kitokios, nei buvome mes. O ar ji vaikšto su kuo nors kur nors kitur, aš negaliu pasakyti." Tiesą sakant, sere, Beatričės draugas iš automobilių remonto dirbtuvės taip pat gavo vieną iš tų bjaurių laiškų, ir jis elgiasi visai neprotingai.

– Gyvenime nesu girdėjęs nieko absurdiškesnio, – piktai pasakiau.

– Man regis, sere, – pareiškė Partridž, – mergina daugiau pas mus nebedirbs. Štai ką jums pasakysiu: ji nebūtų taip susijaudinusi, jei tame laiške *nebūtų tiesos*. Nėra dūmų be ugnies – štai ką aš manau.

Tuomet net neįsivaizdavau, kaip siaubingai įgris man šis posakis.

II

Tą rytą turėjau nueiti į miestelį. (Mudu su Džoana Limstoką visuomet vadinome miesteliu, nors iš mūsų pusės tai buvo nekorektiška ir jo gyventojai supyktų tai išgirdę.)

Švietė saulė, oras buvo vėsus ir gaivus, kvepėjo pavasariu. Pasiėmiau ramentus ir išėjau, neleidęs Džoanai lydėti manęs.

– Ne, – pasakiau aš, – man nereikia angelo sargo, kuris eitų šalia ir drąsinamai čiulbėtų. Atmink, greičiausiai

keliauja tas, kuris keliauja vienas. Turiu sutvarkyti daug reikalų. Eisiu pas „Galbraitą, Galbraitą ir Simingtoną" ir pasirašysiu akcijų perdavimo dokumentus, užsuksiu į duonos parduotuvę ir pasiskųsiu dėl pyrago su razinomis, po to grąžinsiu knygą, kurią pasiskolinome. Taip pat turiu nueiti į banką. Leisk man eiti, moterie, rytas pernelyg trumpas.

Susitarėme, kad Džoana atvažiuos manęs pasiimti pietų.

– Turbūt užteks laiko susitikti su visu Limstoku.

– Be jokios abejonės, – pritariau, – iki to laiko būsiu pasimatęs su visomis svarbiausiomis Limstoko personomis.

Rytais Hai Strytas virsdavo susitikimų vieta: kas eidavo apsipirkti, o kas – pasidalinti naujienomis.

Šiaip ar taip, į miestelį ėjau su palyda. Buvau nuėjęs apie du šimtus jardų, kai už nugaros išgirdau skambant dviračio skambutį, paskui stabdžių traškėjimą, ir netrukus beveik prie pat mano kojų nuvirto Megana Hanter.

– Laba diena, – pratarė uždususi, kai atsistojo ir nusipurtė dulkes.

Megana man patiko ir visuomet savotiškai jos gailėjau.

Ji buvo patikėtinio Simingtono podukra, misis Simington dukra iš pirmos santuokos. Apie misterį (arba kapitoną) Hanterį beveik niekas neužsimindavo, todėl padariau išvadą, kad buvo nuspręsta jį kuo greičiau pamiršti. Žmonės kalbėjo, kad jis labai blogai elgėsi su dabartine misis Simington. Ji išsiskyrė su juo prabėgus metams ar dvejiems po vestuvių ir su savo mažąja dukrele apsigyveno Limstoke, anot jos – kad „viską pamirštų". Galiausiai ši pasiturinti moteris ištekėjo už vienintelio tinkamo viengungio vietovėje – Ričardo Simingtono. Antroje santuokoje gimė du berniukai, kuriuos abu tėvai tiesiog dievino, ir man

atrodė, jog Megana jautėsi svetima savo šeimoje. Ji buvo visai nepanaši į savo motiną, gana gražią neaukštą anemišką moterį, kuri dažniausiai kalbėjo laibu melancholišku balsu apie sunkumus su tarnais ir savo sveikatą.

Megana buvo aukšta nerangi mergina ir, nors jai jau buvo dvidešimt, atrodė kaip šešiolikmetė moksleivė. Ji turėjo kupetą išsidraikiusių rudų plaukų, rusvai žalias akis, buvo lieso kaulėto veido ir mokėjo žaviai šypsotis vien lūpų kampučiais. Dėvėdavo pilkus, nedailius drabužius ir dažniausiai mūvėdavo skylėtas fildekoso kojines*.

Šį rytą ji man atrodė panašesnė į arklį nei į žmogišką būtybę. Tiesą sakant, iš jos būtų išėjęs labai gražus arklys, jeigu tik būtų gerai prižiūrima.

Kaip paprastai, ji kalbėjo skubėdama ir šiek tiek dusdama.

– Buvau fermoje, na, žinote, pas Lešerius, pasiteirauti, ar jie neturi ančių kiaušinių. Jie turi siaubingai daug paršelių. Kokie jie mieli! Ar jums patinka paršeliai? Man net jų kvapas patinka.

– Gerai prižiūrimi paršeliai neturėtų smirdėti, – pasakiau aš.

– Tikrai? Čia visi aplinkui smirdi. Jūs einate į miestą? Pamačiau, kad esate vienas, todėl nusprendžiau sustoti ir eiti drauge su jumis, tik stabdžiau pernelyg greitai.

– Jūs susiplėšėte kojinę, – pastebėjau.

Megana liūdnokai pažvelgė į savo dešinę koją.

– Iš tikrųjų. Tačiau joje jau buvo dvi skylės, todėl tai nėra taip svarbu, ar ne?

– Ar jūs kada nors adote savo kojines, Megana?

– Taip. Kai mama priverčia. Tačiau dažniausiai ji nieko nepastebi – o tai ne taip jau ir blogai, tiesa?

---

* fildekosas – sukti medvilnės verpalai, panašūs į šilko siūlus, – *red. past.*

– Regis, jūs taip ir neįsisąmoninote, kad esate jau suaugusi.

– Norite pasakyti, jog aš turiu būti panaši į jūsų seserį? Tokia išsipusčiusi ir išsigražinusi?

Toks Džoanos apibūdinimas mane šiek tiek papiktino.

– Ji yra švari, tvarkinga ir maloni akiai, – paprieštaravau jai.

– Ji labai graži, – pareiškė Megana. – Ir visai į jus nepanaši. O kodėl?

– Broliai ir seserys ne visuomet būna panašūs.

– Žinoma, ne. Aš nepanaši nei į Brajeną, nei į Koliną. Ir Brajenas su Kolinu nėra panašūs.

Ji patylėjo, o tada tarė:

– Jos labai keistos, ar ne?

– Kas keistos?

– Šeimos, – trumpai atsakė Megana.

– Tikriausiai taip, – susimąstęs tariau.

Norėjau sužinoti, apie ką ji tuo metu galvojo. Kurį laiką mes ėjome tylėdami, o tada Megana gana droviai pasiteiravo:

– Jūs skraidote, ar ne?

– Taip.

– Susižalojote skraidydamas?

– Taip, sudužo lėktuvas.

– Pas mus čia niekas neskraido, – pasakė Megana.

– Turbūt ne, – tariau. – O jūs ar norėtumėte skraidyti, Megana?

– Aš? – nustebo Megana. – Viešpatie, žinoma, ne. Man būtų bloga. Mane pykina net važiuojant traukiniu.

Ji patylėjo, o tada su tik vaikui būdingu tiesmukiškumu paklausė:

– Jūs pasveiksite ir vėl galėsite skraidyti ar taip ir liksite neįgalus?

– Mano gydytojas sako, jog pasveiksiu.

– Taip, bet ar jis nėra iš tų žmonių, kurie meluoja?

– Nemanau, – atsakiau aš. – Tiesą sakant, neabejoju jo žodžiais. Aš tikiu juo.

– Tuomet gerai. Tačiau daugelis žmonių meluoja.

Į šį nepaneigiamą teiginį aš atsakiau tyla.

– Džiaugiuosi, – nešališkai pareiškė Megana. – Maniau, jog esate niūrus todėl, kad liksite neįgalus visam gyvenimui, bet jeigu toks esate iš prigimties – tai jau visai kas kita.

– Aš ne paniurėlis, – pasakiau šaltai.

– Jei ne, tai ne, bet kad irzlus – tai tikrai.

– Esu irzlus todėl, kad noriu kuo greičiau pasveikti, tačiau tokių dalykų nepaskubinsi.

– Tuomet kam nervintis?

Pradėjau juoktis.

– Mano miela mergyte, o ar jums niekada nekilo noras paskubinti įvykius?

Megana apgalvojo klausimą, o tada tarė:

– Ne. O kodėl turėtų? Aš neturiu ko laukti, nes niekada nieko neįvyksta.

Mane sukrėtė jos žodžiuose nuskambėjęs beviltiškumas, todėl švelniai paklausiau:

– O kuo jūs užsiimate?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– O kuo čia galima užsiimti?

– Ar neturite pomėgių? Gal sportuojate? Ar turite čia draugų?

– Man nesiseka žaisti, be to, ir nelabai mėgstu. Merginų čia nėra daug, o ir tos man nelabai patinka. Jos mano, kad aš siaubinga.

– Nesąmonė. Kodėl jos turėtų taip manyti?

Megana papurtė galvą.

– Jūs visai nelankėte mokyklos?

– Lankiau. Grįžau prieš metus.

– Ar jums patiko mokykloje?

– Blogai nebuvo, nors mokė labai neprotingai.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Na, į galvas mums bruko visokį šlamštą, be to, šokinėjo nuo vieno dalyko prie kito. Suprantate, lankiau ne prestižinę mokyklą, todėl mokytojai nebuvo patys geriausi. Jie niekada nesugebėdavo deramai atsakyti į klausimus.

– Nedaug mokytojų tai gali padaryti, – pasakiau aš.

– Kodėl? Juk turėtų.

Aš jai pritariau.

– Žinoma, aš esu gana kvaila, – pareiškė Megana. – Daugelis dalykų man atrodo visiški niekai. Pavyzdžiui, istorija. Juk kiekvienoje knygoje ji aprašoma vis kitaip!

– Bet juk tame ir yra visas įdomumas, – paaiškinau.

– O kur dar gramatika ir kvaili rašiniai, – tęsė Megana. – Be to, visos tos nesąmonės, kurias rašė Šelis*, taukšdamas apie vieversius, ar Vordsvortas**, pametęs galvą dėl kažkokių kvailų gelsvųjų narcizų. Taip pat ir Šekspyras.

– O kuo jums nepatinka Šekspyras? – susidomėjęs paklausiau aš.

– Jo kalba tokia įmantri, kad neįmanoma suprasti, ką jis nori pasakyti. Vis dėlto *kai kurie* Šekspyro kūriniai man patinka.

– Esu tikras, kad jis būtų patenkintas tai sužinojęs.

Megana neįžvelgė jokio sarkazmo.

– Pavyzdžiui, man patinka Gonerilė ir Regana, – tariant šiuos žodžius jos veidas nušvito.

– O kodėl būtent jos?

– Nežinau. Kažkodėl man jos priimtinos. Kaip jūs manote, kodėl jos tokios?

---

* anglų poetas Persis Bišis Šelis, – *vert. past.*

** anglų poetas Viljamas Vordsvortas, – *vert. past.*

– Kokios?

– Kokios buvo. Noriu pasakyti, jog turbūt jas *kažkas* privertė tokiomis tapti?

Pirmą kartą apie tai susimąsčiau. Visuomet laikiau karaliaus Lyro vyresniąsias dukras bjauriomis mergšėmis ir plačiau į tai nesigilinau. Tačiau Meganos užduotas klausimas mane sudomino.

– Pamąstysiu apie tai, – pažadėjau.

– O, tai visai nesvarbu. Man tiesiog įdomu. Šiaip ar taip, juk tai tik anglų literatūra, ar ne?

– Taip, žinoma. Ar dar kas nors jums patiko?

– Tik matematika.

– Matematika? – paklausiau gerokai nustebęs.

Meganos veidas nušvito.

– Man labai patiko matematika. Tačiau ji buvo dėstoma gana prastai. Norėčiau tikrai gerai išmokti matematiką. Ji tiesiog nuostabi. Juk skaičiai yra kažkas nepaprasto, ar ne?

– Tiesą sakant, niekada taip nemaniau.

Mes įžengėme į Hai Strytą. Staiga Megana tarė:

– Štai ateina mis Grifit. Bjauri moteris.

– Jums ji nepatinka?

– Aš nekenčiu jos. Ji nuolat prie manęs kimba, kad prisidėčiau prie jos bjaurių skaučių. Nekenčiu skaučių. Kokia prasmė vilktis uniformą su emblemomis ir su grupe žygiuoti po miestą, jei vis tiek nemoki to daryti deramai? Manau, jog visa tai kvailystė.

Iš tikrųjų aš pritariau Meganai, tačiau mis Grifit priėjo prie mūsų greičiau, nei aš spėjau balsu išreikšti savo pritarimą.

Daktaro sesuo nepaprastai jai netinkančiu vardu Eimė tiesiog įkūnijo pasitikėjimą savimi, kurio taip trūko jos broliui. Nors ir panaši į vyrą, ji buvo graži moteris žemu stipriu balsu.

– Sveiki, – prirėmė ji mus. – Puikus rytas, ar ne? Aš kaip tik norėjau su jumis susitikti, Megana. Man reikia jūsų pagalbos užrašant adresus ant vokų Konservatorių asociacijai.

Megana išsisukinėdama kažką sumurmėjo ir, atrėmusi savo dviratį į šaligatvio kraštą, ryžtingai nėrė į „International Stores“.

– Keista mergaitė, – pasakė mis Grifit lydėdama ją žvilgsniu. – Labai tingi ir slampinėja visur tarytum apspangusi. Tiesiog gyva bėda vargšei misis Simington. Žinau, jog motina kelis kartus mėgino priversti ją kuo nors užsiimti: stenografija, kulinarija ar Angoros triušių auginimu. Meganai tiesiog būtina kuo nors užsiimti.

Pamaniau, kad ji tikriausiai teisi, tačiau jaučiau, kad būdamas Meganos vietoje aš irgi atkakliai priešinčiausi bet kokiems Eimės Grifit pasiūlymams vien dėl to, kad mane siutina tokia agresyvi persona.

– Aš nepateisinu dykinėjimo, – tęsė mis Grifit, – o ypač jaunimo. Megana nėra negraži ar nepatraukli, tačiau kartais man atrodo, kad mergina silpno protelio. Jos motiną, aišku, tai labai liūdina. Žinote, jos tėvas, – ji šiek tiek nuleido balsą, – yra tikras nevidonas. Bijau, kad dukra atsigimė į jį. Jos motinai taip sunku. Tačiau, kaip aš sakau: visokių yra – visokių reikia.

– Ir ačiū Dievui, – atsakiau aš.

Eimė Grifit pagiežingai nusijuokė.

– Taip, būtų negerai, jeigu būtume nulipdyti iš to paties molio. Tačiau man nepatinka, kai žmonės nepasiima iš gyvenimo visko, ką gali. Aš pati mėgaujuosi gyvenimu ir noriu, kad kiekvienas juo mėgautųsi. Žmonės man sako: jums tikriausiai mirtinai atsibosta kiaurus metus gyventi kaime. Nė trupučio, atsakau aš jiems. Aš nuolatos ką nors veikiu ir jaučiuosi laiminga! Kaime visuomet kas nors vyksta. Esu

nuolat užsiėmusi – skautės, draugijos ir įvairūs komitetai, jau nekalbant apie tai, kad rūpinuosi ir Ovenu.

Tą akimirką mis Grifit kitoje gatvės pusėje pamatė pažįstamą ir, šūktelėjusi jai, perbėgo per gatvę, leisdama man toliau žingsniuoti į banką.

Nors visuomet laikiau mis Grifit triuškinančia moterimi, tačiau žavėjausi jos energija bei gyvybingumu. Man buvo malonu matyti, kad ji, priešingai nei daugelis moterų, nesiskundžia savo gyvenimu, o tiesiog spinduliuoja pasitenkinimu.

Kai sutvarkiau reikalus banke, patraukiau į „Ponų Galbrait, Galbrait ir Simingtonas" kontorą. Nežinau, ar buvo išlikęs nors vienas Galbraitas – niekada nė vieno nemačiau. Mane palydėjo į Ričardo Simingtono kabinetą, kuriame jautėsi malonus, senai advokatų kontorai būdingas pelėsių kvapas.

Daugybė dokumentų segtuvų su užrašais „Ledi Houp", „Seras Edvardas Karas", „Velionis eskvairas Viljamas Jetsbi Horsas" ir t.t. sudarė įvaizdį solidžios firmos, užsiimančios stambių grafystės dvarininkų reikalais.

Stebėdamas misterį Simingtoną, palinkusį virš mano atneštų dokumentų, pagalvojau, kad jei misis Simington nepasisekė pirmoji santuoka, tai ištekėjusi antrą kartą ji pasielgė apdairiai. Ričardas Simingtonas buvo ramaus respektabilumo viršūnė, žmogus, kuris niekada nepridarytų savo žmonai rūpesčių. Ilgas kaklas su išsišovusiu Adomo obuoliu, blyškus kaip numirėlio veidas ir ilga plona nosis. Be jokios abejonės, malonus žmogus, geras vyras ir tėvas, tačiau ne iš tų, kurie priverčia stipriau plakti moters širdį.

Netrukus misteris Simingtonas prabilo. Jis kalbėjo lėtai ir aiškiai, parodydamas blaivų protą ir įžvalgumą. Mes sutvarkėme reikalus ir, jau ruošdamasis išeiti, lyg tarp kitko, pasakiau:

– Į miestą ėjau drauge su jūsų podukra.

Akimirką misteris Simingtonas žiūrėjo į mane, tarytum nesuprasdamas, apie ką aš kalbu, o paskui nusišypsojo:

– O taip, žinoma, Megana. Ji... hm... jau kuris laikas namie – baigė mokyklą. Mes galvojame, kuo jai užsiimti... taip, užsiimti. Bet, žinoma, ji dar labai jauna. Ir, kaip man sakė, šiek tiek atsilikusi nuo savo bendraamžių. Taip man tvirtino.

Aš išėjau iš kabineto. Kontoroje buvo labai senas vyras, kuris lėtai ir vargdamas kažką rašė, neaukštas įžūliai atrodantis jaunuolis ir vidutinio amžiaus moteris garbanotais plaukais, su pensnė, energingai kažką spausdinusi rašomąja mašinėle.

Jei tai ir buvo mis Džinč, tuomet turėjau sutikti su Ovenu Grifitu, kad švelnūs jausmai tarp jos ir darbdavio atrodė visiškai neįtikėtini.

Nuėjau į duonos parduotuvę ir pasakiau savo nuomonę apie pyragą su razinomis. Mano pretenzijos, kaip ir dera tokioje situacijoje, buvo palydėtos nepatikliais šūksniais. Netrukus kaip kompensacija man buvo įbruktas „šviežias, ką tik iš krosnies ištrauktas“ pyragas su razinomis, o karštis, kurį pajutau prispaudęs pyragą prie krūtinės, bylojo, jog tai gryniausia tiesa.

Išėjau iš parduotuvės ir nužvelgiau gatvę, tikėdamasis išvysti Džoaną su automobiliu. Vaikščiojimas gerokai mane išvargino, be to, buvo sunku eiti su ramentais ir dar nešti pyragą.

Tačiau Džoanos nesimatė.

Staiga iš nuostabos netekau amo. Šaligatviu manęs link lengvai ir grakščiai ėjo deivė – kitaip nepavadinsi. Tobuli bruožai, garbanoti aukso spalvos plaukai, daili figūra. Ji ėjo kaip deivė, be jokių pastangų, tarytum plaukė, vis artyn ir artyn. Nuostabi, nepaprasta, kvapą užimanti mergina!

Taip stipriai susijaudinus turėjo kažkas atsitikti. Ir atsitiko – iš mano rankų iškrito pyragas. Puoliau jį gaudyti ir pamečiau ramentą, kuris su trenksmu nukrito ant šaligatvio, o aš susverdėjau ir pats vos nenukritau.

Mane sulaikė stipri deivės ranka. Aš pradėjau lementi:

– L...labai ačiū ir l... l...labai atsiprašau.

Pakėlusi pyragą ir ramentą, padavė juos man. Po to maloniai nusišypsojo ir linksmai tarė:

– Nėra už ką dėkoti. Tai nesunku.

Bejausmis ir dalykiškas balsas visiškai išsklaidė kerus. Tai tebuvo graži, sveika ir gerai sudėta mergina.

Ėmiau svarstyti, kas būtų atsitikę, jeigu dievai būtų suteikę Elenai iš Trojos būtent tokį bejausmį balsą. Kaip keista: kol nebuvo atvėrusi burnos, mergina sujaudino iki širdies gelmių, o tą akimirką, kai prakalbo, dingo visi kerai, tarsi jų ir nebūtų buvę. Žinojau, kad būna ir atvirkščiai. Kažkada esu matęs nedidukę moterį liūdnu beždžionėlės veidu, į kurią niekas nebūtų pažvelgęs antrąsyk. Tačiau kai ji prakalbo, atsiskleidė tikrasis žavesys, ir ji tuomet pasirodė tarsi Kleopatra.

Džoana sustojo prie pat manęs, o aš jos net nepastebėjau. Ji paklausė, kas atsitiko.

– Nieko, – atsakiau aš tvardydamasis. – Mąsčiau apie Eleną iš Trojos ir kitas merginas.

– Labai tinkama vieta tokiems apmąstymams, – pasakė Džoana. – Kai stovėjai čia išsižiojęs ir spaudei pyragą prie krūtinės, atrodei labai keistai.

– Patyriau šoką, – paaiškinau. – Netikėtai buvau perkeltas į Troją ir sugrąžintas atgal. Tu nežinai, kas ji tokia? – pridūriau aš, rodydamas į gracingai nueinančią merginą.

Įdėmiai žvelgdama į merginą Džoana pareiškė, kad tai Simingtonų vaikų auklė.

– Tai ji taip tave apstulbino? – pasiteiravo Džoana. – Ji graži, tačiau žavesio neturi.

– Žinau, – pasakiau aš. – Tiesiog miela mergina. O aš palaikiau ją Afrodite.

Džoana atidarė automobilio dureles ir aš įsėdau.

– Keista, ar ne? – kreipėsi ji į mane. – Kai kurie žmonės yra labai gražūs, tačiau žavesio turi ne per daugiausia. Kaip ir ši mergina. O gaila.

Pasakiau, kad kaip vaikų auklei žavesio jai užtenka.

3 SKYRIUS

Tą popietę mes nuėjome gerti arbatos pas misterį Pajų.

Misteris Pajus buvo labai moteriškas apkūnus žemaūgis vyriškis, dievinantis savo *petit point** krėslus, Drezdeno piemenaičių ir senienų kolekciją. Gyveno jis Priors Lodže, visai šalia senojo vienuolyno griuvėsių.

Priors Lodžas buvo nepaprastai gražus, o misterio Pajaus rūpesčiu jis atrodė tiesiog nuostabiai. Visi baldai buvo išblizginti ir sustatyti jiems tinkamiausiose vietose. Užuolaidos ir pagalvėlės buvo rafinuoto stiliaus ir spalvos, pasiūtos iš brangiausių šilkų.

Vargu ar galėtum pasakyti, kad tai vyro namai: man dingtelėjo, kad gyventi juose būtų tas pats, kaip gyventi muziejuje. Didžiausią malonumą misteris Pajus patirdavo tuomet, kai aprodydavo savo namus lankytojams. Netgi ir patys abejingiausi juos supančiai aplinkai nebūtų galėję ištrūkti – net jeigu jie svarbiausiais dalykais gyvenime laikytų radiją, kokteilių barą, vonią ir lovą, apsuptą būtinomis sienomis. Misteris Pajus neprarasdavo vilties sudominti žmones gražesniais dalykais.

Jo putlios rankutės virpėjo iš susijaudinimo, kai jis demonstravo savo brangenybes, o balsas pakilo iki falceto, kai pasakojo, kokiomis jaudinančiomis aplinkybėmis iš Veronos atsivežė itališką lovą.

Mudu su Džoana iš tikrųjų mėgome senienas, todėl misteris Pajus negalėjo atsidžiaugti.

* išsiuvinėtus (pranc.), – *vert. past.*

– Aš taip džiaugiuosi, be galo džiaugiuosi, kad mūsų mažoje bendruomenėje atsirado grožį suprantantys žmonės. Žinote, vietiniai geri, tačiau tikrų tikriausi kaimiečiai, *provincialai*. Jie nieko nesupranta. Vandalai, tikri vandalai! O jų namai apstatyti taip, kad jūs, brangioji ledi, tiesiog apsiverktumėte. Garantuoju – tikrai apsiverktumėte. O gal taip jau ir buvo?

Džoana patikino, kad iki to ji dar nepriėjo.

– Tačiau jūs suprantate, ką aš noriu pasakyti? Jie taip siaubingai viską suplaka į vieną vietą! Savo akimis mačiau žavingiausią Šeratono stiliaus baldą – subtilų, tobulą, neabejotinai kolekcijos retenybę, o šalia jo stovėjo proginis Viktorijos laikų stalas ir, galimas dalykas, tamsinto ąžuolo sukamoji knygų spinta – taip, netgi tamsinto ąžuolo spinta.

Jis sudrebėjo ir gailiai sumurmėjo:

– Kodėl žmonės tokie akli? Juk, sutikite, be jokios abejonės, – grožis yra vienintelis dalykas, dėl kurio verta gyventi.

Užhipnotizuota misterio Pajaus nuoširdumo, Džoana karštai pritarė.

– Tuomet kodėl žmones supa negražūs daiktai? – kilo klausimas misteriui Pajui.

Džoana atsakė, kad tai labai keista.

– Keista? Tai nusikalstama! Štai kaip aš tai vadinu. O kokie tų žmonių pasiteisinimai! Jie sako, kad tokie daiktai yra patogūs. Arba kad jie yra saviti. Saviti! Koks siaubingas žodis.

– Namas, kurį jūs išsinuomojote, – tęsė misteris Pajus, – mis Emilės Barton namas, yra žavus ir jame yra gana dailių baldų. Keletas iš jų išties pirmarūšiai. Maniau, jog Emilė Barton turi skonį, tačiau dabar jau nesu tuo tikras. Kartais man atrodo, kad tai tik įpročio reikalas. Ji paliko viską taip, kaip buvo, ne iš *le bon motif**, ne dėl harmonijos, o dėl to, kad taip buvo sutvarkiusi jos motina.

* gerų paskatų (pranc.), – *vert. past.*

Dabar jis kreipėsi į mane ir jo balsas pasikeitė. Atsidavęs meno gerbėjas virto apsigimusiu liežuvautoju.

– Jūs nepažinojote tos šeimos? Na, žinoma, ne, juk jūs išsinuomojote namą per nekilnojamojo turto agentus. Brangieji mano, reikėjo pažinoti tą šeimą! Kai čionai atsikėliau, jų motina dar buvo gyva. Neįtikėtina moteris, tiesiog neįtikėtina! *Pabaisa*, jeigu suprantate, ką noriu pasakyti. Tikrų tikriausia pabaisa. Senamadiška Viktorijos laikų pabaisa, ryjanti savo vaikus. Būtent taip ir buvo. Žinote, ji buvo didžiulė – tikriausiai svėrė septyniolika stonų*. Visos penkios dukterys sukosi aplink ją. Ji jas vadindavo mergiotėmis, nors vyriausiajai iš jų tuomet buvo per šešiasdešimt. „Tos kvailos mergiotės!“ – štai kaip ji kartais jas pavadindavo. Dukros buvo vergės, kurios nuolat šokinėjo aplink ją ir niekad jai neprieštaravo. Dešimtą valandą jos turėjo eiti miegoti, joms nebuvo leidžiama pasikurti židinio miegamajame, o apie tai, kad į namus pasikviestų draugų, jos nė pagalvoti negalėjo. Ji niekino dukras už tai, kad jos neištekėjo, nors pati sutvarkė jų gyvenimą taip, kad buvo praktiškai neįmanoma susitikti su kokiu nors vyriškiu. Girdėjau, kad Emilė, o gal Agnesė buvo užmezgusi romaną su vikaro padėjėju, tačiau jo šeima motušei pasirodė nepakankamai gera ir ji greitai padarė *tai draugystei* galą.

– Panašu į romaną, – pareiškė Džoana.

– O, mano brangioji, viskas ir buvo kaip romane. Paskui siaubingoji senė mirė, tačiau *tuomet* jau buvo per vėlu. Jos gyveno kaip gyvenusios ir prislopintais balsais aptarinėjo, ko būtų norėjusi jų „vargšė mamytė“. Netgi keisdamos sienų apmušalus motinos miegamajame jautėsi darančios šventvagystę. Taip jos ir gyveno – tyliai ir ramiai... Tačiau nė viena nebuvo stiprios sveikatos, todėl išmirė viena po kitos. Editą nusinešė gripas, Minei buvo

* svorio matas Didžiojoje Britanijoje, stonas – 6,35 kg, – *vert. past.*

atlikta operacija, po kurios ji taip ir neatsigavo, o vargšę Meibl ištiko insultas. Emilė slaugė ją su dideliu atsidavimu. Paskutiniuosius dešimt metų vargšė moteris tik tą ir tedarė, kad slaugė. Žavinga būtybė, ar jūs taip nemanote? Kaip Drezdeno porcelianinė figūrėlė. Kaip gaila, kad ji turi finansinių sunkumų. Tačiau nuvertėjo visos investicijos.

– Mums labai nesmagu, kad užėmėme jos namą, – pareiškė Džoana.

– Na, ką jūs, panele. Neturėtumėte taip jaustis. Geroji Florensa atsidavusi jai. Be to, pati Emilė sakė man, kad jai labai pasisekė, jog turi tokius mielus nuomininkus, – misteris Pajus nežymiai linktelėjo. – Ji mano, kad jai labai pavyko.

– Name labai raminanti atmosfera, – pareiškiau aš.

Misteris Pajus žvilgtelėjo į mane.

– Tikrai? Jums taip atrodo? Labai įdomu. Suprantate, mane tai stebina. Išties stebina.

– Ką norite tuo pasakyti, misteri Pajau? – paklausė Džoana.

Misteris Pajus skėstelėjo savo putliomis rankomis.

– Nieko, nieko. Tiesiog nustebau ir viskas. Žinote, aš tikrai tikiu, kad kiekvienas namas turi savitą atmosferą. Žmonių mintys bei jausmai atsispindi namų sienose ir balduose.

Akimirką tylėjau. Žvalgiausi aplink ir svarsčiau, kaip apibūdinčiau Priors Lodžo atmosferą. Keista, tačiau šis namas neturėjo jokios atmosferos! O tai iš tikrųjų buvo labai nepaprasta.

Buvau taip susimąstęs, kad nebegirdėjau, apie ką kalbasi Džoana ir namo šeimininkas. Atsitokėjau tik išgirdęs, jog Džoana jau ruošiasi atsisveikinti. Nutraukiau savo apmąstymus ir prisidėjau prie sesers.

Išėjome į prieškambarį. Mums jau traukiant durų link ant kilimėlio nukrito laiškas, įmestas pro plyšį paštui.

– Popietinis paštas, – keldamas laišką sumurmėjo misteris Pajus. – Ką gi, brangūs jaunuoliai, tikiuosi, dar užsuksite. Taip malonu sutikti platesnio akiračio žmones, kurie supranta meną. Žinote, baletas vietiniams gyventojams asocijuojasi tik su baleto bateliais, tiulio sijonais bei senais džentelmenais su teatriniais žiūronais palaidame devintajame dešimtmetyje*. Tikrai. Mano manymu, jie yra atsilikę maždaug penkiasdešimčia metų. Nuostabi šalis ta Anglija. Joje yra daug tokių vietelių kaip Limstokas. Kolekcininko požiūriu gana įdomu – kai čia būnu, visuomet jaučiuosi taip, tarsi savanoriškai gyvenčiau palindęs po gaubtu. Ramus užutekis, kur niekada nieko neatsitinka.

Atsisveikindamas dar kartą paspaudęs rankas, jis perdėtai rūpestingai padėjo man įlipti į automobilį. Džoana sėdo prie vairo ir, atsargiai žiedu apvažiavusi nepriekaištingą gazoną, išsuko į alėją. Tuomet pakėlė ranką, norėdama pamoti namo šeimininkui, kuris stovėjo ant laiptų, vedančių į namą. Aš palinkau į priekį, ketindamas padaryti tą patį. Tačiau mūsų gestai liko nepastebėti. Misteris Pajus buvo atplėšęs voką. Jis stovėjo ir spoksojo į išskleistą lapą.

Kartą Džoana apibūdino misterį Pajų kaip rubuilį rausvą angelėlį. Jis tebebuvo rubuilis, tačiau dabar neatrodė panašus į angelėlį – buvo paraudonavęs iš pykčio ir nuostabos.

Tą akimirką man dingtelėjo, kad tas vokas kažką primena. Iš karto to nesupratau – tai buvo vienas iš tų dalykų, kuriuos pastebi nesąmoningai, nežinodamas, kad pastebėjai.

– Viešpatie! – sušuko Džoana. – Kas gi jam atsitiko?

– Manau, kad ir vėl pasidarbavo „nematoma ranka“, – pareiškiau aš.

Ji atgręžė į mane savo nustebusį veidą, ir automobilis staiga pasuko į šoną.

* turima galvoje 1890–1900 metai; The Naughty Ninties, – *vert. past.*

– Mergyt, atsargiau! – sušukau aš.

Džoana vėl sutelkė dėmesį į kelią. Ji buvo susiraukusi.

– Nori pasakyti, kad jis gavo tokį patį laišką kaip ir tu?

– Manau, kad taip.

– Kokia čia vieta? – paklausė Džoana. – Atrodo pats nekalčiausias ir ramiausias Anglijos miestelis, kokį tik gali įsivaizduoti...

– Kuriame – jeigu cituotume misterį Pajų – niekada nieko neatsitinka, – įsiterpiau aš. – Jis pasirinko netinkamą laiką tai pasakyti. Kažkas atsitiko.

– Bet kas gi rašo tuos anoniminius laiškus, Džeri?

Gūžtelėjau pečiais.

– Mieloji mano, iš kur man žinoti? Tikriausiai kokia nors vietinė neišmanėlė, kuriai trūksta vieno šulo.

– Bet kodėl? Tai atrodo taip kvaila.

– Perskaityk Freudą bei Jungą ir sužinosi. Arba paklausk mūsų daktaro Oveno.

– Daktaras Ovenas nemėgsta manęs.

– Juk jis tavęs beveik nepažįsta.

– Matyt, pakankamai gerai pažįsta, jei išvydęs mane Hai Stryte pereina į kitą gatvės pusę.

– Labai keista reakcija, – su užuojauta pasakiau aš, – prie tokios tu nesi pratusi.

Džoana vėl paniuro.

– O jeigu rimtai, Džeri, kodėl žmonės *rašo* anoniminius laiškus?

– Kaip jau sakiau, jiems trūksta vieno šulo. Manau, kad tokiu būdu jie patenkina kokią nors reikmę. Jei žmogus yra žeminamas, ignoruojamas ar žlugdomas, o jo gyvenimas – nuobodus ir tuščias, galingas jis gali pasijusti tuomet, kai klastingai smogia laimingiems ir gyvenimu besimėgaujantiems žmonėms.

Džoana sudrebėjo.

– Baisu.

– Taip, baisu. Manau, kad daugelis šio krašto žmonių yra gimę iš tėvų, susijusių giminystės ryšiais, sąjungos. Todėl ir pamišėlių gali būti nemažai.

– Tikriausiai anoniminius laiškus rašo koks nors neišsilavinęs ir nerišliai kalbantis žmogus? Juk turint geresnį išsilavinimą...

Džoana nebaigė sakinio, o aš nieko neatsakiau. Niekuomet negalėjau sutikti su paplitusiu įsitikinimu, kad išsilavinimas yra panacėja nuo bet kokio blogio.

Smalsiai nužvelgiau keletą po Hai Strytą vaikščiojančių žmogystų. Ar ramus vienos iš šių stiprių kaimo moterų veidas neslėpė pagiežos, ar jos neslėgė pykčio našta? Gal net ir dabar ji planavo, kaip išlieti kerštingą pyktį?

Tačiau net ir tuomet rimtai to nevertinau.

II

Po poros dienų mes nuėjome pas Simingtonus žaisti bridžo. Jie visuomet rengdavo bridžo vakarėlius šeštadieniais, kai jų kontora baigdavo darbą.

Pas Simingtonus buvo du bridžo stalai. Tą popietę žaidė Simingtonai, mes, mis Grifit, misteris Pajus, mis Barton ir pulkininkas Epltonas, kurio dar nebuvome matę. Jis gyveno Kumbikre, kaime už septynių mylių nuo Limstoko. Tai buvo tipiškas blimpas*, šešiasdešimties metų amžiaus, mėgstantis, kaip jis pats sakė, „drąsų žaidimą" (būtent dėl to jis išlošdavo kur kas daugiau nei jo oponentai). Jis taip susidomėjo Džoana, kad praktiškai visą popietę nenuleido nuo jos akių. Buvau priverstas pripažinti, kad tokios žavios būtybės kaip mano sesuo Limstoke nebūta jau seniai.

* konservatyvių pažiūrų žmogus, – *vert. past.*

Kai mes atvykome, vaikų auklė Elzė Holand rašomajame stale ieškojo papildomų bridžo kortelių taškams užrašyti. Ji nusklendė su jomis taip pat grakščiai kaip ir tada, kai pamačiau ją pirmą kartą, tačiau jau negalėjo manęs užkerėti. Apmaudu, tačiau ji be reikalo demonstravo tobulą figūrą ir gražų veidelį. Dabar aš pastebėjau tik nepaprastai didelius baltus dantis ir tai, kad jai juokiantis matosi dantenos. Deja, ji tebuvo viena iš tų kvailų čiauškučių.

– Ar tai tos kortelės, misis Simington? Kokia esu kvaila, kad neprisimenu, kur mes jas padėjome praėjusį kartą.Manau, kad čia yra ir mano kaltės. Laikiau jas rankoje, kai Brajenas sušuko, kad jo garvežys sugedo, ir aš išbėgau, todėl jas kažkur ir įkišau. Dabar matau, kad tai ne tos kortelės – šių kampai gelsteléję. Ar pasakyti Agnesei, kad arbatą patiektų penktą? Veduosi vaikus prie pilkapio, taigi namie nebus jokio triukšmo.

Simpatiška ir sumani mergina. Mano ir Džoanos akys susitiko. Ji šypsojosi. Nuvėriau ją šaltu žvilgsniu. Prakeikimas! Džoana visuomet žino, kas sukasi mano galvoje.

Pradėjome žaisti bridžą.

Netrukus aš jau tiksliai žinojau, kas kaip žaidžia. Misis Simington buvo nepaprastai gera bridžo žaidėja ir tikra šio žaidimo entuziastė. Priešingai nei daugelis neintelektualių moterų, ji buvo gana protinga ir labai įžvalgi. Jos vyras buvo neblogas, tačiau pernelyg atsargus žaidėjas. Misteris Pajus žaidė tiesiog puikiai. Jis turėjo nesuvokiamą nuojautą, kai reikėdavo statyti sumas. Kadangi vakaras buvo surengtas mūsų garbei, aš ir Džoana žaidėme su misis Simington ir misteriu Pajumi. O misteris Simingtonas turėjo taktiškai raminti besiginčijančius žaidėjus prie savo stalo. Kaip minėjau, pulkininkas Epltonas buvo pripratęs žaisti „drąsiai". Mažoji mis Barton buvo blogiausia bridžo žaidėja,

kokią kada nors buvau matęs, nors ji visuomet buvo viskuo labai patenkinta. Mesti atitinkamos rūšies kortas ji dar sugebėjo, tačiau neturėjo nė menkiausio supratimo apie turimų kortų vertę, niekuomet nežinojo taškų skaičiaus, keletą kartų padarė pirmą ėjimą netinkama korta, visiškai nesugebėjo suskaičiuoti kozirių, be to, dažnai pamiršdavo, kokios rūšies kortos yra koziriai. Eimės Grifit žaidimą būtų galima apibūdinti jos pačios žodžiais: „Man patinka geras bridžo žaidimas – be jokių nesąmonių. Aš nežaidžiu bridžo pagal tuos netikusius susitarimus. Sakau tai, ką galvoju. Ir jokių aptarimų nesėkmingai pasibaigus lošimui! Juk tai tik žaidimas!" Taigi, kaip vėliau bus matyti, šeimininko laukė nelengva užduotis.

Žaidimas vyko gana darniai, nepaisant to, kad, įsistebeilijęs į Džoaną, pulkininkas Epltonas kartkartėmis užsimiršdavo.

Arbata buvo patiekta valgomajame ant didelio stalo. Mums bebaigiant gerti, į kambarį įpuolė sukaitę ir susijaudinę berniukai. Spinduliuojanti motinišku pasididžiavimu misis Simington pristatė savo sūnus.

Netrukus mano lėkštę užtemdė kažkoks šešėlis. Pasukęs galvą pamačiau Meganą, stovinčią prie pravirų stiklinių terasos durų.

– O štai ir Megana, – pasakė jos motina.

Balse nuskambėjo nuostaba, tarytum ji būtų pamiršusi apie šios egzistavimą.

Mergina įėjo ir pasisveikino – nerangiai, be jokio grakštumo.

– Mieloji, tikriausiai būsiu pamiršusi apie tavo arbatą, – pasakė misis Simington. – Mis Holand ir berniukai išsinešė savąją, todėl šiandien vaikų kambaryje arbatos nėra. Nepagalvojau, kad tu su jais nėjai.

Megana linktelėjo.

– Viskas gerai. Nueisiu į virtuvę.

Ji išgūrino iš kambario. Kaip visuomet nevalyvai apsirengusi, suplyšusiomis kojinėmis.

Atsiprašomai nusijuokusi misis Simington pareiškė:

– Vargšė mano Megana. Suprantate, jai dabar brendimo amžius. Ką tik baigusios mokyklą, bet dar nesubrendusios merginos visuomet tokios drovios ir nerangios.

Pamačiau, kaip Džoana atlošė savo šviesiaplaukę galvą. Žinojau, kad tai reiškia „žvanginimą ginklais".

– Bet juk Meganai dvidešimt, ar ne? – paklausė ji.

– O taip, žinoma. Jai dvidešimt, tačiau atrodo daug jaunesnė – visai dar vaikas. Manau, gerai, kai mergaitės nesubręsta pernelyg greitai, – ji dar kartą nusijuokė. – Man atrodo, jog visos motinos nori, kad jų vaikai kuo ilgiau liktų maži.

– Negaliu suprasti kodėl, – prabilo Džoana. – Juk būtų nelabai smagu, jei vaiko kūnas subręstų, o protas liktų kaip šešiamečio.

– O, nesupraskite visko pažodžiui, mis Berton, – pasakė misis Simington.

Tą akimirką pagalvojau, kad man nelabai patinka misis Simington. Man nepatiko ta anemiška, paviršutiniška, nublankusį grožį maskuojanti savanaudiška ir godi būtybė. Ėmiau dar labiau jos nemėgti, kai ji vėl prabilo:

– Mano vargšė Megana. Gaila, bet ji gana sunkus vaikas. Mėginau jai surasti kokį nors užsiėmimą – manau, kad neakivaizdiniu būdu galima išmokti įvairiausių dalykų, pavyzdžiui, drabužių modeliavimo ir siuvimo arba stenografijos ir spausdinimo.

Džoanos akys vis dar žioravo.

– Tikiuosi, ji vaikščios į pobūvius. Ar neketinate surengti jai šokių vakaro? – paklausė ji, kai vėl susėdome prie bridžo stalo.

– Šokių vakaro? – šis klausimas misis Simington nustebino ir pralinksmino. – O ne, Limstoke to niekas nedaro.

– Štai kaip? Organizuojate tik teniso partijas ir panašius dalykus?

– Mūsų teniso kortas jau daugelį metų nenaudojamas. Nei Ričardas, nei aš nežaidžiame teniso. Galbūt vėliau, kai paaugs berniukai... O Megana ras kuo užsiimti. Ji visiškai laiminga ir nieko neveikdama. Palaukite, ar aš jau išdalinau kortas? Dvi nekozirinės kortos.

Kai važiavome namo, Džoana nirtulingai paspaudė akseleratoriaus pedalą, ir automobilis rovė į priekį.

– Man siaubingai gaila tos merginos, – pasakė ji.

– Meganos?

– Taip. Motina jos nemyli.

– Ką tu, Džoana, nėra taip blogai!

– Taip yra. Daugybė moterų nemyli savo vaikų. Numanau, kad su tokia būtybe kaip Megana nėra lengva. Ji griauna Simingtonų, kaip pavyzdinės šeimos, įvaizdį. Šioje šeimoje ji jaučiasi atliekama, nereikalinga. Tai pats baisiausias jausmas jautriai būtybei, o Megana tokia ir *yra*.

– Taip, – pritariau aš. – Manau, kad taip.

Akimirką tylėjau.

Staiga Džoana šelmiškai nusijuokė.

– O su aukle tau nepasisekė.

– Nesuprantu, ką turi omenyje, – oriai ištariau.

– Kvailystės. Kiekvieną kart, kai tik pažvelgdavai į ją, tavo veide atsispindėdavo vyriškas nusivylimas. Pritariu tau. Tai tik laiko gaišimas.

– Nežinau, apie ką tu kalbi.

– Vis dėlto aš džiaugiuosi. Tai pirmas ženklas, kad atsigauni. Klinikoje gerokai nerimavau dėl tavęs. Tu net nepažvelgei į tą nepaprastai gražią slaugę, kuri rūpinosi

tavimi. Be jokių abejonių – ligoniui ir patraukli mergiotė yra Dievo dovana.

– Manau, jog tavo kalbos, Džoana, yra vulgarios.

Sesuo kalbėjo toliau, nekreipdama nė menkiausio dėmesio į mano pastabą.

– Taigi man labai palengvėjo pamačius, kad vis dar žvalgaisi į patrauklias merginas. Ji gražuolė. Keista, kad ji neturi nė trupučio žavesio. Tai tikrai keista, Džeri. Ką tokio turi vienos moterys, ko neturi kitos? Kas padaro moterį tokią patrauklią, kad net jai ištarus frazę: „Užterštas oras" kiekvienas netoliese esantis vyras nori prieiti ir pasikalbėti su ja apie orą? Manau, kad Dievo apvaizda dalindama kartais suklysta. Vienai pasiunčia Afroditės veidą, kūną bei temperamentą. Tačiau įvyksta klaida, ir Afroditės temperamentas atitenka kokiai nors mažai ir negražiai būtybei. Tuomet visos kitos moterys tiesiog pasiunta ir sako: „Neįsivaizduoju, ką vyrai joje mato. Ji netgi nėra graži!"

– Ar jau baigei, Džoana?

– Na, bet tu sutinki, ar ne?

Aš išsišiepiau.

– Mano dideliam nusivylimui – sutinku.

– Neįsivaizduoju, kas dar galėtų čia tau tikti. Gal Eimė Grifit?

– Viešpatie apsaugok! – sušukau aš.

– Žinai, o ji gana graži.

– Man ji pernelyg vyriška.

– Atrodo, kad ji kaip reikiant mėgaujasi gyvenimu, – pareiškė Džoana. – Baisiai energinga, ar ne? Nenustebčiau sužinojusi, kad kiekvieną rytą maudosi šaltame vandenyje.

– O ką pati ketini daryti? – paklausiau aš.

– Aš?

– Taip, tu. Jei gerai tave pažįstu, tau pačiai reikia šiek tiek prasiblaškyti.

– Tai kieno iš mūsų kalbos vulgarios, ką? Be to, tu pamiršai Polį. – Džoana nelabai įtikinamai atsiduso.

– Taip greitai kaip tu tikrai jo nepamiršiu. Maždaug po dešimties dienų tu sakysi: „Polis? Koks Polis? Aš nepažįstu jokio Polio."

– Laikai mane labai nepastovia, – papriekaištavo Džoana.

– Ir aš tuo esu labai patenkintas, kai kalbama apie tokius žmones kaip Polis.

– Tau jis niekada nepatiko. Tačiau jis iš tiesų buvo genialus.

– Galbūt, nors aš tuo abejoju. Šiaip ar taip, esu girdėjęs, kad genijai yra labai nemėgiami.Gaila, bet čia nepavyks rasti jokių genijų.

Palenkusi galvą, akimirką Džoana mąstė.

– Tikriausiai ne, – apgailestaudama ištarė ji.

– Teks pasitenkinti Ovenu Grifitu, – pasakiau aš. – Tai vienintelis nevedęs vyras miestelyje – neskaitant senojo pulkininko Epltono. Jis beveik visą popietę spoksojo į tave kaip išbadėjęs pėdsekys.

Džoana nusijuokė.

– Taip. Jaučiausi gana nesmagiai.

– Neapsimetinėk. Tu niekada nesidrovi.

Džoana tylėdama įvažiavo pro vartus ir pasuko garažo link.

Tuomet ji tarė:

– Tikriausiai tavo išsakytoje mintyje yra tiesos.

– Kokioje mintyje?

– Nesuprantu, kodėl vyras, išvydęs mane, turėtų tyčia pereiti į kitą gatvės pusę? Be to, tai nemandagu, – atsakė Džoana.

– Supratau, – pareiškiau aš. – Tu ketini šaltakraujiškai sumedžioti tą vyrą.

– Na, man nepatinka, kai manęs šalinasi.

Lėtai ir atsargiai išlipau iš automobilio, atsirėmiau į ramentus. Tuomet daviau seseriai patarimą.

– Štai ką aš tau pasakysiu, mergyte. Ovenas Grifitas nėra vienas iš tavo banalių verkšlenančių menininkų. Jeigu nebūsi atsargi, sujudinsi širšių lizdą. Tas vyras gali būti pavojingas.

– Tu taip manai? – paklausė Džoana, patenkinta dėl galimos perspektyvos.

– Palik vargšelį ramybėje, – griežtai pareikalavau.

– Kaip jis drįso, išvydęs mane, pereiti į kitą gatvės pusę?!

– Visos jūs, moterys, vienodos. Jūsų galvoje tik viena. Jei neklystu, ant tavęs galąs dantį ir jo sesuo Eimė.

– Ji jau dabar manęs nemėgsta, – pareiškė Džoana. Ji tai ištarė susimąsčiusi, tačiau su tam tikru pasitenkinimu.

– Mes atvykome čia ieškodami ramybės, – griežtai kalbėjau aš, – todėl pasirūpinsiu, kad mes ją turėtume.

Tačiau būtent jos mums ir trūko.

4 SKYRIUS

Praėjus maždaug savaitei Partridž pranešė, kad su manimi norėtų šnektelėti misis Beiker.

Misis Beiker vardas man nieko nesakė.

– O kas tokia ta misis Beiker? – paklausiau suglumęs. – Ar ji negalėtų pasikalbėti su mis Džoana?

Tačiau paaiškėjo, kad misis Beiker nori pasikalbėti būtent su manimi ir kad ji yra pas mus dirbusios Beatričės motina.

Aš jau buvau pamiršęs Beatričę. Dvi pastarąsias savaites matydavau pagyvenusią žilstelėjusią moterį, kuri, vos tik aš pasirodydavau, tarsi vėžys klūpomis traukdavosi iš vonios kambario, laiptų ir koridorių. Žinojau, kad ji yra mūsų naujoji padienė namų darbininkė. Kitaip sakant, Beatričės problemos išgaravo man iš galvos.

Negalėjau atsisakyti priimti Beatričės motiną, ypač sužinojęs, jog Džoanos nėra namie. Tačiau turiu prisipažinti – tokia perspektyva mane šiek tiek sunervino. Nuoširdžiai vyliausi, kad manęs neapkaltins žaidus Beatričės jausmais. Mintyse keikdamas niekingus anoniminių laiškų autoriaus darbus, balsu paliepiau pakviesti Beatričės motiną.

Misis Beiker buvo aukšta ir stambi, vėjo nugairinta, greitakalbė moteris. Man palengvėjo išvydus, jog nėra nė ženklo pykčio ar ketinimo kaltinti.

– Tikiuosi, sere, – prabilo ji, vos tik Partridž uždarė duris, – atleisite man už tai, kad leidau sau ateiti pas jus. Pamaniau, kad jūs esate tas asmuo, į kurį turėčiau kreiptis,

todėl būčiau dėkinga, jei pasakytumėte man, ką turiu daryti tokiomis aplinkybėmis, nes, mano manymu, sere, kažką reikia daryti. Niekada nebuvau iš tų, kurie gaišta laiką, todėl sakau, kad neverta dejuoti ir aimanuoti, reikia „pasiruošti ir veikti", kaip prieš dvi savaites sakė vikaras per pamokslą.

Jaučiausi šiek tiek suglumęs, tarytum būčiau praleidęs kažką esminio.

– Žinoma, – pasakiau aš, – gal... hm... prisėstumėte, misis Beiker? Tikrai mielai... hm... jums padėsiu, kuo tik galiu...

Ir laukdamas paaiškinimų nutilau.

– Dėkoju, sere, – misis Beiker prisėdo ant kėdės krašto. – Iš tiesų, jūs labai malonus. Džiaugiuosi, kad atėjau pas jus. Aš sakiau Beatričei, kuri tik guli lovoje ir bliauna, kad misteris Bertonas žinos, ką daryti, nes jis džentelmenas iš Londono. Kažką reikia daryti dėl tų jaunuolių, kurie yra tokie karštakošiai ir dėl to nieko nesiklauso, netiki tuo, ką sako mergaitė. Aš sakiau Beatričei, kad būdama jos vietoje jam nelikčiau skolinga ir paklausčiau apie tą merginą iš malūno.

Jaučiausi dar labiau sutrikęs.

– Atleiskite, – prabilau, – bet aš nelabai suprantu. Kas atsitiko?

– Laiškai, sere. Pikti ir netgi, sakyčiau, nepadorūs laiškai, kuriuose vartojami tokie žodžiai! Baisesni net už tuos, kuriuos mačiau Biblijoje.

Nebegalėjau likti nuošalyje, todėl ryžtingai pasiteiravau:

– Ar jūsų dukra gavo daugiau laiškų?

– Ne ji, sere. Ji gavo tik vieną, tą, dėl kurio išėjo iš darbo.

– Nebuvo jokių priežasčių... – pradėjau aš, tačiau misis Beiker pagarbiai, bet ryžtingai pertraukė mane:

– Man nė nereikia sakyti, sere, kad visa, kas ten parašyta, yra bjaurus melas. Mis Partridž man garantavo, o be to, aš ir pati tai žinau. Jūs esate ne tokio tipo džentelmenas, sere, tai aš gerai žinau, be to, esate neįgalus ir visa kita. Tai buvo bjaurus melas, nepaisant to, aš patariau Beatričei išeiti iš darbo, nes jūs žinote, ką reiškia kalbos, sere. „Nėra dūmų be ugnies“, – štai ką sako žmonės. O merginai atsargumas gėdos nedaro. Be to, ir ji pati jautėsi nedrąsiai, taigi kai ji pasakė daugiau pas jus nedirbsianti, aš jai pritariau, nors mes abi apgailestavome, kad sudarėme tiek nepatogumų, kurie...

Negalėdama užbaigti sakinio, misis Beiker giliai įkvėpė ir pradėjo iš naujo.

– Tikėjausi, kad tai padarys galą bet kokioms bjaurioms kalboms. Tačiau dabar laišką gavo Džordžas, dirbantis automobilių remonto dirbtuvėje, su kuriuo draugauja Beatričė. Jame parašyti siaubingi dalykai apie mūsų Beatričę: teigiama, kad ji vaikšto su Fredo Ledbeterio Tomu. Galiu jus patikinti, sere, mergina tebuvo mandagi – pasisveikino ir persimetė su juo keliais žodžiais.

Dabar mano galva sukosi nuo naujos problemos, susijusios su misterio Ledbeterio Tomu.

– Beatričės... hm... vaikinas gavo anoniminį laišką, kuriame ji kaltinama vaikštanti su kitu jaunuoliu? Ar aš teisingai supratau? – paklausiau.

– Teisingai, sere, ir parašyta labai negražiai, vartojant siaubingus žodžius. Jaunasis Džordžas tiesiog pakvaišo iš įsiūčio, užėjo pas mus ir prišnekėjo Beatričei, kad tokio elgesio jis nepakęs ir neleis jai slapčia vaikštinėti su kitais vaikinais. Ji patikino, kad visa tai melas, o jis, pareiškęs, jog nebūna dūmų be ugnies, įsikarščiavęs išskubėjo. Beatričė taip susisielojo, vargšė mergaitė, todėl pasakiau, kad užsidėsiu skrybėlaitę ir nueisiu pas jus, sere.

Misis Beiker nutilo ir pažvelgė į mane tarsi šuo, laukiantis atpildo už tai, kad atliko ypač sumanų triuką.

– Bet kodėl atėjote pas mane? – paklausiau aš.

– Supratau, sere, kad pats gavote vieną iš tų bjaurių laiškų, ir pamaniau, jog būdamas džentelmenas iš Londono žinosite, ką daryti.

– Jūsų vietoje, – pasakiau aš, – eičiau į policiją. Tokius dalykus reikia sustabdyti.

Misis Beiker atrodė giliai sukrėsta.

– O ne, sere. Negaliu eiti į policiją.

– Kodėl?

– Niekada neturėjau jokių reikalų su policija, sere. Niekas iš mūsų nėra turėjęs.

– Neabejoju, kad neturėjote. Tačiau policininkai yra vieninteliai žmonės, galintys užsiimti tokiais dalykais. Tai jų reikalas.

– Eiti pas Bertą Randlą?

Žinojau, kad Bertas Randlas yra konsteblis.

– Policijos nuovadoje tikriausiai yra seržantas ar inspektorius.

– Man reikia eiti į policijos nuovadą?

Misis Beiker balse nuskambėjo priekaištas ir nepasitikėjimas. Jaučiau, kad visa tai jau pradeda mane erzinti.

– Tai vienintelis patarimas, kurį galiu jums duoti.

Misis Beiker tylėjo, mano argumentai jos akivaizdžiai neįtikino.

– Reikia sustabdyti šių laiškų siuntinėjimą, sere, jis jau turėjo būti pasibaigęs. Anksčiau ar vėliau tai pridarys žalos.

– Man regis, žala jau padaryta, – pastebėjau aš.

– Turėjau omenyje *smurtą*, sere. Įsiunta tiek jauni vaikinai, tiek vyresni.

– Ar labai daug tokių laiškų išsiuntinėta? – paklausiau aš.

Misis Beiker linktelėjo.

– Darosi kaskart vis blogiau, sere. Misteris ir misis Bidlai iš Bliu Boro – jie visuomet buvo labai laimingi, o dabar šie laiškai verčia misterį Bidlą tuo abejoti, sere.

Aš pasilenkiau į priekį.

– Misis Beiker, – prabilau, – ar jūs nutuokiate arba bent numanote, kas rašo šiuos šlykščius laiškus?

Mano didžiai nuostabai, ji linktelėjo galva.

– Numanome, sere. Taip, mes visi labai neblogai nutuokiame, kas juos rašo.

– Ir kas gi?

Maniau, kad ji nenorės minėti vardo, tačiau ji nedelsdama atsakė:

– Misis Klit. Štai ką mes visi galvojame, sere. Juos rašo misis Klit, tikrai.

Šį rytą girdėjau tiek daug vardų, kad buvau visiškai išmuštas iš vėžių.

– Kas ta misis Klit? – pasiteiravau.

Išsiaiškinau, kad misis Klit buvo pagyvenusio, samdomo atlikti sezoninius darbus sodininko žmona. Ji gyveno namelyje prie kelio, vedančio į malūną. Mano tolimesnis klausinėjimas buvo bergždžias. Paklausta, kodėl misis Klit reikėjo rašyti šiuos laiškus, misis Beiker tik neaiškiai atsakė, jog tai „būtų į ją panašu“.

Galų gale aš ją palydėjau iki durų, pakartojęs savo patarimą nueiti į policiją, nors mačiau, kad misis Beiker neketina to daryti. Man susidarė įspūdis, kad nuvyliau ją.

Pergalvojau viską, ką girdėjau, ir nusprendžiau, kad jei visi kaimo gyventojai kaltininke laiko misis Klit, tuomet tikriausiai taip ir yra, nors vargu ar tai galima laikyti įrodymu. Nutariau apie tai pasikalbėti su Grifitu. Galimas dalykas, kad jis pažįsta tą Klit. Jei jis pritars, aš arba jis galės užsiminti policijai, jog ši moteris ir yra kaime kylančio susierzinimo priežastis.

Pasirinkau kaip tik tokį laiką, kai baigėsi Grifito „priėmimo valandos". Kai išėjo paskutinis pacientas, įėjau į kabinetą.

– Sveiki! Tai jūs, Bertonai?

Bendrais bruožais nupasakojau pokalbį su misis Beiker ir išreiškiau įsitikinimą, kad anoniminių laiškų autorė yra misis Klit. Mano didžiam nusivylimui, Grifitas papurtė galvą.

– Viskas ne taip paprasta, kaip atrodo, – pasakė jis.

– Jūs manote, kad šių laiškų autorė ne misis Klit?

– Gali būti ir ji. Bet, mano manymu, tai mažiausiai tikėtina.

– Tuomet kodėl jie visi galvoja, kad tai jos darbas?

Jis nusišypsojo.

– O, – prašneko jis, – jūs nežinote? Misis Klit yra vietinė ragana.

– Dieve švenčiausias! – sušukau aš.

– Taip, nors šiais laikais tai skamba gana keistai, nepaisant to, šis žodis būtent tą ir reiškia. Žinote, tebegyvuoja įsitikinimas, kad yra tam tikri žmonės, tam tikros šeimos, kurių geriau neįžeisti. Misis Klit yra kilusi iš „raganų" šeimos. Manyčiau, ji sutelkė visas pastangas, kad tik išlaikytų šitą legendą. Tai keista moteris, turinti savitą humoro jausmą – kandų ir pašaipų. Jei vaikas įsipjauna pirštą, pargriuvęs smarkiai susimuša ar suserga kiaulyte, jai visai nesunku palinguoti galva ir pasakyti: „Taip, praeitą savaitę jis vogė iš manęs obuolius" arba „Jis vilko mano katę už uodegos." Gana greitai motinos ėmė tempti savo vaikus kuo toliau nuo jos, o kitos moterys pradėjo jai nešti medų ar pačių keptus pyragus, kad pelnytų misis Klit palankumą ir ši nelinkėtų joms pikta. Prietaringa ir kvaila, tačiau tokie dalykai vyksta. Todėl savaime suprantama, kodėl žmonės galvoja, kad tų laiškų autorė yra ji.

– Tačiau taip nėra?
– O ne. Ji ne iš tokių. Viskas ne taip jau paprasta.
– O jūs ką nors įtariate? – smalsiai pažvelgiau į jį.
Jis papurtė galvą, tačiau jo akys nieko nesakė.
– Ne, – pasakė jis, – aš visiškai nieko nežinau. Tačiau man tai nepatinka, Bertonai. Bus iš to bėdos.

II

Kai grįžau namo, ant verandos laiptų radau sėdinčią Meganą, atrėmusią smakrą į kelius.
Ji kaip visuomet pasisveikino be jokių ceremonijų.
– Sveiki, – tarė ji. – Ar aš galėčiau pas jus papietauti?
– Žinoma, – atsakiau aš.
– Jeigu pietums bus žlėgtainiai ar kas nors panašaus ir man neužteks, tiesiog pasakykite! – sušuko Megana man einant pas Partridž pranešti, jog pietausime trise.
Man regis, Partridž paniekinamai prunkštelėjo. Neištarusi nė žodžio ji sugebėjo perteikti tai, ką mano apie tą mis Meganą.
Grįžau į verandą.
– Ar viskas gerai? – sunerimusi paklausė Megana.
– Viskas gerai, – atsakiau. – Pietums bus troškinta aviena su bulvėmis ir svogūnais.
– Gerai. Šiaip ar taip, šis patiekalas panašus į šuns ėdalą, ar ne? Noriu pasakyti, kad jį sudaro daugiausia bulvės ir prieskoniai.
– Visiškai teisingai, – pritariau aš.
Išsiėmiau portsigarą ir pasiūliau cigaretę Meganai. Ji nuraudo.
– Koks jūs malonus.
– Jūs nerūkysite?

– Ne, manau, kad ne, tačiau jūs labai malonus, kad pasiūlėte man, tarytum aš būčiau tikras žmogus.

– O argi jūs nesate tikras žmogus? – linksmai paklausiau.

Megana papurtė galvą, o tada, norėdama pakeisti pokalbio temą, ištiesė ilgą dulkėtą koją.

– Aš susiadžiau kojinę, – su pasididžiavimu pranešė ji.

Nesu adymo žinovas, tačiau man pasirodė, kad ta keista, labai kontrastingos spalvos susiraukšlėjusi vilnos dėmė buvo ne itin vykusi.

– Su suadyta kojine jaučiuosi daug nepatogiau nei su skylėta, – pareiškė Megana.

– Neabejoju, kad taip ir yra, – sutikau su ja.

– Ar jūsų sesuo gerai ado?

Mėginau prisiminti, ar esu kada nors matęs adančią Džoaną.

Turėjau prisipažinti, jog nežinau.

– O ką ji daro, kai jos kojinėje atsiranda skylė?

– Na, aš manau, kad ji jas išmeta ir perka naujas, – nenoriai atsakiau.

– Ji elgiasi labai protingai, – pareiškė Megana. – Tačiau aš negaliu taip daryti. Mano išlaikymui skiriama keturiasdešimt svarų per metus. Už tiek nedaug ką gali nusipirkti.

Pritariau jai.

– Jeigu mūvėčiau juodas kojines, kojas galėčiau nusidažyti juodu rašalu, – liūdnai kalbėjo Megana. – Mokykloje aš taip ir darydavau. Mis Betvorfi, mokytoja, kuri prižiūrėdavo, kaip mes taisome savo rūbus, buvo tokia pat kaip ir jos pavardė – akla it šikšnosparnis. Tai mums buvo be galo naudinga.

– Tikriausiai, – pritariau aš.

Kol rūkiau savo pypkę, mes tylėjome. Tai buvo gana maloni tyla.

Megana nutraukė ją, staigiai ir su įniršiu pareiškusi:

– Tikriausiai jūs, kaip ir visi kiti, galvojate, kad aš esu siaubinga?

Aš taip išsigandau, kad pypkė iškrito man iš burnos. Tai buvo gražiai nudažyta jūros putų pypkė. Dabar ji buvo sulūžusi.

– Pažiūrėkite, ką padarėte, – piktai pasakiau Meganai.

Taip nepaaiškinamai elgiasi tik vaikai – užuot supykusi, ji paprasčiausiai plačiai nusišypsojo.

– Jūs man patinkate, – pasakė ji.

Tai buvo nepaprastai širdį glostantys žodžiai. Tokių žodžių žmogus tikėtųsi (ir tikriausiai be reikalo) iš savo šuns, jei tik šis mokėtų kalbėti. Man regis, Megana, nepaisant to, kad buvo panaši į arklį, turėjo šuns charakterį. Ji tikrai buvo ne visai šio pasaulio gyventoja.

– Ką jūs pasakėte prieš pat šią nelaimę? – paklausiau aš, rūpestingai rinkdamas savo mėgstamos pypkės nuolaužas.

– Sakiau, jog tikriausiai jūs laikote mane siaubinga, – pasakė Megana, tačiau visai kitu tonu nei pirmąkart.

– Kodėl turėčiau?

– Todėl, kad tokia ir esu, – liūdnai ištarė Megana.

– Nebūkite kvaila, – griežtai pasakiau aš.

Megana papurtė galvą.

– Taip ir yra. Iš tikrųjų nesu kvaila. Nors žmonės taip galvoja. Jie nė nenutuokia, kad aš žinau, kokie jie yra iš tiesų, ir kad aš jų nekenčiu.

– *Nekenčiate* jų?

– Taip, – patvirtino Megana.

Jos liūdnos, nevaikiškos akys nemirkčiodamos žvelgė tiesiai į manąsias. Tai buvo ilgas, liūdnas ir įdėmus žvilgsnis.

– Jūs taip pat nekęstumėte žmonių, jeigu būtumėte toks kaip aš, – prabilo ji. – Jeigu būtumėte nereikalingas.

– Ar jums neatrodo, kad esate šiek tiek nesveika? – paklausiau aš.

– Taip, – atrėžė Megana. – Būtent taip žmonės ir atsikerta, kai sakai jiems tiesą. O tai yra tiesa. Esu nereikalinga ir gerai žinau kodėl. Mama nė trupučio manęs nemyli. Manau, jog primenu jai savo tėvą, kuris su ja žiauriai elgėsi ir, sprendžiant iš to, ką girdėjau, buvo gana bjaurus tipas. Tačiau motinos negali pasakyti, kad joms nereikia jų vaikų, ir juos palikti. Arba juos suvalgyti. Katės suvalgo tuos kačiukus, kurie joms nepatinka. Manau, tai labai protinga. Nieko nereikalingo ir jokių nemalonumų. Tačiau žmonių motinos turi rūpintis savo vaikais. Kol lankiau mokyklą, buvo neblogai, bet, suprantate, iš tikrųjų mano mama nori būti tik su mano patėviu ir berniukais.

– Vis dar manau, kad esate nesveika, Megana. Tačiau jei tai, ką jūs sakote, yra tiesa, kodėl neišvažiuojate ir nepradedate gyventi savarankiškai?

Ji nevaikiškai nusišypsojo.

– Turite omenyje profesinę veiklą? Užsidirbti pragyvenimui?

– Taip.

– Kokiu būdu?

– Manau, kad galėtumėte ko nors išmokti. Stenografijos, buhalterijos...

– Nemanau, kad galėčiau. Esu pernelyg kvaila tokiems dalykams. Be to...

– Na?

Ji buvo nusisukusi, o dabar iš lėto atsigręžė. Buvo išraudusi, o akyse tvenkėsi ašaros. Dabar jos balse vėl skambėjo vaikiškumas.

– Kodėl turėčiau išvažiuoti? Ar esu priversta išvažiuoti? Aš jiems nereikalinga, tačiau pasiliksiu. Pasiliksiu ir priversiu visus gailėtis. Taip, visus juos priversiu gailėtis. Bjaurios kiaulės! Nekenčiu jų visų! Jie mano, kad esu kvaila ir bjauri. Aš jiems parodysiu! Dar parodysiu. Aš...

Tai buvo vaikiškas, savotiškai graudus įniršis.

Išgirdau žingsnius per žvyrą už namo kampo.

– Kelkitės, – nemandagiai pasakiau aš. – Eikite į namą pro svetainę. Antrame aukšte, koridoriaus gale, yra vonios kambarys. Nusiprauskite veidą. Greitai.

Ji nevikriai pašoko ir įbėgo pro verandos duris, Džoanai įsukant iš už namo kampo.

– Na, ir sukaitau, – sušuko ji ir, atsisėdusi šalia manęs, ėmė vėduotis tirolietišku šaliu, kuriuo buvo apsigobusi galvą. – Vis dėlto pranešiojau tuos bjaurius batus. Nuėjau mylias. Sužinojau vieną dalyką – tuose batuose neturėtų būti jokių dekoratyvinių skylučių. Per jas į batą patenka dygliakrūmio dyglių. Žinai, Džeri, mums reikėtų įsigyti šunį.

– Ir aš taip manau, – pasakiau aš. – Tarp kitko, pas mus pietauti ateis Megana.

– Tikrai? Gerai.

– Tau ji patinka? – paklausiau.

– Galvoju, kad ji yra sukeistas vaikas, – pareiškė Džoana. – Ją paliko ant laiptų prie lauko durų, o tuo tarpu fėjos paėmė tikrąjį. Labai įdomu sutikti tokį vaiką. O, turiu eiti ir nusiprausti.

– Dar negali, – pasakiau aš. – Dabar prausiasi Megana.

– Tai ir ji daug vaikščiojo, ar ne?

Džoana išsiėmė veidrodėlį ir ilgai bei rimtai apžiūrinėjo savo veidą.

– Šis lūpdažis man nepatinka, – netrukus tarė ji.

Megana išėjo pro verandos duris. Ji buvo rami, pakankamai švari. Smarkaus susijaudinimo nebuvo matyti nė ženklo. Ji nepatikliai pažvelgė į Džoaną.

– Sveika, – pasakė Džoana, vis dar užsiėmusi savo atvaizdo tyrinėjimu. – Džiaugiuosi, kad atėjote pietų. Vaje, ant mano nosies strazdana! Reikia ką nors daryti. Strazdanos – labai rimta, be to, taip škotiška.

Išėjo Partridž ir šaltu balsu pranešė, kad pietūs patiekti.

– Eime, – tarė Džoana stodamasi. – Esu išalkusi.

Ji paėmė Meganą už parankės ir jos kartu įėjo į namą.

5 SKYRIUS

Matau, jog savo pasakojime kai ką praleidau. Iki šiol net neužsiminiau nei apie misis Dein Kaltrop, nei apie pastorių Kalebą Deiną Kaltropą.

Vikaras ir jo žmona buvo išskirtinės asmenybės. Tikriausiai labiau nuo kasdienio gyvenimo nutolusio žmogaus nei Deinas Kaltropas dar nebuvau sutikęs. Jo gyvenimas – tai knygos, darbo kambarys ir puikios ankstyvosios bažnyčios istorijos žinios. Užtat misis Dein Kaltrop kėlė vietiniams siaubą. Tikriausiai sąmoningai neužsiminiau apie ją, kadangi iš pradžių jos bijojau. Ji buvo daug išmananti moteris su charakteriu, visai nepanaši į tipišką vikaro žmoną. Tačiau ką aš išmanau apie vikarų žmonas?

Gerai prisimenu tylią, niekuo neišsiskiriančią būtybę, atsidavusią dideliam ir stipriam vyrui, taip įkvepiančiai sakančiam pamokslus. Ji beveik nekalbėjo bendromis temomis, todėl būdavo neaišku, kaip su ja palaikyti pokalbį.

Kitaip sakant, aš pasiklioviau pramanytu vikarų žmonų įvaizdžiu, karikatūromis moterų, kurios visur kiša savo nosis ir kalba banalybes. Tikriausiai tokio tipo vikarų žmonų net nėra.

Misis Dein Kaltrop savo nosies nekišdavo niekada ir niekur, nors turėjo nesuvokiamą sugebėjimą apie viską sužinoti. Gana greitai pastebėjau, kad beveik visi miestelėnai jos prisibijo. Ji nedalindavo patarimų ir niekada niekur nesikišdavo, tačiau kiekvienai nešvariai sąžinei ji simbolizavo įkūnytą dievybę. Nebuvau sutikęs moters, abejingesnės ją supančiai aplinkai, nei misis Dein Kaltrop. Karštomis dienomis

ji žingsniuodavo apsirengusi tvido kostiumėliu, o lyjant lietui ar net drebiant šlapiam sniegui esu matęs ją skubančią miesto gatve, vilkinčią aguonomis marginto kartūno suknele. Jos veidas buvo pailgas ir liesas – kaip grynakraujo kurto. Jos kalbėjimo maniera buvo pribloškiamai tiesmukiška.

Ji sustabdė mane Hai Stryte kitą dieną po to, kai pas mus atėjo pietauti Megana. Aš kaip visuomet stebėjausi, nes misis Dein Kaltrop judėjimas labiau priminė ne ėjimą, o bėgimą. Jos akys visuomet būdavo įbestos į tolimą horizontą, todėl atrodė, kad jos siekiamas tikslas yra už kokios pusantros mylios.

– O, – sušuko ji, – misteris Bertonas!

Ji tai ištarė šiek tiek triumfuodama, tarytum būtų išsprendusi ypač sudėtingą galvosūkį.

Pripažinau esąs misteris Bertonas. Misis Dein Kaltrop liovėsi stebeilytis į horizontą ir, regis, mėgino nukreipti žvilgsnį į mane.

– Nežinote, dėl ko aš norėjau su jumis susitikti?

Čia jau niekuo negalėjau jai padėti. Ji stovėjo ir be galo suglumusi raukėsi.

– Apie kažką bjauraus, – pareiškė ji.

– Apgailestauju, – apstulbęs pasakiau.

– A! – sušuko misis Dein Kaltrop. – Apie mano meilės ryšius su kažkokiu A. Apie anoniminius laiškus, štai ką. Kodėl jums atvykus čionai prasidėjo anoniminių laiškų siuntinėjimas?

– Aš čia niekuo dėtas, – pasakiau. – Jie buvo siuntinėjami ir prieš mums atvykstant.

– Iki jūsų atvykimo niekas negavo jokių anoniminių laiškų, – kaltintojos tonu pareiškė misis Dein Kaltrop.

– Gavo, misis Dein Kaltrop. Šie nemalonumai buvo prasidėję kur kas anksčiau.

– O Dieve! – suaimanavo misis Dein Kaltrop. – Man tai nepatinka.

Ji stovėjo ir išsiblaškiusi vėl žvelgė kažkur į tolį.

– Jaučiu, kad už viso to slypi *blogis*. Šių vietų gyventojai ne tokie. Žinoma, yra ir pavydo, ir pagiežos, ir kitokių mažų nuodėmių, tačiau aš net neįsivaizdavau, kad tarp mūsų gyvena žmogus, galintis rašyti tokius laiškus... Iš tiesų nemaniau. Dėl to kremtuosi, nes *aš* turiu žinoti.

Ji nukreipė savo gražias akis nuo horizonto ir pažvelgė į manąsias. Jos akyse atsispindėjo nerimas ir nuoširdus vaikiškas sumišimas.

– Kodėl jūs turėtumėte žinoti? – paklausiau.

– Paprastai aš viską žinau. Visuomet maniau, kad tai mano pareiga. Kalebas sako gerus pamokslus ir administruoja sakramentus. Tai kunigo pareiga. O jei pripažįstate kunigo santuoką, tuomet, mano manymu, jo žmonos pareiga yra žinoti, ką jaučia ir galvoja parapijos žmonės, net ir tuomet, kai ji niekuo negali jiems padėti. O aš neturiu nė menkiausio supratimo, kieno tai darbas...

Ji nutilo, o paskui išsiblaškiusi pridūrė:

– Tokie kvaili laiškai...

– Ir jūs esate gavusi...hm... tokį laišką?

Klausdamas šiek tiek drovėjausi, tačiau misis Dein Kaltrop atsakė visiškai natūraliai, gal tik šiek tiek labiau išplėtusi akis:

– O taip, du. Ne, tris. Tiksliai nepamenu, kas juose rašoma. Man regis, kažkokios kvailystės apie Kalebą ir mokyklos direktorę. Visiškas absurdas, nes Kalebas neturi jokio polinkio į nesantuokinius ryšius. Ir niekada neturėjo. Jis laimingas, kad yra dvasininkas.

– Taip, – pritariau aš, – žinoma.

– Kalebas būtų šventasis, – pareiškė misis Dein Kaltrop, – jei nebūtų pernelyg didelis intelektualas.

Nesijaučiau kompetentingas atsakyti į tokią kritišką pastabą, be to, misis Dein Kaltrop kalbėjo toliau, keistai peršokdama nuo savo vyro prie laiškų.

– Yra tiek daug dalykų, apie kuriuos buvo galima parašyti laiškuose, tačiau apie juos nieko neužsimenama. Štai kas keista.

– Nepasakyčiau, kad jie pernelyg santūrūs, – su kartėliu pasakiau.

– Tačiau panašu į tai, kad jų autorius nieko nežino. Nieko, kas čia iš tikrųjų vyksta.

– Jūs taip manote?

Tuščias gražių akių žvilgsnis nukrypo į mane.

– Na, taip, žinoma. Čia pakankamai daug neištikimybės atvejų, kitų gėdingų paslapčių. Kodėl laiškų autorius nerašo apie tai?

Ji nutilo, o paskui netikėtai paklausė:

– O kas rašoma jūsų laiške?

– Jame tvirtinama, kad mano sesuo iš tiesų nėra mano sesuo.

– O ji iš tikrųjų jūsų sesuo?

Misis Dein Kaltrop uždavė klausimą su nevaržomu draugišku susidomėjimu.

– Žinoma, Džoana yra mano sesuo.

Misis Dein Kaltrop linktelėjo galva.

– Tai tik patvirtina mano žodžius. Esu tikra, kad yra kiti dalykai...

Jos šviesios, abejingos akys buvo įsmeigtos į mane, ir aš staiga supratau, kodėl Limstoko gyventojai prisibijojo misis Dein Kaltrop.

Kiekvieno žmogaus gyvenime yra slaptų puslapių, kurių, kaip tikimasi, niekas niekada nesužinos. Man pasirodė, kad misis Dein Kaltrop juos žino.

Pirmą kartą tikrai apsidžiaugiau išgirdęs griaudėjant Eimės Grifit balsą:

– Sveika, Mode. Džiaugiuosi, kad pagavau jus. Siūlau pakeisti labdaros mugės datą. Labas rytas, misteri Bertonai.

– Turiu užsukti į bakalėjos krautuvę ir palikti savo užsakymą, – tęsė ji, – o po to, jei jums tinka, kartu eisime į sąjungą.

– Taip, taip, man tai visiškai tinka, – pasakė misis Dein Kaltrop.

Eimė Grifit įėjo į nedidelę parduotuvėlę.

Misis Dein Kaltrop tarė:

– Vargšelė.

Tai mane suglumino. Nejaugi ji gailisi Eimės?

Tačiau ji tęsė:

– Žinote, misteri Bertonai, man tikrai baisu...

– Turite omenyje tą istoriją su laiškais?

– Taip, suprantate, tai reiškia... tai turi reikšti... – Nutrūkus minčiai ji nutilo ir prisimerkė. Paskui, tarsi spręsdama problemą, iš lėto prabilo: – Akla neapykanta... taip, akla neapykanta. Tačiau net aklas žmogus gali visiškai atsitiktinai smogti tiesiai į širdį... O kas atsitiktų tuomet, misteri Bertonai?

Tai sužinojome dar nesibaigus rytojaus dienai.

II

Žinią apie tragediją mums pranešė Partridž. Jai patiko tragiški įvykiai. Partridž nosis visuomet iš pasitenkinimo trūkčiodavo, kai ji turėdavo pranešti kokią nors blogą žinią.

Kai Partridž įėjo į Džoanos miegamąjį, jos nosis trūkčiojo, akys švytėjo, o nusvirę lūpų kampučiai rodė perdėtą nusiminimą.

– Šįryt išgirdau siaubingą naujieną, mis, – pareiškė ji atitraukdama užuolaidas.

Džoanai paprastai prireikdavo keleto minučių, kad visiškai pabustų. Be jokio susidomėjimo ištarusi „a!“, ji apsivertė ant kito šono.

Partridž pastatė arbatą ant stalelio šalia lovos ir vėl pradėjo iš naujo.

– Kaip siaubinga! Baisu! Išgirdusi tiesiog negalėjau patikėti.

– Kas siaubinga? – paklausė Džoana stengdamasi pabusti.

– Vargšė misis Simington, – Partridž dramatiškai patylėjo, – negyva.

– Negyva? – visai išsibudinusi Džoana atsisėdo lovoje.

– Taip, mis, vakar popiet, o kas blogiausia – ji nusižudė.

– Kaip siaubinga, Partridž!

Džoana iš tiesų buvo sukrėsta. Misis Simington buvo ne iš tų žmonių, kurie asocijuojasi su tragedijomis.

– Taip, mis, tai tiesa. Ji tai padarė sąmoningai. Nors, kita vertus, vargšelė buvo pastūmėta tai padaryti.

– Pastūmėta? – Džoana jau nutuokė tiesą. – Ar tik ne...

Ji klausiamai pažvelgė į Partridž, ir ši linktelėjo.

– Taip, mis. Vienas iš tų nepadorių laiškų.

– Kas jame buvo parašyta?

Didžiam Partridž apgailestavimui, jai nepavyko to sužinoti.

– Tie laiškai bjaurūs, – tarė Džoana, – tačiau nesuprantu, kodėl jie turėtų priversti žmogų nusižudyti?

Partridž paniekinamai prunkštelėjo ir reikšmingai pasakė:

– Neturėtų, nebent juose būtų parašyta *tiesa*, mis.

– A! – pratarė Džoana.

Kai Partridž išėjo iš kambario, ji išgėrė arbatą, užsimetė chalatą ir atėjo pas mane papasakoti naujieną.

Aš prisiminiau, ką sakė Ovenas Grifitas. Anksčiau ar vėliau aklas spėjimas bus teisingas. Taip ir atsitiko su

misis Simington. Ji, matyt, nors tai mažai tikėtina, turėjo paslaptį... Taip, ji buvo apsukri, tačiau nelabai ištverminga moteris. Ji buvo iš tų silpnų, nesavarankiškų moterų, kurios lengvai palūžta.

Džoana bakstelėjo man alkūne ir paklausė, apie ką aš galvoju.

Pakartojau jai Oveno žodžius.

– Žinoma, jis viską apie tai išmano, – kandžiai pareiškė Džoana. – Tas vyras mano esąs visažinis.

– Jis protingas, – pasakiau aš.

– Jis pasipūtęs, – išrėžė Džoana ir dar pridūrė: – Pasibjaurėtinai pasipūtęs!

Po minutės ji tarė:

– Kaip baisu turėtų būti jos vyrui... ir mergaitei. Kaip tu manai, ką apie tai galvoja Megana?

Neturėjau nė menkiausio supratimo, todėl taip ir pasakiau. Tikriausiai niekas niekada nesužinos, ką Megana galvoja ar jaučia.

Džoana linktelėjo ir pasakė:

– Taip, dėl tų sukeistų vaikų nieko niekada negali žinoti.

Po akimirkos pridūrė:

– Kaip tu galvoji... ar tu nenorėtum... ar ji negalėtų pas mus pabūti keletą dienų? Tai didžiulis sukrėtimas tokio amžiaus merginai.

– Mes galime nueiti ir jai tai pasiūlyti, – pritariau aš.

– Berniukams viskas bus gerai, – kalbėjo Džoana. – Jie turi auklę. Tačiau Meganą ji gali išvesti iš proto.

Tai buvo visai įmanoma. Galėjau įsivaizduoti, kaip Elzė Holand sako vieną banalybę po kitos ir nuolat siūlo arbatos. Maloni būtybė, tačiau, mano galva, visai netinkama guodėja jautriai merginai.

Aš ir pats galvojau apie Meganos išvežimą iš namų, todėl apsidžiaugiau, kad Džoana tai sugalvojo pati, be mano paskatinimo.

Patraukėme į Simingtonų namus po pusryčių.

Mes abu šiek tiek nervinomės. Tai, kad atėjome, galėjo pasirodyti vien kaip pasibjaurėtinas smalsumas. Laimei, sutikome Oveną Grifitą, išeinantį pro vartelius. Jis atrodė susirūpinęs ir susimąstęs.

Vis dėlto jis pasisveikino su manimi gana šiltai.

– O, sveiki, Bertonai. Malonu jus matyti. Štai ir atsitiko tai, ko aš bijojau. Bjaurus dalykas!

– Labas rytas, daktare Grifitai, – pasakė Džoana tokiu balsu, kokiu ji paprastai kreipiasi į vieną iš mūsų apykurčių tetulių.

Grifitas krūptelėjo ir išraudo.

– O... labas rytas, mis Berton.

– Pagalvojau, kad jūs turbūt manęs nepastebėjote, – įgėlė Džoana.

Ovenas Grifitas dar labiau išraudo. Dabar jis atrodė kaip drovumo įsikūnijimas.

– Prašau atleisti... aš buvau toks susimąstęs... todėl nepastebėjau jūsų.

– Šiaip ar taip, aš esu natūralaus dydžio, – negailestingai tęsė Džoana.

– Tik iki juosmens, – patylomis, bet griežtai pasakiau jai ir kalbėjau toliau:

– Mano sesuo ir aš, Grifitai, galvojame, kad būtų geriau, jei mergina dieną ar dvi pabūtų pas mus. O ką manote jūs? Nenoriu kištis, tačiau vargšei merginai turbūt labai sunku. Kaip, jūsų manymu, į tai sureaguos Simingtonas?

Grifitas akimirką mąstė.

– Manau, kad būtų puiku, – pagaliau prakalbo jis. – Megana gana nervinga mergina, todėl jai tai išeitų tik į naudą. Mis Holand daro tiesiog stebuklus – ši mergina turi

galvą ant pečių – tačiau jai pakanka darbo su dviem vaikais bei pačiu Simingtonu. Jis visiškai palūžęs, sutrikęs.

– Ar tai buvo... savižudybė? – užsikirsdamas paklausiau.

Grifitas linktelėjo.

– O taip. Negali būti nė kalbos apie nelaimingą atsitikimą. Ant popieriaus skiautelės ji parašė: „Daugiau nebegaliu..." Laišką, matyt, gavo kartu su vakar dienos popietine korespondencija. Vokas gulėjo ant grindų prie jos krėslo, o pats laiškas suglamžytas į gumulą ir įmestas į židinį.

– Kas jame...

Pritrenktas savo elgesio nutilau.

– Atleiskite, – tepasakiau.

Grifitas liūdnai šyptelėjo.

– Nesidrovėkite klausti. Tas laiškas turės būti perskaitytas per apklausą. Kad ir kaip būtų gaila, tai neišvengiama. Laiškas, kaip įprastai, buvo parašytas tokiu pačiu šlykščiu stiliumi. Ji buvo apkaltinta tuo, kad antrasis berniukas, Kolinas, nėra Simingtono vaikas.

– Ir jūs manote, kad tai tiesa?! – netikėdamas sušukau aš.

Grifitas gūžtelėjo pečiais.

– Neturiu pagrindo susidaryti tokią nuomonę. Gyvenu čia tik penkerius metus. Kiek mačiau, Simingtonai buvo rami ir laiminga pora, atsidavę vienas kitam ir vaikams. Taip, berniukas iš tiesų visai nepanašus į savo tėvus – jis raudonplaukis, tačiau vaikai dažnai atsigimsta į savo senelį ar senelę.

– Panašumo trūkumas galbūt ir pakišo mintį pateikti tokį kaltinimą. Niekšingas ir niekuo nepagrįstas spėjimas.

– Tikriausiai. Matyt, taip ir buvo. Šiuose piktuose anonimiiniuose laiškuose nebuvo nė vieno tikro fakto, vien tik nežabotas pyktis ir pagieža.

– Ir pasirodė, kad šįkart pataikė, – pasakė Džoana. – Juk jei tai būtų netiesa, ji nebūtų nusižudžiusi, ar ne?

– Nesu visiškai tuo tikras, – abejodamas pareiškė Grifitas. – Kurį laiką ji sirgo, buvo neurasteniška, isteriška. Gydžiau ją nuo nervų ligos. Galimas dalykas, kad gavus tokį nepadorų laišką ją ištiko šokas ir sukėlė tokią paniką, kad ji nusprendė nusižudyti. Galbūt pagalvojo, kad vyras ja nepatikės, jei ji pradės teisintis, o jos laukianti gėda ir visuotinis pasmerkimas galėjo taip smarkiai sujaudinti, kad jai laikinai pasimaišė protas.

– Savižudybė pasimaišius protui, – pasakė Džoana.

– Visai teisingai. Manau, kad turiu pagrindą tokią nuomonę išsakyti per apklausą.

– Suprantu, – ištarė Džoana.

Tai, kaip nuskambėjo jos balsas, privertė Oveną pareikšti:

– Tikrai turiu tam pagrindą! – piktai sušuko jis. O paskui pridūrė: – Jūs nesutinkate su manimi, mis Berton?

– O taip, žinoma, sutinku, – pasakė ji. – Būdama jūsų vietoje daryčiau tą patį.

Ovenas įtariai pažvelgė į ją, po to lėtai nuėjo gatve. Mudu su Džoana patraukėme namo link.

Paradinės durys buvo atidarytos, todėl viskas buvo paprasčiau – nereikėjo spausti skambučio, be to, viduje girdėjosi Elzės Holand balsas.

Ji aiškino misteriui Simingtonui, kuris susigūžęs sėdėjo krėsle ir atrodė visiškai pritrenktas.

– Iš tikrųjų, misteri Simingtonai, jūs privalote ką nors suvalgyti. Šiandien nevalgėte pusryčių – bent jau to, ką aš vadinu deramais pusryčiais, vakar nevalgėte vakarienės. O dar toks sukrėtimas ir visa kita! Jūs galite susirgti, o jums juk reikės daug jėgų. Taip prieš išeidamas sakė ir daktaras.

– Jūs esate labai maloni, mis Holand, tačiau... – bespalviu balsu prabilo Simingtonas.

– Puodelis skanios karštos arbatos, – pasakė Elzė Holand ryžtingai brukdama jam gėrimą.

Asmeniškai aš būčiau vargšui davęs viskio su soda. Jis atrodė taip, kad jam iš tiesų buvo neprošal išgerti viskio. Vis dėlto jis paėmė arbatą ir žvelgdamas į Elzę Holand tarė:

– Negaliu apsakyti, koks aš jums dėkingas už viską, ką padarėte ir darote, mis Holand. Jūs tiesiog nuostabi.

Mergina išraudo ir atrodė patenkinta.

– Džiaugiuosi tai girdėdama, misteri Simingtonai. Darysiu viską, ką galiu, kad jums padėčiau. Nesijaudinkite dėl vaikų – aš pasirūpinsiu jais. Tarnus nuraminau, o jei reikia dar ką nors atlikti – parašyti laiškus ar paskambinti telefonu – nesivaržykite ir pasakykite man.

– Jūs labai maloni, – pakartojo Simingtonas.

Sukdamasi Elzė Holand pastebėjo mus ir išskubėjo į prieškambarį.

– Argi tai ne siaubinga? – sušnabždėjo ji.

Žvelgdamas į ją pagalvojau, jog ji iš tiesų labai miela mergina. Maloni, išmananti savo darbą, o esant kritinei padėčiai – ir praktiška. Jos puikios mėlynos akys buvo šiek tiek raustelėjusios, o tai bylojo, jog ji geraširdė, liejusi ašaras dėl savo darbdavės mirties.

– Ar galime su jumis šnektelėti? – paklausė Džoana. – Mes nenorime trukdyti misterio Simingtono.

Elzė Holand supratingai linktelėjo ir nusivedė mus į valgomąjį, esantį kitoje vestibiulio pusėje.

– Jis išgyveno tikrą siaubą, – pasakė ji. – Toks sukrėtimas! Kas būtų pagalvojęs, kad gali atsitikti toks dalykas? Bet, žinoma, dabar supratau – ji jau kurį laiką elgėsi keistai. Siaubingai nervinga ir verksnė. Maniau, kad tai dėl jos sveikatos, nors daktaras Grifitas visuomet sakydavo, kad jai nieko rimta nėra. Tačiau ji buvo ūmi ir liguistai jautri,

todėl kartais tiesiog nežinodavau, kaip su ja elgtis.

– Iš tiesų mes atėjome paklausti, ar galime kelioms dienoms pasiimti Meganą, – paaiškino Džoana, – žinoma, jei ji norės.

Elzė Holand atrodė gerokai nustebusi.

– Meganą? – abejodama pasakė ji. – Tikrai nežinau. Noriu pasakyti, kad tai labai malonu iš jūsų pusės, bet ji tokia keista mergina. Niekada negali žinoti, ką ji galvoja ar ką pasakys.

– Mes pamanėme, jog taip galbūt padėtume, – gana miglotai pridūrė Džoana.

– Na, taip, tam tikra prasme padėsite. Noriu pasakyti, kad mums reikia pasirūpinti berniukais (šiuo metu jie yra su virėja) ir misteriu Simingtonu – juo pasirūpinti reikia kaip niekuo kitu – reikia tiek daug padaryti ir viską prižiūrėti. Aš iš tikrųjų neturėjau laiko pagalvoti apie Meganą. Manau, jog ji viršuje, senajame vaikų kambaryje. Atrodo, kad ji nori nusišalinti nuo visų. Nežinau, ar ji...

Džoana metė žvilgsnį į mane. Aš nepastebimai išsmukau iš kambario ir nuskubėjau į viršų.

Senasis vaikų kambarys buvo pačiame namo viršuje. Atidariau duris ir įėjau į kambarį. Apatinio kambario langai išėjo į sodo pusę, ir žaliuzės dar nebuvo nuleistos. Tačiau šiame kambaryje, su langu į gatvės pusę, žaliuzės, kaip ir pridera, buvo nuleistos.

Pritemdytame kambaryje pamačiau Meganą. Ji gūžėsi ant sofos, stovinčios prie galinės sienos. Jos vaizdas man iškart priminė įbaugintą, besislapstantį gyvūną. Ji buvo tarytum suakmenėjusi iš baimės.

– Megana, – pašaukiau aš.

Aš paėjau į priekį ir nesąmoningai prabilau tokiu tonu, kokiu paprastai norima nuraminti išgąsdintą gyvūną. Keista, kad neištiesiau morkos ar gabalėlio cukraus, nes jaučiausi būtent taip.

Ji spoksojo į mane, tačiau nepajudėjo, o jos veido išraiška nepasikeitė.

– Megana, – vėl prabilau, – mudu su Džoana atėjome jūsų paklausti, ar nenorėtumėte kurį laiką pagyventi pas mus?

– Pagyventi pas jus? Jūsų name?

– Taip.

– Norite pasakyti, kad išsivešite mane iš čia?

– Taip, mieloji.

Staiga ji pradėjo drebėti visu kūnu. Tai buvo bauginantis, bet kartu ir jaudinantis vaizdas.

– O, prašau, išvežkite mane iš čia! Man taip baisu čia būti... ir jaustis tokia negera.

Priėjau prie jos, ir ji tvirtai rankomis įsikibo į mano švarko rankovę.

– Esu siaubinga bailė. Net nemaniau, kad esu tokia bailė.

– Viskas gerai, – pasakiau aš. – Tokie dalykai sukrečia. Eime!

– Ar galime važiuoti iš karto? Nelaukdami nė minutėlės?

– Na, manau, jog turėtumėte pasiimti keletą daiktų.

– Kokių daiktų? Kodėl?

– Brangioji mergyte, – tariau aš. – Mes galime suteikti jums lovą, vonią ir visa kita, bet lai aš prasmegsiu, jei skolinsiu jums savo dantų šepetėlį!

Ji tyliai nusijuokė.

– Suprantu. Šiandien aš apglumusi. Nekreipkite dėmesio. Einu susidėti daiktų. Jūs... jūs neišvažiuosite? Palauksite manęs?

– Palauksiu.

– Ačiū, labai jums ačiū! Atleiskite, kad esu tokia kvaila. Bet jūs juk suprantate, kad labai baisu, kai miršta motina.

– Suprantu.

Aš draugiškai patapšnojau jai per petį ir ji, metusi dėkingą žvilgsnį į mane, nuėjo į miegamąjį. Nulipau į apačią.

– Radau Meganą, – pasakiau aš. – Ji važiuos su mumis.

– O, tai gerai! – sušuko Elzė Holand. – Tai padės jai užsimiršti. Žinote, ji gana nervinga mergina. Sunkiai sukalbama. Man bus lengviau žinant, kad nereikės rūpintis dar ir ja. Labai gražu iš jūsų pusės, mis Berton. Tikiuosi, kad ji nesudarys jums nepatogumų. Oi, skamba telefonas! Turiu atsiliepti. Misteris Simingtonas negali.

Ji išskubėjo iš kambario. Džoana tarė:

– Tiesiog angelas sargas!

– Pasakei tai gana pagiežingai, – pastebėjau aš. – Ji yra miela ir, iš visko sprendžiant, labai sumani mergina.

– Labai. Ir ji tai žino.

– Tau nedera taip kalbėti, Džoana, – papriekaištavau aš.

– Nori pasakyti, kodėl gi mergina neturėtų parodyti, ką sugeba, ar ne?

– Visiškai teisingai.

– Negaliu pakęsti patenkintų savimi žmonių, – pareiškė Džoana. – Tai pažadina pačius blogiausius mano instinktus. Kaip atrodė Megana, kai ją radai?

– Ji sėdėjo susigūžusi užtemdytame kambaryje ir atrodė panaši į sužeistą gazelę.

– Vargšas vaikelis. Ar ji tikrai norėjo važiuoti su mumis?

– Ji tiesiog stvėrėsi šio pasiūlymo.

Žingsnių dunksėjimas prieškambaryje pranešė, kad Megana su lagaminu nulipo žemyn. Išėjau į prieškambarį ir paėmiau iš jos lagaminą. Paskui mane einanti Džoana skubiai ištarė:

– Paskubėkime. Aš jau du kartus atsisakiau karštos arbatos.

Nuėjome prie automobilio. Mane suerzino tai, kad Džoana turėjo įmesti lagaminą į automobilį. Jau galėjau vaikščioti su vienu ramentu, tačiau jokiais atletiniais pasiekimais pasigirti dar negalėjau.

– Sėskite, – pasakiau Meganai.

Ji įsėdo, o paskui ją ir aš. Džoana užvedė variklį ir mes pajudėjome.

Atvažiavome į Litl Fezą ir nuėjome į svetainę.

Megana krito į krėslą ir pravirko. Ji verkė kaip mažas vaikas, tiksliau sakant – bliovė. Išėjau iš kambario ieškoti „vaistų". Džoana stovėjo šalia jos ir, man regis, jautėsi bejėgė.

Netrukus išgirdau, kaip Megana kimiu prislopintu balsu ištarė:

– Atsiprašau, kad taip apsižliumbiau. Tai taip kvaila.

– Visai ne, – švelniai pasakė Džoana. – Štai, imkite dar vieną nosinę.

Supratau, kad ji davė kaip tik tai, ko reikia. Aš įėjau į kambarį ir padaviau Meganai sklidiną taurę.

– Kas tai?

– Kokteilis, – paaiškinau aš.

– Iš tikrųjų? Čia tikrai kokteilis? – Meganos ašaros iškart nudžiūvo. – Aš dar niekada nesu gėrusi kokteilio.

– Visada būna pirmas kartas, – pasakiau aš.

Megana nedrąsiai gurkštelėjo ir jos veide nušvito šypsena. Tuomet atlošė galvą ir vienu mauku viską išgėrė.

– Jis puikus, – pasakė Megana. – Ar galima dar?

– Ne, – atsakiau aš.

– Kodėl?

– Maždaug po dešimties minučių suprasite.

– O!

Megana savo dėmesį nukreipė į Džoaną.

– Labai atsiprašau dėl to, kad sukėliau jums tiek nemalonumų taip apsižliumbusi. Net nežinau kodėl. Tai taip kvaila, nes aš tikrai džiaugiuosi, kad esu čia.

– Viskas gerai, – patikino Džoana. – Mums taip pat malonu jus matyti.

– Negali būti. Jūs taip sakote tik iš mandagumo. Tačiau aš jums vis tiek dėkinga.

– Nereikia dėkingumo, – paprieštaravo Džoana. – Mane tai trikdo. Mes iš tiesų džiaugiamės, kad jūs čia pagyvensite. Mudu su Džeriu jau išsėmėme visas temas ir nebeturime apie ką kalbėtis.

– O dabar mes galėsime įdomiai diskutuoti apie įvairiausius dalykus – apie Gonerilę ir Reiganą bei visa kita.

Meganos veidas nušvito.

– Galvojau apie tai ir manau, kad žinau atsakymą. Jos buvo tokios todėl, kad jų senas bjaurus tėvas vertė jas įsiteikinėti. Kai nuolat turi dėkoti ir gerintis, jautiesi prastai, todėl dėl įvairumo trokšti pasikeisti ir būti bjaurus. O kai tai įvyksta, pamatai, jog nuėjai per toli. Senasis Lyras buvo gana bjaurus, ar ne? Noriu pasakyti, kad jis nusipelnė tokios Kornelijos paniekos.

– Atrodo, – pasakiau aš, – kad mes turėsime daug įdomių diskusijų apie Šekspyrą.

– Matau, jog abu esate labai protingi, – prakalbo Džoana. – Gaila, bet man Šekspyro veikalai visuomet kėlė baimę. Ir visos tos ilgos scenos, kur visi prisigėrę, jūsų supratimu, yra juokingos?

– Jeigu jau prakalbome apie gėrimus, – kreipiausi į Meganą, – kaip jūs jaučiatės?

– Visai gerai, ačiū.

– Galva nė trupučio nesvaigsta? Akyse nesidvejina?

– Ne. Tik jaučiu, kad kyla noras kalbėti.

– Nuostabu, – pasakiau aš. – Matyt, esate viena iš apsigimusių girtuoklių. Jeigu tai iš tiesų buvo pirmasis jūsų kokteilis.

– O! Tikrai pirmasis.

– Sugebėjimas daug gerti ir nepasigerti praverstų kiekvienam, – pastebėjau aš.

Džoana nusivedė Meganą į viršų išpakuoti daiktų.

Nutaisiusi rūgščią veido išraišką į svetainę įėjo Partridž ir pasakė, jog priešpiečiams paruošė du puodelius saldaus kremo. Ir kaipgi ji dabar turėtų pasielgti?

Apklausa buvo surengta po trijų dienų. Į ją susirinko labai daug žmonių. Moterys, kaip pastebėjo Džoana, nepritariamai kraipė galvas.

Buvo nustatyta, kad mirtis misis Simington ištiko tarp trečios ir ketvirtos valandos. Tuo metu namuose ji buvo viena. Simingtonas dirbo savo kontoroje, tarnaitės turėjo laisvą dieną, Elzė Holand su vaikais buvo išėję pasivaikščioti, o Megana važinėjosi dviračiu.

Laiškas tikriausiai buvo pristatytas su popietine korespondencija. Misis Simington, matyt, išėmė jį iš dėžutės, perskaitė ir ištikta šoko nuėjo į daržinę, pasiėmė kalio cianido, kuris naudojamas vapsvų lizdams naikinti, ištirpdė jį vandenyje ir išgėrė, prieš tai parašiusi paskutinius žodžius: „Daugiau nebegaliu."

Ovenas Grifitas pateikė medicininius parodymus ir pareiškė savo nuomonę, kurią prieš tai buvo išsakęs ir mums, apie misis Simington nervų būklę bei silpną sveikatą. Koroneris (specialusis teismo tardytojas) buvo labai mandagus ir taktiškas. Jis rūsčiai pasmerkė žmones, rašančius tokius niekingus anoniminius laiškus. Kad ir kas parašė tą bjaurų ir melagingą laišką, moralės požiūriu yra žudikas, pareiškė jis ir išreiškė viltį, jog policija greitai suras kaltininką ir pateiks jam ar jai kaltinimus. Toks piktadarys nusipelnė būti nubaustas taip griežtai, kaip numato įstatymai. Prisiekusieji priėmė verdiktą: savižudybė pasimaišius protui.

Koroneris padarė viską, ką galėjo, Ovenas Grifitas taip pat, tačiau pasibaigus apklausai nekantraujančių miestelio

moterų spūstyje išgirdau tas pačias man gerai žinomas kalbas: „Štai ką aš pasakysiu: nėra dūmų be ugnies“, „Tame laiške tikriausiai buvo dalis tiesos. Kitaip ji nebūtų to padariusi...“

Tą akimirką aš nekenčiau Limstoko, jo ribotumo ir pašnibždomis liežuvaujančių moterų...

II

Sunku prisiminti visus įvykius chronologine tvarka. Savaime aišku, kitas svarbus įvykis buvo policijos vyresniojo inspektoriaus Nešo apsilankymas. Tačiau dar prieš tai mus aplankė keletas bendruomenės narių, iš kurių kiekvienas buvo savotiškai įdomus ir padėjo nušviesti su šia istorija susijusių žmonių charakterius bei jų asmenybes.

Eimė Grifit atėjo kitą rytą po apklausos. Ji kaip visuomet spinduliavo sveikata ir energija. Ir, kaip paprastai, jai beveik iškart pavyko mane supykdyti. Džoana ir Megana buvo išėjusios, todėl šeimininko pareigas teko atlikti man.

– Labas rytas, – pasakė mis Grifit. – Girdėjau, kad pas jus apsistojo Megana Hanter.

– Taip, apsistojo.

– Be abejo, tai labai gražu iš jūsų pusės. Tikriausiai jums tai sudaro šiokių tokių nepatogumų. Atėjau pasakyti, kad jei norite, ji gali persikelti pas mus. Manau, jog rasiu būdų priversti ją padėti namų ruošoje.

Pažvelgiau į Eimę Grifit su didžiule antipatija.

– Kaip gražu iš jūsų pusės, – pasakiau aš. – Bet mums malonu, kad ji apsistojo pas mus. Čia ji gana puikiai leidžia laiką.

– Neabejoju. Ta mergaitė pernelyg mėgsta dykinėti. Bet ko iš jos tikėtis, juk faktiškai ji pusprotė.

– Mano manymu, ji yra gana protinga mergina, – pareiškiau aš.

Eimė Grifit įbedė į mane nustebusį žvilgsnį.

– Tokį dalyką girdžiu pirmą kartą, – pastebėjo ji. – Tuomet kodėl, kai su ja kalbiesi, ji spokso taip, tarytum nesuprastų, ką jai sakai?

– Tikriausiai jai tiesiog neįdomu, – paaiškinau aš.

– Jei tai tiesa, tuomet ji labai nemandagi, – pasakė Eimė Grifit.

– Galbūt. Tačiau ji ne pusprotė.

Mis Grifit staiga pareiškė:

– Geriausiu atveju tai išsiblaškymas. Meganai reikia tinkamo ir sunkaus darbo, kažko, kas padarytų jos gyvenimą prasmingą. Jūs net neįsivaizduojate, kaip tai pravartu merginai. Aš tai žinau. Nustebtumėte pamatęs, kaip pasikeičia mergina, kad ir tapusi skaute. Megana yra suaugusi ir neturėtų dykinėti.

– Iki šiol jai buvo gana sudėtinga užsiimti kuo nors kitu, – pareiškiau aš. – Misis Simington visuomet atrodė, kad Megana yra maždaug dvylikos metų mergaitė.

Mis Grifit prunkštelėjo.

– Žinau. Toks jos požiūris vesdavo mane iš kantrybės. Žinoma, dabar vargšė moteris mirusi, todėl nereikėtų apie ją blogai kalbėti, tačiau ji buvo puikus pavyzdys to, ką aš vadinu neišmintinga šeimininke. Jai rūpėjo tik bridžas, apkalbos ir jos berniukai, nors ir jais rūpinosi tik toji Holand. Apgailestauju, tačiau aš niekuomet nebuvau geros nuomonės apie misis Simington, nors ir nežinojau tiesos.

– Tiesos? – griežtai paklausiau aš.

Mis Grifit išraudo.

– Man labai gaila Diko Simingtono – kad viskas turėjo išaiškėti per apklausą, – kalbėjo ji. – Jam tai buvo siaubinga.

– Bet jūs tikriausiai girdėjote, kaip jis pasakė, kad laiške nėra nė lašo tiesos, ir jis dėl to visiškai neabejoja.

– Žinoma, kad jis taip pasakė. Juk vyras turi ginti savo žmoną. Dikas taip ir padarė, – ji patylėjo, o po to paaiškino: – Suprantate, aš jau seniai pažįstu Diką Simingtoną.

– Iš tikrųjų? – šiek tiek nustebau. – Jūsų brolis man sakė, kad atsikėlėte čionai tik prieš keletą metų.

– O taip, tačiau Dikas Simingtonas atvažiuodavo pas mus, kai dar gyvenome šiaurinėje Anglijos dalyje. Aš pažįstama su juo jau daugelį metų.

Moterys, priešingai nei vyrai, yra linkusios daryti skubotas išvadas. Vis dėlto staiga sušvelnėjęs Eimės Grifit balso tonas, kaip pasakytų mūsų senoji auklė, sukėlė man tam tikrų minčių.

Susidomėjęs pažvelgiau į Eimę. O ji vis tuo pačiu švelniu balsu kalbėjo toliau:

– Aš labai gerai pažįstu Diką... Jis išdidus ir labai santūrus žmogus. Tačiau jis iš tų vyrų, kurie gali būti nepaprastai pavydūs.

– Dabar aiškėja, kodėl misis Simington bijojo parodyti ar pasakyti jam apie laišką, – tyčia pasakiau aš. – Ji bijojo, kad apakintas pavydo jis gali nepatikėti ja.

Mis Grifit pažiūrėjo į mane piktai ir paniekinamai.

– O Dieve! – sušuko ji. – Nejaugi manote, kad nors viena moteris imtų ir išgertų kalio cianido dėl kažkokio niekuo nepagrįsto kaltinimo?

– Koroneris mano, jog tai visai įmanoma. Jūsų brolis taip pat...

Eimė pertraukė mane.

– Visi vyrai vienodi. Padarysite viską, kad tik išlaikytumėte padorumo regimybę. Tačiau *aš* niekada tuo nepatikėsiu. Jeigu nekalta moteris gauna bjaurų anoniminį laišką, ji nusijuokia ir išmeta jį. Štai ką aš... – staiga ji nutilo, o paskui užbaigė, – padaryčiau.

Tačiau aš pastebėjau, kad ji sudvejojo. Buvau beveik tikras, kad ji norėjo pasakyti: „Štai ką aš padariau."

Nusprendžiau į puolimą atsakyti tuo pačiu.

– Suprantu, – maloniai pasakiau aš, – vadinasi, ir jūs gavote tokį laišką?

Eimė Grifit buvo iš tų moterų, kurios neapkenčia melo. Akimirką ji tylėjo, nuraudo, o po to atsakė:

– Taip, gavau. Tačiau manęs tai nesujaudino.

– Laiškas nepadorus? – kaip nelaimės draugas su užuojauta paklausiau aš.

– Savaime suprantama. Jie tik tokie ir būna. Pamišėlio kliedesiai. Perskaičiau keletą žodžių ir, supratusi, koks tai laiškas, išmečiau į šiukšlių dėžę.

– O jums neatėjo į galvą mintis nunešti jį į policiją?

– Ne. Tuomet pamaniau, jog kuo mažiau apie tai kalbėsiu, tuo bus geriau.

Jau norėjau rimtu veidu pasakyti, kad „nėra dūmų be ugnies", tačiau susilaikiau. Norėdamas išvengti pagundos, grįžau prie temos apie Meganą.

– Ar jūs ką nors žinote apie Meganos finansinę padėtį? – paklausiau aš. – Klausiu ne iš tuščio smalsumo. Ar jai reikės pačiai užsidirbti pragyvenimui?

– Nemanau, jog reikės. Jos senelė, tėvo mama, paliko jai nedidelę rentą. Bet kokiu atveju Dikas Simingtonas visuomet jai suteiks stogą virš galvos ir aprūpins, net jei motina jai visiškai nieko nebūtų palikusi. Taigi Meganai nebūtina dirbti, bet tai *principo* reikalas.

– Kokio principo?

– Darbas, misteri Bertonai. Nėra nieko geresnio už darbą, tiek vyrams, tiek moterims. Vienintelė neatleistina nuodėmė yra tinginystė.

– Seras Edvardas Grėjus, – pasakiau aš, – vėliau tapęs mūsų užsienio reikalų ministru, buvo pašalintas iš Oksfordo dėl to, kad buvo nepataisomas tinginys. Girdėjau, kad

Velingtono hercogas tiesiog nuobodžiaudavo prie knygų. Ar jums kada nors buvo atėję į galvą, mis Grifit, kad tikriausiai niekada negalėtumėte važiuoti greituoju traukiniu į Londoną, jeigu mažasis Džordžis Stivensonas būtų išvykęs su jaunimo judėjimu, o ne nuobodžiaudamas trynęsis savo motinos virtuvėje, kol jo dėmesį patraukė keistas virdulio dangtelio elgesys?

Eimė tiktai prunkštelėjo.

– Turiu tokią teoriją, – pasakiau aš vis labiau įsitraukdamas į šią temą. – Už didžiąją daugumą išradimų ir genialių pasiekimų mes turime būti dėkingi tinginystei – nesvarbu, ar priverstinei, ar savanoriškai. Žmogaus protas linkęs gauti „gatavai sukramtytas" kitų žmonių mintis, tačiau negaudamas tokio maisto jis, nors ir nenoriai, ima dirbti pats, o toks mąstymas, nepamirškite, yra originalus ir gali duoti vertingų rezultatų.

– Be to, – kalbėjau toliau, nespėjus Eimei dar kartą paniekinamai prunkštelėti, – ji susijusi ir su menu.

Aš atsistojau ir paėmiau nuo rašomojo stalo visuomet mane lydinčio mėgstamiausio kinų paveikslo nuotrauką. Jame pavaizduotas po medžiu sėdintis senukas, kuris žaidžia „katės lopšį" su ant rankų ir kojų pirštų uždėta virvele.

– Šis paveikslas buvo eksponuojamas kinų meno parodoje, – pasakiau aš. – Jis mane sužavėjo. Leiskite jums pristatyti. Paveikslas vadinasi „Senukas mėgaujasi tinginystės teikiamais malonumais".

Eimės Grifit nė kiek nesujaudino mano puikusis paveikslas. Ji tepasakė:

– Na, taip, mes juk visi žinome, kokie tie kinai!

– Jums jis nepatinka? – paklausiau aš.

– Atvirai kalbant, ne. Gaila, bet aš nelabai domiuosi menu. Jūsų požiūris, misteri Bertonai, yra būdingas

daugeliui vyrų. Jums nepriimtina mintis, kad moterys irgi gali dirbti ir varžytis su...

Buvau priblokštas – aš susidūriau su feministe. Eimės skruostai išraudo ir ji pratrūko:

– Jums atrodo keista, kad moterys nori įgyti profesiją. Mano tėvams tai taip pat atrodė neįtikėtina. Troškau studijuoti ir tapti gydytoja. Jie nenorėjo nė girdėti, kad tektų mokėti už mano studijas, tačiau mielai mokėjo už Oveno. Nors aš būčiau buvusi geresnė gydytoja nei mano brolis.

– Apgailestauju, – pasakiau aš. – Tai neteisinga. Jei žmogus ko nors trokšta...

Ji greitai pertraukė mane:

– O, aš jau susitaikiau su tuo. Turiu stiprią valią. Gyvenu aktyviai, esu nuolat užsiėmusi. Esu vienas iš laimingiausių žmonių Limstoke, nes turiu tiek daug darbo. Tačiau aš kovoju su kvailu senamadišku nusistatymu, jog moters vieta yra namuose.

– Atleiskite, jei įžeidžiau jus. Tikrai to nenorėjau, – atsiprašiau aš. – O Meganos aš visai neįsivaizduoju namų šeimininkės vaidmenyje.

– Tikrai ne. Bijau, kad vargšė mergaitė niekam netinkama, – Eimė nurimo ir vėl kalbėjo kaip paprastai: – Žinote, jos tėvas...

Ji nutilo, o po to išrėžė:

– Net nežinau. Visi sako „jos tėvas", po to reikšmingai nutyla, ir viskas. Ką tas vyras padarė? Ar jis vis dar gyvas? Tiesą sakant, nieko konkretaus nežinau. Tačiau jis neabejotinai buvo blogas žmogus. Man regis, sėdėjo kalėjime. Be to, visiškai nenormalus. Todėl nenustebčiau, jei ir Megana būtų šiek tiek kuoktelėjusi.

– Megana yra visiškai normali ir, kaip minėjau, laikau ją gana protinga mergina. Mano sesuo yra tokios pat nuomonės. Džoana ją labai myli.

– Jūsų seseriai tikriausiai čia labai nuobodu? – paklausė Eimė.

Po šių jos žodžių kai ką supratau. Eimė Grifit nemėgo mano sesers. Tai jautėsi iš jos meilikaujamo balso tono.

– Mes visi stebėjomės, kodėl jūs persikėlėte į tokį užkampį.

Tai buvo klausimas, ir aš atsakiau į jį.

– Toks buvo daktaro nurodymas. Ketinau persikelti į kokią nors ramią vietą, – ir patylėjęs pridūriau: – Dabar apie Limstoką to nepasakytum.

– Taip, tikrai.

Ji atrodė sunerimusi ir pakilo eiti.

– Žinote, – tarė ji, – reikia padaryti galą... toms kiaulystėms! Neturime leisti, kad tai tęstųsi.

– Argi policija nieko nedaro?

– Manau, kad daro. Tačiau, mano galva, mes *patys* turime imtis šio reikalo.

– Mes neturime tiek priemonių kiek policija.

– Nesąmonė! Turime gerokai daugiau sveiko proto ir informacijos nei jie. Reikia tik šiek tiek ryžto.

Staigiai atsisveikinusi ji išėjo.

Kai Džoana su Megana grįžo iš pasivaikščiojimo, parodžiau Meganai savo kinišką paveikslą. Jos veidas nušvito.

– Jis nuostabus, – susižavėjusi pasakė ji.

– Ir aš taip manau.

Jos kaktoje susimetė raukšlelės.

– Bet tai tikriausiai sudėtinga, ar ne?

– Tinginiauti?

– Ne, ne tinginiauti, o mėgautis tinginystės teikiamais malonumais. Tam reikia būti labai senam...

Ji nutilo.

– Bet juk jis ir yra senas, – pastebėjau aš.

– Turėjau omenyje ne tai, ne žmogaus amžių. Norėjau

pasakyti seną...

– Norėjote pasakyti, kad dėl to žmogus turėtų pasiekti labai aukštą civilizuotumo, kitaip sakant, aukštą išprusimo lygį? Manau, kad jūsų mokymą užbaigsiu perskaitydamas jums šimtą iš kinų kalbos išverstų eilėraščių.

III

Tą pačią dieną, tik vėliau, mieste sutikau Simingtoną.

– Ar jūs nieko prieš, jei Megana šiek tiek pas mus pasisvečiuos? – paklausiau aš. – Ji sudaro Džoanai draugiją – kartais ji jaučiasi šiek tiek vieniša be savo draugų.

– A! Hm... Megana? O taip, jūs labai malonus.

Tuomet pajutau Simingtonui antipatiją, kurios taip niekad ir neįveikiau. Akivaizdu, kad jis buvo visiškai pamiršęs Meganą. Nepykčiau, jeigu jis iš tiesų būtų nemėgęs merginos – vyrai kartais pavyduliaudami nemėgsta vaiko iš pirmosios žmonos santuokos – tačiau jis nejautė jai antipatijos, tiesiog nekreipė į ją jokio dėmesio. Jis jautė jai tą patį, ką jaučia šunų nemėgstantis žmogus, kai jo namuose atsiranda šuo. Užkliuvęs už jo – iškeikia, o kartais, jei pats šuo gerinasi, nenoromis paglosto. Simingtono visiškas abejingumas podukrai mane labai supykdė.

– Ką ketinate su ja daryti? – paklausiau aš.

– Su Megana? – jis atrodė gerokai nustebęs. – Na, ji ir toliau gyvens su mumis. Savaime suprantama, juk tai jos namai.

Mano senelė, kurią aš labai mylėjau, akompanuodama gitara dainuodavo man senovines dainas. Viena iš jų, pamenu, baigėsi šiais žodžiais:

„Ak, miela mergele,
neturiu namų,
nei trobelės pajūry,
nei ant ežero krantų.
Tik širdy tavojoj
vietos atrandu.“

Niūniuodamas ją nuėjau namo.

IV

Emilė Barton atėjo mums jau baigus gerti arbatą. Ji norėjo pasikalbėti apie sodą. Aptarinėjome sodo reikalus apie pusvalandį ir jau ėjome namo link. Tuomet nuleidusi balsą ji sumurmėjo:

– Tikiuosi, mergaitė... pernelyg nesisielojo dėl šio baisaus įvykio?

– Kalbate apie jos motinos mirtį?

– O taip, žinoma. Turėjau omenyje... tuos kaltinimus.

Man pasidarė smalsu. Norėjau sužinoti, kaip į tai žiūri mis Barton.

– O ką jūs galvojate apie tai? Ar tie kaltinimai teisingi?

– Ne, ne, žinoma, kad ne. Esu visiškai įsitikinusi, jog misis Simington niekada... kad ji nebuvo... – mažoji mis Emilė Barton sumišo ir išraudo. – Noriu pasakyti, jog tame laiške nėra nė lašo tiesos... nors, žinoma, tai galėjo būti bausmė.

– Bausmė? – paklausiau aš iš nuostabos išsproginęs akis.

Emilė Barton išraudo kaip Drezdeno porceliano piemenaitė.

– Man niekaip neišeina iš galvos mintis, kad galbūt visi šie bjaurūs laiškai ir jų sukeltas sielvartas bei skausmas turi kažkokį *tikslą*.

– Be jokios abejonės, jie buvo išsiųsti turint tikslą, – niūriai patvirtinau aš.

– Ne, ne, misteri Bertonai, jūs mane ne taip supratote. Aš kalbu ne apie tą neprotingą būtybę, kuri juos parašė – tas žmogus labai nedoras. Norėjau pasakyti, kad tuos laiškus panaudojo Dievo apvaizda, kad priverstų mus suvokti savo ydas.

– Visagalis Viešpats turbūt galėjo pasirinkti ir ne tokį bjaurų ginklą, – niūriai pastebėjau aš.

Mis Emilė sumurmėjo, kad Dievo keliai nežinomi.

– Ne, – paprieštaravau aš. – Žmonės pernelyg linkę priskirti Dievui nuodėmes, kurias patys padaro savo laisva valia. Neprieštaraučiau, jeigu būtumėte pasakiusi, jog jie siųsti velnio. Dievui nereikia mūsų bausti, mis Barton, nes mes ir patys nuolat baudžiame save.

– Bet aš negaliu suprasti, *kodėl* kažkas siuntinėja tuos laiškus?

Gūžtelėjau pečiais.

– Nes tai nesveiko proto žmogus.

– Tai labai liūdna.

– O man tai neatrodo liūdna. Tai šlykštu. Ir aš neatsiprašau už šį žodį – būtent taip aš ir galvoju.

Raudonis pranyko nuo mis Barton skruostų. Dabar jie buvo balti kaip drobė.

– Bet kodėl, misteri Bertonai, kodėl? Koks iš to malonumas?

– To suprasti negalite nei jūs, nei aš – ir ačiū Dievui!

– Žmonės kalba, kad tai misis Klit darbas, – sukuždėjo Emilė Barton, – tačiau aš negaliu tuo patikėti.

Papurčiau galvą.

O ji susijaudinusi kalbėjo toliau:

– Kiek pamenu, čia niekada nieko panašaus nebuvo nutikę. Mūsų maža bendruomenė taip gražiai sugyveno. Ką apie tai pasakytų mano brangi mamytė? Reikia tik dėkoti, kad ji viso to nemato.

Pagalvojau, kad senoji misis Barton, sprendžiant iš to, ką apie ją girdėjau, būtų ne tik ištvėrusi, bet ir mėgavusis tokia sensacija.

– Aš dėl to labai sielojuosi, – toliau kalbėjo Emilė.

– O jūs pati ne... hm... negavote ko nors panašaus?

Ji išraudo.

– O ne... žinoma, ne! O, tai būtų siaubinga!

Aš paskubomis atsiprašiau, tačiau ji išėjo labai prislėgta.

Įėjau į namą. Džoana stovėjo šalia svetainės židinio, kurį ką tik buvo užkūrusi, kadangi vakarai vis dar buvo šaltoki. Rankoje laikė išskleistą laišką.

Kai įėjau, ji greitai pasuko galvą.

– Džeri! Šį laišką radau pašto dėžutėje – kažkas jį ten įmetė. Laiškas prasideda taip: „Tu, išsidažiusi šliundra..."

– O kas dar jame rašoma?

Džoana plačiai išsiviepė.

– Tos pačios šlykštybės kaip ir pirmame.

Ji įmetė laišką į židinį. Staigiu judesiu, kad net suskaudo nugarą, aš ištraukiau laišką dar nespėjus liepsnai jo paliesti.

– Nedegink, – pasakiau aš. – Galbūt jo prireiks.

– Prireiks?

– Policijai.

V

Policijos vyresnysis inspektorius Nešas atėjo pas mane kitą rytą. Man jis patiko iš pirmo žvilgsnio. Jis buvo geriausias grafystės policijos kriminalinio skyriaus vyresnysis

inspektorius. Aukštas, kariškos išvaizdos, ramių mąslių akių, paprasto ir kuklaus būdo žmogus.

– Labas rytas, misteri Bertonai, – prašneko jis, – tikiuosi, numanote, kodėl pas jus užsukau?

– Manau, kad taip. Dėl anoniminių laiškų.

Jis linktelėjo.

– Spėju, kad ir jūs gavote vieną jų.

– Taip, netrukus po to, kai atvykome čionai.

– Kas tiksliai jame buvo parašyta?

Minutėlę pagalvojau, o po to sąžiningai, kaip įmanoma tiksliau, pakartojau laiško turinį.

Vyresnysis inspektorius klausė šaltu veidu, neparodydamas jokių emocijų. Kai baigiau, jis tarė:

– Štai kaip. Jūs neišsaugojote to laiško, misteri Bertonai?

– Apgailestauju, tačiau neišsaugojau. Suprantate, tuomet pamaniau, jog tai tik priešiškumas atvykėliams.

Vyresnysis inspektorius supratingai linktelėjo galva ir tepasakė:

– Gaila.

– Tačiau vakar anoniminį laišką gavo mano sesuo. Aš sukliudžiau jai įmesti jį į ugnį.

– Dėkoju, misteri Bertonai, jūs labai protingai pasielgėte.

Nuėjau prie savo rašomojo stalo ir atrakinau stalčių, į kurį buvau padėjęs laišką, nes nenorėjau, kad jį perskaitytų Partridž. Padaviau jį Nešui.

Perskaitęs laišką, jis pakėlė akis ir paklausė:

– Jis atrodo taip pat, kaip ir pirmasis?

– Kiek pamenu – taip.

– Toks pats skirtumas tarp adreso ant voko ir teksto?

– Taip, – patvirtinau aš. – Adresas ant voko buvo atspausdintas mašinėle, o pats laiškas sudarytas iš iškirptų raidžių, priklijuotų ant popieriaus lapo.

Nešas linktelėjo ir įsidėjo laišką į kišenę. Tuomet pasakė:

– Misteri Bertonai, ar nesutiktumėte važiuoti su manimi į policijos nuovadą? Mes ten surengsime pasitarimą ir taip sutaupysime daug laiko bei išvengsime pakartotinių apklausų.

– Žinoma, – sutikau aš. – Norite, kad važiuočiau dabar?

– Jeigu neprieštaraujate.

Prie durų laukė policijos automobilis, ir mes iškart išvažiavome.

– Manote, kad sugebėsite išaiškinti šį reikalą? – paklausiau aš.

Nešas pasitikinčiai linktelėjo galva.

– O taip, tikrai išaiškinsime. Tai tik laiko ir metodų klausimas. Tokių bylų tyrimas dažniausiai užtrunka, tačiau jos tikrai išaiškinamos. Tiesiog reikia vis labiau siaurinti įtariamųjų ratą.

– Taikant atmetimo metodą?

– Taip. Ir kitus metodus.

– Stebint pašto dėžutes, tiriant rašomąsias mašinėles, pirštų atspaudus ir panašiai?

– Būtent, – inspektorius nusišypsojo.

Kai atvykome, Simingtonas ir Grifitas jau buvo policijos nuovadoje. Buvau pristatytas inspektoriui Greivsui – aukštam, neuniformuotam vyrui įkritusiais skruostais.

– Inspektorius Greivsas, – paaiškino Nešas, – atvyko iš Londono padėti mums. Jis yra anoniminių laiškų ekspertas.

Inspektorius Greivsas liūdnai nusišypsojo, o aš pagalvojau, kad gyvenimas praleistas gaudant anoniminių laiškų autorius turbūt yra nepaprastai liūdnas. Vis dėlto inspektorius Greivsas parodė kažką panašaus į melancholišką entuziazmą.

– Visos šios bylos vienodos, – pasakė jis žemu liūdnu balsu, tarytum nusiminęs pėdsekys. – Nustebtumėte pamatę, koks panašus tokių laiškų žodynas ir jų turinys.

– Prieš dvejus metus mes turėjome tokią bylą, – pasakė Nešas. – Tuomet mums padėjo inspektorius Greivsas.

Pastebėjau, kad ant stalo priešais Greivsą buvo išdėliota keletas laiškų. Matyt, jis ką tik juos tyrinėjo.

– Problema ta, – kalbėjo Nešas, – kad sunku gauti tuos laiškus iš žmonių. Jie arba meta juos į židinį, arba neprisipažįsta gavę. Suprantate, jie bijo turėti reikalų su policija. Žmonės čia bailūs.

– Vis dėlto mums pavyko nemažai jų surinkti, – pasakė Greivsas.

Nešas iš kišenės išsiėmė iš manęs gautą laišką ir mestelėjo Greivsui.

Pastarasis permetė laišką akimis ir, padėjęs jį šalia kitų, pastebėjo:

– Labai geras, iš tiesų labai geras.

Aš būčiau apibūdinęs šį laišką kitaip, tačiau ekspertai, matyt, turi savo požiūrį. Džiaugiausi, kad šis užgauliojantis ir nešvankus laiškas bent kažkam suteikė malonumą.

– Manau, kad mes turime pakankamai laiškų tęsti tyrimą, – kalbėjo inspektorius Greivsas, – o jūsų, džentelmenai, noriu paprašyti iškart atnešti naujus laiškus, jei tik juos gausite. Jeigu sužinosite, kad kas nors gavo tokį laišką (ypač jūs, daktare, iš savo pacientų), pasistenkite įkalbėti juos su laiškais ateiti pas mus. Čia turiu, – jis mikliai surūšiavo šiuos daiktinius įrodymus, – laišką, adresuotą misteriui Simingtonui, kurį jis gavo prieš du mėnesius, vieną laišką, skirtą daktarui Grifitui, mis Džinč, laišką mėsininko žmonai misis Mudž, „Trijų karūnų“ kavinės bufetininkei Dženiferei Klark, laišką, kurį gavo misis Simington, ir šį, skirtą mis Berton. Ir dar vieną – banko valdytojui.

– Gana reprezentatyvi kolekcija, – pastebėjau aš.

– Ir nė vieno laiško, kurį galėčiau išskirti iš kitų, mano jau tirtų ankstesnėse bylose! Štai šitas yra beveik toks pats kaip ir laiškas, parašytas tos skrybėlaičių modeliuotojos. O štai šitas labai panašus į laiškus, rašytus kažkokios moksleivės Nortumberlende. Žinote, džentelmenai, kartais man norisi pamatyti ką nors nauja, o ne vienas ir tas pačias nesąmones.

– Po saule nieko naujo, – sumurmėjau aš.

– Būtent, sere. Netruktumėte tuo įsitikinti, jeigu dirbtumėte mūsų darbą.

Nešas atsiduso ir pasakė:

– Taip, tikrai.

– Ar jūs jau padarėte kokias nors išvadas apie anoniminių laiškų autoriaus asmenybę? – paklausė Simingtonas.

Greivsas kostelėjo ir paskaitė trumputę paskaitą.

– Visi šie laiškai turi tam tikrų panašumų. Išvardinsiu juos, džentelmenai, ir galbūt jums kils kokių nors minčių. Laiškų tekstai sudaryti iš raidžių, kurios iškirptos iš knygos. Tai sena knyga, išleista apie 1830 metus. Akivaizdu, jog taip buvo padaryta norint išvengti atpažinimo pagal raštą, nes daugelis žino, kad šiais laikais tai lengva... ir vadinamasis rašto pakeitimas neturi didelės reikšmės, nes ekspertai nustato ir tai. Ant laiškų bei vokų nėra aiškių pirštų atspaudų. Tai reiškia, kad jie pabuvojo pašto darbuotojų, adresato rankose. Yra ir atsitiktinių pirštų atspaudų, tačiau ne ant visų laiškų, o tai rodo, kad juos rašęs asmuo buvo atsargus ir mūvėjo pirštines. Adresai ant vokų buvo atspausdinti „Vindzoro 7“ markės rašomąja mašinėle, gerokai susidėvėjusia, su nesilygiuojančiomis raidėmis „a“ ir „t“. Daugelis iš jų buvo išsiųsti iš vietinio pašto arba įmesti į pašto dėžutes. Taigi akivaizdu, jog autorius yra vietos gyventojas. Laiškus parašė moteris, mano manymu, vidutinio amžiaus ar vyresnė, ir greičiausiai, nors garantuoti negaliu, netekėjusi.

Minutę ar dvi pagarbiai tylėjome. Paskui aš tariau:

– Rašomoji mašinėlė – jūsų koziris, ar ne? Tokiame mažame miestelyje neturėtų būti sunku ją surasti.

Inspektorius Greivsas liūdnai papurtė galvą ir pasakė:

– Štai čia jūs klystate, sere.

– Surasti rašomąją mašinėlę nebuvo sunku, – prabilo vyresnysis inspektorius Nešas. – Tai sena rašomoji mašinėlė iš misterio Simingtono kontoros, kurią jis padovanojo Moterų draugijai, o ten ji lengvai prieinama kiekvienam. Draugijoje dažnai lankosi visos šiame miestelyje gyvenančios damos.

– Ar iš to, kaip atspausdinti adresai, įmanoma sužinoti apie jos spausdinimo įgūdžius?

Greivsas ir vėl linktelėjo.

– Taip, tai įmanoma padaryti. Tačiau adresai ant šių vokų buvo atspausdinti vienu pirštu.

– Vadinasi, tas žmogus neturi spausdinimo įgūdžių?

– To nepasakyčiau. Galbūt jis moka spausdinti, tačiau nenori, kad mes tai žinotume.

– Kad ir kas rašo šiuos laiškus, jis labai gudrus, – lėtai ištariau aš.

– Ji sumani, tas tiesa, – pritarė Greivsas. – Žino visas mūsų profesines gudrybes.

– Nebūčiau nė pagalvojęs, kad nors viena iš kaimo moterų gali būti tokia protinga, – pasakiau aš.

Greivsas atsikosėjo.

– Matyt, aš ne visai aiškiai pasakiau. Šiuos laiškus parašė išsilavinusi moteris.

– Ką? Juos parašė ledi?

Šis žodis man išsprūdo netyčia. Jau daugelį metų nevartojau žodžio „ledi“, tačiau dabar jis ištrūko nesąmoningai, kaip senų laikų aidas, ir tarytum vėl išgirdau, kaip mano senelė išdidžiu balsu sako: „Savaime aišku, jog ji ne ledi, branguti.“

Nešas suprato iš karto. Žodis „ledi“ ir jam vis dar kažką reiškė.

– Nebūtinai ledi, – pasakė jis, – bet tikrai ne kaimo moteris. Didžioji jų dauguma yra bemokslės – nemoka rašyti ir tikrai nemoka sklandžiai reikšti minčių.

Tylėjau, nes buvau šokiruotas. Bendruomenė buvo tokia maža. Nesąmoningai ėmiau įsivaizduoti anoniminių laiškų autorę kaip misis Klit ar į ją panašią pagiežingą, gudrią pusgalvę.

Tai, ką aš galvojau, Simingtonas išsakė balsu.

– Tokiu atveju įtariamųjų ratas susiaurėja iki tuzino žmonių visame miestelyje! – sušuko jis.

– Teisingai.

– Negaliu tuo patikėti!

Tuomet įsmeigęs žvilgsnį kažkur į tolį prisiversdamas prabilo vėl, tarsi jau vien jo tariamų žodžių skambesys būtų nemalonus:

– Jūs girdėjote, ką aš sakiau apklausos metu. Klystate, jei galvojate, kad taip kalbėjau norėdamas išsaugoti nesuterštą savo žmonos atminimą. Dar sykį noriu pakartoti, jog esu visiškai įsitikinęs, kad laiške, kurį ji gavo, nebuvo nė lašo tiesos. *Žinau*, kad tai grynas melas. Mano žmona buvo labai jautri moteris ir... hm... tam tikrais atžvilgiais net *labai drovi*. Toks laiškas jai buvo didžiulis smūgis, o ji – gana silpnos sveikatos.

– Greičiausiai jūs teisus, sere, – akimirksniu sureagavo Greivsas. – Nė viename iš šių laiškų nesijaučia, kad autorius žinotų ką nors tikra. Vien tik niekuo nepagrįsti kaltinimai. Juose nėra mėginimų šantažuoti, taip pat nepanašu, kad tai būtų religinė manija – kartais būna ir taip. Juose vien tik seksas ir neapykanta. O tai mums pagelbės ieškant anoniminių laiškų autoriaus.

Simingtonas atsistojo. Jis buvo šaltas ir neemocionalus žmogus, tačiau dabar jo lūpos virpėjo.

– Tikiuosi, jog greitai rasite nelabąją, rašančią tuos laiškus. Ji nužudė mano žmoną, lyg būtų dūrusi peiliu. – Jis patylėjo, o po to pridūrė: – Įdomu, kaip ji jaučiasi dabar?

Ir nesulaukęs atsakymo į klausimą išėjo.

– Kaip ji jaučiasi, Grifitai? – paklausiau aš. Man atrodė, kad atsakymas į šį klausimą – jo kompetencija.

– Dievas žino. Galbūt ją graužia sąžinė, o gal mėgaujasi savo galia. Misis Simington mirtis galėjo sustiprinti jos maniją.

– Tikėkimės, kad ne, – sudrebėjęs pasakiau aš. – Nes jei taip, tuomet ji...

Aš užsikirtau, ir Nešas užbaigė sakinį vietoj manęs:

– Pamėgins dar kartą? Mums tai būtų pats geriausias, koks tik gali nutikti, dalykas, misteri Bertonai. Prisimenate tą posakį: „Ąsotis, kurį per dažnai neša prie šulinio, pagaliau sudūžta."

– Bet juk ji būtų beprotė, jei ir toliau rašytų tuos laiškus! – sušukau aš.

– Ji ir toliau rašys, – pasakė Greivsas. – Anoniminių laiškų rašytojai visuomet taip elgiasi. Suprantate, tai silpnybė, kuriai jie negali atsispirti.

Papurčiau galvą ir sudrebėjau. Paklausiau, ar aš dar reikalingas. Norėjau išeiti į gryną orą, nes atrodė, kad atmosfera pritvinkusi blogio.

– Ne, misteri Bertonai, ačiū, – atsakė Nešas. – Tik įdėmiai visus stebėkite ir raginkite pranešti mums apie kiekvieną gautą anoniminį laišką.

Aš linktelėjau.

– Turbūt tokius laiškus yra gavę beveik visi miestelio gyventojai, – pareiškiau.

– Įdomu, – prabilo Greivsas. Jis šiek tiek pakreipė galvą ant šono ir paklausė: – Gal žinote, kas tikrai *negavo* anoniminio laiško?

– Koks keistas klausimas! Vietos gyventojai tikrai nėra linkę man išsipasakoti.

– Ne, ne, misteri Bertonai, aš ne tai norėjau pasakyti. Tiesiog norėjau paklausti, ar nepažįstate kokio nors žmogaus, kuris tikrai nėra gavęs jokio anoniminio laiško?

– Na, tiesą sakant, – dvejodamas pasakiau aš, – pažįstu.

Ir perpasakojau savo pokalbį su Emile Barton.

Tai, ką pasakojau, Greivsas išklausė bejausmiu veidu, o po to tarė:

– Gerai, tai gali praversti. Pasižymėsiu.

Išėjau į popietės saulėkaitą su Ovenu Grifitu. Atsidūręs gatvėje garsiai nusikeikiau.

– Ir čia yra ta vieta, kur turėčiau kaitintis prieš saulutę ir gydytis savo žaizdas? Šis miestelis pritvinkęs nuodų, o atrodo ramus ir nekaltas tarytum rojaus sodas.

– Netgi rojaus sode buvo žaltys, – šaltai pareiškė Ovenas.

– Paklausykit, Grifitai, ar jie ką nors žino? Ar numano, kas rašo tuos laiškus?

– Nežinau. Policija turi puikių metodų. Regis, jie tokie atviri, o nepasako nieko.

– Taip. Nešas – puikus žmogus.

– Ir labai sumanus.

– Jei šiame miestelyje yra psichiškai nesveikas žmogus, jūs turėtumėte apie tai žinoti, – pasakiau aš kaltinančiai.

Grifitas papurtė galvą. Jis atrodė prislėgtas ir, be to, labai sunerimęs. Norėjosi žinoti, ar jis numano, kas rašo tuos anoniminius laiškus.

Drauge ėjome Hai Strytu. Sustojau prie namų pardavimo ir nuomojimo tarpininkų kontoros durų.

– Turiu iš anksto sumokėti antrą įmoką už nuomą. Man knieti ją sumokėti, atsisakyti nuomos ir tučtuojau drauge su Džoana iš čia išsinešdinti.

– Neišvažiuokite, – pasakė Ovenas.

– Kodėl?

Jis neatsakė, tačiau po akimirkos lėtai prabilo:

– Šiaip ar taip, jūs teisus. Limstokas dabar nėra tinkama vieta poilsiui. Čia gali... gali nuskriausti jus ar... jūsų seserį.

– Džoanos niekas nenuskriaus, – pasakiau aš. – Ji labai stipri. Tai aš esu silpnas. Man darosi bjauru vien pagalvojus apie visą šį reikalą.

– Ir *man*, – prisipažino Ovenas.

Pravėriau namų pardavimo ir nuomojimo tarpininkų kontoros duris.

– Aš neišvažiuosiu. Smalsumas yra stipresnis už baimę. Noriu sužinoti, kuo visa tai baigsis.

Įėjau. Moteris, kuri spausdino, pakilo ir priėjo prie manęs. Jos galvą puošė smulkios garbanėlės. Moteris kvailai šyptelėjo, tačiau man ji pasirodė protingesnė už akiniuotą jaunuolį, prieš tai vadovavusį šiai kontorai.

Po akimirkos man dingtelėjo, kad ją pažįstu. Tai buvo mis Džinč, buvusi Simingtono sekretorė. Apie tai jos ir pasiteiravau.

– Jūs dirbote pas „Galbraitą ir Simingtoną“, ar ne?

– Taip, tikrai. Tačiau nusprendžiau, kad bus geriau, jei išeisiu. Tarnyba čia nebloga, nors ir ne taip gerai apmokama. Tačiau yra dalykų, vertingesnių už pinigus, ar jūs taip nemanote?

– Be jokios abejonės, – pritariau.

– Tie bjaurūs laiškai! – sušnibždėjo mis Džinč. – Aš taip pat tokį gavau. Apie mane ir misterį Simingtoną. O, kokie siaubingi dalykai ten buvo parašyti! Aš žinau savo pareigą, todėl nunešiau laišką į policiją, nors man tai buvo ne visai *malonu*.

– O taip, žinoma, labai nemalonu.

– Tačiau jie padėkojo man ir pasakė, jog pasielgiau visiškai teisingai. Vis dėlto pagalvojau, kad jei žmonės taip kalba – tikriausiai tokios kalbos jau sklido, nes iš kur anoniminių laiškų autorius galėjo ištraukti tokią mintį? Aš negaliu duoti nė menkiausio pagrindo tokiems įtarinėjimams, nors tarp manęs ir misterio Simingtono niekada nieko *nedoro* nebuvo.

Jaučiausi šiek tiek nesmagiai.

– Taip, taip, žinoma, kad nebuvo.

– Bet žmonės tokie piktavaliai. Taip, deja, piktavaliai.

Stengiausi nežiūrėti į ją, bet mūsų akys vis tiek susitiko, ir staiga aš supratau nemalonią tiesą.

Mis Džinč buvo visiškai patenkinta.

Šiandien jau buvau sutikęs žmogų, kuriam anoniminiai laiškai teikė malonumą. Inspektoriaus Greivso entuziazmas buvo profesinis. Mis Džinč pasitenkinimas man atrodė pasibjaurėtinas ir dviprasmiškas. Staiga į galvą man dingtelėjo mintis.

O gal tuos laiškus parašė pati mis Džinč?

7 SKYRIUS

Grįžęs namo radau misis Dein Kaltrop besišnekučiuojančią su Džoana. Pamaniau, kad ji atrodo išblyškusi ir nesveika.

– Man tai buvo siaubingas sukrėtimas, misteri Bertonai, – pasakė ji. – Vargšelė, tikra vargšelė.

– Taip, – pritariau jai. – Baisu ir pagalvoti, kad žmogų privedė prie savižudybės.

– O, jūs turite omenyje misis Simington?

– O jūs ne?

Misis Dein Kaltrop papurtė galvą.

– Žinoma, gaila jos, tačiau tai būtų atsitikę bet kokiu atveju, ar ne?

– Tikrai? – suabejojo Džoana.

Misis Dein Kaltrop kreipėsi į ją.

– Aš taip manau, brangioji. Jeigu jums atrodo, kad savižudybė yra būdas pabėgti nuo nemalonumų, tuomet ne taip ir svarbu, kokie tie nemalonumai. Patyrusi bet kokį didžiulį sukrėtimą, ji būtų padariusi tą patį. Kaip paaiškėjo, ji buvo tokio tipo moteris. Ir kas galėjo pagalvoti! Man ji visuomet atrodė savanaudiška ir gana kvaila, tačiau tvirtai besikabinanti į gyvenimą. Nepagalvotum, kad ji galėtų taip supanikuoti. Dabar jau pradedu suprasti, kaip menkai aš pažįstu žmones.

– Man vis dar įdomu, ką turėjote omenyje sakydama „vargšelė“? – paklausiau .

Ji nustebusi įsistebeilijo į mane.

– Savaime aišku, moterį, kuri rašė tuos laiškus.

– Nemanau, kad reikščiau jai savo užuojautą, – sausai pasakiau aš.

Misis Dein Kaltrop palinko į priekį ir padėjo ranką man ant kelio.

– Nejaugi jūs nesuprantate? Negalite *įsivaizduoti*? Pasitelkite savo vaizduotę. Pagalvokite, koks beviltiškai nelaimingas turi būti žmogus, kad sėstų ir rašytų tokius dalykus. Koks vienišas, atskirtas nuo žmonių. Pritvinkęs nuodų, juos išlieja tokiu būdu. Štai kodėl aš sau priekaištauju. Šiame miestelyje kažkas yra labai nelaimingas, o aš apie tai net nenutuokiau, nors turėjau. Aš negaliu jos sustabdyti – niekada to ir nedarydavau. Tačiau ta vidinė neviltis yra kaip sepsio apimta ranka – juoda ir išpampusi. Jeigu galėtum ją nupjauti ir išleisti nuodus, jie ištekėtų nepadarydami žalos. Taip, vargšė būtybė, vargšė.

Ji pakilo eiti.

Nenorėjau sutikti su ja. Nejaučiau jokio gailesčio anoniminių laiškų autorei. Tačiau smalsiai paklausiau:

– Ar jūs numanote, misis Kaltrop, kas ta moteris?

Ji pažiūrėjo į mane sumišusiu žvilgsniu.

– Na, galiu spėti, – pasakė ji. – Tačiau galiu ir suklysti, ar ne?

Ji skubiu žingsniu išėjo pro duris, bet prieš tai atsigręžusi paklausė:

– Pasakykite man, misteri Bertonai, kodėl jūs vis dar esate nevedęs?

Jei tokį klausimą būtų uždavęs kas nors kitas, būčiau palaikęs tai akiplėšiškumu, tačiau žvelgiant į misis Dein Kaltrop matėsi, kad ši mintis į galvą jai atėjo netikėtai ir ji tikrai nori tai žinoti.

– Tarkime, – juokdamasis pasakiau, – kad nesutikau tinkamos moters.

– Galima sakyti ir taip, – prašneko misis Dein Kaltrop, – tačiau tai nėra labai geras atsakymas, nes akivaizdu, kad daug vyrų yra vedę netinkamas moteris.

Šįkart ji tikrai išėjo.

Džoana tarė:

– Žinai, aš tikrai manau, kad ji pamišusi. Tačiau man ji patinka. Kaimo gyventojai prisibijo jos.

– Ir aš jos prisibijau.

– Todėl, kad nežinai, ką ji dar pasakys?

– Taip. Ir savo nuomonę ji reiškia be jokių skrupulų.

– Ir tu tikrai manai, kad ta, kuri rašo šiuos laiškus, yra labai nelaiminga? – lėtai ištarė Džoana.

– Nežinau, ką ta ragana galvoja ar jaučia. Ir man nerūpi. Man gaila tik jos aukų.

Dabar man atrodo keista, kad samprotaudami apie anoniminių laiškų autorės dvasinę būklę mes pražiūrėjome akivaizdų dalyką. Grifitas apibūdino ją kaip triumfuojančią, aš įsivaizdavau graužiamą sąžinės ir išsigandusią to, ką padarė. Misis Dein Kaltrop manė, jog ji kenčia.

Tačiau mes, o tiksliau, aš, nepagalvojau apie akivaizdžią, neišvengiamą jos reakciją. Ta reakcija buvo *baimė*.

Nes misis Simington mirus laiškai perėjo iš vienos kategorijos į kitą. Nežinau, kaip jie buvo vertinami teisės požiūriu – tai geriau išmanė Simingtonas, tačiau buvo aišku, kad vienam iš šių laiškų tapus mirties priežastimi, jų autorius pateko į daug rimtesnę padėtį. Paaiškėjus laiškų autoriaus asmenybei, nebūtų įmanoma vaizduoti, jog tai tebuvo pokštas. Reikalo ėmėsi policija, buvo pakviestas ekspertas iš Skotlend Jardo. Dabar anoniminių laiškų autoriui buvo gyvybiškai svarbu išlikti anonimu.

Baimė buvo pagrindinė reakcija, o visa kita tebuvo jos padariniai. Tuomet aš nesuvokiau, kas gali atsitikti, tačiau gana greitai tai paaiškėjo.

11

Kitą rytą mes nusileidome pusryčiauti gana vėlai. Taip sakant, vėlai pagal Limstoko standartus. Buvo pusė dešimtos, laikas, kada Džoana Londone tik praplėšdavo akių vokus, o aš dar kietai miegodavau. Tačiau kai Partridž paklausė: „Pusryčiai pusę devynių ar devintą valandą?“, nei Džoana, nei aš neišdrįsome pasiūlyti vėlesnio laiko.

Mano apmaudui, ant slenksčio stovėjo Eimė Grifit ir kalbėjosi su Megana. Išvydusi mus ji kaip visuomet energingai sušuko:

– Sveiki, tinginiai! O aš jau seniai atsikėlusi.

Tai, žinoma, buvo jos asmeninis reikalas. Be jokios abejonės, daktaras pusryčiaudavo anksti, o jo pareigingoji sesutė įpildavo jam arbatos ar kavos. Tačiau ateiti ir līsti į akis mieguistiems kaimynams – neatleistina. Pusė dešimtos ryto tikrai nėra tinkamas laikas vizitams.

Megana įsmuko į namą ir, kaip spėju, nuėjo į valgomąjį baigti pusryčiauti.

– Pasakiau, jog neisiu į vidų, – pareiškė Eimė Grifit.

Aš taip ir nesupratau, kodėl geriau versti žmones išeiti ir kalbėtis ant slenksčio, o ne viduje.

– Aš tik norėjau paklausti mis Berton, ar ji negali duoti kokių nors daržovių mūsų Raudonojo Kryžiaus punktui, įsikūrusiam autostradoje. Jeigu taip, paprašysiu Oveno, kad užvažiuotų jų paimti.

– Jūs labai ankstyva, – pastebėjau aš.

– Ankstyvoji varna dantis rakinėja, vėlyvoji – akis krapštinėja, – pasakė Eimė. – Tokiu metu yra didesnė tikimybė rasti žmones namie. Paskui keliausiu pas misterį Pajų. Šią popietę su skautėmis turėsiu eiti pas Brentoną.

– Jūsų energija tiesiog liejasi per kraštus, – pasakiau aš, bet tuo metu suskambo telefonas ir aš nuėjau į prieškambarį atsiliepti, palikęs Džoaną, kuri kažką neaiškiai

murmėjo apie rabarbarus ir pupeles, tuo parodydama, jog visiškai nenutuokia apie daržoves.

– Klausau, – atsiliepiau aš.

Kitame laido gale pasigirdo gilus sutrikusio žmogaus atodūsis ir abejojantis moteriškas balsas ištarė:

– O!

– Klausau! – padrąsinamai pakartojau aš.

– O! – vėl ištarė balsas ir pagaliau paklausė: – Ar tai... turiu omenyje... ar tai Litl Fezas?

– Taip, tai Litl Fezas.

– O! – nepažįstamoji kiekvieną sakinį pradėdavo šiuo ištiktuku. – Ar galėčiau minutėlę šnektelėti su mis Partridž? – nedrąsiai paklausė balsas.

– Žinoma, – pasakiau aš. – O kas jos prašo?

– O! Pasakykite jai, kad skambina Agnesė, gerai? Agnesė Vodl.

– Agnesė Vodl?

– Taip.

Atsispyręs pagundai pasakyti: „Jums reikėtų ančiuko Donaldo“ *, padėjau telefono ragelį ir šūktelėjau į viršų, iš kur sklido garsai, liudijantys, kad Partridž darbuojasi antrajame aukšte.

– Partridž! Partridž!

Partridž pasirodė laiptų viršuje su ilga plaušų šluota rankoje. Jos žvilgsnis tarytum bylojo: „Na, ir kas nutiko šįsyk?“

– Klausau, sere.

– Agnesė Vodl nori su jumis pasikalbėti telefonu.

– Atsiprašau, sere?

– Agnesė Vodl! – pakėliau balsą.

Pavardę ištariau taip, kaip išgirdau, tačiau nuo šiol ją rašysiu taip, kaip ji iš tiesų rašoma.

---

* juokelis iš Agnesės pavardės Vodl, kuri reiškia „krypavimas“, – *vert. past.*

– Agnesė Vodel? Ir ko gi jai šį kartą reikia?

Labai sutrikusi Partridž paliko savo šluotą ir nušnarėjo laiptais žemyn, o jos kartūno suknelė nuo susijaudinimo net traškėjo.

Aš niekieno nepastebėtas greitai įsmukau į valgomąjį, kur Megana godžiai rijo inkstus ir kumpį. Megana, priešingai nei Eimė Grifit, neatrodė laiminga. Ji labai stačiokiškai atsakė į mano rytinį pasisveikinimą ir toliau valgė tylėdama.

Atsiverčiau rytinį laikraštį, o po akimirkos į kambarį įėjo Džoana. Ji atrodė sutrikusi.

– Ak! – ištarė ji. – Aš taip pavargau. Man regis, pademonstravau visišką neišmanymą, kokios daržovės ir kada auga. Argi šiuo metų laiku vijoklinių pupelių nėra?

– Jos sunoksta rugpjūtį, – paaiškino Megana.

– Na, Londone jų galima gauti bet kuriuo metų laiku, – teisindamasi pareiškė Džoana.

– Konservuotų, kvailiuke, – pasakiau aš. – Ir šaldytų, laivais gabenamų iš tolimų kraštų.

– Kaip dramblio kaulas, beždžionės ir povai? – paklausė Džoana.

– Būtent.

– Mieliau laikyčiau povus, – susimąsčiusi pareiškė Džoana.

– O aš norėčiau turėti savo beždžionę, – pasakė Megana.

Džoana susimąsčiusi lupo apelsiną, o po to tarė:

– Norėčiau būti tokia kaip Eimė Grifit – trykštanti sveikata, energija ir gyvenimo džiaugsmu. Kaip tu manai, ar ji kada nors būna pavargusi arba nusiminusi, ar... ar ilgisi ko nors?

Pareiškiau esąs visiškai tikras, kad Eimė Grifit niekada nieko nesiilgėjo, ir pro stiklines duris išsekiau paskui Meganą į verandą.

Stovėdamas verandoje ir kimšdamas savo pypkę išgirdau, kaip iš prieškambario į valgomąjį įėjo Partridž ir niūriu balsu tarė:

– Ar galiu trumpai su jumis šnekteleti, mis?

„Ai, ai, ai! – pagalvojau. – Tikiuosi, Partridž nesiruošia pranešti, jog ketina išeiti iš darbo. Jei taip, Emilė Barton labai supyks ant mūsų."

Partridž kalbėjo toliau:

– Turiu jūsų atsiprašyti, mis, už tai, kad buvau pakviesta prie telefono. Kitaip sakant, mergina, kuri skambino, turėjo žinoti, kad to daryti negalima. Aš niekada nesinaudodavau šiuo telefonu ir savo draugams neleisdavau skambinti man, todėl labai apgailestauju, kad taip atsitiko, ir šeimininkas turėjo atsiliepti.

– Viskas gerai, Partridž, – ramino ją Džoana, – kodėl jūsų draugai neturėtų čia skambinti, jeigu jie nori pasikalbėti su jumis?

Nors nemačiau, tačiau jaučiau, kad Partridž veidas buvo atšiaurus kaip niekad, kai ji šaltai atsakė:

– Šiuose namuose tokių dalykų niekada nebuvo. Mis Emilė to niekada neleistų. Kaip jau sakiau, apgailestauju, kad taip atsitiko, tačiau Agnesė Vodel, mergina, kuri skambino, buvo susisielojusi, o be to, jauna, todėl nežino, kas pridera džentelmeno namuose.

„Štai tau, Džoana", – piktdžiugiškai pagalvojau aš.

– Ta Agnesė, mergina, kuri man skambino, – tęsė Partridž, – tarnavo šiuose namuose. Ji atvyko pas mus tiesiai iš našlaičių prieglaudos. Tuomet jai buvo šešiolika. Kadangi ji neturėjo nei namų, nei motinos, nei giminaičių, kurie galėtų jai patarti, ateidavo pas mane. O aš jai visuomet pasakydavau kas yra kas, suprantate?

– Tikrai? – teištarė Džoana ir laukė. Partridž neabejotinai turėjo ir daugiau ką pasakyti.

– Taigi, mis, drįstu jūsų prašyti, kad leistumėte Agnesei ateiti ir išgerti su manimi arbatos virtuvėje. Suprantate, šiandien jai išeiginė diena, o jai dėl kažko neramu ir ji nori pasitarti su manimi. Įprastu atveju man nė į galvą nebūtų atėjusi mintis siūlyti tokį dalyką.

Suglumusi Džoana pasakė:

– Kodėl jūs negalėtumėte ko nors pasikviesti arbatos?

Partridž išsitempė kaip styga ir, kaip vėliau pasakojo Džoana, atsakydama išties atrodė labai grėsmingai:

– Šiuose namuose tai nebuvo įprasta, mis. Senoji misis Barton niekada neleisdavo kviesti svečių į virtuvę, išskyrus tuos atvejus, kai mes turėdavome išeiginę dieną. Tuomet mums buvo leidžiama priimti savo draugus čia, bet tik ne paprastomis dienomis. O mis Emilė laikosi senų papročių.

Džoana buvo labai gera tarnams, todėl daugelis ją mėgo, tačiau Partridž ji taip niekada ir nepadarė įspūdžio.

– Nieko gero, mergyt, – pasakiau aš, kai Partridž išėjo ir Džoana atėjo pas mane. – Tavo prijautimas ir atlaidumas nebuvo įvertinti. Geri seni papročiai ir deramas elgesys džentelmeno namuose Partridž yra svarbesni.

– Neleisti tarnams priimti savo draugų – tokio despotizmo dar nesu mačiusi! – sušuko Džoana. – Viskas labai gerai, Džeri, tačiau jiems negali *patikti*, kad su jais elgiamasi kaip su juodaisiais vergais.

– Matyt, jiems patinka, – pasakiau aš. – Bent jau tokiems žmonėms kaip Partridž..

– Nesuprantu, kodėl ji manęs nemėgsta? Daugeliui žmonių aš patinku.

– Tikriausiai ji niekina tave kaip netikusią namų šeimininkę. Tu niekada neperbrauki ranka per lentyną, kad patikrintum, ar neliko dulkių. Nežiūri po kilimėliais,

neklausi, kas atsitiko šokoladinio suflė likučiams, ir niekada neliepi pagaminti skanų duonos pudingą.

– Tfu! – nusispjovė Džoana ir liūdnai tarė: – Šiandien man nesiseka. Eimė Grifit paniekino mane už tai, kad nieko neišmanau apie daržoves, o Partridž – už tai, kad esu žmoniška. Dabar eisiu į sodą ir valgysiu kirmėles.

– Megana jau ten, – pasakiau aš.

Megana išėjo prieš keletą minučių ir dabar be tikslo stovėjo vidury pievelės, labai panaši į mąslų paukštelį, laukiantį maisto.

Vis dėlto ji priėjo prie mūsų ir netikėtai pareiškė:

– Klausykite, šiandien turiu grįžti namo.

– Ką? – aš sunerimau.

Ji raudo, jaudinosi, bet kalbėjo ryžtingai:

– Jūs buvote labai malonūs, kad pasikvietėte mane. Manau, kad siaubingai jums įkyrėjau, bet man labai patiko viešėti pas jus. Tik dabar turiu grįžti namo, nes, šiaip ar taip... Na, tai mano namai, be to, žmogus juk negali viešėti amžinai, taigi nusprendžiau, kad važiuosiu šįryt.

Tiek Džoana, tiek aš mėginome perkalbėti ją, tačiau ji buvo nepalenkiama. Galų gale Džoana išvairavo automobilį, o Megana užlipo į viršų ir po keleto minučių nusileido žemyn su savo manta.

Vienintelis asmuo namuose, kuris atrodė patenkintas, buvo Partridž. Jos paniurusiame veide pasirodė kažkas panašaus į šypseną. Ji niekada nemėgo Meganos.

Kai Džoana sugrįžo, stovėjau pievelės vidury.

Ji pasiteiravo, ar manau esąs saulės laikrodis.

– Kodėl?

– Tu stovi čia tarytum sodo puošmena. Tik ant tavęs nepakabinsi užrašo, jog rodai saulės laiką. Atrodai niūrus kaip debesis.

– Esu blogai nusiteikęs. Iš pradžių Eimė Grifit (Dieve mano! – įsiterpdama sumurmėjo Džoana. – Ir reikėjo gi

man kalbėti apie tas daržoves!), o po to Megana. Ketinau su ja pasivaikščioti iki Leg Toro.

– Su apykakle ir pavadėliu? – paklausė Džoana.

– Ką?

– Sakiau, su apykakle ir pavadėliu, – garsiai ir aiškiai pakartojo Džoana, eidama link daržo, esančio už namo kampo. – Šeimininkas neteko savo šuns – štai kas tau yra!

III

Turiu prisipažinti, mane iš tiesų supykdė toks netikėtas Meganos išvykimas. Galbūt jai pasidarė nuobodu su mumis? Galų gale, pas mus merginai iš tiesų nebuvo pernelyg linksma. Namuose bent jau yra vaikai ir Elzė Holand.

Išgirdęs Džoanos žingsnius, greitai pasišalinau, kad ji vėl nelaidytų storžieviškų juokelių apie saulės laikrodžius.

Ovenas Grifitas užsuko prieš pat pietus, o sodininkas jo jau laukė su daržovėmis. Kol senasis Adamsas krovė jas į automobilį, pakviečiau Oveną išgerti. Likti pietų jis atsisakė.

Kai atnešiau šerį, pamačiau, jog Džoana jau pradėjo rodyti, ką sugeba. Tarp jų nesijautė jokio priešiškumo. Susirangiusi sofos kamputyje, ji tiesiog kaip katytė murkė, klausinėjo Oveną apie jo darbą, apie tai, ar jam patinka būti šios apylinkės gydytoju ir ar jam nebūtų geriau specializuotis. Jos manymu, gydytojo darbas yra vienas iš žaviausių dalykų pasaulyje.

Reikia pripažinti, kad Džoana buvo puiki, tiesiog apsigimusi klausytoja. Kadangi buvo išklausiusi tiek daug neįvertintų genijų, klausytis Oveno Grifito jai buvo juokų

darbas. Mums ruošiantis gerti po trečią šerio taurelę, Grifitas jau pasakojo jai apie kažkokią neaiškią reakciją ar pakitimą tokiais moksliniais terminais, jog, išskyrus kolegą mediką, vargu ar kas būtų supratęs bent žodį. Džoana dėjosi suprantanti ir klausėsi labai susidomėjusi.

Akimirką man pasidarė koktu. Džoana elgėsi labai negražiai. Grifitas buvo pernelyg geras vyrukas, kad būtų taip maustomas. Moterys išties yra nelabieji.

Tuomet aš atkreipiau dėmesį į Grifito profilį – į jo ilgą ryžtingą smakrą, kietai sučiauptas lūpas – ir jau nebuvau toks tikras, jog Džoana pasieks savo. Bet kuriuo atveju, vyras neturi leisti, kad moteris padarytų iš jo kvailį. O jei leidžia, tai jau jo reikalas.

Tuomet Džoana tarė:

– Daktare Grifitai, persigalvokite ir pasilikite pas mus pietų.

Grifitas raustelėjo ir pasakė, kad mielai pasiliktų, tačiau namuose jo lauks sesuo...

– Mes jai paskambinsim ir paaiškinsim, – greitai atsakė Džoana ir išėjo į prieškambarį skambinti.

Man pasirodė, kad Grifitas jaučiasi šiek tiek nesmagiai, ir dingtelėjo, jog jis tikriausiai prisibijo savo sesers.

Džoana grįžo šypsodamasi ir pranešė, kad viskas gerai.

Ovenas Grifitas pasiliko pietų ir atrodė tuo patenkintas. Mes kalbėjomės apie knygas, pjeses, pasaulio politiką, apie muziką ir tapybą, šiuolaikinę architektūrą. Apie Limstoką, anoniminius laiškus ir misis Simington savižudybę nebuvo užsiminta nė žodžiu. Tų temų mes nelietėme ir, man regis, Ovenas Grifitas buvo laimingas. Jo tamsus liūdnas veidas nušvito ir jis pasirodė esantis įdomus pašnekovas.

Kai jis išėjo, pasakiau Džoanai:

– Tas vyrukas yra pernelyg geras, kad jį maustytum.

– Tai tu taip sakai! – pareiškė Džoana. – Visi jūs, vyrai, laikotės išvien!

– Kodėl gi tu jį medžioji, Džoana? Įžeista savimeilė?

– Galbūt, – atsakė mano sesuo.

IV

Tą popietę mes turėjome eiti gerti arbatos pas mis Emilę Barton į jos nuomojamą butą miestelyje. Mes nuėjome ten pėstute, nes jaučiausi pakankamai stiprus įveikti kalvą. Tikriausiai gerai neapskaičiavome laiko ir atėjome per anksti, nes duris mums atidarė aukšta ir prakauli nuožmiai atrodanti moteris, kuri pasakė, jog mis Barton dar nėra.

– Bet aš žinau, kad ji jus pakvietė, todėl prašau užeiti ir palaukti.

Matyt, tai buvo ištikimoji Floransa.

Mes nusekėme paskui ją laiptais. Ji plačiai atvėrė duris ir įvedė mus į gana jaukią svetainę, nors ir šiek tiek perkrautą baldų. Kai kurie daiktai, man regis, buvo atgabenti iš Litl Fezo.

Moteris akivaizdžiai didžiavosi savo svetaine.

– Gražus kambarys, ar ne? – paklausė ji.

– Labai gražus, – karštai pritarė Džoana.

– Stengiuosi kaip galiu, kad mis Emilei būtų patogu. Žinoma, negaliu visko padaryti taip, kaip norėtųsi ir kaip priderėtų jai gyventi. Iš tikrųjų ji turėtų gyventi savo name, o ne bute.

Floransa, neabejotinai labai griežta moteris, priekaištingai pažvelgė į mane ir į Džoaną. Pamaniau, kad ši diena mums nesėkminga. Džoanai jau kliuvo nuo Eimės Grifit ir Partridž, o dabar mums dar kliuvo ir nuo griežtosios Floransos.

– Tuose namuose aš penkiolika metų dirbau kambarine, – pridūrė ji.

Džoana, supykusi dėl neteisybės, išrėžė:

– Bet juk mis Barton pati norėjo išnuomoti namą! Ir kreipėsi į namų pardavimo ir nuomos agentūrą.

– Ji buvo priversta tai padaryti, – pasakė Floransa. – O juk gyvena kukliai ir taupiai. Tačiau valdžia vis tiek nepalieka jos ramybėje – nori paskutinius marškinius nuplėšti su tais mokesčiais!

Aš liūdnai palingavau galva.

– Kol buvo gyva senoji ledi, jos turėjo daug pinigų, – kalbėjo Floransa. – O po to vargšelės ėmė mirti viena po kitos. Mis Emilė jas visas slaugė. Visiškai nusikamavo, tačiau visuomet buvo labai kantri ir niekada nesiskųsdavo. Visa tai atsiliepė sveikatai, o ji dar turi nerimauti ir dėl pinigų! Ji sako, kad akcijos neatneša tiek pajamų, kiek anksčiau. Bet kodėl – norėčiau žinoti. Valdžios vyrai turėtų gėdytis! Apgaudinėti tokią ledi, kuri nieko neišmano apie skaičius ir jų gudrybes!

– Beveik visi nuo to nukentėjo, – pasakiau aš, tačiau Floransos tai nenuramino.

– Aš nekalbu apie tuos, kurie gali savimi pasirūpinti. Tačiau *ji* negali. Reikia, kad ją kažkas paglobotų. Kol ji bus pas mane, aš niekam neleisiu jos apgauti ar nuliūdinti. Dėl mis Emilės aš padarysiu viską!

Keletą akimirkų ji veriamai žvelgė į mus, tarytum leisdama mums gerai įsisąmoninti tai, ką pasakė. Po to nepalenkiamoji Floransa išėjo iš kambario ir atsargiai uždarė duris.

– Ar tu nesijauti kaip kraugerys, Džeri? – pasiteiravo Džoana. – Aš jaučiuosi. Kas su mumis darosi?

– Atrodo, kad mes čia nelabai mėgstami, – atsakiau. – Meganai mes įgrisome, Partridž nepalankiai žiūri į tave, o ištikimoji Floransa – į mus abu.

Džoana sumurmėjo:

– Norėčiau žinoti, kodėl išvažiavo Megana.

– Jai pasidarė nuobodu.

– O aš taip nemanau. Įdomu... Kaip tu manai, Džeri, gal Eimė Grifit ką nors jai pasakė?

– Šįryt, kai jos kalbėjosi ant slenksčio?

– Taip. Žinoma, jos kalbėjosi neilgai, tačiau...

Sakinį užbaigiau aš:

– Ta moteris gali padaryti bet ką! Galbūt ji...

Atsidarė durys ir įėjo mis Emilė. Ji buvo išraudusi ir šiek tiek uždususi, atrodė susijaudinusi. Jos ryškiai mėlynos akys spindėjo.

Gerokai suglumusi ji ėmė čiauškėti:

– O, brangieji, atleiskite, kad vėluoju. Išėjau į miestą apsipirkti, tačiau bandelės „Mėlynojoje rožėje“ atrodė nelabai šviežios, taigi nuėjau pas misis Laigon. Bandeles visuomet perku paskiausiai, kad man neįbruktų vakarykštės dienos, o būtų ką tik ištrauktos iš krosnies. Tik man labai nesmagu, kad priverčiau jus laukti... Tikrai neatleistina...

– Tai mūsų kaltė, mis Barton. Mes atėjome per anksti. Leidomės nuo kalvos, o Džeris jau žingsniuoja taip greitai, kad mes visur pasiskubiname ateiti, – įsiterpė Džoana.

– Nekalbėkite taip. Niekada nebūna per anksti. Kaip sakoma, gero niekada nebūna per daug.

Senutė švelniai patapšnojo Džoanai per petį. Džoana pagyvėjo. Atrodė, jog pagaliau jai pasisekė. Emilė Barton nusišypsojo – ta šypsena buvo skirta ir man, – tačiau šiek tiek nedrąsiai, tarytum besiartindama prie žmogėdros tigro, kuris šią akimirką tikrai nepavojingas.

– Jūs labai malonus, misteri Bertonai, kad atėjote arbatėlės – juk tai laikoma moterų užsiėmimu.

Manau, kad Emilė Barton įsivaizdavo vyrus kaip padarus, nuolat maukiančius viskį su soda, rūkančius cigarus ir protarpiais suvedžiojančius kaimo merginas ar užmezgančius ryšius su ištekėjusiomis moterimis.

Kai vėliau savo mintimis pasidalinau su Džoana, ji pareiškė, jog tikriausiai Emilė Barton visuomet svajojo sutikti tokį vyrą, deja, jai nepasisekė.

Pabėgiojusi po kambarį, mis Emilė pasodino mus prie mažo staliuko ir rūpestingai padavė pelenines. Po akimirkos atsidarė durys ir įėjo Floransa, nešina padėklu su keliais puikiais „Kraun Derbio“ puodeliais, kuriuos, kaip spėjau, mis Emilė atsivežė iš namų. Buvo patiekta nepaprastai skani kiniška arbata, o prie jos – lėkštelės su sumuštiniais, plonos duonos riekelės su sviestu ir mažutės bandelės.

Dabar Floransa spinduliavo ir žvelgė į mis Emilę su motinišku pasitenkinimu, kaip į mylimą vaiką, žaidžiantį su lėle arbatėlės gėrimą.

Mudu su Džoana suvalgėme daugiau nei norėjome, nes šeimininkė labai nuoširdžiai mus ragino užkąsti. Senutė neabejotinai buvo patenkinta savo kviestine arbatėle ir aš supratau, jog Emilei Barton susitikimas su mumis – dviem žmonėmis iš paslaptingojo Londono pasaulio – buvo didelis nuotykis.

Savaime suprantama, kad greitai mūsų pokalbis ėmė suktis apie vietinius reikalus. Mis Barton šiltai atsiliepė apie daktarą Grifitą, jo gerumą ir savo darbo išmanymą. Misteris Simingtonas taip pat pasirodė esąs labai protingas advokatas – jis padėjo mis Barton atgauti dalį pinigų iš pajamų mokesčio, o ji apie tokią galimybę net nežinojusi. Jis toks geras ir atsidavęs savo vaikams ir žmonai... Staiga ji susigriebė:

– Vargšė misis Simington, siaubingai liūdna, kad tokie maži vaikai liko be motinos. Galbūt ji niekada nebuvo stipri moteris ir jos sveikata paskutiniu metu buvo prasta. Tikriausiai tai buvo proto aptemimas. Apie tokius dalykus man teko skaityti laikraštyje. Tokiomis aplinkybėmis žmonės nesuvokia savo poelgių. Ir ji nesuprato, ką daro, antraip būtų pagalvojusi apie misterį Simingtoną ir vaikus.

– Tas anoniminis laiškas tikriausiai ją labai stipriai sukrėtė, – pasakė Džoana.

Mis Barton išraudo ir su priekaišto gaidele balse tarė:

– Nelabai maloni tema pokalbiui, ar ne, mieloji? Žinau, kad žmonės... hm... yra gavę tokių laiškų, tačiau mes nekalbėsime apie juos. Bjaurūs dalykai. Manau, kad geriau juos ignoruoti.

Na, mis Barton gal ir sugebėjo juos ignoruoti, tačiau kai kuriems žmonėms tai nebuvo taip paprasta. Tačiau aš paklusniai pakeičiau temą, ir mes pradėjome kalbėti apie Eimę Grifit.

– Nuostabi, tiesiog puiki moteris, – pareiškė Emilė Barton. – Jos energingumas ir organizaciniai sugebėjimai išties puikūs. Ji taip pat labai gera mergaitėms, tokia praktiška ir šiuolaikiška. Ji išjudina visą miestelį. O kaip ji atsidavusi savo broliui! Kaip nuostabu matyti tokią meilę tarp brolio ir sesers.

– Ar tokia meilė jo šiek tiek neslegia? – paklausė Džoana.

Emilė Barton įsmeigė į ją nuostabos kupinas akis.

– Ji tiek paaukojo jo labui, – priekaištingai pasakė ji.

Džoanos akyse išvydau ironiją ir paskubėjau pakeisti pokalbio temą – šįkart apie misterį Pajų.

Emilė Barton neturėjo aiškios nuomonės apie misterį Pajų. Ji tegalėjo pasakyti, kad jis labai malonus, taip, labai malonus žmogus – su šiokia tokia abejone pakartojo. Gerai apsirūpinęs ir labai kilniaširdis. Kartais jį aplanko labai keisti svečiai, bet, kita vertus, jis yra daug keliavęs. Mes pritarėme, jog kelionės ne tik praplečia akiratį, bet ir suveda su gana keistais žmonėmis.

– Aš ir pati dažnai svajodavau išplaukti į kruizą, – ilgesingai pasakė Emilė Barton. – Kai paskaitai laikraščiuose apie kruizus, jie atrodo tokie viliojantys.

– Tai kodėl neplaukiate? – paklausė Džoana.

Šis grįžimas iš svajonės į realybę, atrodo, sujaudino mis Emilę.

– O ne, ne, tai visiškai neįmanoma.

– Bet kodėl? Juk kruizai yra pakankamai pigūs.

– O, kalba eina ne vien apie išlaidas. Nenorėčiau keliauti viena. Moteris, keliaujanti viena, atrodytų labai keistai, jūs taip nemanote?

– Ne, – atsakė Džoana.

Mis Emilė abejodama pažvelgė į ją.

– Ir aš nežinau, ar susitvarkyčiau su savo bagažu... Kaip išlipti į krantą užsienio uostuose... O dar tos skirtingos valiutos...

Atrodė, kad prieš mažutės ledi išsigandusias akis iškilo nesuskaičiuojama daugybė spąstų, todėl Džoana suskubo nuraminti ją paklausdama apie artėjančią sodo šventę ir labdaros mugę. Taip gana natūraliai kalba pakrypo apie misis Dein Kaltrop.

Akimirką mis Barton veidą iškreipė spazmas.

– Žinote, mieloji, – pasakė ji, – misis Dein Kaltrop išties labai *keista* moteris. Kartais ji kalba tokius dalykus...

Aš paklausiau kokius.

– O, net nežinau. Labai netikėtus. Ir tai, kaip ji žiūri į tave, tarytum ten būtum ne tu, o kažkas kitas – palyginimas netikęs, bet juk taip sunku perteikti susidariusį įspūdį. Be to, ji visai niekur *nesikiša*. Yra tiek daug atvejų, kai vikaro žmona galėtų patarti ir gal net *įspėti*. Galėtų pabarti žmones ir priversti juos pasitaisyti. Esu tikra, kad žmonės paklausytų, nes jaučia jai pagarbią baimę. Tačiau ji laikosi nuošaliai ir turi tokį keistą polinkį gailėtis visai to nevertų žmonių.

– Labai įdomu, – susižvalgęs su Džoana pasakiau aš.

– O juk ji gerai išauklėta moteris ir kilusi iš labai geros šeimos – prieš ištekėdama buvo mis Farovėj iš Belpafo.

Tačiau tos senos šeimos, mano manymu, kartais *būna* keistokos. Bet ji atsidavusi savo vyrui, nepaprastai protingam žmogui, kuris, kaip man kartais atrodo, tik veltui eikvoja savo sugebėjimus šiame užkampyje. Jis geras ir labai nuoširdus, tik turi įprotį įterpti lotyniškas citatas, kurių aš nesuprantu.

– Kas tiesa, tai tiesa, – karštai pritariau.

– Džeris yra baigęs brangią privilegijuotą mokyklą, todėl išgirdęs lotynų kalbą jos net neatpažįsta, – nusijuokė Džoana.

Ši pastaba paskatino mis Barton pradėti naują temą.

– Vietinės mokyklos direktorė – labai nemaloni jauna moteris, – pasakė ji. – Manau, kad ji užkietėjusi komunistė, – tardama žodį „komunistė“ ji pritilo.

Vėliau, kai jau kopėme į kalvą, Džoana man pasakė:

– Mis Barton gana miela senutė.

V

Vakarieniaudama Džoana paklausė Partridž, ar jai nusisekė arbatėlė.

Partridž išraudo ir kiek įmanydama abejingesniu tonu atsakė:

– Ačiū, mis, bet Agnesė apskritai nepasirodė.

– Apgailestauju.

– *Man* tai nesvarbu, – atsakė Partridž.

Ji buvo taip apimta nuoskaudos, kad net teikėsi išlieti ją mums:

– Tai ne aš sugalvojau ją pasikviesti! Ji pati man paskambino ir pasakė, kad jai dėl kai ko neramu, todėl paklausė, ar negalėtų ateiti, nes turi išeiginę dieną. Aš pasakiau, kad galės ateiti, jei jūs leisite, o jūs ir leidote. Ir po viso šito ji nei pasirodė, nei paskambino! Ir net neatsiprašė!

Tikiuosi, jog rytoj ryte bent atsiprašymo atviruką gausiu. Tos šiuolaikinės merginos nežino savo vietos ir neturi jokio supratimo apie deramą elgesį!

Džoana pamėgino nuraminti Partridž.

– Galbūt ji blogai jautėsi. Jūs neskambinote jai?

Partridž vėl išsitempė kaip styga.

– Ne, mis, *neskambinau*. Nė už ką neskambinčiau! Jeigu Agnesė elgiasi storžieviškai, tai jos reikalas, tik aš jai išklosiu, ką apie tai galvoju, kai susitiksime.

Partridž išėjo iš kambario net suakmenėjusi iš pasipiktinimo, o mes pradėjome juoktis.

– Tikriausiai tai atvejis iš laikraščio skilties „Tetos Nensės patarimai". „Mano vaikinas tapo man abejingas. Ką man daryti?" Kadangi šalia nėra tetos Nensės, patarimo ji kreipėsi į Partridž, tačiau jaunuoliai susitaikė, ir aš manau, kad šią akimirką Agnesė ir jos vaikinas nebyliai glėbesčiuojasi, kaip tos poros, kurias netikėtai užtinki prie tamsios gyvatvorės. Tu siaubingai sutrinki, o jie – ne.

Džoana nusijuokė ir pasakė, kad tikriausiai taip ir yra.

Pradėjome kalbėtis apie anoniminius laiškus ir ėmėme spėlioti, kaip sekasi Nešui ir melancholiškajam Greivsui.

– Praėjo lygiai savaitė nuo misis Simington savižudybės, – pastebėjo Džoana. – Manau, jie turėtų būti ką nors išsiaiškinę. Pirštų atspaudus, rašyseną, bent *kažką*.

Išsiblaškęs kažką jai atsakiau. Pasąmonėje atsirado keistas nerimas ir jis vis augo. Tai buvo kažkaip susiję su fraze, kurią ištarė Džoana: „Praėjo lygiai savaitė..."

Manau, kad galėjau susivokti ir anksčiau. Galbūt nesąmoningai jau kažką įtariau.

Šiaip ar taip, mano nerimas augo, kilo kaip ant mielių ir pasiekė sąmonę.

Džoana staiga pastebėjo, kad nesiklausau entuziastingo pasakojimo apie netikėtą jos susitikimą su kažkuo miestelyje.

– Kas atsitiko, Džeri?

Aš neatsakiau, nes mintyse įtemptai dėliojau galvosūkio dalis į vieną paveikslą.

Misis Simington savižudybė... Ji buvo viena namuose tą popietę... todėl, kad tarnaitėms buvo išeiginė diena... Lygiai prieš savaitę...

– Džeri, kas...

Aš pertraukiau ją.

– Džoana, tarnaitės turi išeiginę dieną kartą per savaitę, ar ne?

– Ir paeiliui sekmadieniais, – atsakė Džoana. – O kas...

– Sekmadieniai nesvarbu. Ir ta išeiginė diena būna vieną ir tą pačią savaitės dieną?

– Taip jau įprasta.

Džoana smalsiai ir su nuostaba žvelgė į mane, taip ir nesupratusi kur link suku.

Perėjau kambarį ir paskambinau varpeliu. Įėjo Partridž.

– Papasakokite man apie tą Agnesę Vodel, – paprašiau aš. – Ar ji pas ką nors tarnauja?

– Taip, sere. Pas misis Simington. Teisingiau, pas misterį Simingtoną.

Aš giliai įkvėpiau ir žvilgtelėjau į laikrodį. Buvo pusė vienuolikos.

– Kaip jūs manote, ar ji jau bus grįžusi?

Partridž žvelgė nepritariamai.

– Taip, sere. Tarnaitės turi būti namie dešimtą. Jie laikosi senosios tvarkos.

– Ketinu paskambinti, – pasakiau aš ir išėjau į prieškambarį.

Džoana ir Partridž nusekė paskui mane. Partridž buvo aiškiai įtūžusi, o Džoana – suglumusi. Kai mėginau sužinoti numerį, ji paklausė:

– Ką ketini daryti, Džeri?

– Norėčiau įsitikinti, kad mergina laimingai sugrįžo namo.

Partridž prunkštelėjo. Tik prunkštelėjo ir nieko daugiau. Tačiau man visiškai nerūpėjo Partridž prunkštimas.

Atsiliepė Elzė Holand.

– Atleiskite, kad trukdau, – pasakiau aš. – Kalba Džeris Bertonas. Ar... jūsų tarnaitė Agnesė jau grįžo?

Tik tai pasakęs supratau, kad elgiuosi kaip kvailys. Jeigu mergina grįžo namo ir jai viskas gerai, kaip, po galais, aš paaiškinsiu, kodėl skambinu ir klausiu? Būtų buvę geriau leisti Džoanai užduoti šį klausimą, nors ir jai būtų reikėję pasiaiškinti. Jau numačiau, kad Limstoke ims sklandyti naujos paskalos apie mane ir visai man nepažįstamą Agnesę Vodel.

Elzė Holand, suprantama, labai nustebo.

– Agnesė? O, tikriausiai ji jau namie.

Jaučiausi kaip paskutinis kvailys, tačiau vis tiek tęsiau:

– Ar jūs, mis Holand, negalėtumėte pasižiūrėti, ar ji išties jau grįžo?

Vaikų auklės pripratusios daryti tai, ko jų prašo, ir jos neklausia kodėl. Elzė Holand padėjo ragelį ir paklusniai nuėjo vykdyti prašymo.

Po poros minučių išgirdau balsą.

– Misteri Bertonai, jūs klausote?

– Taip.

– Tiesą sakant, Agnesės dar nėra.

Tuomet aš jau žinojau, kad mano įtarimai buvo ne be pagrindo.

Kitame laido gale girdėjau neaiškius balsus, o tada ragelį paėmė pats Simingtonas.

– Alio, Bertonai, kas atsitiko?

– Jūsų tarnaitė Agnesė dar negrįžo?

– Ne. Mis Holand ką tik buvo nuėjusi pažiūrėti. Kas įvyko? Nelaimingas atsitikimas?

– Ne, tai ne *nelaimingas atsitikimas*.

– Norite pasakyti, kad turite pagrindą manyti, jog merginai kažkas atsitiko?

– Nenustebčiau, jei taip ir būtų.

8 SKYRIUS

Tą naktį miegojau prastai. Manau, kad net ir miegant mano galvoje sukosi atskiri tos dėlionės fragmentai. Jeigu būčiau gerai pagalvojęs, jau tada galėjau išspręsti šį galvosūkį. Kitaip kodėl šie fragmentai taip atkakliai mane persekiojo?

Ar daug mes žinome? Manau, kad kur kas daugiau nei įsivaizduojame. Tačiau mes negalime prasigauti iki to paslėpto žinojimo. Jis yra mumyse, tačiau nesugebame jo pasiekti.

Neramiai vartydamasis gulėjau lovoje, kankindamasis dėl tų dėlionės dalių, kurios man buvo neaiškios.

Sprendimo raktas buvo čia pat, tereikėjo jį rasti. Turėčiau žinoti, kas rašė tuos prakeiktus laiškus. Kažkur yra likę pėdsakai, ir jeigu aš jais pasekčiau...

Kai ėmiau snūduriuoti, mano mieguistoje galvoje nemaloniai aidėjo žodžiai:

„Nėra dūmų be ugnies." Nėra ugnies be dūmų. Dūmai... Dūmai? Dūmų uždanga... Ne, tai yra... karinis terminas. Karas. Popieriaus skiautelė... Tik popieriaus skiautelė. Belgija... Vokietija...

Aš užmigau. Sapnavau, kad einu pasivaikščioti su kurtu virtusia misis Dein Kaltrop, kurią vedu už pavadėlio.

II

Mane pažadino telefono skambutis. Nesiliaujantis skambėjimas.

Atsisėdau lovoje ir žvilgtelėjau į savo laikrodį. Buvo pusė aštuonių, taigi pusryčiauti manęs dar niekas nekvietė. Telefonas skambėjo apačioje, prieškambaryje.

Pašokau iš lovos, apsivilkau chalatą ir nuskubėjau žemyn. Vos aplenkiau Partridž, ėjusią pro užpakalines duris iš virtuvės. Pakėliau ragelį.

– Alio!

– Ach! – nuskambėjo palengvėjimo šūksnis. – Tai *jūs*!

Tai buvo Meganos balsas, neapsakomai nelaimingas ir išsigandęs.

– O, prašau, atvažiuokite... atvažiuokite! Labai prašau, atvažiuokite! Gerai?

– Netrukus būsiu pas jus, – pasakiau aš. – Girdite? *Netrukus*!

Žengdamas kas dvi pakopas užlipau į viršų ir užėjau pas Džoaną.

– Klausyk, Džo, važiuoju pas Simingtonus.

Džoana pakėlė šviesiaplaukę garbanotą galvą nuo pagalvės ir kaip mažas vaikas pasitrynė akis.

– Kodėl? Kas atsitiko?

– Nežinau. Skambino mergaitė – Megana. Ji buvo išsigandusi.

– Kaip tu manai, kas ten įvyko?

– Jei aš neklystu, tai susiję su ta tarnaite, Agnese.

Jau ėjau pro duris, kai Džoana šūktelėjo:

– Palauk. Atsikelsiu ir nuvešiu tave.

– Nereikia. Aš pats nuvažiuosiu.

– Tu dar negali vairuoti automobilio.

– Galiu.

Ir aš vairavau. Skaudėjo, bet ne taip jau ir smarkiai. Aš nusiprausiau, nusiskutau, apsirengiau, išvairavau automobilį iš garažo ir atvykau pas Simingtonus per pusvalandį. Nebloga pažanga.

Megana tikriausiai laukė manęs. Ji išbėgo iš namo ir apkabino mane. Jos smulkus veidelis buvo baltas ir nervingai trūkčiojo.

– Ach, jūs atvažiavote! *Atvažiavote*!

– Nurimkit, mergyt, – pasakiau aš. – Taip, atvažiavau. Kas atsitiko?

Ji ėmė virpėti. Aš apkabinau ją.

– Aš... aš radau ją.

– Radote Agnesę? Kur?

Ji ėmė drebėti dar smarkiau.

– Po laiptais. Ten yra spinta. Joje laikomi meškerykočiai, golfo lazdos ir kitokie daiktai. Na, jūs juk žinote.

Linktelėjau. Tokias spintas galima rasti kiekvienuose namuose.

Megana kalbėjo toliau:

– Ji buvo ten... susirietusi ir... ir šalta... siaubingai *šalta*. Ji buvo... ji buvo *negyva*, suprantate?!

– Kaip jums atėjo į galvą ten pažiūrėti? – nustebęs paklausiau aš.

– Aš... aš nežinau. Vakar vakare jūs paskambinote, ir mes visi ėmėme spėlioti, kurgi gali būti Agnesė. Kurį laiką jos laukėme, tačiau ji negrįžo, ir mes nuėjome miegoti. Miegojau prastai ir anksti pabudau. Nemiegojo tik Roza, mūsų virėja. Ji labai pyko ant Agnesės, kad ji iki šiol negrįžusi. Sakė, jog kai tarnavo pas kitus šeimininkus, viena tarnaitė taip pat pabėgo niekam nieko nepasakiusi. Virtuvėje suvalgiau duonos su sviestu, išgėriau pieno. Staiga, nutaisiusi labai keistą veido išraišką, į virtuvę įėjo Roza ir pasakė, kad visi geriausi Agnesės drabužiai, kuriais apsivilkusi ji išeina į miestą, tebėra jos kambaryje. Tuomet pagalvojau, kad

galbūt ji apskritai nebuvo išėjusi iš namų. Ėmiau ieškoti, atidariau spintą po laiptais ir... ji buvo ten...

– Tikiuosi, jog kas nors iš jūsų paskambino policijai?

– Taip, policininkai jau čia. Mano patėvis iškart jiems paskambino. O aš... aš negalėjau viso to ištverti ir paskambinau jums. Jūs nepykstate?

– Ne, – pasakiau, – nepykstu.

Ir smalsiai pažvelgiau į ją.

– Ar kas nors jums davė brendžio, kavos ar arbatos po... po to, kai radote ją?

Megana papurtė galvą.

Mintyse prakeikiau visą Simingtonų *šeimyną*. Tas pasipūtėlis Simingtonas nepagalvojo apie nieką daugiau, tik apie policiją. Nei Elzė Holand, nei virėja nesusimąstė, kokį šoką jautriam vaikui sukėlė toks baisus atradimas.

– Na, mergyt, – paraginau aš, – eime į virtuvę.

Mes apėjome namą ir pro užpakalines duris įėjome į virtuvę. Roza, apkūni keturiasdešimties metų moteris bereikšmiu veidu, sėdėjo prie krosnelės ir gėrė stiprią arbatą. Mus sutiko žodžių srautu ir prie širdies prispausta ranka.

Ji man pasiskundė, kad jai svaigsta galva ir pašėlusiai plaka širdis. Kai pagalvoja, kad ten galėjo būti ji, bet kuris iš namiškių... Juk juos galėjo išžudyti tiesiog lovose!

– Duokite puodelį stiprios arbatos mis Meganai, – pasakiau aš. – Jūs žinote, kad ji patyrė šoką – juk tai ji surado kūną.

Paminėjus kūną Roza vėl buvo bepradedanti aimanuoti, tačiau sutramdžiau ją rūsčiu žvilgsniu, ir ji pripylė puodelį juodos kaip naktis arbatos.

– Prašau, mergyt, – kreipiausi į Meganą, – išgerti. Ar pas jus neatsirastų šiek tiek brendžio, Roza?

Šiek tiek abejodama Roza atsakė, kad truputis kepimui skirto brendžio yra likę nuo kalėdinių desertų.

– Tiks, – pasakiau aš ir įpyliau šlakelį brendžio į Meganos puodelį. Iš Rozos akių supratau, kad tai gera mintis.

Liepiau Meganai pasilikti su Roza.

– Ar galiu jums pavesti prižiūrėti mis Meganą? – paklausiau.

Roza patenkinta atsakė:

– Žinoma, sere.

Nuėjau į namą. Pažinodamas Rozą ir į ją panašias, buvau tikras, kad ji nuspręs kuo nors pasistiprinti, o Meganai tai irgi bus neprošal. Kad juos kur, šiuos žmones! Kodėl jie negali pasirūpinti šiuo vaiku?

Širdyje keikdamasis, prieškambaryje susidūriau su Elze Holand. Neatrodė, kad ji nustebo išvydusi mane. Matyt, sujaudinti tokio baisaus radinio, niekas nekreipė dėmesio į tai, kas vaikštinėja po namus. Prie priekinių durų stovėjo konsteblis Bertas Randlis.

– Ach, misteri Bertonai, argi tai ne *baisu*?! Ir kas galėjo tai padaryti? – uždususi išbėrė Elzė Holand.

– Tai *buvo* žmogžudystė, ar ne?

– *Taip*. Jai trenkė į pakaušį. Visa galva kruvina ir plaukai... Ach, tai *siaubinga*!.. O po to įgrūdo į tą spintą. Kas galėjo tai padaryti? Ir *kodėl*? Vargšė Agnesė, esu įsitikinusi, kad ji niekada niekam blogo nėra padariusi.

– Taip, – pasakiau aš. – Kažkas gana greitai pasirūpino, kad nepadarytų.

Ji su nuostaba pažvelgė į mane. Nelabai nuovoki mergina, pagalvojau aš. Tačiau nervai geležiniai. Jos veido spalva buvo tokia pat kaip visuomet, gal tik šiek tiek raustelėjusi nuo susijaudinimo, todėl pamaniau, kad nors ji ir geros širdies, ši drama jai teikė malonumą.

– Turiu eiti į viršų pas berniukus, – atsiprašydama ištarė ji. – Misteris Simingtonas labai rūpinasi, kad jie nepatirtų šoko. Jis nori, kad laikyčiau juos kuo toliau nuo viso šito.

– Girdėjau, kad kūną rado Megana, – pasakiau aš. – Tikiuosi, ja kas nors pasirūpino?

Elzės Holand garbei turiu pasakyti, kad ji pajuto sąžinės graužatį.

– Ai–ai–ai! – sušuko ji. – Apie ją visai pamiršau. Tikiuosi, jai viskas gerai. Suprantate, buvau tokia užsiėmusi, o dar policija ir visa kita, tačiau vis tiek tai nedovanotina. Vargšė mergina! Turbūt jį jaučiasi siaubingai. Eisiu pažiūrėti, kaip ji laikosi.

– Jai viskas gerai, – šiek tiek atsileidęs pasakiau aš. – Ją prižiūri Roza. O jūs eikite pas vaikus.

Ji padėkojo man ir, blykstelėjusi baltais kaip sniegas dantimis, nuskubėjo į viršų. Galų gale jos pareiga buvo prižiūrėti berniukus, o ne Meganą. Meganos neprižiūrėjo niekas. Elzei buvo mokama už Simingtono vaikigalių priežiūrą. Todėl vargu ar buvo galima ją už tai kaltinti.

Kai ji šmėkštelėjo laiptų posūkyje, man užgniaužė kvapą. Akimirką man pasirodė, kad matau nemirtingą ir nuostabiai gražią Viktoriją*, o ne sąžiningai savo darbą atliekančią vaikų auklę.

Tuomet atsidarė durys ir į prieškambarį įžengė vyresnysis inspektorius Nešas, o paskui jį – Simingtonas.

– O, misteri Bertonai, – prakalbo jis. – Jau ketinau skambinti jums. Džiaugiuosi, kad esate čia.

Nešas net nepaklausė, kodėl aš čia. Pasukęs galvą kreipėsi į Simingtoną:

– Ar galiu pasinaudoti šiuo kambariu?

Tai buvo nedidelis valgomasis, kurio langai išėjo į gatvės pusę.

– Taip, žinoma.

Simingtonas puikiai tvardėsi, tačiau atrodė baisiai pavargęs. Vyresnysis inspektorius Nešas švelniai pasakė:

* sen. romėnų pergalės deivė, – *vert. past.*

– Jūsų vietoje, misteri Simingtonai, papusryčiaučiau. Jūs, mis Holand ir mis Megana pasijusite daug geriau, jei išgersite kavos ir suvalgysite kiaušinienės su kumpiu. Jei skrandis tuščias, žmogžudystė yra visai nepakeliamas dalykas.

Jis kalbėjo tarytum šeimos gydytojas.

Simingtonas pamėgino šyptelėti.

– Dėkoju, vyresnysis inspektoriau, pasinaudosiu jūsų patarimu.

Nusekiau paskui Nešą į mažąjį valgomąjį. Jis uždarė duris ir tarė:

– Jūs atvažiavote čia labai greitai. Kaip sužinojote?

Paaiškinau jam, kad man paskambino Megana. Buvau palankiai nusiteikęs inspektoriaus Nešo atžvilgiu. Šiaip ar taip, bent jau jis nepamiršo, kad Meganai reikia papusryčiauti.

– Misteri Bertonai, aš žinau, kad vakar vakare skambinote ir klausėte apie šią merginą. Kodėl?

Manau, kad tai išties atrodė keistai. Papasakojau jam apie Agnesės skambutį Partridž ir apie tai, kad ji nepasirodė.

– Taip, suprantu... – trindamas smakrą, lėtai ir susimąstęs ištarė jis. Po to atsiduso.

– Dabar turime tikrų tikriausią žmogžudystę. Kyla klausimas – ką ši mergina žinojo? Ar ji ką nors pasakė tai Partridž? Ką nors konkretaus?

– Nemanau. Tačiau jūs galite jos paklausti.

– Taip. Kai tik baigsiu čia, nuvažiuosiu ir pasikalbėsiu su ja.

– Kas konkrečiai čia įvyko? – paklausiau aš. – Ar dar tiksliai nežinote?

– Viskas daugmaž aišku. Tarnaitės turėjo išeiginę dieną...

– Jos abi?

– Taip, kažkada čia tarnavo dvi seserys, kurios mėgdavo išeiti kartu, taigi misis Simington ir įvedė tokią tvarką. Joms išėjus niekas nepasikeitė. Svetainėje jos palikdavo šaltą vakarienę, o mis Holand paruošdavo arbatą.

– Aišku.

– Taip, iš dalies aišku. Virėja Roza kilusi iš Nyder Mikfordo ir tam, kad ten patektų, ji turėdavo suspėti į autobusą, išvykstantį pusę trijų. Taigi Agnesė turėdavo viena susitvarkyti po pietų. O kad neliktų skolinga, Roza plaudavo indus po vakarienės. Taip buvo ir vakar. Roza išėjo į autobusą dvidešimt penkios minutės po dviejų. Elzė Holand su vaikais išėjo be penkiolikos minučių trys. Megana Hanter išvažiavo pasivažinėti dviračiu maždaug penkiomis minutėmis vėliau. Taigi Agnesė liko viena namuose. Kaip supratau, paprastai ji išeidavo iš namų tarp trijų ir pusės keturių.

– Ir namas likdavo tuščias?

– O, vietiniai dėl to nesijaudina. Čia beveik niekas nerakina durų. Kaip jau sakiau, be dešimt trys Agnesė liko viena namuose. Visiškai aišku, jog ji taip ir neišėjo, nes kai rado kūną, ji tebuvo su kyku ir prikyšte.

– Gal galite pasakyti bent apytikrį mirties laiką?

– Daktaras Grifitas negali nurodyti tikslaus laiko. Jo manymu – tarp antros valandos ir trisdešimt minučių po keturių.

– Kaip ji buvo nužudyta?

– Pirmiausia žudikas pritrenkė ją smūgiu į pakaušį, o po to smogė į kaklą paprastu, gerai išaštrintu virtuviniu iešmu. Ją ištiko staigi mirtis.

Prisidegiau cigaretę. Vaizdas atrodė ne iš maloniųjų.

– Gana šaltakraujiška žmogžudystė, – pastebėjau.

– O taip.

Giliai įkvėpiau ir paklausiau:

– Kas tai padarė? Ir kodėl?

– Nemanau, kad kada nors tiksliai žinosime kodėl. Tačiau galime nuspėti.

– Ji kažką žinojo?

– Taip, kažką žinojo.

– Ir niekam iš namiškių apie tai neužsiminė?

– Kiek žinau, ne. Kaip sako virėja, po misis Simington mirties ji buvo kaip nesava; anot tos Rozos, ji vis labiau jaudinosi ir nuolat sakydavo nežinanti, ką turėtų daryti.

Nešas piktai atsiduso.

– Visuomet taip. Žmonės nenori eiti pas mus, juose giliai įsišaknijęs nusistatymas „nesusidėti su policija". Jeigu būtų atėjusi ir papasakojusi, dėl ko nerimauja, šiandien ji būtų buvusi gyva.

– Ji nieko neužsiminė tai virėjai?

– Ne. Bent jau taip sako Roza, ir aš linkęs ja tikėti. Nes jei ką žinotų, Roza iškart tai išplepėtų ir dar nuo savęs pridėtų.

– Siutina tai, kad nieko nežinom.

– Bet mes galime spėti, misteri Bertonai. Pradžioje tai nebus labai aiškūs spėjimai, tačiau kuo daugiau apie tai galvosite ir svarstysite, tuo labiau jie jums kels nerimą. Suprantate, ką turiu omenyje?

– Taip.

– Tiesą sakant, manau, jog žinau, dėl ko nerimavo Agnesė.

Pažvelgiau į jį su pagarba.

– Gerai padirbėjote, inspektoriau.

– Matote, misteri Bertonai, aš žinau tai, ko nežinote jūs. Tą popietę, kai misis Simington nusižudė, abi tarnaitės turėjo būti išėjusios. Tai buvo jų išeiginė diena. Tačiau Agnesė grįžo namo.

– Jūs tai tiksliai žinote?

– Taip. Agnesė turėjo vaikiną – jaunąjį Rendelą iš žuvies parduotuvės. Trečiadieniais parduotuvė būdavo uždaroma anksčiau, ir jis eidavo pasitikti Agnesės. Tuomet jie eidavo pasivaikščioti, o lietingu oru – į kiną. Tą trečiadienį jie, vos susitikę, susikivirčijo. Mūsų anoniminių laiškų autorius ir toliau sėkmingai veikė, pakišdamas mintį, jog Agnesė turi svarbesnių reikalų nei pasimatymai su Fredu Rendelu, todėl jaunuolis buvo kaip reikiant įpykęs. Jie smarkiai susivaidijo, ir Agnesė nulėkė namo, pasakiusi, jog kol Fredas neatsiprašys, ji neišeis.

– O toliau?

– Virtuvės langai, misteri Bertonai, išeina į vidinį kiemą, tačiau podėlio langai – ten, kur mes dabar žiūrime, į gatvę. Čia yra tik vieni vartai. Praėję pro juos jūs einate arba prie priekinių durų, arba takeliu palei namą prie užpakalinių durų.

Jis šiek tiek patylėjo.

– O dabar aš jums pasakysiu štai ką: laiškas, kurį tą popietę gavo misis Simington, *nebuvo atsiųstas paštu*. Prie voko buvo priklijuotas panaudotas pašto ženklas, o pašto antspaudas su juodais dažais padirbtas gana įtikinamai tam, kad atrodytų, jog jį pristatė paštininkas su popietine korespondencija. Tačiau iš tikrųjų *laiškas nebuvo siųstas paštu*. Suprantate, ką tai reiškia?

– Tai reiškia, – lėtai ištariau aš, – kad *kažkas atnešė ir įmetė* jį į pašto dėžutę prieš popietinės korespondencijos pristatymą, ir šis laiškas turėjo atsidurti tarp kitų laiškų.

– Visiškai teisingai. Popietinį paštą atneša maždaug be ketvirčio keturios. Mano teorija yra tokia. Mergina buvo podėlyje ir žiūrėjo pro langą (jį dengia krūmokšniai, tačiau pro juos gana gerai matosi gatvė), laukdama, kol jos vaikinas ateis atsiprašyti.

– Ir *matė, kas atnešė tą laišką*? – spėjau aš.

– Aš taip manau, misteri Bertonai. Žinoma, galiu ir klysti.

– Nemanau, kad jūs... Tai paprasta... ir įtikinama, ir tai reiškia, kad Agnesė žinojo, *kas yra anoniminių laiškų autorius*.

– Taip.

– Bet kodėl ji ne...

Aš raukydamasis nutilau.

– Man atrodo, – greitai prašneko Nešas, – mergina nesuprato, ką matė. Bent jau suprato ne iškart. Kažkas įmetė laišką į pašto dėžutę... Tačiau jai ir į galvą neatėjo to žmogaus susieti su anoniminiais laiškais. Žmogus, kurio ji nebūtų įtarusi.

– Tačiau kuo daugiau ji apie tai galvojo, tuo labiau augo nerimas. Galbūt jai reikia kam nors apie tai pasakyti? Nežinodama, ką daryti, Agnesė pagalvoja apie mis Barton tarnaitę Partridž, kuri, kaip spėju, jai yra autoritetas ir kurios nuomonę ji priimtų nesvyruodama. Todėl ji nusprendė paklausti Partridž patarimo.

– Taip, – susimąstęs pratariau. – Viskas sutampa. Bet, šiaip ar taip, anoniminių laiškų autorė tai išsiaiškina. Kaip ji galėjo tai sužinoti, inspektoriau?

– Jūs nesuvokiate, kas yra kaimas, misteri Bertonai. Naujienos sklinda tiesiog žaibiškai. Visų pirma jos telefono skambutis. Kas galėjo išgirsti pokalbį jūsų namuose?

Aš susimąsčiau.

– Aš pats atsiliepiau, o po to iš viršaus pašaukiau Partridž.

– Paminėjote merginos vardą?

– Taip, paminėjau.

– Ar jus kas nors girdėjo?

– Mano sesuo ir mis Grifit.

– O, mis Grifit! Ką ji pas jus veikė?

Aš paaiškinau.

– Ji ketino eiti į miestelį?

– Pirmiau ji ketino užsukti pas misterį Pajų.

Vyresnysis inspektorius atsiduso.

– Štai jau du būdai, kaip galėjo pasklisti gandai.

Man buvo sunku tuo patikėti.

– Norite pasakyti, kad mis Grifit arba misteris Pajus kam nors pasakotų tokią nereikšmingą smulkmeną?

– Tokiame miestelyje kiekvienas įvykis yra naujiena. Nustebtumėte sužinojęs. Jei siuvėjo motina prisitrina nuospaudą, apie tai sužino visi! Ir štai kuo visa tai baigiasi. Mis Holand, Roza – jos juk taip pat galėjo išgirsti, ką sako Agnesė. Dar yra Fredas Rendelas. Iš jo taip pat bet kas galėjo sužinoti, kad Agnesė tą popietę grįžo namo.

Aš sudrebėjau. Kaip tik žvelgiau pro langą. Priešais mane buvo dailus kvadrato formos gazonas, takelis ir žemi dailūs varteliai.

Kažkas atidarė vartelius ir tyliai nuėjęs prie namo įmetė laišką į pašto dėžutę. Vaizduotėje tarsi per miglą regėjau moters siluetą. Veido nesimatė, tačiau tai turėjo būti man pažįstamo asmens veidas...

Vyresnysis inspektorius Nešas kalbėjo:

– Vis dėlto tai susiaurina įtariamųjų ratą. Tokiu būdu mes juos galų gale ir sugauname – nuolat ir kantriai atmesdami. Dabar liko jau ne tiek daug žmonių.

– Norite pasakyti...

– Reikia atmesti visas kontorų tarnautojas, kurios buvo darbe visą vakar dienos popietę. Taip pat mokyklos direktorę – tuo metu ji buvo pamokose. Ir apylinkės slaugę – aš žinau, kur ji buvo vakar. Nors aš niekada nemaniau, kad tai viena iš jų, bet dabar mes esame tuo visiškai *tikri*. Suprantate, misteri Bertonai, dabar mes turime susikoncentruoti ties dviem tiksliais laiko periodais – vakarykšte popiete ir popiete lygiai prieš savaitę. Misis Simington mirties dieną nuo, tarkim, ketvirčio po trijų (anksčiausias laikas, kada

Agnesė galėjo grįžti namo po kivirčo) iki keturių, kai turėjo būti pristatytas paštas (tikslesnį laiką galėsiu nustatyti pasikalbėjęs su paštininku). Ir vakar nuo be dešimties trys (kai mis Megana Hanter išėjo iš namų) iki pusės keturių, nors labiau tikėtina iki penkiolikos po trijų, nes Agnesė nebuvo pradėjusi persirenginėti.

– Kas, jūsų manymu, nutiko vakar?

Nešas šyptelėjo.

– Mano manymu? Manau, kad kažkokia moteris priėjo prie paradinių durų ir paskambino, visiškai rami ir besišypsanti, kaip paprasta lankytoja... Galbūt ji pasiteiravo mis Holand ar mis Meganos, o gal atnešė kokį nors paketą. Šiaip ar taip, Agnesė nusisuka norėdama paimti padėklą vizitinėms kortelėms arba nunešti paketą, ir mūsiškė gerų manierų lankytoja trenkia nieko neįtariančiai merginai į pakaušį.

– Kuo?

– Vietinės damos paprastai nešiojasi gana dideles rankines. Sunku pasakyti, ko jose negalėtų būti.

– O po to duria jai iš nugaros į kaklą ir įgrūda į spintą? Ar moteriai tai ne per sunku?

Vyresnysis inspektorius Nešas pažvelgė į mane nutaisęs gana keistą veido išraišką.

– Moteris, kurios mes ieškome, nėra sveikos psichikos. Ji nenormali, o psichiniai ligoniai pasižymi fizine jėga. Be to, Agnesė nebuvo stambi mergina.

Jis patylėjo, o po to paklausė:

– Kas paskatino mis Meganą Hanter žvilgtelėti į tą spintą?

– Grynas instinktas, – atsakiau.

– Kam reikėjo Agnesę grūsti į tą spintą? – pasiteiravau. – Kokia prasmė?

– Kuo vėliau bus rastas kūnas, tuo sunkiau nustatyti tikslų mirties laiką. Pavyzdžiui, jei mis Holand būtų aptikusi

kūną tuoj pat po to, kai grįžo namo, daktaras mirties laiką būtų galėjęs nustatyti vos ne dešimties minučių tikslumu. O tai galėtų būti neparanku mūsų bičiulei.

– Bet jei Agnesė įtarė šią moterį... – susiraukęs pradėjau aš, bet Nešas mane pertraukė.

– Neįtarė. Ji neturėjo jokio konkretaus įtarimo. Ji tiesiog pagalvojo, kad tai „keista". Manau, Agnesė buvo nenuovoki mergina – tiesiog turėjo neaiškią nuojautą, jog kažkas ne taip. Tačiau ji tikrai neįtarė, kad stovi prieš moterį, pasiryžusią žmogžudystei.

– Jūs to tikėjotės? – paklausiau aš.

Nešas papurtė galvą ir jausmingai tarė:

– O turėjau tai numatyti. Suprantate, ta savižudybė išgąsdino anoniminių laiškų autorę. Ji išsigando. Baimė, misteri Bertonai, sukelia neprognozuojamas pasekmes.

– Taip, baimė. Mes tai turėjome numatyti. Baimė pamišėlės smegenyse...

– Suprantate, – ištarė vyresnysis inspektorius Nešas tokiu tonu, kad visas šis reikalas rodėsi dar siaubingesnis. – Mes turime reikalą su žmogumi, kuris yra gerbiamas ir vertinamas, su žmogumi, priklausančiu aukštajai visuomenei!

III

Netrukus Nešas pasakė ketinantis dar kartą pasikalbėti su Roza. Šiek tiek nedrąsiai paklausiau, ar galiu eiti kartu su juo. Mano nuostabai, jis nuoširdžiai sutiko:

– Žinoma, būsiu labai dėkingas už pagalbą, misteri Bertonai.

– Skamba įtartinai, – pastebėjau aš. – Kai detektyviniuose romanuose seklys priima kokio nors žmogaus pagalbą, paprastai tas žmogus ir būna žudikas.

Nešas nusijuokė.

– Jūs ne iš tų žmonių, kurie rašo anoniminius laiškus, misteri Bertonai, – pasakė jis, o po to pridūrė: – Atvirai kalbant, jūs galite būti naudingas mums.

– Džiaugiuosi, kad galiu būti naudingas, tik nežinau kokiu būdu.

– Čia jūs esate pašalietis, štai kodėl. Jūs neturite susidaręs išankstinės nuomonės apie vietinius žmones. Bet tuo pat metu jūs turite galimybę kai ką sužinoti bendraudamas.

– Žudikas yra žmogus, priklausantis aukštajai visuomenei, – sumurmėjau.

– Būtent.

– Vadinasi, turėsiu šnipinėti tarp savųjų?

– Jūs nesutinkate?

Susimąsčiau.

– Na, – pagaliau atsakiau, – tiesą sakant, neprieštarauju. Jeigu kalbama apie pavojingą pamišėlę, kuri privertė niekuo dėtą moterį nusižudyti ir vožė vargšei tarnaitei per galvą, aš neatsisakau atlikti šį nešvarų darbą, kad tik ta pamišėlė būtų uždaryta į beprotnamį.

– Labai protingas sprendimas, sere. Tik leiskite jums priminti, kad moteris, kurios mes ieškome, kelia pavojų. Ji yra tokia pavojinga kaip barškuolė gyvatė, kobra ir juodoji mamba kartu sudėjus.

Aš sudrebėjau ir pasakiau:

– Iš tikrųjų, mes turime skubėti.

– Teisingai. Nemanykite, jog mes nieko nedarome. Jokiu būdu. Dirbame keliomis skirtingomis kryptimis, – jis tai ištarė niūriai.

Įsivaizdavau milžinišką voratinklį...

Nešas paaiškino man, kad nori dar kartą išklausyti Rozos pasakojimą, nes ji jau pateikė jam dvi skirtingas versijas, tad kuo daugiau versijų išgirs, tuo didesnė tikimybė, kad jose bus ir kelios kruopelytės tiesos.

Užtikome Rozą plaunančią indus po pusryčių. Ji iššyk liovėsi plauti, ėmė vartyti akis, griebėsi už širdies ir vėl ėmė aiškinti, kaip prastai jaučiasi visą rytą.

Nešas buvo su ja kantrus, tačiau nepalenkiamas. Jis man papasakojo, kad pirmąkart ją ramino, antrąkart kalbėjo griežtu tonu, o dabar naudojosi šiais abiem metodais paeiliui. Roza su malonumu smulkiai papasakojo praėjusios savaitės įvykius: apie tai, kaip Agnesė buvo mirtinai išsigandusi ir vaikščiojo drebėdama iš baimės, o kai Roza paragino ją papasakoti, kas atsitiko, ji pasakė: „Nieko manęs neklausk."

– „Mirčiau, jei tau prasitarčiau", – štai ką ji pasakė, – baigė Roza, vartydama akis.

– Ar Agnesė neužsiminė, dėl ko ji nerimauja?

– Ne, tik sakė, kad būgštauja dėl savo gyvybės.

Vyresnysis inspektorius Nešas atsiduso, užbaigė šią temą ir pasitenkino išgavęs tikslią pačios Rozos vakarykštės dienos veiksmų ataskaitą.

Trumpai sakant, pusę trijų Roza įsėdo į autobusą ir, praleidusi visą popietę bei vakarą su savo šeima, grįžo autobusu, kuris iš Nyder Mikfordo išvyksta be dvidešimt devynios. Pasakojimas buvo pagražintas intarpais apie nepaprastai blogą nuojautą, neapleidusią Rozos visą vakarą, jos sesers komentarais šia tema ir pareiškimu, jog dėl to ji negalėjusi nuryti nė kąsnelio kmynų pyrago.

Išėję iš virtuvės ėmėme ieškoti Elzės Holand, kuri tuo metu prižiūrėjo, kaip vaikai ruošia pamokas. Elzė Holand kaip visuomet buvo gana maloni ir paslaugi. Ji atsistojo ir pasakė:

– Nagi, Kolinai ir Brajenai, atlikite šiuos tris uždavinius, o kai grįšiu, pasakysite jų atsakymus.

Tuomet nusivedė mus į vaikų miegamąjį.

– Ar čia jums bus gerai? Manau, kad prie vaikų geriau nekalbėti.

– Dėkoju, mis Holand. Tiesiog dar kartą pasakykite, ar esate visiškai įsitikinusi, kad Agnesė niekada neužsiminė jums apie tai, kas jai kėlė nerimą – turiu omenyje po misis Simington mirties?

– Ne, neužsiminė. Žinote, Agnesė buvo labai rami mergina ir nemėgo daug kalbėti.

– Skirtingai nei Roza, ar ne?

– Taip, Roza kalba per daug. Kartais net turiu priminti, kad neįkyrėtų.

– Ar negalėtumėte tiksliai papasakoti, kas čia vyko vakar po pietų? Viską, ką tik prisimenate.

– Na, pietavome kaip visuomet, pirmą valandą. Pavalgėme gana greitai, nes aš neleidžiu berniukams gaišti prie stalo. Leiskite man pagalvoti... Misteris Simingtonas grįžo į kontorą, o aš padėjau Agnesei padengti stalą vakarienei... Berniukai pabėgiojo po sodą, kol aš atsilaisvinau ir išsivedžiau juos.

– Kur jūs ėjote?

– Ėjome lauko takeliu Kombeikro upelio link – berniukai norėjo pažvejoti. Užmiršau paimti jų masalą ir man teko grįžti atgal.

– Kelinta tai buvo valanda?

– Leiskite pagalvoti... Mes išėjome maždaug be dvidešimt minučių trys, o gal kiek vėliau. Megana ketino eiti su mumis, bet persigalvojo ir išvažiavo dviračiu. Paskutiniu metu ji tiesiog nenulipa nuo dviračio.

– Norėjau jūsų paklausti, kelinta buvo valanda, kai grįžote paimti masalo? Ar jūs įėjote į namą?

– Ne. Masalą buvau palikusi oranžerijoje už namo. Nežinau, kelinta tai buvo valanda, galbūt be dešimt trys.

– Jūs matėte Meganą ar Agnesę?

– Manau, kad Megana jau buvo išvažiavusi. Ne, Agnesės nemačiau. Aš nieko nemačiau.

– Po to jūs nuėjote žvejoti?

– Taip, ėjome pasroviui. Mes nieko nepagavome, beveik niekada nepagauname, tačiau berniukams patinka žvejoti. Brajenas gerokai sušlapo, todėl kai grįžome, turėjau jį perrengti.

– Trečiadieniais jūs ruošiate arbatą?

– Taip. Misteriui Simingtonui viskas jau būna paruošta svetainėje. Kai jis ateina, aš tik užplikau arbatą. Aš geriu arbatą su vaikais mokymosi kambaryje, ir Megana, žinoma, su mumis. Viršuje mes turime viską, ko reikia arbatai.

– Kelintą valandą jūs grįžote?

– Be dešimt penkios. Nusivedžiau berniukus į viršų ir ėmiau dengti stalą arbatai. Kai penktą valandą grįžo misteris Simingtonas, aš nusileidau paruošti jam arbatos, tačiau jis pasakė, kad gers ją su mumis mokymosi kambaryje. Berniukai buvo tokie patenkinti! Po to mes žaidėme vaikišką kortų lošimą „Pagauk gyvūną“. Kai dabar pagalvoju, darosi baisu – juk visą tą laiką vargšė mergina gulėjo spintoje.

– Ar ta spinta dažnai naudojamasi?

– O ne, ten laikomas tik visoks šlamštas. Skrybėlės ir apsiaustai kabo drabužinėje, kuri stovi dešinėje paradinių durų pusėje. Į aną spintą tikriausiai niekas nėra pažvelgęs mėnesių mėnesius.

– Aišku. Ir grįžusi jūs nepastebėjote nieko neįprasto, nieko nenormalaus?

Jos mėlynos akys išsiplėtė.

– O ne, inspektoriau, visiškai nieko. Viskas buvo taip, kaip visuomet. Tai ir yra baisiausia.

– O prieš savaitę?

– Turite omenyje dieną, kai misis Simington...

– Taip.

– O! Tai buvo siaubinga... siaubinga!

– Taip, taip, žinau. Tą popietę jūsų taip pat nebuvo namie?

– O taip. Aš visuomet po pietų einu su berniukais pasivaikščioti, jei geras oras. O pamokos būna rytais. Pamenu, tada mes vaikščiojome po viržynę – ganėtinai toli nuo namų. Išsigandau, kad pavėlavome, nes pasukusi prie vartelių kitame kelio gale išvydau misterį Simingtoną, kuris ėjo iš savo kontoros, o aš net virdulio nebuvau užkaitusi. Tačiau buvo tik be dešimties minučių penkios.

– Jūs neužlipote į viršų pas misis Simington?

– Ne, to aš niekada nedarydavau. Po pietų ji visuomet ilsėdavosi. Ją ištikdavo neuralgijos priepuoliai, dažniausiai po valgio. Daktaras Grifitas išrašė jai kažkokių miltelių. Ji atsiguldavo ir stengdavosi užmigti.

– Taigi korespondencijos jai niekas nenunešdavo? – paklausė Nešas abejingu balsu.

– Popietinės korespondencijos? Ne. Grįždama namo aš patikrindavau pašto dėžutę ir padėdavau laiškus ant stalo prieškambaryje. Tačiau labai dažnai misis Simington pati nusileisdavo ir išimdavo juos iš dėžutės. Juk ji nemiegodavo visą popietę. Paprastai apie ketvirtą ji jau būdavo ant kojų.

– Kadangi tą popietę ji nebuvo atsikėlusi, ar nepagalvojote, kad kažkas negerai?

– O ne, man ir į galvą neatėjo tokia mintis. Misteris Simingtonas prieškambaryje kabino savo apsiaustą, ir aš jam pasakiau, kad arbata dar neparuošta, bet vanduo jau beveik užvirė. Jis linktelėjo ir šūktelėjo: „Mona, Mona!“, o kadangi misis Simington neatsiliepė, jis užlipo į viršų ir nuėjo į jos miegamąjį. Jis tikriausiai patyrė baisų šoką. Misteris Simingtonas pakvietė mane, o kai atėjau, pasakė: „Išveskite vaikus!“, po to paskambino daktarui Grifitui. Mes visai pamiršome apie virdulį – jo net dugnas išdegė. Dieve, buvo labai baisu! O juk per pietus ji buvo tokia laiminga ir linksma!

– O kokia yra jūsų nuomonė apie laišką, kurį ji gavo, mis Holand? – netikėtai paklausė Nešas.

– Manau, kad jis yra bjaurus... bjaurus! – pasipiktinusi atsakė Elzė.

– Taip, taip, bet aš ne tai turiu omenyje. Jūs manote, kad tai, kas ten parašyta, yra tiesa?

– Ne, aš tikrai taip nemanau, – tvirtai pasakė Elzė Holand. – Misis Simington buvo labai jautri, išties labai jautri. Jai teko vartoti įvairiausius vaistus nuo nervų. Be to, ji buvo labai, na, labai *savotiška*, – Elzė nuraudo. – Bet koks panašus dalykas, turiu omenyje, toks *nepadorus*, būtų ją baisiai sukrėtęs.

Akimirką Nešas patylėjo, o po to paklausė:

– O jūs, mis Holand, ar esate gavusi tokį laišką?

– Ne. Nesu gavusi.

– Jūs esate tuo tikra? Prašau, – jis pakėlė ranką, – neskubėkite atsakyti. Žinau, kad nelabai malonu gauti tokius laiškus. Kartais žmonės nenori to pripažinti. Tačiau šiuo atveju mums labai svarbu tai žinoti. Mes puikiausiai suprantame, kad tų laiškų teiginiai vien tik melo pinklės, todėl jums nereikia varžytis.

– Bet aš nesu gavusi, vyresnysis inspektoriau! Garbės žodis! Nesu gavusi nieko panašaus!

Ji buvo pasipiktinusi ir vos neverkė, o jos žodžiai skambėjo nuoširdžiai.

Kai ji grįžo pas vaikus, Nešas stovėjo ir žiūrėjo pro langą.

– Na, štai ir viskas! – tarė jis. – Ji sako negavusi jokio anoniminio laiško. Atrodo, kad sako tiesą.

– Ji tikrai nemelavo. Esu įsitikinęs.

– Hm... – sumurmėjo Nešas. – Tuomet norėčiau žinoti, kodėl, velniai griebtų, ji jų negavo?

Aš nustebęs spoksojau į jį, o jis nekantraudamas kalbėjo toliau.

– Ji graži mergina, ar ne?

– Daugiau nei graži.

– Būtent. Tiesą sakant, ji nepaprastai graži, be to – jauna. Anoniminių laiškų autorei ji kaip tik tinkama auka. Tai kodėl gi ji buvo palikta ramybėje?

Aš pakraipiau galvą.

– Žinote, tai įdomu. Reikės užsiminti apie tai Greivsui. Jis klausė, ar negalėtumėte jam pasakyti, kas tikrai nėra gavęs nė vieno laiško.

– Ji jau antra, – pasakiau aš. – Nepamirškite, Emilė Barton taip pat negavo.

Nešas tyliai nusijuokė.

– Neturėtumėte tikėti viskuo, kas jums sakoma, misteri Bertonai. Mis Barton tikrai gavo anoniminį laišką – ir ne vieną!

– Iš kur jūs žinote?

– Man pasakė ištikimoji duenja, iš kurios mis Barton nuomojasi butą, jos buvusi kambarinė ar virėja, Floransa Elford. Ji buvo labai tuo pasipiktinusi. Norėtų tai anoniminių laiškų rašytojai nuleisti kraują.

– Tai kodėl mis Emilė tvirtino, jog negavo jokių anoniminių laiškų?

– Tai delikatus reikalas. Tų laiškų kalba nepasižymi subtilumu. O mažoji mis Barton visą gyvenimą vengė visko, kas vulgaru ir nerafinuota.

– Kas buvo rašoma tuose laiškuose?

– Įprasti dalykai, jos atveju gana absurdiški. Tarp kitko, netiesiogiai duota suprasti, jog ji nunuodijo savo seną motiną ir vos ne visas savo seseris.

– Norite pasakyti, kad tarp mūsų vaikšto tokia pavojinga pamišėlė, o mes nieko negalime padaryti? – nepatikliai paklausiau aš.

– Mes ją pagausime, – niūriu balsu pasakė Nešas. – Ji parašys dar vieną laišką.

– Viešpatie! Žmogau, ji tikrai daugiau nerašys laiškų – bent jau ne dabar.

Jis pažvelgė į mane.

– Rašys. Suprantate, dabar ji negali liautis. Tai liguistas pomėgis. Laiškų bus daugiau – nė neabejokite tuo.

9 SKYRIUS

Prieš išvažiuodamas norėjau pamatyti Meganą. Ji buvo sode ir atrodė beveik atsigavusi. Mane sutiko gana linksmai.

Pasiūliau jai vėl pabūti pas mus keletą dienų, tačiau ji, akimirką padvejojusi, papurtė galvą.

– Jūs labai malonus, bet aš pasiliksiu čia. Galų gale, tai... juk tai mano namai. Be to, manau, kad galiu padėti prižiūrėti berniukus.

– Gerai, – sutikau aš, – kaip norite.

– Manau, kad liksiu namie. Aš galėsiu... galėsiu...

– Ką? – paraginau aš.

– Jeigu atsitiks kas nors baisaus, aš juk galėsiu jums paskambinti, kad atvažiuotumėt?

Tai mane sujaudino.

– Žinoma. Tik kas baisaus, jūsų manymu, gali nutikti?

– Nežinau, – ji atrodė išsiblaškiusi. – Juk dabar tai nuolat nutinka, ar ne?

– Dėl Dievo meilės! – sušukau aš. – Ir daugiau neieškokite jokių lavonų! Jums tai ne į gera.

Ji šyptelėjo.

– Tai jau tikrai. Nuo to man pasidarė siaubingai bloga.

Nelabai norėjau ją čia palikti, bet, šiaip ar taip, kaip ji ir sakė, tai buvo jos namai. Be to, tikėjausi, kad Elzė Holand dabar jaus didesnę atsakomybę dėl jos.

Mudu su Nešu patraukėme į Litl Fezą. Kol aš Džoanai pasakojau apie savo rytinius darbus, Nešas ėmėsi Partridž. Kai jis prisidėjo prie mūsų, atrodė nusivylęs.

– Nedaug iš to naudos. Pasak šios moters, mergina tik pasakė, jog ji dėl kažko nerimauja ir nežino, ką daryti, todėl nori pasitarti su mis Partridž.

– Ar mis Partridž apie tai kam nors užsiminė? – paklausė Džoana.

Nutaisęs niūrią veido išraišką, Nešas linktelėjo.

– Taip, ji pasakė misis Emori – jūsų padienei darbininkei – kaip supratau, kažką panašaus į tai, jog kai kurios merginos prašo vyresnių žmonių patarimo nė nepagalvojusios, kad savo problemas galėtų laisvai išspręsti ir pačios! Agnesė gal ir nebuvo labai sumani, tačiau miela ir pagarbi, žinanti savo vietą.

– Tiesą sakant, Partridž labai geros nuomonės apie save, – sumurmėjo Džoana. – O misis Emori galėjo šią žinią paskleisti mieste?

– Teisingai, mis Berton.

– Mane šiek tiek stebina vienas dalykas, – pasakiau aš. – Kodėl anoniminių laiškų autorė į gavėjų sąrašą įtraukė mano seserį ir mane? Čia mes esame pašaliečiai – ant mūsų niekas negalėjo griežti danties.

– Jūs neatsižvelgiate į anoniminių laiškų autorės galvoseną – jai užkliūva visi. Galima sakyti, kad tokie žmonės kaip ji griežia dantį ant visos žmonijos.

– Manau, – susimąsčiusi prakalbo Džoana, – kad būtent tai ir turėjo omenyje misis Dein Kaltrop.

Nešas klausiamai pažvelgė į ją, tačiau ji nieko nepaaiškino. Vyresnysis inspektorius tarė:

– Nežinau, mis Berton, ar jūs gerai įsižiūrėjote į jums atsiųsto laiško voką. Jei taip, tuomet tikriausiai pastebėjote, kad iš tiesų jis buvo adresuotas mis Barton, o po to raidė „a“ buvo pakeista į raidę „e“.

Jei tuomet būtume sugebėję tinkamai išsiaiškinti šią aplinkybę, jau būtume turėję raktą galvosūkiui išspręsti. Tačiau nė vienas iš mūsų nesuteikė tam jokios reikšmės.

Nešas išėjo ir mudu su Džoana likome vieni.

– Tu nemanai, kad tas laiškas išties buvo skirtas mis Emilei, ar ne? – paklausė ji.

– Tuomet vargu ar jis prasidėtų: „Tu, išsidažiusi šliundra", – paaiškinau aš ir Džoana sutiko su manimi.

Po to ji pasiūlė man nueiti į miestelį.

– Reikėtų, kad paklausytum, ką šneka žmonės. Šįryt visi tik apie tai ir tekalbės.

Pasiūliau jai eiti kartu, tačiau, mano nuostabai, Džoana atsisakė. Ji pasakė ketinanti pasikuisti sode.

Sustojau tarpduryje ir tyliai pasakiau:

– Tikiuosi, Partridž nėra su visu tuo susijusi.

– Partridž?!

Nuostaba Džoanos balse privertė mane susigėsti.

– Tiesiog man šovė tokia mintis, – atsiprašomu tonu pasakiau aš. – Kai kuriais atžvilgiais ji gana keista... Paniurusi senmergė... Tokio tipo žmonės gali turėti religinę maniją.

– Tai ne religinė manija...Pats man sakei, kad taip mano ir Greivsas.

– Na, gerai, seksualinė manija. Kaip suprantu, jos abi labai glaudžiai susijusios. Partridž yra susivaldanti ir respektabili, be to, metų metus praleido su daugybe senučių.

– Kas tau pakišo tokią mintį?

– Apie tai, ką jai pasakė Agnesė, mes sužinojome iš pačios Partridž. Tarkime, kad Agnesė paklausė Partridž, kodėl prieš savaitę ši atėjo pas juos ir paliko laišką, o Partridž pasakė, kad užeis pas ją po pietų ir viską paaiškins.

– O kad sumėtytų pėdas, atėjo pas mus ir paklausė, ar mergina gali ją čionai aplankyti?

– Taip.

– Bet tą popietę Partridž niekur nebuvo išėjusi.

– To mes nežinome. Nepamiršk, mes ir patys buvome išėję.

– Taip, tai tiesa. Tarkime, kad tai įmanoma, – Džoana ėmė svarstyti. – Bet vis tiek aš taip nemanau. Nemanau, kad Partridž yra tokia intelektuali, jog sugebėtų nuslėpti pėdsakus – nuvalyti pirštų atspaudus ir panašiai. Reikia ne tik gudrumo, bet ir žinių. Nemanau, kad ji jų turi. Tikriausiai... – Džoana užsikirto, o po to lėtai ištarė: – policija įsitikinusi, kad tai moteris, ar ne?

– Tikiuosi, nemanai, kad tai vyras?! – netikėdamas tuo, ką girdžiu, sušukau aš.

– Ne... ne paprastas, o tam tikro tipo vyras. Tiesą sakant, turiu omenyje misterį Pajų.

– Vadinasi, pasirinkai Pajų?

– O tau neatrodo, kad tai visai įmanoma? Jis iš tų žmonių, kurie gali būti vieniši, nelaimingi ir... pikti. Supranti, visi iš jo šaiposi. Ar negali įsivaizduoti jo, slapta neapkenčiančio visų normalių, laimingų žmonių ir jaučiančio iškreiptą, „menišką“ malonumą dėl to, ką daro?

– Greivsas sakė, kad tai vidutinio amžiaus senmergė.

– Misteris Pajus, – pasakė Džoana, – ir *yra* vidutinio amžiaus senmergė.

– Nepritapėlis, – lėtai ištariau.

– Tikrų tikriausias. Jis turtingas, tačiau pinigai jo nedžiugina. Gali būti, kad jis nestabilios psichikos. Tai išties gana *bauginantis* žmogutis.

– Nepamiršk, kad ir jis pats gavo anoniminį laišką.

– Mes to nežinome, – pastebėjo Džoana. – Mes tik taip manėme. Šiaip ar taip, jis galėjo ir suvaidinti.

– Prieš mus?

– Taip. Jis pakankamai protingas, kad apie tai pagalvotų ir... nepersistengtų.

– Tuomet jis turi būti nepaprastai puikus aktorius.

– Žinoma, Džeri. Kad ir kas būtų tas anoniminių laiškų rašytojas, jis turi būti labai geras aktorius, vaidindamas patiriantis malonumą.

– Dėl Dievo, Džoana, nekalbėk taip, tarsi jį suprastum! Verti mane įtarti, kad supranti to žmogaus galvoseną.

– Manau, kad suprantu. Aš galiu įsijausti į jo būseną. Jeigu nebūčiau Džoana Berton, nebūčiau jauna, pakankamai patraukli, neturėčiau galimybės linksmai leisti laiką, jeigu būčiau – kaip čia pasakius? – užribyje ir tik stebėčiau, kaip kiti žmonės mėgaujasi gyvenimu, galbūt ir manyje kiltų juodo blogio banga, kuriverstų mane skaudinti, kankinti, o gal net naikinti?

– Džoana! – griebiau ją už pečių ir papurčiau.

Ji atsiduso, sudrebėjo ir nusišypsojo man.

– Išgąsdinau tave, ar ne, Džeri? Tačiau aš nujaučiu, kad šią problemą reikia spręsti būtent taip. Reikia žinoti, ką tokie žmonės jaučia ir kas verčia juos veikti. Galbūt tik tuomet nuspėsi, ką jie ketina daryti toliau.

– Po velnių! – nusikeikiau. – O aš atvažiavau čia maloniai leisti laiką ir mėgautis nekaltais vietiniais skandalėliais! Nieko sau nekalti vietiniai skandalėliai! Apkalbos, juodinimas, nešvankybės ir žmogžudystė!

II

Džoana buvo visiškai teisi. Hai Stryte buvo daug grupelių žmonių, gyvai aptarinėjančių paskutinius įvykius. Pasiryžau išsiaiškinti, kas kaip į tai reaguoja.

Pirmiausia susitikau Grifitą. Jis atrodė nesveikas ir siaubingai išvargęs. Net labiau, nei įsivaizdavau. Žinoma, žmogžudystė nėra kasdienis dalykas gydytojui,

tačiau jo profesija paruošia susidūrimams su įvairiausiais dalykais – su kančia, bjauriąja žmogiškosios prigimties puse ir mirtimi.

– Atrodote išvargęs, – pasakiau.

– Tikrai? – jis buvo išsiblaškęs. – Pastaruoju metu turėjau keletą sunkių ligonių.

– Įskaitant ir mūsų pamišėlę, vaikštančią laisvėje?

– Žinoma, ir tai, – jis nukreipė žvilgsnį į kitą gatvės pusę. Pamačiau, kaip nerviškai trūkčioja jo akies vokas.

– Ar nenujaučiate, kas tai galėtų būti?

– Ne, nenujaučiu. O norėčiau.

Staiga jis paklausė, kaip laikosi Džoana, ir užsikirsdamas pridūrė, jog turi keletą nuotraukų, kurias ji norėjo pamatyti.

Pasisiūliau paimti jas ir perduoti Džoanai.

– O, tai ne taip ir svarbu. Tiesą sakant, aš kaip tik vėliau važiuosiu pro šalį ir užsuksiu pas jus.

Pradėjau baimintis, kad Grifitas viską ne taip suprato. Velnioniška sesutė! Jis buvo pernelyg geras vyrukas, kad jo skalpas taptų Džoanos trofėjumi.

Daugiau jo neužlaikiau, nes pamačiau ateinančią jo seserį ir šį kartą norėjau su ja pasikalbėti.

Eimė Grifit pradėjo tarytum pratęsdama ką tik nutrauktą pokalbį.

– Tai siaubinga! – sugriaudėjo ji. – Girdėjau, kad buvote ten... nuo ankstaus ryto?

Jos žodžiai nuskambėjo kaip klausimas, o kai ji pabrėžė frazę „nuo ankstaus ryto“, jos akys sužioravo. Neketinau jai aiškinti, kad Megana man paskambino, todėl pasakiau:

– Suprantate, vakar vakare buvau sunerimęs, nes mergina turėjo ateiti pas mus arbatos, bet taip ir nepasirodė.

– Ir jūs bijojote baisiausio? Esate velniškai įžvalgus!

– Taip, – atsakiau. – Pasirodo, esu geresnis už policijos pėdsekį.

– Limstoke tai pirmoji žmogžudystė. Žmonės siaubingai susijaudinę. Tikiuosi, policija sugebės išsiaiškinti šį reikalą.

– Aš tuo nė kiek neabejoju. Čia dirba labai kvalifikuoti specialistai.

– Net negaliu prisiminti, kaip ta mergina atrodė, nors ji tikriausiai daugybę kartų atidarinėjo man duris. Rami, nepastebima būtybė. Ovenas man sakė, kad iš pradžių jai trenkė per galvą, po to dūrė į kaklą iš nugaros. Panašu, kad tai jos vaikino darbas. O kaip jūs manote?

– Jūs tikrai taip galvojate?

– Man tai atrodo labiausiai tikėtina. Matyt, susikivirčijo. Nemažai žmonių šioje vietovėje gimę iš artimų giminaičių santuokų, taigi daugelio iš jų paveldimumas nekoks.

Patylėjusi ji vėl prašneko:

– Girdėjau, kad kūną rado Megana Hanter? Tikriausiai ji patyrė didžiulį sukrėtimą.

– Taip, – tarstelėjau aš.

– Jai tai ne į gera. Ji ir taip nėra labai guvaus proto, o per tokius dalykus apskritai gali išprotėti.

Staiga pasiryžau. Man reikėjo kai ką sužinoti.

– Sakykite, mis Grifit, tai jūs vakar įtikinote Meganą grįžti namo?

– Na, „įtikinau“ – pernelyg stipriai pasakyta.

Aš tvirtai laikiausi savo.

– Tačiau kažką tokio jai pasakėte?

Eimė Grifit užėmė gynybinę poziciją ir, žvelgdama man tiesiai į akis, tarė:

– Negerai, kai mergina vengia atlikti savo pareigas. Ji jauna ir nesupranta, kad duoda pagrindą apkalboms. Taigi jaučiau pareigą jai apie tai užsiminti.

– Apkalboms?! – šūktelėjau ir nutilau, nes buvau pernelyg įpykęs, kad kalbėčiau.

Eimė Grifit tęsė su jai būdingu pasitikėjimu savimi, kuris taip mane siutino:

– Matyt, *jūsų* ausų nepasiekia visos čia sklindančios paskalos. O manąsias – pasiekia. Aš žinau, ką kalba žmonės. Žinoma, nė akimirką nepatikėjau, kad jose yra bent lašas tiesos – nė akimirką! Tačiau juk jūs žinote, kokie yra žmonės – jei tik gali ką nors apdrabstyti purvu, tai ir apdrabstys! O merginai, kuri turi pati užsidirbti pragyvenimui, tai yra labai svarbu.

– Užsidirbti pragyvenimui? – nustebęs paklausiau aš.

Eimė kalbėjo toliau:

– Savaime suprantama, jos padėtis yra gana kebli, bet aš manau, kad ji pasielgė teisingai. Juk ji negalėjo tučtuojau išeiti ir palikti vaikus be priežiūros. Ji buvo nuostabi – tiesiog nuostabi. Aš tai visiems sakau. Tačiau jos padėtis kebli, ir žmonės mala liežuviais.

– Apie ką jūs kalbate? – paklausiau aš.

– Apie Elzę Holand, apie ką gi daugiau, – nekantriai atsakė Eimė Grifit. – Mano nuomone, ji labai miela mergina, kuri tik atlieka savo pareigą.

– O ką kalba žmonės?

Eimė Grifit nusijuokė. Man jos juokas pasirodė gana nemalonus.

– Kalba, kad ji jau svarsto galimybę tapti antrąja misis Simington ir kad visomis išgalėmis siekia paguosti našlį ir tapti nepakeičiama.

– Dieve mano! – pritrenktas sušukau aš. – Bet juk misis Simington mirė tik prieš savaitę!

Eimė Grifit gūžtelėjo pečiais.

– Savaime suprantama, kad tai absurdas. Bet jūs juk žinote, kokie tie žmonės. Ta Holand yra jauna ir patraukli – ir

jiems to pakanka. Be to, būti vaikų aukle – ne tokia jau gera perspektyva merginai. Nesmerkčiau jos, jei ji norėtų turėti savo namus, vyrą ir to atitinkamai siektų.

– Žinoma, – tęsė ji toliau, – vargšelis Dikas Simingtonas apie tai neturi nė menkiausio supratimo. Jis vis dar negali atsigauti po Monos Simington mirties. Bet jūs juk žinote vyrus! Jeigu mergina bus nuolat šalia ir rūpinsis juo, mylės jo vaikus – jis taps priklausomas nuo jos.

– Taigi jūs manote, kad Elzė Holand yra klastinga pasileidėlė? – ramiai paklausiau aš.

Eimė Grifit išraudo.

– Visai ne. Man tiesiog gaila merginos dėl tų bjaurių apkalbų. Štai kodėl pasakiau Meganai, jog ji turėtų grįžti namo. Atrodys padoriau, jei Dikas Simingtonas ir Elzė namuose bus ne vieni.

Ėmiau šį bei tą suprasti.

Eimė Grifit smagiai nusijuokė.

– Matau, misteri Bertonai, esate sukrėstas išgirdęs tai, ką galvoja mūsų mažas, liežuvauti mėgstantis miestelis. Galiu jus patikinti: čia žmonės visuomet galvoja apie patį blogiausią!

Ji nusijuokė, linktelėjo man ir nužingsniavo.

III

Su misteriu Pajumi susitikau prie bažnyčios. Jis kalbėjosi su Emile Barton, kuri atrodė išraudusi ir susijaudinusi.

Misteris Pajus sutiko mane akivaizdžiai patenkintas.

– O, Bertonai, labas rytas, labas rytas! Kaip laikosi jūsų žavingoji sesutė?

Patikinau, kad Džoana laikosi puikiai.

– Bet prie mūsų kaimo „parlamento“ nutarė neprisidėti? Mes visi tiesiog nekantraujame išgirsti naujienas. Žmogžudystė! Tikra žmogžudystė, apie kurias rašo sekmadieniniuose Londono laikraščiuose! Ir dar tarp mūsų! Visgi manyčiau, kad tai nėra vienas iš įdomiausių nusikaltimų. Kažkoks niekingas, brutalus mažos tarnaitės nužudymas ir jokio rafinuotumo. Bet, šiaip ar taip, naujiena.

Mis Barton virpančiu balsu ištarė:

– Tai siaubinga, išties siaubinga!

Misteris Pajus kreipėsi į ją:

– Bet jums, brangioji ponia, tai patinka, tikrai patinka. Prisipažinkite: jūs nepritariate žmogžudystei ir smerkiate žudiką, bet vis vien tai *yra* sensacija. Aš atkakliai tvirtinu – tai *yra* sensacija!

– Tokia maloni mergina, – pareiškė Emilė Barton. – Ji atvyko pas mane tiesiai iš šv. Klotildos prieglaudos. Ji buvo visai nepatyrusi, tačiau stropiai mokėsi ir tapo puikia tarnaite. Partridž ja buvo labai patenkinta.

– Vakar po pietų ji ketino ateiti arbatos pas Partridž, – pridūriau aš, o po to kreipiausi į Pajų: – Tikiuosi, Eimė Grifit jums tai sakė.

Pasakiau tai nerūpestingu tonu, ir Pajus, matyt, nieko neįtardamas atsakė:

– Taip, minėjo. Kiek pamenu, ji nusistebėjo, kad tarnai skambina iš savo šeimininkų telefonų.

– Partridž nė į galvą nebūtų šovę padaryti ką nors panašaus, – pasakė mis Emilė, – todėl mane išties stebina toks Agnesės elgesys.

– Jūs atsilikusių pažiūrų, brangioji ponia, – pasakė misteris Pajus. – Mano abu tarnai nuolat naudojasi telefonu. Be to, jie rūkė visame name, kol aš užprotestavau. Tačiau visai uždrausti nedrįstu: Preskotas, nors ir temperamentingas, yra nuostabus virėjas, o misis Preskot – puiki kambarinė.

– Taip, tikrai. Jums labai pasisekė.

Nenorėdamas, kad pokalbis pakryptų tarnų tema, nusprendžiau įsikišti.

– Žinia apie žmogžudystę pasklido labai greitai, – pastebėjau aš.

– Kas tiesa, tai tiesa, – pritarė misteris Pajus. – Kur beužsuksi – pas mėsininką, kepėją ar žvakidžių meistrą – visur tik ir kalba apie tai. Ir kur ritasi Limstokas! Anoniminiai laiškai, žmogžudystė, polinkis į nusikaltimus.

Emilė Barton nervingai tarė:

– Jie nemano... niekam nė į galvą neateina, kad... kad tie dalykai yra tarpusavyje susiję.

Misteris Pajus nusitvėrė šios minties.

– Įdomi hipotezė. Mergina kažką žinojo, todėl ją ir nužudė. Taip, taip, ši mintis teikia daug vilčių. Jūs labai sumani.

– Aš... aš šito neištversiu! – staiga pasakė Emilė Barton ir apsigręžusi greitai nuėjo šalin.

Pajus žvelgė jai iš paskos. Jo angeliškas veidelis įgavo atlaidžiai pašaipią išraišką.

Jis atsigręžė į mane ir palingavo galva.

– Jautri siela. Žavinga būtybė, ar ne? Tikras praėjusios epochos eksponatas. Žinote, ji netgi nepriklauso savajai kartai – iš dar senesnės kartos. Jos motina tikriausiai buvo labai stipraus charakterio moteris. Manau, ji vertė savo šeimą gyventi 1870-ųjų metų dvasia – tarytum vitrinoje. Tokie dalykai man visuomet daro įspūdį.

Nenorėjau kalbėti apie praėjusios epochos eksponatus.

– O ką jūs iš tiesų manote apie šį reikalą? – paklausiau aš.

– Ką turite omenyje?

– Anoniminius laiškus, žmogžudystę...

– Vietinių nusikaltimų bangą? O ką apie tai galvojate jūs?

– Aš pirmas paklausiau, – švelniai paprieštaravau.

Misteris Pajus ramiai atsakė:

– Kaip žinote, studijuoju įvairias anomalijas. Man jos įdomios. Žmonės, iš kurių to visai nesitiki, kartais padaro fantastiškiausių dalykų. Imkime kad ir Lizės Borden atvejį. Čia išties nėra tinkamo paaiškinimo. Šiuo atveju mano patarimas policijai būtų toks – tyrinėkite charakterius. Liaukitės mikroskopu tyrinėti pirštų atspaudus, lyginti rašysenas. Verčiau atkreipkite dėmesį į tai, ką žmonės daro su savo rankomis, į jų įpročius, į tai, kaip jie valgo, ir ar kartais nepradeda juoktis be aiškios priežasties.

Iš nuostabos pakėliau antakius.

– Beprotis? – paklausiau.

– Visiškas, absoliutus beprotis, – patvirtino misteris Pajus ir pridūrė: – tačiau jūs niekuomet to nepasakytumėte.

– Kas jis?

Mūsų akys susitiko. Jis nusišypsojo.

– Ne, Bertonai, tai būtų šmeižtas. Negalime prie viso šito pridėti dar ir šmeižtą, – pasakė Pajus ir tiesiog nuliuoksėjo gatve.

IV

Kai stovėjau ir žvelgiau jam iš paskos, atsidarė bažnyčios durys ir pro jas išėjo Kalebas Deinas Kaltropas.

Jis šyptelėjo man.

– Labas... labas rytas, misteri... e... e...

– Bertonas, – padėjau jam.

– Žinoma, žinoma! Nemanykite, kad jus pamiršau, tiesiog akimirkai jūsų pavardė iškrito man iš galvos.

Puiki diena.

– Taip, – nedaugžodžiavau.

Jis įdėmiai pažvelgė į mane.

– Tačiau kažkas... kažkas... O taip, ta vargšė, nelaiminga mergaitė, kuri tarnavo pas Simingtonus. Turiu prisipažinti, man sunku patikėti, kad tarp mūsų yra žudikas, misteri... e... Bertonai.

– Tai išties atrodo šiek tiek neįtikėtina, – pritariau.

– Mano ausis pasiekė ir dar kai kas, – jis palinko į mane. – Sužinojau, kad po apylinkę pasklido anoniminiai laiškai. Ar jūs girdėjote gandus apie tai?

– Girdėjau, – patvirtinau.

– Tai bailumas ir niekšybė, – jis nutilo, o po to pasakė ilgą lotynišką citatą. – Šie Horacijaus žodžiai čia labai tinkami, ar ne? – paklausė jis.

– Neabejotinai, – atsakiau.

V

Daugiau nebuvo su kuo naudingai pasikalbėti, taigi nusprendžiau eiti namo. Pakeliui užsukau nusipirkti tabako ir butelį chereso, o kartu sužinoti, ką apie šį nusikaltimą galvoja paprasti žmonės.

„Tai kokio nors valkatos darbas“, – tokios nuomonės laikėsi daugelis.

– Prieina tokie prie durų, verkšlena ir prašo išmaldos, o kai pamato, kad mergina namuose viena, tampa nevaldomi. Mano sesuo Dora, dabar gyvenanti Kombeikre, vienąsyk tai pati patyrė. Atėjo kažkoks girtuoklis, pardavinėjantis tas eilėraščių knygeles...

Istorija baigėsi tuo, kad bebaimė Dora drąsiai užtrenkė duris prieš pat to tipo nosį ir užsibarikadavo kažkokioje

slaptavietėje, kuri – kaip supratau iš delikačių užuominų – greičiausiai buvo tualetas. Ir ji ten sėdėjo iki tol, kol namo grįžo šeimininkė.

Litl Fezą pasiekiau likus kelioms minutėms iki pietų. Džoana nė nekrustelėdama stovėjo prie svetainės lango ir atrodė užsisvajojusi.

– Ką nuveikei? – paklausiau aš.

– Net nežinau. Nieko ypatingo.

Išėjau į verandą. Prie geležinio staliuko buvo pristumtos dvi kėdės, o ant jo stovėjo dvi tuščios chereso taurės. Ant vienos iš kėdžių gulėjo tai, į ką sumišęs kurį laiką spoksojau.

– Kas, po galais, čia yra?

– Aš manau, kad tai yra nesveikos blužnies ar kažko panašaus nuotrauka. Regis, daktaras Grifitas pamanė, kad man bus įdomu tai pamatyti.

Susidomėjęs pažvelgiau į nuotrauką. Kiekvienas vyras siekia moters prielankumo savaip. Asmeniškai aš moterį merginčiau kitaip ir nerodyčiau blužnių ar ligonių nuotraukų. Vis dėlto nebuvo abejonių, kad Džoana prašė tos nuotraukos.

– Atrodo labai bjauriai, – pastebėjau aš. Džoana man pritarė.

– Kaip laikosi Grifitas? – paklausiau.

– Atrodo išvargęs ir labai nelaimingas. Manau, kad jam kažkas guli ant širdies.

– Melancholija, kuri nepasiduoda gydymui?

– Nekvailiok. Aš kalbu rimtai.

– Manau, kad jam ant širdies guli *tu*. Palik jį ramybėje, Džoana!

– Ak, užsičiaupk! Aš jam nieko nepadariau.

– Moterys visuomet taip sako.

Įpykusi Džoana išdūmė iš kambario.

Nesveikos blužnies nuotrauka jau buvo pradėjusi raitytis saulėje. Aš paėmiau ją už kampo ir nunešiau į svetainę. Manęs ji visai nedomino, tačiau numaniau, kad tai viena iš Grifito brangenybių.

Pasilenkiau ir iš apatinės knygų spintos lentynos ištraukiau sunkią knygą, norėdamas į ją įdėti nuotrauką ir taip ištiesinti. Tai buvo masyvus kažkokių pamokslų rinkinys.

Netikėtai knyga mano rankoje atsivertė. Po akimirkos supratau kodėl. *Iš jos vidurio buvo tvarkingai iškirpta keletas puslapių.*

VI

Stovėjau ir su nuostaba spoksojau. Pažvelgiau į antraštinį lapą. Ši knyga buvo išleista 1840 metais.

Negalėjo būti jokių abejonių. Žvelgiau į knygą, iš kurios raidžių bei žodžių buvo sudaryti anoniminiai laiškai. Tik kas juos iškirpo?

Visų pirma tai galėjo būti pati Emilė Barton. Kiekvienas pirmiausia pagalvotų apie ją. Arba tai galėjo padaryti Partridž. Tačiau buvo ir kitų galimybių. Puslapius galėjo iškirpti bet kuris, likęs kambaryje vienas, pavyzdžiui, svečias, kuris čia sėdėjo ir laukė mis Emilės. Arba bet kuris, užsukęs čionai su reikalu. Nors ne, tai mažai tikėtina. Pastebėjau, kad kai vieną syk pas mane užėjo banko tarnautojas, Partridž nuvedė jį į kabinetą, esantį užpakalinėje namo pusėje. Matyt, tokia buvo šių namų tvarka.

O kaipgi svečias? Kas nors iš aukštuomenės? Misteris Pajus? Eimė Grifit? Misis Dein Kaltrop?

Nuskambėjo gongas ir aš nuėjau pietauti. Po pietų svetainėje parodžiau Džoanai savo radinį. Mes aptarėme jį visais atžvilgiais, ir aš nunešiau knygą į policijos nuovadą. Radinys juos pradžiugino – man patapšnojo per petį už tai, kas, šiaip ar taip, buvo tik laimingas atsitiktinumas.

Greivso nebuvo, tačiau Nešas jam paskambino. Jie nusprendė ant knygos paieškoti pirštų atspaudų, nors Nešas ir nesitikėjo ką nors rasti. Galiu pasakyti, kad nieko ir nerado. Ant knygos buvo tik mano ir Partridž pirštų atspaudai, o tai tik rodė, kad dulkes Partridž valė sąžiningai.

Nešas kopė į kalvą drauge su manimi. Paklausiau, kaip jam sekasi.

– Įtariamųjų ratas siaurėja, misteri Bertonai. Daugelį žmonių jau išbraukėme iš įtariamųjų sąrašo.

– Aišku, – ištariau. – Ir kas lieka?

– Mis Džinč. Vakar po pietų ji turėjo nueiti pas klientą į namus. Namas stovi netoli Kombeikr Roudo – tas kelias eina pro Simingtonų namą. Ji turėjo praeiti pro tą namą tiek eidama pas klientą, tiek grįždama iš jo... O prieš savaitę, kai buvo pristatytas anoniminis laiškas ir misis Simington nusižudė, buvo paskutinė jos darbo diena Simingtono kontoroje. Iš pradžių misteris Simingtonas manė, kad tą popietę ji apskritai niekur nebuvo išėjusi iš kontoros. Visą popietę pas jį sėdėjo seras Henris Lašingtonas ir jis keletą kartų kvietė mis Džinč. Vis dėlto išsiaiškinau, kad iš kontoros ji išėjo tarp trijų ir keturių. Išėjo nupirkti didelio nominalo pašto ženklų, kuriuos jie pabaigė. Jų galėjo nupirkti pasiuntinukas, tačiau mis Džinč nutarė eiti pati, pasakiusi, kad jai skauda galvą ir ji norinti išeiti į gryną orą. Labai ilgai ji neužtruko.

– Tačiau pakankamai ilgai, kad būtų įtariama?

– Taip, pakankamai ilgai, kad paskubom nueitų į kitą miestelio galą, įmestų laišką į pašto dėžutę ir grįžtų atgal. Bet turiu pasakyti, kad nerandu nė vieno, kuris būtų matęs ją netoli Simingtonų namų.

– O į ją būtų kas nors atkreipęs dėmesį?

– Gal būtų, o gal ir ne.

– O kas dar yra įtariamųjų sąraše?

Nešas žvelgė kažkur tiesiai prieš save.

– Jūs suprantate, kad mes negalime išskirti nė vieno – absoliučiai nė vieno?

– Taip, – atsakiau, – suprantu.

– Mis Grifit vakar ėjo į Brentoną, į skaučių susirinkimą, – rimtai prašneko jis. – Ir atvyko gana vėlai.

– Jūs juk nemanote...

– Ne, nemanau. Bet aš *nežinau*. Mis Grifit atrodo nepaprastai protinga moteris, bet aš dar kartą kartoju – aš *nežinau*.

– O kaip dėl praėjusios savaitės? Ar ji galėjo įmesti laišką į pašto dėžutę?

– Galimas dalykas. Tą popietę ji vaikščiojo po parduotuves, – jis nutilo. – Tą patį galima pasakyti ir apie mis Emilę Barton. Vakar iškart po pietų ji išėjo apsipirkti, o prieš savaitę buvo išėjusi aplankyti draugų, gyvenančių gatvėje, einančioje pro Simingtonų namą.

Nepatikliai papurčiau galvą. Savaime suprantama, tai, kad Litl Feze rasta iškarpyta knyga, iškart nukreipė dėmesį į to namo savininkę, tačiau prisiminus, kad mis Emilė vakar atėjo tokia linksma, laiminga ir susijaudinusi... Velniai griebtų! Susijaudinusi... Taip, susijaudinusi... Jos skruostai buvo įraudę, akys spindėjo, bet tikrai ne todėl... ne todėl, kad...

– Jūsų darbas ne ypač malonus, – kimiai pasakiau, – jūs tik ir matote... įsivaizduojate, kad visi...

– Taip, nėra labai malonu žvelgti į aplinkinius kaip į galimus nusikaltėlius ir pamišėlius.

Akimirką patylėjęs jis kalbėjo toliau:

– Dar yra misteris Pajus...

– Tai jūs pagalvojote ir apie jį?

Nešas nusišypsojo.

– O taip, mes neatmetame ir jo. Labai keista persona... Ir, sakyčiau, nelabai maloni. Alibi jis neturi. Abiem atvejais jis buvo savo sode – vienas.

– Vadinasi, jūs įtariate ne tik moteris?

– Nemanau, kad laiškus rašė vyras – tiesą sakant, esu, kaip ir Greivsas, tuo įsitikinęs... Išskyrus mūsų misterį Pajų, turintį moteriškų bruožų. Tačiau dėl vakar dienos mes tikriname *visus*. Juk suprantate, kad tai žmogžudystės byla. Nesirūpinkite, jūsų neįtariame, – išsišiepė jis, – taip pat ir jūsų sesers. Misteris Simingtonas taip pat nebuvo išėjęs iš savo kontoros, o daktaras Grifitas ėjo lankyti ligonių kitame miestelio gale – aš tai patikrinau.

Jis patylėjo, vėl nusišypsojo ir tarė:

– Kaip matote, mes *tiriame* nuodugniai.

– Vadinasi, įtariamųjų ratas susiaurėjo iki šių keturių – mis Džinč, misterio Pajaus, mis Grifit ir mažosios mis Barton? – lėtai pasakiau.

– O ne, ne! Turime dar porą, tarp jų ir vikaro žmoną.

– Jūs įtariate ir *ją*?

– Mes įtariame *visus*, bet misis Dein Kaltrop yra gerokai kuoktelėjusi, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Vis dėlto ji *galėjo* tai padaryti. Vakar po pietų ji buvo miške, stebėjo paukščius – tik paukščiai negali to paliudyti.

Jis staigiai atsisuko, nes į policijos nuovadą įėjo Ovenas Grifitas.

– Sveiki, Nešai. Girdėjau, kad šįryt manęs ieškojote. Kas nors svarbaus?

– Apklausa bus penktadienį, jeigu jums tai tinka, daktare Grifitai.

– Gerai. Šįvakar su Morsbiu atliksime skrodimą.

– Ir dar kai kas, daktare Grifitai, – pasakė Nešas. – Misis Simington gėrė kažkokias kapsules ar miltelius, kuriuos jai prirašėte...

Jis nutilo. Ovenas Grifitas klausiamai tarė:

– Taip. Na, ir kas?

– Ar per didelė tų vaistų dozė būtų mirtina?

– Žinoma, ne, – šaltai atsakė Grifitas. – Nebent būtų išgėrusi kokius dvidešimt penkis miltukus.

– Bet jūs vienąsyk perspėjote ją, kad neviršytų nustatytos dozės. Bent taip man sakė mis Holand.

– Taip, perspėjau. Misis Simington buvo iš tų moterų, kurios piktnaudžiauja vaistais – jos mano, kad išgėrus dvigubai daugiau joms bus dvigubai geriau. O aš nenoriu, kad kas nors perdozuotų net fenacetino ar aspirino – tai kenkia širdžiai. Bet, šiaip ar taip, nėra absoliučiai jokios abejonės dėl mirties priežasties. Tai buvo cianidas.

– Ak, aš tai žinau! Jūs ne taip mane supratote. Tik pamaniau, kad norėdamas nusižudyti pasirinktumėte mirtiną migdomųjų dozę, o ne ciano vandenilio rūgštį.

– O taip! Kita vertus, ciano vandenilio rūgštis yra dramatiškesnis būdas ir veikia garantuotai. O kalbant, pavyzdžiui, apie barbitūratus, auką galima atgaivinti, jei praėjo nedaug laiko.

– Aišku. Dėkoju, daktare Grifitai.

Grifitas išėjo. Aš taip pat atsisveikinau su Nešu ir lėtai patraukiau namo. Džoanos namie nebuvo – jos niekur nesimatė, tik bloknote prie telefono buvo pakeverzota mįslinga žinutė, matyt, skirta Partridž arba man.

„Jei skambins daktaras Grifitas, pasakykite jam, kad antradienį negaliu, bet gal pavyks trečiadienį arba ketvirtadienį.“

Nustebęs pakėliau antakius ir nuėjau į svetainę. Atsisėdau į patogiausią fotelį (nė vienas iš jų nebuvo labai patogus, nes jų atlošai buvo statūs ir priminė velionę misis Barton), ištiesiau kojas ir pamėginau viską pergalvoti iš naujo.

Staiga su apmaudu prisiminiau, kad Ovenas atėjęs nutraukė mano pokalbį su inspektoriumi ir kad Nešas minėjo dar du galimus įtariamuosius.

Spėliojau, kas jie tokie.

Viena iš jų galbūt yra Partridž? Juk, šiaip ar taip, iškarpyta knyga rasta šiame name. O nieko neįtariančią Agnesę galėjo užmušti jos patarėja. Ne, Partridž negalima išbraukti iš įtariamųjų sąrašo.

O kas yra kitas?

Galbūt kažkas, ko aš nepažįstu? Misis Klit, kurią įtarinėja visi vietiniai?

Užmerkiau akis ir ėmiau galvoti iš eilės apie keturis visiškai vienas į kitas nepanašius žmones. Galbūt tai romi, trapi, smulkutė Emilė Barton? Kokie faktai iš tikrųjų liudija prieš ją? Varganas gyvenimas, nuo vaikystės kentėta priespauda ir savo norų atsižadėjimas? Pernelyg daug aukų, kurių iš jos reikalauta? Jos keista baimė kalbėtis apie tai, kas „ne visai subtilu“? Ar tai reiškia, kad iš tiesų ji nuolat galvoja apie tokius dalykus? Ar tik netampu pernelyg karštu Freudo pasekėju? Pamenu, vienas gydytojas man sykį pasakojo, ką murma romios senmergės, kai ima busti po narkozės. „Nė nepagalvotum, kad jos žino tokius žodžius!“

Eimė Grifit?

Ji tikrai nėra nei susikausčiusi, nei uždara. Linksma, klestinti ir šiek tiek panaši į vyrą. Nuolat kuo nors užsiėmusi. Ir vis dėlto misis Dein Kaltrop apie ją pasakė: „Vargšelė!“

Buvo ir dar kažkas... kažkoks prisiminimas... A, štai kas! Ovenas Grifitas kažkada sakė: „Ten, šiaurėje, kur anksčiau dirbau, taip pat buvo anoniminių laiškų protrūkis.“

Gal tai taip pat buvo Eimės Grifit rankų darbas? Tikriausiai tai tik atsitiktinis sutapimas, kad anoniminiai laiškai siuntinėjami ten, kur ji gyvena.

Palauk! Tų laiškų autorė tada buvo aptikta. Kažkokia mokinukė. Taip sakė Grifitas.

Staiga man pasidarė šalta – tikriausiai skersvėjis nuo lango. Nejaukiai pasimuisčiau fotelyje. Kodėl staiga pasijutau prislėgtas?

Galvok toliau... Eimė Grifit? Gal tai buvo Eimė Grifit, o ne ta mokinukė? Eimė atsikėlė čionai ir vėl pradėjo savo pokštus. Štai kodėl Ovenas Grifitas atrodė toks nelaimingas ir prislėgtas. Jis įtarė. Taip, jis įtarė...

Misteris Pajus? Kažkodėl nelabai malonus žmogelis. Galiu įsivaizduoti, kaip jis režisuoja visą šį spektaklį ir juokiasi...

Ta žinutė bloknote prie telefono, prieškambaryje... Kodėl aš visą laiką galvoju apie ją? Grifitas ir Džoana – jis įsimylėjo ją... Ne, ta žinutė kelia man nerimą ne dėl to. Yra dar kažkas...

Mano galva apsunko, akys ėmė lipti – beveik miegojau. Ir kaip idiotas kartojau: „Nėra dūmų be ugnies. Nėra dūmų be ugnies... Štai ir viskas... Viskas susiję...“

Po to aš ėjau gatve su Megana. Pro šalį praėjo Elzė Holand. Ji vilkėjo nuotakos suknele, o žmonės šnibždėjosi:

– Pagaliau ji išteka už daktaro Grifito. Jie juk jau daug metų slapta susižadėję...

Po to mes atsidūrėme bažnyčioje, ir Deinas Kaltropas laikė pamaldas lotynų kalba. Vidury pamaldų misis Dein Kaltrop pašoko ir energingai sušuko:

– Sakau jums, tam reikia padaryti galą! Tam reikia padaryti galą!

Akimirką negalėjau suprasti – miegu aš ar ne. Po to galva prašviesėjo ir supratau, kad esu Litl Fezo svetainėje, o misis Dein Kaltrop, ką tik įėjusi pro stiklines terasos duris, stovi priešais mane ir su nervingu įtūžiu sako:

– Sakau jums, tam *reikia padaryti galą*!

Aš pašokau.

– Atleiskite, – pasakiau. – Tikriausiai buvau užsnūdęs. Ką jūs pasakėte?

Misis Dein Kaltrop smarkiai trenkė kumščiu į kitos rankos delną.

– Tam reikia padaryti galą. Tie laiškai! Žmogžudystė! Negalima toliau ramiai gyventi, kai *žudo* tokius vargšus nekaltus vaikus kaip Agnesė!

– Jūs visiškai teisi, – pritariau. – Ir kaip jūs ketinate tai padaryti?

– Mes turime ką nors daryti! – sušuko misis Dein Kaltrop.

Aš nusišypsojau, galbūt šiek tiek pasipūtėliškai.

– Ir ką, jūsų manymu, mes turime daryti?

– Viską išsiaiškinti! Sakiau jums, kad šio miestelio gyventojai nėra blogi. Aš klydau.

Aš susierzinau ir nelabai mandagiai pasakiau:

– Taip, mano mieloji, bet ką jūs ketinate *daryti*?

– Savaime suprantama, padaryti visam tam galą, – atsakė misis Dein Kaltrop.

– Policija deda visas pastangas.

– Tikriausiai ne visas, jeigu vakar buvo nužudyta Agnesė.

– Jūs žinote daugiau nei policija?

– Visiškai nieko. Nežinau visiškai nieko. Štai kodėl ruošiuosi pakviesti ekspertą.

Papurčiau galvą.

– Jūs negalite to padaryti. Skotlend Jardas perims bylą tik tada, kai to paprašys grafystės policijos viršininkas. Be to, jie jau atsiuntė Greivsą.

– Turėjau omenyje ne *tokį* ekspertą. Ne tokį, kuris išmano apie anoniminius laiškus ir net žmogžudystes. Turėjau omenyje tokį, kuris pažįsta žmones. Negi nesuprantate? Mums reikia žmogaus, daug žinančio apie *blogį*!

Tai buvo gana keistas, tačiau įkvepiantis požiūris.

Nespėjus man dar nieko pasakyti, misis Dein Kaltrop linktelėjo galva ir konfidencialiu tonu skubiai pasakė:

– Aš tuoj pat tuo pasirūpinsiu.

Tada išėjo pro tas pačias terasos duris.

10 SKYRIUS

Kita savaitė, man regis, buvo viena iš pačių keisčiausių mano gyvenime. Ji praėjo kaip keistas sapnas, kuriame viskas atrodo nerealu.

Į apklausą dėl Agnesės Vodel nužudymo susirinko visas Limstokas. Neišaiškėjo jokių naujų faktų, todėl nuskambėjo vienintelis galimas verdiktas: „Nužudyta nežinomo žudiko ar žudikų“.

Taigi vargšė mažoji Agnesė Vodel, trumpai pabuvusi dėmesio centre, buvo deramai palaidota tyliose senose kapinėse prie bažnyčios, ir gyvenimas Limstoke vėl tekėjo sena vaga.

Nors ne, tai netiesa. Gyvenimas Limstoke jau nebuvo toks kaip anksčiau...

Beveik visų akyse atsispindėjo baimė ir sensacijų troškulys. Kaimynas įtariai žvelgė į kaimyną. Per apklausą paaiškėjo vienas neabejotinas dalykas: Agnesę Vodel nužudė tikrai ne pašalietis. Visoje apylinkėje nebuvo pastebėta jokių valkatų ir pašaliečių. Vadinasi, Limstoke gyveno, vaikščiojo po Hai Strytą, eidavo apsipirkti ir ramiai leido dienas žmogus, kuris suknežino ir aštriu iešmu persmeigė negalinčios apsiginti vargšės merginos galvą.

Ir niekas nežinojo, kas jis toks.

Kaip jau sakiau, dienos slinko tarytum sapne. Dabar į kiekvieną sutiktą žmogų žvelgiau tarsi kitomis akimis: o jeigu jis žudikas? Pojūtis buvo išties nemalonus.

O vakarais, užtraukę užuolaidas, sėdėdavome su Džoana ir kalbėdavome, ginčydavomės, paeiliui aptarinėdavome

visas įmanomas galimybes, kurios vis dar atrodė fantastiškos ir neįtikėtinos.

Džoana tvirtai laikėsi savo teorijos apie misterį Pajų, o aš, šiek tiek padvejojęs, grįžau prie savo pirmosios įtariamosios – mis Džinč. Tačiau mes nuolat aptarinėjome ir kitus galimus įtariamuosius:

Misteris Pajus?

Mis Džinč?

Misis Dein Kaltrop?

Eimė Grifit?

Emilė Barton?

Partridž?

Ir visą tą laiką mes nuogąstaudami laukėme kažko įvykstant.

Tačiau nieko neatsitiko. Kiek mums buvo žinoma, daugiau anoniminių laiškų niekas negavo. Kartkartėmis miestelyje pasirodydavo Nešas, tačiau ką jis ten daro ir kokius spąstus spendžia policija, neturėjau nė menkiausio supratimo. Greivsas vėl išvyko.

Arbatėlės pas mus buvo atėjusi Emilė Barton, o pietų – Megana. Ovenas Grifitas lankė pacientus. Mes pasisvečiavome pas misterį Pajų ir vaišinomės cheresu. O po to buvome pakviesti arbatos pas vikarą.

Buvau patenkintas pamatęs, kad misis Dein Kaltrop nerodo nė trupučio to karingumo, kurį pademonstravo mūsų paskutinio susitikimo metu. Pamaniau, kad ji tai pamiršo. Dabar jai labiausiai rūpėjo išnaikinti kopūstinius baltukus, graužiančius kopūstus.

Popietė vikaro namuose buvo viena ramiausių, mūsų praleistų Limstoke. Žavingo senovinio namo svetainė buvo didelė ir aptriušusi, tačiau jauki, su išblukusiomis rožinėmis užuolaidomis ir baldų apdangalais. Pas Kaltropus buvo apsistojusi viešnia – maloni pagyvenusi dama, nuolat kažką mezganti iš baltos minkštos vilnos. Kai prie

arbatos buvo patiekti labai skanūs karšti paplotėliai, atėjo vikaras. Iš pokalbio temų matėsi, kad tai plačios erudicijos žmogus, be to, jis visą laiką džiugiai šypsojosi ir tai buvo išties labai malonu.

Žinoma, tuo nenoriu pasakyti, kad mes neužsiminėme apie žmogžudystę – kalbėjome ir apie ją.

Mis Marpl, Kaltropų viešnia, savaime suprantama, labai susidomėjo šiuo įvykiu.

– Žinote, kaime yra tiek mažai temų, kuriomis galima pakalbėti, – atsiprašomu tonu pasakė ji.

Mis Marpl nusprendė, kad mirusi mergina labai panaši į jos tarnaitę Editą.

– Tokia miela ir darbšti mergina, tačiau kartais būna *tokia* nenuovoki.

Mis Marpl turėjo ir pusbrolį, kurio giminaitės brolienė taip pat turėjo daug vargo dėl anoniminių laiškų, taigi žavioji senutė labai domėjosi ir anoniminiais laiškais.

– Bet pasakykite man, mieloji, – kreipėsi ji į misis Dein Kaltrop, – ką apie tai kalba kaimo – turiu omenyje, miestelio – žmonės? Ką *jie* galvoja?

– Manau, kad vis dar įtaria misis Klit, – pasakė Džoana.

– O ne, – paprieštaravo misis Dein Kaltrop. – *Dabar* jau ne.

Mis Marpl paklausė, kas tokia ta misis Klit. Džoana paaiškino, jog tai kaimo ragana.

– Argi ne taip, misis Dein Kaltrop?

Vikaras sumurmėjo kažkokią ilgą lotynišką citatą, man regis, apie velniškas raganų galias, kurios nesupratome, tačiau išklausėme pagarbiai tylėdami.

– Labai kvaila, – pareiškė jo žmona, – mėgstanti pasirodyti moteris. Per pilnatį eina rinkti visokių žolelių ir stengiasi, kad apie tai sužinotų visas Limstokas.

– O kvailos mergaitės eina pas ją patarimų, ar ne? – spėjo mis Marpl.

Pamatęs, kad vikaras ketina mus apkrauti dar viena lotyniška citata, skubiai pasiteiravau:

– O kodėl žmonės dabar neturėtų jos įtarinėti žmogžudyste? Juk visi manė, kad anoniminiai laiškai – jos rankų darbas.

Mis Marpl atsakė:

– Juk mergina, kaip man sakė, buvo nužudyta iešmu (tiesiog siaubinga!). Todėl savaime suprantama, kad visi *įtarimai* dėl tos misis Klit atkrenta. Nes ji juk būtų galėjusi užkeikti merginą ir toji būtų mirusi natūralia mirtimi.

– Keista, kad senieji prietarai tokie gyvybingi, – pareiškė vikaras. – Ankstyvosios krikščionybės laikais vietos prietarai buvo išmintingai inkorporuoti į krikščioniškąją doktriną, o patys nemaloniausi jų atributai palaipsniui atmesti.

– Čia mes susiduriame ne su prietarais, o su *faktais*, – pasakė misis Dein Kaltrop.

– Ir labai nemaloniais faktais, – pastebėjau aš.

– Teisingai, misteri Bertonai, – pritarė mis Marpl. – Čia jūs esate – atleiskite, jei pasakysiu ką nors įžeidžiamo – pašalietis, gerai pažįstantis gyvenimą ir įvairius jo aspektus. Todėl man atrodo, kad jūs galėtumėte rasti šios bjaurios problemos sprendimą.

Aš nusišypsojau.

– Geriausią sprendimą radau sapne. Jame viskas kuo puikiausiai susidėliojo ir išsisprendė. Deja, kai pabudau, viskas pasirodė gryni niekai.

– Kaip įdomu! Papasakokite, ką gi tokio sapnavote!

– Na, viskas prasidėjo nuo kvailos frazės: „Nėra dūmų be ugnies“. Vietiniai žmonės ją kartoja nuolat. Po to ji man susimaišė su kariniais terminais: dūmų uždanga, popieriaus skiautelė, raštelis bloknote prie telefono... Ne, tai jau buvo kitas sapnas.

– O apie ką buvo kitas sapnas?

Senutė taip nekantravo sužinoti, jog buvau tikras ją esant slapta, tačiau aistringa Napoleono sapnų knygos, kurią visuomet dėl atsargos laikė mano senoji auklė, gerbėja.

– Sapnavau, kad Elzė Holand – žinote, Simingtonų berniukų auklė – išteka už daktaro Grifito, o vikaras laiko pamaldas lotynų kalba. („Tau tai labai būdinga, mielasis" – sumurmėjo misis Dein Kaltrop savo sutuoktiniui.) Po to atsistojo misis Dein Kaltrop ir ėmė protestuoti dėl paskelbtos santuokos, pareikšdama, jog tam reikia padaryti galą.

– Tačiau ši sapno dalis, – pridūriau aš šypsodamasis, – pasirodė esanti tikra. Aš pabudau ir pamačiau, kad stovite priešais mane ir iš tiesų sakote, jog tam reikia padaryti galą.

– Ir aš buvau visiškai teisi, – pareiškė misis Dein Kaltrop, tačiau su malonumu pastebėjau, kad šį kartą – visai ramiai.

– O kaip dėl raštelio prie telefono? – paklausė mis Marpl suraukdama antakius.

– Tikriausiai viską supainiojau. Tai buvo ne sapne, o prieš man užmiegant. Ėjau per prieškambarį ir pastebėjau Džoanos parašytą žinutę, kurią turėjau perduoti vienam žmogui, jei jis paskambintų...

Mis Marpl palinko į priekį, o jos skruostai paraudo.

– Ar jūs nepalaikysite manęs *pernelyg* smalsia ir *labai* nemandagia, jeigu paklausiu, kas buvo parašyta tame raštelyje? – ji pažvelgė į Džoaną. – Labai atsiprašau, mieloji.

Tačiau Džoaną visa tai labai pralinksmino.

– Aš neprieštarauju, – patikino ji senutę. – Tiesą sakant, aš pati nepamenu nė žodžio, bet gal Džeriui pavyks prisiminti. Tikriausiai kas nors visiškai nereikšminga.

Rimtu veidu ir kiek įmanoma tiksliau pakartojau raštelio tekstą, nepaprastai patenkintas begaliniu senutės susidomėjimu.

Bijojau, kad paprastas raštelio tekstas nuvils ją, bet ji turbūt įžvelgė jame meilės romano užuomazgą, nes linktelėjo galva, nusišypsojo ir atrodė patenkinta.

– Aišku, – ištarė ji. – Taip ir maniau, kad raštelis bus toks.

Misis Dein Kaltrop staiga paklausė:

– Koks, Džeine?

– Labai įprastas, – atsakė mis Marpl.

Akimirką ji susimąsčiusi žiūrėjo į mane, o paskui netikėtai tarė:

– Matau, jog esate labai protingas jaunuolis, tik nepakankamai pasitikite savimi. O turėtumėte.

– Dėl Dievo meilės! – garsiai sušuko Džoana. – Neskatinkite jo dar labiau pasitikėti savimi – jis ir taip labai geros nuomonės apie save!

– Nurimk, Džoana, – pasakiau aš. – Mis Marpl supranta mane.

Mis Marpl vėl ėmėsi mezginio.

– Žinote, – susimąsčiusi liūdnai pastebėjo ji. – Sėkminga žmogžudystė labai panaši į sėkmingai atliktą fokusą.

– Rankų miklumas apdumia akis?

– Ne tik tai. Reikia priversti žmones žiūrėti ne į tą daiktą ir ne į tą vietą. Man regis, tai vadinama dėmesio atitraukimu.

– Tai reiškia, kad iki šiol visi ieškojo bepročio ne ten, kur reikia? – paklausiau aš.

– Asmeniškai aš, – pareiškė mis Marpl, – ieškočiau visiškai sveiko proto žmogaus.

– Taip, – susimąstęs ištariau, – šitaip sakė ir Nešas. Pamenu, jog jis pabrėžė ir to žmogaus respektabilumą.

– Be abejo, – pritarė mis Marpl. – Tai *labai* svarbu.

Regis, visi su ja sutiko.

Kreipiausi į misis Kaltrop:

– Nešas mano, kad anoniminių laiškų bus daugiau. O ką apie tai galvojate jūs?

– Galimas dalykas, – lėtai ištarė ji.

– Jei policija mano, kad laiškų bus daugiau, vadinasi, tikrai bus, – pasakė mis Marpl.

– Ar jums vis dar gaila tų laiškų autoriaus? – prisispyręs klausinėjau misis Dein Kaltrop.

Ji išraudo.

– O kodėl turėtų būti kitaip?

– Nesutinku su jumis, mieloji, – pareiškė mis Marpl. – Šiuo atveju nesutinku.

– Tie laiškai vieną moterį privedė prie savižudybės ir suteikė neišpasakytų kančių bei apmaudo! – įsikarščiavęs pasakiau aš.

– Ir jūs esate gavusi anoniminį laišką, mis Berton? – paklausė Džoanos mis Marpl.

Džoana nusijuokė ir tarė:

– O taip! Jame buvo prirašyta tokių bjaurasčių!

– Panašu, kad anoniminių laiškų autorius renkasi jaunus ir gražius žmones, – pasakė mis Marpl.

– Būtent. Todėl man ir keista, kad Elzė Holand negavo nė vieno anoniminio laiško, – pastebėjau.

– Palaukite, misteri Bertonai, jūs turite omenyje Simingtonų vaikų auklę – tą, kurią sapnavote? – paklausė mis Marpl.

– Taip.

– Tikriausiai gavo ir ji, tik nenori prisipažinti, – pasakė Džoana.

– Ne, – paprieštaravau, – aš tikiu ja. Nešas taip pat.

– Ai, ai, ai! – tarė mis Marpl. – *Labai* įdomu. Iš viso to, ką sužinojau, šis dalykas – pats įdomiausias.

11

Mums einant namo Džoana pasakė man, jog neturėjau kartoti to, ką sakė Nešas apie anoniminius laiškus.

– O kodėl ne?

– Galbūt misis Dein Kaltrop ir yra tų laiškų autorė.

– Juk tu ir pati tuo netiki!

– Nesu tuo įsitikinusi. Ji keista moteris.

Ir mes vėl ėmėme diskutuoti apie visus galimus įtariamuosius.

Prabėgus dviem dienoms, vakare automobiliu važiavau iš Ekshemptono. Namo išsiruošiau tik po vakarienės, todėl kai privažiavau Limstoką, jau buvo sutemę.

Kažkas atsitiko su automobilio žibintais, todėl sumažinau greitį, dar kartą įjungiau ir išjungiau šviesas, kol galų gale išlipau pažiūrėti, ką galėčiau padaryti. Šiek tiek pasikrapštęs visgi pataisiau žibintus.

Kelias buvo visiškai tuščias. Sutemus Limstoko gyventojai jau nebevaikštinėja. Priekyje matėsi pirmieji namai, o tarp jų – bjaurus smailiašelmenis moterų sąjungos pastatas, dunksantis blausioje žvaigždžių šviesoje. Nežinau, kas mane pastūmėjo eiti prie jo ir apžiūrėti – gal man pasirodė, kad ties vartais šmėkštelėjo neaiški figūra, bet jeigu taip ir buvo, mano sąmonė to neužfiksavo – tiesiog staiga pajutau didžiulį susidomėjimą šia vieta.

Vartai buvo šiek tiek praverti, aš juos stumtelėjau ir įėjau. Prie pastato durų vedė trumpas takelis ir keturi laipteliai.

Akimirką stovėjau dvejodamas. „Ką gi aš čia veikiu?“ – klausiau savęs, kai staiga visai čia pat išgirdau kažką šlamant. Garsas buvo panašus į moteriškos suknelės šlamėjimą. Aš staigiai pasisukau ir nuėjau už namo kampo, iš kur sklido garsas.

Nieko nesimatė. Paėjau ir vėl pasukau už kito kampo. Atsidūriau už namo ir staiga čia pat, vos už dviejų pėdų, išvydau atidarytą langą. Prisėlinęs prie jo įsiklausiau. Nieko nesigirdėjo, tačiau, šiaip ar taip, buvau įsitikinęs, kad viduje kažkas yra.

Mano nugara dar neleido atlikinėti akrobatinių numerių, tačiau man vis dėlto pavyko prisitraukti prie palangės ir įsiropšti į vidų. Deja, nelabai tyliai.

Stovėjau prie lango ir klausiausi. Po to ištiestomis rankomis pajudėjau į priekį. Man iš dešinės pasigirdo kažkoks silpnas garsas.

Kišenėje turėjau žibintuvėlį ir jį įjungiau.

Tą pačią akimirką tylus, bet griežtas balsas paliepė: „Išjunkite!“

Tučtuojau paklusau, nes išsyk atpažinau vyresnįjį inspektorių Nešą.

Jis paėmė mane už rankos ir ėmė stumti pro duris į koridorių. Čia nebuvo langų, kurie būtų galėję išduoti mūsų buvimą kam nors, esančiam lauke, todėl jis uždegė lempą ir pažvelgė į mane greičiau liūdnai nei piktai.

– Ir *reikėjo* gi jums pasirodyti kaip tik tą akimirką, misteri Bertonai!

– Apgailestauju, – atsiprašiau. – Nujaučiau, kad čia turi kažkas atsitikti.

– Galbūt ir būtų atsitikę. Ar jūs ką nors matėte?

Aš dvejojau.

– Nesu tikras, – lėtai ištariau. – Man pasirodė, kad kažkas įsmuko pro priekinius vartelius, tačiau tvirtinti, jog tikrai kažką *mačiau*, negalėčiau. O po to išgirdau kažką šnarant už namo.

Nešas linktelėjo.

– Teisingai. Kažkas apėjo namą prieš pat jums pasirodant. Jis ar ji stabtelėjo prie lango, o paskui greitai nuėjo – matyt, išgirdo *jus*.

Aš dar kartą atsiprašiau.

– O ką sumanėte jūs? – paklausiau.

– Dedu viltis į tai, kad anoniminių laiškų autorė negali liautis rašiusi laiškų. Galbūt ji žino, kad tai pavojinga, tačiau negali sustoti. Ją tai traukia taip pat, kaip kitus alkoholis ar narkotikai, – paaiškino Nešas.

Aš pritariamai linktelėjau.

– Suprantate, misteri Bertonai, aš manau, jog žmogus, rašantis tuos laiškus, pasistengs, kad nauji laiškai nesiskirtų nuo ankstesnių. Ji turi iškirptus knygos lapus, todėl ir toliau gali jais naudotis. Tačiau su adresais ant vokų jau sunkiau. Ji norės atspausdinti juos ta pačia rašomąja mašinėle, nes negali rizikuoti ir naudotis kita rašomąja mašinėle ar rašyti ranka.

– Jūs tikrai manote, kad ji ir toliau rašys tuos laiškus? – nepatikliai paklausiau aš.

– Taip, tikrai taip manau. Galime lažintis iš ko tik norite – ji labai pasitiki savimi. Tokie žmonės visuomet velniškai pasipūtę! Todėl pamaniau, jog sutemus ji būtinai ateis į sąjungą, kad galėtų pasinaudoti rašomąja mašinėle.

– Mis Džinč, – spėjau aš.

– Galbūt.

– Jūs dar nežinote?

– *Nežinau.*

– Tačiau kažką įtariate?

– Taip. Tačiau tas asmuo yra labai gudrus, misteri Bertonai, ir žino visas mūsų profesines gudrybes.

Galėjau įsivaizduoti, kokias žabangas paspendė Nešas. Nė neabejojau, kad kiekvienas laiškas, parašytas kurio nors įtariamojo ir išsiųstas paštu ar įmestas į pašto dėžutę, buvo tuoj pat patikrinamas. Anksčiau ar vėliau nusikaltėlis suklys, taps neatsargus.

Trečią kartą atsiprašiau už tai, kad buvau pernelyg uolus ir be reikalo pasirodžiau.

– Ką gi, – filosofiškai pasakė Nešas, – dabar jau nieko nepadarysi. Tikėkimės, kad kitą kartą pasiseks labiau.

Išėjau į nakties tamsą. Neaiškus siluetas stovėjo šalia mano automobilio. Savo nuostabai, atpažinau Meganą.

– Sveiki! – sušuko ji. – Pagalvojau, kad tai jūsų automobilis. Ką čia veikiate?

– Daug įdomiau sužinoti, ką čia veikiate jūs, – atsikirtau aš.

– Išėjau pasivaikščioti. Man patinka vaikščioti naktį – niekas nestabdo ir nekalba visokių kvailysčių. Be to, mėgstu žiūrėti į žvaigždes. Naktį viskas labiau kvepia, o įprasti dalykai atrodo paslaptingi.

– Visiškai su jumis sutinku, – tariau. – Bet naktimis vaikšto tik katės ir raganos. Namiškiai jaudinsis dėl jūsų.

– Nesijaudins. Jiems neįdomu nei kur aš esu, nei ką *veikiu.*

– Kaip jūs laikotės? – pasiteiravau.

– Gerai.

– Mis Holand rūpinasi jumis ir visais namais?

– Elzė tiesiog puiki. Ji neriasi iš kailio kaip paskutinė kvailė.

– Pastaba žiauri, bet tikriausiai teisinga, – pastebėjau. – Šokite į automobilį – parvešiu jus namo.

Tai, kad Meganos niekas niekada nepasigenda, nebuvo visiška tiesa.

Kai privažiavome, Simingtonas stovėjo ant laiptelių prie lauko durų.

Jis įdėmiai žvelgė į mus.

– Sveiki, ar Megana su jumis?

– Taip, – atsakiau. – Parvežiau ją namo.

– Negalima taip išeiti niekam nieko nepasakius, Megana, – griežtai tarė Simingtonas. – Mis Holand jau ėmė nerimauti dėl jūsų.

Megana kažką sumurmėjo ir prasmukusi pro jį įėjo į namą. Simingtonas atsiduso.

– Suaugusios, be motinos likusios merginos priežiūra – didžiulė atsakomybė. O mokyklai ji turbūt jau per didelė.

Jis įtariai pažvelgė į mane.

– Jūs išsivežėte ją pasivažinėti?

Pagalvojau, kad bus geriausia, jei jis taip ir manys.

11 SKYRIUS

Kitą dieną aš netekau galvos. Tik tokį paaiškinimą galiu rasti, kai žvelgiu į praeitį.

Man, kaip ir kiekvieną mėnesį, reikėjo apsilankyti pas Marką Kentą... Nusprendžiau važiuoti traukiniu. Mano didžiai nuostabai, Džoana nutarė pasilikti namie. Paprastai ji mielai važiuodavo į Londoną ir mes ten apsistodavome keletui dienų.

Nors šį kartą pasiūliau grįžti tos pačios dienos vakariniu traukiniu, Džoana mane apstulbino, mįslingai pasakiusi, jog turi daug ką nuveikti ir neketina praleisti kelių valandų siaubingai troškiame traukinyje, kai kaime toks puikus oras.

Tai, žinoma, buvo neginčijama, tačiau visai nepanašu į Džoaną.

Džoana pasakė, jog automobilio jai nereikės, todėl nusprendžiau juo nuvažiuoti į stotį ir palikti aikštelėje iki sugrįšiu iš Londono.

Limstoko geležinkelio stotis dėl sunkiai suprantamos priežasties, kurią turbūt žinojo tik geležinkelio kompanijos, buvo įsikūrusi daugiau kaip už pusės mylios nuo Limstoko miestelio. Pusiaukelėje aplenkiau ta pačia kryptimi be tikslo pėdinančią Meganą. Aš sustojau.

– Sveika! Kur traukiate?

– Išėjau pasivaikščioti.

– Na, tokio pasivaikščiojimo nepavadinsi žvaliu. Jūs vilkote kojas kaip koks krabas.

– Na, man nėra kur skubėti.

– Tuomet važiuokite su manimi į stotį ir išlydėkite mane.

Atidariau automobilio dureles, ir Megana įšoko.

– Kur ruošiatės važiuoti? – paklausė ji.

– Į Londoną. Pas savo gydytoją.

– Kaip jūsų nugara? Tikiuosi, nepablogėjo?

– Ne. Tiesą sakant, esu beveik sveikas. Manau, kad gydytojas bus labai patenkintas.

Megana linktelėjo.

Mes atvažiavome prie geležinkelio stoties, aš pastačiau automobilį, įėjau į stotį ir kasoje nusipirkau bilietą. Perone buvo labai mažai žmonių ir nė vieno pažįstamo.

– Ar nepaskolintumėte man penso? – paklausė Megana. – Tuomet nusipirkčiau šokoladuką iš automato.

– Prašau, vaikeli, – pasakiau aš duodamas prašomą monetą. – O kaip dėl šaltmėtinių saldainių ar pastilių nuo gerklės skausmo?

– Labiausiai mėgstu šokoladą, – atsakė Megana nepajutusi sarkazmo.

Ji nuėjo prie šokolado automato, o aš stebėjau ją, jausdamas augantį susierzinimą.

Ji avėjo išklypusius batus, mūvėjo šiurkščias, bjaurias kojines, dėvėjo visiškai beformį megztinį ir sijoną. Nežinau, kodėl visa tai mane turėjo įsiutinti, bet visgi įsiutino.

Kai ji grįžo, piktai tariau:

– Kodėl jūs mūvite tokias šlykščias kojines?

Megana nustebusi pažvelgė į savo kojines.

– O kas negerai?

– Viskas negerai. Jos bjaurios. Ir kodėl dėvite megztinį, panašų į supuvusį kopūstą?

– Jis visai geras. Aš jį jau daug metų dėviu.

– Nė neabejoju. O kodėl jūs...

Tą akimirką atvažiavo traukinys ir pertraukė mano piktą pamokslą.

Įlipau į tuščią pirmos klasės vagoną, nuleidau langą ir iškišau galvą, ketindamas pratęsti pokalbį.

Megana stovėjo priešais mane, užrietusi galvą į viršų. Ji paklausė manęs, kodėl aš toks piktas.

– Aš nepiktas, – pamelavau. – Tiesiog mane siutina jūsų nerūpestingumas, tai, kad nekreipiate dėmesio į savo išvaizdą.

– Vis tiek nebūsiu graži, tai koks tuomet skirtumas?

– Dieve mano! – sušukau aš. – Norėčiau pamatyti jus deramai apsirengusią. Norėčiau nusivežti jus į Londoną ir aprengti nuo galvos iki kojų.

– Jeigu tik galėtumėte! – pasakė Megana.

Traukinys pajudėjo. Pažvelgiau į pakeltą, liūdnai susimąsčiusį Meganos veidą.

Ir tuomet, kaip jau sakiau, aš netekau galvos.

Atidariau duris, viena ranka čiupau Meganą ir tiesiog įsitempiau ją į vagoną.

Ėmė šaukti pasipiktinęs palydovas, bet vienintelis dalykas, kurį jis galėjo padaryti, tai mikliai užtrenkti duris. Pakėliau Meganą nuo grindų, ant kurių ji atsidūrė dėl tokio netikėto mano poelgio.

– Kodėl, po galais, jūs taip padarėte? – paklausė ji trindama užgautą kelį.

– Patylėkite! – paliepiau. – Važiuosite su manimi į Londoną, o kai pasirūpinsiu jumis, pati savęs neatpažinsite! Parodysiu jums, kaip galėtumėte atrodyti, jei pasistengtumėte. Man atsibodo žiūrėti, kaip vaikštote išklypusiais batais ir nudėvėtais drabužiais!

– Ak! – ekstazės pagauta sušnabždėjo Megana.

Atėjo bilietų kontrolierius ir aš nupirkau Meganai bilietą. Ji sėdėjo kampe ir su pagarbia baime žvelgė į mane.

– Klausykite! – prabilo ji, kai kontrolierius išėjo. – Jūs esate ūmus žmogus.

– Labai ūmus, – atsakiau. – Tai mūsų šeimos bruožas.

Kaip galėjau Meganai paaiškinti mane pagavusį impulsą? Ji buvo panaši į liūdną, visų apleistą šunį. O dabar jos veide atsispindėjo nepatiklus džiaugsmas, kokį jaučia pagaliau išvestas pasivaikščioti šuo.

– Tikriausiai gerai nepažįstate Londono? – paklausiau Meganos.

– Pažįstu, – atsakė Megana. – Į mokyklą aš visuomet važiuodavau pro Londoną. Be to, lankiausi pas dantų gydytoją ir kalėdiniame vaidinime.

– Šįkart, – paslaptingai ištariau, – išvysite kitokį Londoną.

Į Londoną mes atvykome likus pusvalandžiui iki mano vizito pas gydytoją Harli Stryte. Sustabdžiau taksi ir mes nuvažiavome tiesiai pas Miroteną, Džoanos siuvėją. Iš tikrųjų Mirotena buvo linksma ir originali keturiasdešimt penkerių metų moteris, vardu Meri Grei. Man ji visuomet patiko, nes buvo protinga ir labai įdomi pašnekovė.

– Jūs – mano pusseserė, – pasakiau aš Meganai.

– Kodėl?

– Neprieštaraukite! – paliepiau.

Meri Grei aptarnavo apkūnią žydę, kuri mėgino įsisprausti į aptemptą melsvą vakarinę suknelę. Aš atitraukiau Meri nuo šio užsiėmimo ir pasivedžiau ją į šalį.

– Klausykite, – pasakiau. – Atsivežiau savo pusseserę. Džoana ketino pati su ja ateiti, tačiau ją kažkas užlaikė. Bet Džoana man sakė, kad galiu tai patikėti jums. Matote, kaip atrodo ta mergina?

– Dieve mano! Matau, – jausmingai ištarė Meri Grei.

– Norėčiau, kad aprengtumėte ją kaip pridera – nuo galvos iki kojų. Suteikiu jums visišką veiksmų laisvę. Pasirūpinkite kojinėmis, batais, apatiniais baltiniais – viskuo! Beje, kirpėjas, pas kurį lankosi Džoana, dirba kažkur netoliese, ar ne?

– Antuanas? Jo kirpykla už kampo. Aš ir tuo pasirūpinsiu.

– Jūs tiesiog nepaprasta!

– O, man bus tikras malonumas! Jau nekalbant apie pinigus – šiais laikais į tai negalima nusispjauti, nes pusė mano prakeiktų klienčių niekuomet neapmoka savo sąskaitų. Taigi, kaip jau sakiau, man tai bus tikras malonumas, – ji metė profesionalų žvilgsnį į šiek tiek atokiau stovinčią Meganą. – Jos figūra tiesiog puiki.

– Turbūt jūsų akys kaip rentgenas, – pasakiau aš. – Man ji atrodo visiškai beformė.

Meri Grei nusijuokė.

– Kaltos šiuolaikinės mokyklos, – paaiškino ji. – Atrodo, jos didžiuojasi tuo, kad savo mokines paverčia daržo baidyklėmis. Jos teigia, kad taip išauklėja mielas ir paprastas merginas. Kartais praeina nemažai laiko, kol mergina pagaliau susiima ir pamėgina atrodyti žmoniškai. O jūs nesijaudinkite ir viską palikite man.

– Gerai, – pasakiau aš. – Užsuksiu paimti ją apie šeštą.

II

Markas Kentas buvo patenkintas manimi. Jo žodžiais tariant, aš pranokau visus lūkesčius.

– Turbūt jūsų organizmas labai tvirtas, kad taip atsigavote, – tarė jis. – Tiesiog nuostabu, ką gali padaryti kaimo oras, geras miegas ir ramybė žmogui, jei tik jis gali ištverti gyvenimą kaime!

– Dėl pirmųjų dviejų dalykų sutinku, – pasakiau aš, – bet dėl ramybės – ne. Pas mus buvo labai daug sąmyšio.

– Sąmyšio – dėl ko?

– Dėl žmogžudystės, – atsakiau.

Markas Kentas sučiaupė lūpas ir švilptelėjo.

– Kaimiečių meilės tragedija? Kaimo berniokas nužudė savo mylimąją?

– Nieko panašaus. Žudikas – gudrus ir ryžtingas pamišėlis.

– Niekur apie tai neteko skaityti. Kada jį pagavo?

– Jo dar nepagavo ir tai ne jis, o ji!

– Ak! Tuomet nesu tikras, kad Limstokas tinkama vieta jums, bičiuli.

– Tinkama, – ryžtingai atsakiau. – Ir jūs manęs iš ten neištrauksite.

Markas Kentas šiek tiek storžieviškas, todėl išsyk pareiškė:

– Štai kaip! Vadinasi, ten susiradote blondinę?

– Visai ne, – atsakiau ir, prisiminęs Elzę Holand, pasijutau prasikaltęs. – Tiesiog susidomėjau nusikaltėlių psichologija.

– Na, tuomet viskas gerai. Kol kas tai jums nepakenkė, bet pasirūpinkite, kad tas pamišęs žudikas nepribaigtų ir *jūsų*.

– Dėl to nėra ko baimintis, – patikinau.

– Gal pavakarieniausite su manimi šįvakar? Galėtumėte smulkiau papasakoti apie tą pasibaisėtiną žmogžudystę.

– Apgailestauju, tačiau šį vakarą aš užimtas.

– Pasimatymas su dama, ar ne? Taip, jūs išties baigiate pasveikti.

– Pasimatymas? Manau, kad galima pavadinti ir taip, – pasakiau aš. Mintis, jog eisiu į pasimatymą su Megana, man patiko.

Į saloną pas Miroteną atvykau šeštą, kai jis jau buvo uždaromas. Meri Grei išėjo iš salono ir pasitiko mane laiptų aikštelėje, pridėjusi pirštą prie lūpų.

– Jūs būsite pritrenktas! Galiu pasakyti, kad neblogai padirbėjau.

Įėjau į saloną. Megana stovėjo ir apžiūrinėjo save dideliame veidrodyje. Garbės žodis, aš vos atpažinau ją!

Akimirką man užėmė kvapą. Aukšta ir liekna kaip gluosnis, dailiomis kulkšnimis ir pėdomis, kurias paryškino gryno šilko kojinės ir gerai pasiūti bateliai. Taip, gražios kojos ir rankos, liekna figūra – kiekviena jos kūno linija buvo išskirtinė. Jos plaukai buvo pakirpti ir sušukuoti taip, kad spindėjo tarytum blizgantis kaštonas. Čia dirbantys žmonės susiprotėjo neliesti jos veido – ji buvo be makiažo, o jeigu ir buvo padažyta, tai nežymiai ir subtiliai – nieko nesimatė. Lūpdažio jai nereikėjo.

Be to, dabar joje išvydau tai, ko anksčiau niekada nebuvau matęs – Megana buvo išdidžiai pakėlusi galvą. Ji rimtai pažvelgė į mane ir droviai šyptelėjo.

– Aš atrodau... visai neblogai, ar ne? – paklausė ji.

– Neblogai?! – pakartojau. – Ne tas žodis! Eime vakarieniauti. Aš nustebsiu, jei kas antras vyras neatsigręš į jus pažiūrėti. Jūs suriesite į ožio ragą visas kitas merginas.

Megana nebuvo gražuolė, tačiau buvo neįprasta ir atrodė stulbinamai. Ji buvo asmenybė. Kai Megana pirma manęs įžengė į restoraną ir vyresnysis oficiantas skubėjo mūsų link, aš pajutau idiotišką pasididžiavimą, kurį jaučia kiekvienas vyras, būdamas su tokia nepaprasta mergina.

Pirmiausia mes užsisakėme kokteilius ir ilgai juos gurkšnojome. Po to pavakarieniavome, vėliau pašokome. Megana labai norėjo šokti ir man nesinorėjo jos nuvilti, nors nežinia kodėl pamaniau, kad ji nemokės gerai šokti. Tačiau ji šoko puikiai: buvo lengva kaip plunksnelė, o jos kūnas ir kojos tobulai jautė ritmą.

– Negali būti! – sušukau aš. – Jūs mokate šokti!

Ji atrodė šiek tiek nustebusi.

– Na, žinoma, moku! Mokykloje mes kiekvieną savaitę turėjome po šokių pamoką.

– Norint tapti geru šokėju šokių pamokų neužtenka, – pasakiau aš.

Mes grįžome prie savo staliuko.

– Maistas čia tiesiog nuostabus, – pareiškė Megana, – kaip ir visa kita.

Ir patenkinta atsiduso.

– Ir aš taip manau, – pritariau.

Tai buvo beprotiškas vakaras. Aš vis dar buvau lyg be galvos. Ant žemės mane nuleido Megana, kai abejodama paklausė:

– Ar mums ne metas važiuoti namo?

Net žioptelėjau. Taip, aš tikrai buvau kaip rūke. Ir viską pamiršau! Buvau pasaulyje, neturinčiame ryšio su tikrove, drauge su būtybe, kurią sukūriau.

– Gerasis Dieve! – sušukau aš.

Pažvelgęs į laikrodį supratau, kad paskutinis traukinys jau išvažiavo.

– Likite čia, – paliepiau. – Einu paskambinti.

Paskambinau į „Levelin Hair“ firmą ir paprašiau, kad jie kiek įmanoma greičiau atsiųstų didžiausią ir greičiausią savo automobilį.

Grįžau pas Meganą.

– Paskutinis traukinys išvažiavo, – pasakiau. – Taigi namo važiuosime automobiliu.

– Tikrai? Kaip smagu!

Kokia miela mergaitė, pagalvojau aš. Nieko neklausinėja, viskuo patenkinta ir visus mano pasiūlymus priima nesijaudindama ir nesinervindama.

Atvažiavo automobilis – didelis ir greitas, bet vis tiek, kai atvažiavome į Limstoką, buvo jau labai vėlu.

Staiga pajutau sąžinės graužatį, todėl tariau:

– Jie bus išsiuntę paieškos būrius ieškoti jūsų!

Tačiau Megana atrodė rami. Ji neaiškiai ištarė:

– O aš taip nemanau. Dažnai išeinu ir negrįžtu namo pietų.

– Taip, mano mergyt, tačiau šiandien jūs negrįžote nei arbatos, nei vakarienės.

Vis dėlto Meganai pasisekė. Name buvo tamsu ir tylu. Megana pasiūlė apeiti namą, o kai atsidūrėme kiemo pusėje, ėmėme mėtyti akmenėlius į Rozos langą.

Roza pažvelgė pro langą ir, prislopintu balsu kažką murmėdama, smarkiai plakančia širdimi, nulipo į apačią atidaryti durų.

– O aš pasakiau, kad jūs jau savo lovoje, miegate. Šeimininkas ir mis Holand (ištarusi mis Holand vardą ji paniekinamai sušnypštė) anksti pavakarieniavo ir išvažiavo pasivažinėti. Pasakiau, kad prižiūrėsiu berniukus. Kai buvau vaikų kambaryje ir mėginau nuraminti Koliną, kuris vis dar žaidė, išgirdau žingsnius ir pamaniau, kad grįžote namo. Tačiau kai nusileidau žemyn, jūsų nebuvo, taigi pagalvojau, kad nuėjote miegoti. Todėl kai šeimininkas grįžo ir paklausė, kur jūs, pasakiau, kad jau lovoje.

Aš pertraukiau ją pastebėdamas, kad būtų geriau, jei Megana išties ten dabar ir eitų.

– Labanakt, – pasakė Megana, – *labai* jums ačiū. Tai buvo geriausia diena mano gyvenime.

Namo važiavau vis dar šiek tiek apsvaigęs. Dosniai daviau arbatpinigių vairuotojui ir netgi pasiūliau nakvynę, tačiau jis panoro išsyk važiuoti atgal.

Kai kalbėjausi su vairuotoju, prieškambario durys prasivėrė, o kai jis išvažiavo, durys atsilapojo ir Džoana tarė:

– Pagaliau grįžai.

– O tu jaudinaisi dėl manęs? – paklausiau aš įeidamas ir uždarydamas duris.

Džoana įėjo į svetainę, o aš nusekiau paskui ją. Ant trikojo stovėjo kavinukas. Džoana įsipylė kavos, o aš – viskio su sodos vandeniu.

– Jaudinausi dėl tavęs? Ne, žinoma, nesijaudinau. Pamaniau, kad nusprendei pasilikti mieste ir pasilinksminti.

– Aš ir pasilinksminau... savotiškai.

Aš šyptelėjau, o po to pradėjau juoktis.

Džoana paklausė, iš ko juokiuosi, ir aš jai papasakojau.

– Na, Džeri, tu turbūt netekai galvos – visiškai ją pametei!

– Matyt.

– Bet, mano brangus berniuk, negalima daryti tokių dalykų – bent jau tokiame miestelyje kaip šis. Rytoj apie tai kalbės visas Limstokas.

– Tikriausiai. Bet, galų gale, Megana dar vaikas.

– Ji ne vaikas. Jai jau dvidešimt. Negali vežtis dvidešimtmetės į Londoną ir pirkti jai drabužius, jei nenori baisaus skandalo. Dieve mano, Džeri, dabar tau tikriausiai reikės vesti tą merginą!

Džoana kalbėjo pusiau rimtai, pusiau juokais.

Kaip tik tą akimirką aš padariau labai svarbų atradimą.

– Po šimts velnių! – pasakiau. – O aš ir neprieštaraučiau. Tiesą sakant, net norėčiau.

Džoana nutaisė labai juokingą miną. Ji atsistojo ir eidama durų link šaltai pasakė:

– Taip, šitai žinojau jau kurį laiką...

Ji paliko mane stovintį su stikline rankoje, apstulbintą savo paties atradimo.

12 SKYRIUS

Nežinau, ką paprastai jaučia vyras, ketinantis pasipiršti. Romanuose vaizduojama, kaip vyro gerklė perdžiūva, marškinių apykaklė staiga ima veržti kaklą, o jis pats tampa labai nervingas. Aš taip nesijaučiau. Kai tik ši puiki mintis atėjo man į galvą, išsyk panorau kaip įmanoma greičiau tai sutvarkyti. Nemačiau jokio ypatingo reikalo varžytis.

Pas Simingtonus išsiruošiau maždaug vienuoliktą valandą. Paskambinau varpeliu, o kai atėjo Roza, paprašiau pakviesti mis Meganą. Supratingas žvilgsnis, kurį į mane įsmeigė Roza, privertė susidrovėti.

Ji nuvedė mane į mažąjį valgomąjį, ir aš ėmiau laukti. Nerimaudamas vyliausi, kad Megana negavo pylos.

Kai atsidarė durys ir aš atsigręžiau, man išsyk palengvėjo. Megana neatrodė nei baikšti, nei nusiminusi. Jos galva vis dar buvo panaši į žvilgantį kaštoną, o išdidumas ir pasitikėjimas savimi, kuriuos ji įgijo vakar, taip pat nebuvo dingę. Ji vėl vilkėjo savo senus drabužius, tačiau dabar jie atrodė kitaip. Tiesiog nuostabu, kaip pakeičia merginą žinojimas, jog ji patraukli. Staiga suvokiau, jog Megana suaugo.

Tikriausiai aš gerokai jaudinausi, nes kitaip nebūčiau pradėjęs pokalbio nuo meilaus: „Labas, katyte!“ Tokiomis aplinkybėmis vargu ar tai buvo įsimylėjėlio pasisveikinimas.

Atrodė, jog Meganai toks pasisveikinimas tiko. Ji išsišiepė ir pasakė:

– Sveiki!

– Klausykite, – tariau, – tikiuosi, negavote pylos už vakar dieną?

– *Ne*, – patikino mane Megana, o paskui sumirkčiojo ir neaiškiai pridūrė: – Tiesą sakant, gavau. Jie prikalbėjo man daug visokių dalykų ir, regis, mano, jog tai labai neįprasta – bet juk žinote, kokie tie žmonės ir kiek triukšmo sukelia dėl nieko.

Man palengvėjo, kai pamačiau, kad priekaištai Meganos nepaveikė – nutekėjo kaip vanduo nuo žąsies.

– Atėjau pas jus, – prabilau aš, – nes noriu kai ką pasiūlyti. Suprantate, jūs man labai patinkate, manau, kad ir aš jums patinku...

– Baisiai, – atsakė Megana su jaudinančiu užsidegimu.

– Ir mes labai gerai sutariame, taigi manau, jog būtų puiku, jei susituoktume.

– O! – ištarė Megana.

Ji atrodė nustebusi. Tik tiek. Nei apstulbusi, nei pritrenkta. Tiesiog šiek tiek nustebusi.

– Norite pasakyti, jog iš tiesų ketinate mane vesti? – paklausė ji kaip žmogus, bandantis viską iki galo išsiaiškinti.

– Labiau už viską pasaulyje, – pasakiau aš, ir tai buvo tiesa.

– Norite pasakyti, kad mylite mane?

– Taip.

Ji ramiai ir rimtai pažvelgė į mane, o tada tarė:

– Laikau jus geriausiu žmogumi pasaulyje, tačiau aš nemyliu jūsų.

– Priversiu jus pamilti mane.

– Jums nepavyks to padaryti. Nenoriu, kad mane kas norsverstų ką nors daryti, – ji patylėjo, o paskui rimtai pridūrė: – Netinku būti jūsų žmona. Aš labiau moku neapkęsti nei mylėti.

Ji tai pasakė nepaprastai emocingai.

– Neapykanta ilgai netrunka. O meilė amžina.

– Ar tai tiesa?

– Aš tuo tikiu.

Mes vėl nutilome. O paskui aš tariau:

– Vadinasi, jūs sakote man „ne“?

– Taip, aš sakau jums „ne“.

– Ir jūs nesuteiksite man vilties?

– O kokia iš to nauda?

– Jokios, – sutikau aš. – Ir, tiesą sakant, to visai nereikia, nes aš vis tiek turėsiu vilties, suteiksite man ją ar ne.

II

Štai ir viskas. Išėjau iš Simingtonų namų šiek tiek apstulbęs ir susierzinęs, nes žinojau, kad mane lydi įdėmus Rozos žvilgsnis.

Iki tol, kol man pagaliau pavyko ištrūkti, Roza daug ką išklojo. Nuo tos siaubingos dienos Roza taip ir neatsigavo. Ji pasiliko šiuose namuose tik dėl vaikų ir tik todėl, kad jai gaila vargšo misterio Simingtono. Ji sakė neketinanti čia ilgai užsibūti, nebent jie greitai rastų kitą tarnaitę, bet vargu ar jiems tai pavyks, kai namuose įvyko žmogžudystė. Labai gerai, kad mis Holand pažadėjo padėti namų ruošoje. O taip, ji labai miela ir paslaugi, tačiau įsivaizduoja vieną gražią dieną pati tapsianti šių namų šeimininke. Misteris Simingtonas, vargšelis, nieko nemato, tačiau mes juk žinome, kad vargšas bejėgis našlys – lengvas grobis gudriai moteriškei. Ir jei mis Holand netaps naująja misis Simington, tai tikrai ne todėl, kad per mažai stengėsi.

Trokšdamas ištrūkti, aš linkčiodamas viskam pritariau, tačiau nepavyko išsivaduoti, nes visą tą laiką, kol su pasimėgavimu liejo pagiežą, Roza tvirtai laikė mano skrybėlę.

Klausiau savęs: ar yra kiek nors tiesos tame, ką ji pasakė. Ar Elzė Holand tikrai įžvelgė galimybę tapti antrąja misis Simington? O gal ji tebuvo padori geraširdė mergina, iš visų jėgų besistengianti padėti artimo žmogaus netekusiai šeimynai?

Visai tikėtina, kad bet kuriuo atveju rezultatas bus toks pats. O kodėl gi ir ne? Mažiems Simingtono vaikams reikia motinos, o Elzė – miela būtybė, be to, nepaprastai graži – tai privalumas, kurį gali įvertinti tik vyras, netgi toks stuobrys kaip Simingtonas.

Žinau, kad apie visa tai mąsčiau tik todėl, jog negalvočiau apie Meganą.

Galite sakyti, kad nuėjau prašyti Meganos rankos kvailai įsitikinęs, jog man nebus atsakyta, ir todėl nusipelniau to, ką gavau. Bet iš tikrųjų buvo ne taip. Aš buvau garantuotas, įsitikinęs, jog Megana man tinka. Maniau, jog vienintelis tikrai teisingas gyvenimo būdas man – rūpintis ja, padaryti ją laimingą ir saugoti, kad niekas nenuskriaustų. Vyliausi, kad ir ji jaučia tą patį – jog mes tinkame vienas kitam.

Tačiau aš neketinau pasiduoti. Tikrai neketinau. Megana – man skirta moteris, ir aš turiu ją pasiekti.

Akimirką pamąstęs patraukiau į Simingtono kontorą. Megana galbūt ir nekreipė dėmesio į tai, kad jos elgesys smerkiamas, tačiau aš norėjau viską sutvarkyti.

Man buvo pranešta, kad misteris Simingtonas neužimtas, ir aš buvau palydėtas į jo kabinetą. Spręsdamas iš kietai sučiauptų lūpų ir perdėtai formalaus pasisveikinimo, supratau, jog pastaruoju metu aš jam nelabai patinku.

– Labas rytas, – pasisveikinau. – Atsiprašau, bet atėjau pas jus ne dalykiniu, o asmeniniu reikalu. Kalbėsiu tiesiai šviesiai. Manau, jūs supratote, kad myliu Meganą. Paprašiau jos tekėti už manęs, bet ji atsisakė. Tačiau aš nemanau, kad tai galutinis jos sprendimas.

Mačiau, kaip pasikeitė Simingtono veido išraiška, ir aš lengvai perpratau jo mintis. Megana jo namuose buvo disharmoniškas elementas. Buvau įsitikinęs, kad jis teisingas ir geras žmogus, kuris niekada neišvarytų mirusios žmonos dukters, tačiau jam tikrai palengvėtų, jei Megana ištekėtų už manęs. Ledai ištirpo. Jis blankiai ir atsargiai nusišypsojo.

– Atvirai kalbant, Bertonai, aš apie tai net nenutuokiau. Žinau, kad skyrėte jai daug dėmesio, tačiau aš visuomet ją laikiau vaiku.

– Ji ne vaikas, – atšoviau aš.

– Pagal amžių – ne.

– Ji bus tokia, kokia ir turėtų būti pagal amžių, jei tik tam bus sudarytos sąlygos, – pasakiau vis dar piktokai. – Aš žinau, kad jai dar nėra dvidešimt vienerių, tačiau po mėnesio ar dviejų sueis. Apie save suteiksiu visą informaciją, kokios tik jums prireiks. Esu pasiturintis, gyvenu padorų ir ramų gyvenimą. Rūpinsiuosi ja ir padarysiu viską, ką galiu, kad ji būtų laiminga.

– O taip, žinoma! Tačiau viskas priklauso nuo pačios Meganos.

– Ateis laikas ir ji persigalvos, – pasakiau. – Tiesiog pamaniau, kad geriau iškart su jumis apie tai pasikalbėti.

Jis atsakė, jog vertina tai, ir mes draugiškai išsiskyrėme.

III

Išėjęs į gatvę susidūriau su mis Emile Barton. Ant jos rankos kabėjo pirkinių krepšys.

– Labas rytas, misteri Bertonai! Girdėjau, kad vakar buvote Londone.

Žinoma, kurgi ji negirdės! Jos akys buvo kupinos palankumo, bet kartu ir smalsumo.

– Lankiausi pas savo gydytoją, – atsakiau.

Mis Emilė nusišypsojo. Ta šypsena tarytum bylojo: žinau, kaip tu lankeisi pas gydytoją!

– Man sakė, kad Megana vos nepavėlavo į traukinį. Įšoko traukiniui jau pajudėjus, – sušnabždėjo ji.

– Padėjau jai – įtraukiau ją į vidų, – pasakiau aš.

– Kaip pasisekė, kad ten buvote ir jūs. Juk galėjo atsitikti nelaimė!

Tiesiog nuostabu, kaip maloni smalsi senmergė sugeba priversti žmogų pasijusti visišku kvailiu!

Nuo tolesnių kančių mane išgelbėjo misis Dein Kaltrop. Įkandin jos ėjo romi senyva senmergė mis Marpl. Misis Dein Kaltrop išsyk pradėjo savo monologą:

– Labas rytas. Girdėjau, kad privertėte Meganą nusipirkti tinkamų drabužių. Jūs labai protingai pasielgėte. Reikia, kad žmogus galvotų ir apie ką nors praktiška. Aš jau seniai nerimauju dėl tos merginos. Protingos jaunuolės taip linkusios tapti silpnaprotėmis!

Padariusi šį nepaprastą pareiškimą ji nėrė į žuvies parduotuvę.

Mis Marpl, likusi stovėti šalia manęs, sumirksėjo ir tarė:

– Žinote, misis Dein Kaltrop – labai puiki moteris. Ji beveik visuomet teisi.

– O tai žmonėms kelia nerimą, – pastebėjau aš.

– Žmonėms kelią nerimą jos tiesmukiškumas, – pasakė mis Marpl.

Misis Dein Kaltrop išnėrė iš žuvies parduotuvės ir vėl prisidėjo prie mūsų. Rankoje ji laikė didžiulį raudoną omarą.

– Ar kada esate matęs ką nors labiau nepanašų į misterį Pajų? – paklausė ji manęs. – Šis omaras labai vyriškas ir gražus, ar ne?

IV

Šiek tiek bijojau susitikimo su Džoana, tačiau kai grįžau namo, sužinojau, kad man nėra ko jaudintis. Ji buvo išėjusi ir pietų namo negrįžo. Tai labai užgavo Partridž, kuri, dėdama man į užkandžių lėkštę du nugarinės muštinius, rūgščia mina tarė:

– Prieš išeidama mis Berton sakė, kad pietauti *grįš*.

Stengdamasis išpirkti Džoanos kaltę suvalgiau abu muštinius. Nepaisant to, spėliojau, kur gali būti mano sesuo. Pastaruoju metu ji tapo labai paslaptinga.

Buvo pusė keturių, kai staiga į svetainę įsiveržė Džoana. Girdėjau, kaip prie namo sustojo automobilis, ir tikėjausi išvysti Grifitą, tačiau automobilis nuvažiavo ir įėjo tik Džoana.

Jos veidas buvo smarkiai išraudęs, ji atrodė susijaudinusi. Supratau, kad kažkas įvyko.

– Kas atsitiko? – paklausiau.

Džoana pravėrė burną ir vėl susičiaupė, atsiduso, įdribo į krėslą ir įsmeigė žvilgsnį priešais save.

– Šiandien buvo siaubinga diena, – pagaliau tarė ji.

– Kas atsitiko?

– Aš padariau neįtikėtiną dalyką. Tai buvo siaubinga...

– Bet kas...

– Tiesiog išėjau pasivaikščioti – užkopiau į kalvą ir patraukiau viržynės link. Atrodė, kad nuėjau mylių mylias. Tuomet nusileidau į klonį, o toje Dievo apleistoje nuošalioje vietoje stovi kažkokia sodyba. Buvau ištroškusi, todėl nusprendžiau paklausti, ar jie neturi pieno ar ko nors panašaus. Taigi, kai įėjau į sodybos kiemą, staiga atsidarė durys ir išėjo Ovenas.

– Štai kaip?

– Jis pamanė, kad atėjo apylinkės medicinos sesuo. Ten gimdė moteris. Ovenas laukė medicinos sesers, kurios paprašė surasti dar vieną gydytoją. Nes... gimdymas komplikavosi.

– Tikrai?

– Taigi jis man tarė: „Eime! Padėsite man geriau nei kas kitas." Kai paprieštaravau, kad negaliu, paklausė, ką noriu tuo pasakyti. Aš paaiškinau, kad nieko panašaus nesu dariusi ir nieko apie tai neišmanau. „Ką, po šimts pypkių, tai reiškia?" – paklausė jis. Tada jis tiesiog pašėlo ir užsipuolė mane. „Juk esate moteris, ar ne? Tai kodėl negalite padėti kitai moteriai? Sakėte, kad domitės medicina ir trokštate tapti medicinos seserimi. Visa tai buvo tik gražios kalbos, nieko rimto! Tačiau dabar situacija *yra* rimta, ir jūs elgsitės kaip padorus žmogus, o ne kaip niekam tikusi išsidabinusi nemokša!" Džeri, aš dariau neįtikėtinus dalykus! Laikiau instrumentus, virinau juos ir padavinėjau jam viską, ko reikia. Aš esu tokia pavargusi, kad vos laikausi ant kojų. Buvo labai baisu, tačiau jis išgelbėjo ją. Kūdikį taip pat – jis gimė gyvas. Vienu metu Ovenas ir pats netikėjo, kad gali jį išgelbėti. O Dieve!

Džoana užsidengė rankomis veidą.

Stebėjau ją su tam tikru malonumu ir mintyse iš susižavėjimo nusilenkiau Ovenui Grifitui. Pagaliau jis privertė Džoaną akis į akį susidurti su realybe.

– Prieškambaryje yra laiškas tau, – pasakiau. – Man regis, nuo Polio.

– Ką? – ji akimirką patylėjo, o tada tarė: – Džeri, aš net neįsivaizdavau, ką tenka *daryti* gydytojams. Jų nervai turi būti geležiniai!

Aš nuėjau į prieškambarį ir atnešiau Džoanai laišką. Ji išskleidė jį, greitai permetė akimis ir nusviedė į šoną.

– Jis išties buvo nuostabus. Kaip kovojo už gyvybę, kaip neketino pasiduoti! Ovenas buvo šiurkštus ir stačiokiškas su manimi – bet, nepaisant to, jis buvo nuostabus!

Su malonumu stebėjau besivoliojantį Polio laišką. Be jokios abejonės, nuo meilės Poliui Džoana jau buvo išgydyta.

Viskas visuomet vyksta ne taip, kaip tikiesi.

Buvau paskendęs savo paties ir Džoanos reikaluose, todėl labai nustebau, kai kitą rytą atsiliepęs telefonu išgirdau Nešo balsą sakantį:

– *Mes sučiupome ją*, misteri Bertonai!

Iš nuostabos vos neišmečiau telefono ragelio.

– Norite pasakyti, kad...

– Ar jus gali kas nors nugirsti? – pertraukė jis mane.

– Nemanau... nors...

Man pasirodė, kad gelumbės pertvara tarp prieškambario ir virtuvės šiek tiek prasiskleidė.

– Gal norėtumėte ateiti pas mus į nuovadą?

– Žinoma. Netrukus būsiu.

Policijos nuovadą pasiekiau labai greitai. Kabinete buvo Nešas ir seržantas Parkinsas. Nešas šypsojosi.

– Medžioklė buvo ilga, – tarė jis, – bet pagaliau mums pavyko.

Per stalą jis stumtelėjo laišką. Šį kartą viskas buvo atspausdinta rašomąja mašinėle. Šis laiškas buvo palyginti švelnus.

„Nemanyk, kad užimsi velionės vietą. Visas miestas juokiasi iš tavęs. Išvažiuok dabar, nes po to bus per vėlu. Tai perspėjimas. Prisimink, kas atsitiko su ta mergina. Išvažiuok ir niekuomet negrįžk."

Ir dar keletas nešvankių frazių pabaigoje.

– Mis Holand jį gavo šįryt, – pasakė Nešas.

– Nors anksčiau, kad ir keista, ji negavo nė vieno, – pastebėjo seržantas Perkinsas.

– Kas jį parašė? – paklausiau.

Džiugi Nešo veido išraiška išnyko. Dabar jis atrodė išvargęs ir susirūpinęs.

– Aš dėl to labai apgailestauju, nes vienam šauniam vyrui tai bus baisus smūgis, bet nieko nepadarysi. Galbūt jis ir pats jau ką nors įtarė.

– Kas tai parašė? – pakartojau aš.

– Mis Eimė Grifit.

II

Tą popietę Nešas ir Perkinsas ėjo į Grifito namus su arešto orderiu. Nešas man pasiūlė eiti kartu.

– Jūs labai patinkate daktarui, – pasakė jis, – o šiame miestelyje jis neturi daug draugų. Jei jums nebūtų pernelyg sunku, galėtumėte jam padėti išgyventi šį smūgį.

Aš sutikau. Tokie dalykai man ne prie širdies, bet pamaniau, kad galbūt galėsiu būti naudingas.

Mes paskambinome ir pasiteiravome mis Grifit. Mus nuvedė į svetainę. Ten buvo ir Elzė Holand, Megana bei Simingtonas – jie gėrė arbatą.

Nešas elgėsi labai apdairiai. Jis paklausė Eimės, ar negalėtų su ja pasikalbėti akis į akį.

Ji atsistojo ir priėjo prie mūsų. Man pasirodė, kad jos akyse pasirodė užspeisto žvėries išraiška, bet jei ir pasirodė, tai greitai išnyko: ji buvo tokia kaip visuomet – rami ir draugiška.

– Norite pasikalbėti su manimi? Tikiuosi, ne dėl sugedusių mano automobilio žibintų?

Iš svetainės ji nusivedė mus į mažą kabinetą.

Uždarydamas svetainės duris pamačiau, kaip Simingtonas staiga pakėlė galvą. Manau, kad būdamas advokatas, jis dažnai susidurdavo su policija, todėl iš Nešo elgesio suprato, kad kažkas ne taip. Jis jau stojosi.

Tai buvo paskutinis vaizdas, kurį pamačiau prieš uždarydamas duris.

Nešas pasakė viską, ką privalėjo pasakyti. Jis buvo labai santūrus ir korektiškas. Perspėjo ją ir pasakė, kad turi paprašyti jos sekti paskui jį. Orderį jis buvo pasiėmęs ir perskaitė, kuo ji kaltinama.

Aš pamiršau tikslų juridinį terminą, bet buvo kalbama apie anoniminius laiškus, o ne apie žmogžudystę.

Eimė Grifit atmetė galvą ir ėmė kvatotis.

– Koks absurdas! Kokia nesąmonė! – sugriaudėjo ji. – Kad aš rašyčiau tokius nepadorius laiškus! Jūs turbūt iš proto išsikraustėte! Niekada nieko panašaus nesu rašiusi!

Nešas parodė laišką, adresuotą Elzei Holand.

– Jūs neigiate rašiusi šį laišką, mis Grifit? – paklausė jis.

– Žinoma, neigiu. Akyse nesu jo mačiusi.

– Turiu jums pranešti, mis Grifit, – ramiai prabilo Nešas, – kad užvakar vakare, tarp vienuolikos ir vienuolikos trisdešimt, jus matė moterų sąjungoje rašomąja mašinėle spausdinant šį laišką. Vakar jūs įėjote į paštą su pluošteliu laiškų rankoje...

– Aš niekuomet nesiunčiau šio laiško.

– Teisingai, *jūs* jo nesiuntėte. Laukdama pašto ženklų, jūs nepastebimai numetėte jį ant grindų, kad koks nors nieko neįtariantis žmogus jį rastų, pakeltų ir išsiųstų.

– Aš niekuomet...

Atsidarė durys ir įėjo Simingtonas.

– Kas čia vyksta? – griežtai paklausė jis. – Jeigu jus kuo nors kaltina, Eime, turite teisę reikalauti advokato. Jeigu norite, kad aš...

Ir tuomet ji palūžo – užsidengė veidą rankomis ir nusvirduliavo prie krėslo.

– Išeikite, Dikai, išeikite! – sušuko ji. – Ne jūs! Tik ne *jūs*!

– Mieloji, jums reikia advokato.

– Tik ne jūsų. Aš... aš to neištverčiau. Nenoriu, kad jūs žinotumėte... apie visa tai.

Tikriausiai tuomet jis suprato.

– Aš pakviesiu Mildmėjų iš Ekshemptono, – pasakė jis ramiai. – Ar jums tiks?

Eimė linktelėjo. Dabar ji raudojo.

Simingtonas išėjo iš kabineto. Tarpduryje jis susidūrė su Ovenu Grifitu.

– Kas čia vyksta? – piktai paklausė Ovenas. – Mano sesuo...

– Apgailestauju, daktare Grifitai. Man labai gaila. Tačiau mes neturime kito pasirinkimo.

– Jūs manote, kad tie laiškai... jos rankų darbas?

– Esu įsitikinęs, kad dėl to nėra jokių abejonių, sere, – pasakė Nešas, o paskui kreipėsi į Eimę: – Teks eiti su mumis, mis Grifit. Jums bus sudarytos visos galimybės pasimatyti su advokatu.

– Eime?! – sušuko Ovenas.

Ji praėjo pro jį nepakeldama akių.

– Nekalbėk su manimi, – pasakė ji. – Nieko nesakyk. Ir dėl Dievo meilės, *nežiūrėk* į mane!

Jie išėjo. Ovenas stovėjo kaip žmogus, apimtas transo.

Aš šiek tiek palaukiau, o po to priėjau prie jo.

– Jeigu tik galiu kuo nors padėti, Grifitai, sakykite.

– Eimė? Aš tuo netikiu, – prabilo jis tarytum sapne.

– Galbūt tai klaida, – neįtikinamai pasakiau aš.

– Jeigu tai būtų klaida, ji būtų elgusis kitaip. Bet aš niekuomet tuo nepatikėsiu. *Negaliu* patikėti.

Jis susmuko į krėslą. Aš suradau stipraus gėrimo ir atnešiau jam – norėjau bent kuo jam padėti. Jis išgėrė ir, regis, jam pasidarė geriau.

– Iš pradžių aš negalėjau tuo patikėti. Dabar man jau geriau. Ačiū, Bertonai, bet daugiau jūs nieko negalite padaryti. *Niekas* negali.

Atsidarė durys ir įėjo Džoana. Jos veidas buvo baltas kaip drobė.

– Išeik, Džeri, – pasakė ji man. – Tai mano pareiga.

Išeidamas pro duris pamačiau, kaip ji priklaupė prie Oveno krėslo.

II

Negaliu nuosekliai papasakoti visko, kas įvyko per kitas dvidešimt keturias valandas. Vieni įvykiai buvo nesusiję su kitais.

Prisimenu, kad Džoana namo grįžo išbalusi ir nusiminusi, o aš mėgindamas ją pralinksminti pasakiau:

– Na, ir kuris gi iš mūsų yra angelas sargas?

Ji graudžiai šyptelėjo ir tarė:

– Jis sako, kad aš jam nereikalinga, Džeri. Jis labai išdidus ir nepalenkiamas.

– Ir aš savo merginai nereikalingas... – tariau.

Akimirką mes sėdėjome tylėdami, kol pagaliau Džoana prabilo:

– Pastaruoju metu Bertonų šeimos atstovai nėra labai pageidaujami.

– Nekreipk į tai dėmesio, mieloji, juk mes turime vienas kitą, – raminau ją.

– Šiaip ar taip, Džeri, dabar mane tai nelabai guodžia... – atsakė Džoana.

IV

Kitą dieną pas mus atėjo Ovenas ir ėmė perdėtai liaupsinti Džoaną: kokia ji nuostabi, žavinga. Kaip ji atėjo pas jį ir siūlėsi už jo tekėti – iškart, jei tik jis nori. Tačiau jis nenori, kad taip atsitiktų. Ne! Nes ji pernelyg gera, pernelyg puiki, kad būtų susieta su tuo purvu, kuriuo jie bus apdrabstyti, kai tik naujienas sužinos laikraščiai.

Aš mylėjau Džoaną ir žinojau, kad ji visuomet pasiruošusi padėti atsidūrusiam bėdoje, todėl man gerokai įgriso visos tos pompastiškos kalbos. Gana irzliai pasakiau Ovenui, kad nebūtų toks velniškai kilnus.

Po to nuėjau į Hai Strytą ir įsitikinau, kad visi be paliovos tik ir tarška apie Eimės suėmimą. Emilė Barton pareiškė visada nepasitikėjusi Eime Grifit. Bakalėjininko žmona su pasimėgavimu pliurpė, kad mis Grifit jai visuomet atrodė įtartina...

Iš Nešo sužinojau, kad jie surinko ir daugiau įrodymų prieš Eimę. Apieškojus namą buvo rasti puslapiai, iškirpti iš Emilės Barton knygos – jie buvo paslėpti spintoje po laiptais, suvynioti į seną sienų apmušalų ruloną.

– Tarp kitko, labai gera vieta, – įvertino Nešas. – Niekada negali būti tikras, kad kokia nors smalsi tarnaitė neprikiš nagų prie rašomojo stalo ar užrakinto stalčiaus. O tokių spintų, prigrūstų pernykščių teniso kamuoliukų ir senų sienų apmušalų, niekas niekada neatidarinėja, nebent tik tam, kad įkištų dar kokį nors šlamštą.

– Atrodo, kad ji jaučia silpnybę būtent šiai slėptuvei, – pastebėjau aš.

– Taip. Nusikaltėliai retai būna linkę į įvairovę. Tarp kitko, kalbant apie nužudytą merginą, mes išsiaiškinome dar vieną faktą. Iš gydytojo laboratorijos dingo didelis sunkus grūstuvas. Kertu lažybų, kad būtent juo Agnesei ir trenkta.

– Nešiotis tokį įrankį gana nepatogu, – paprieštaravau.

– Tik ne mis Grifit. Tą popietę ji ėjo į susitikimą su skautėmis, tačiau pakeliui ketino užsukti į Raudonojo Kryžiaus punktą ir ten palikti gėles bei daržoves – taigi ji nešėsi milžinišką krepšį.

– O iešmo neradote?

– Ne, ir nerasim. Vargšelė gal ir pamišusi, bet ne tiek, kad laikytų krauju suteptą iešmą ir palengvintų mums darbą. Jai tereikėjo nuplauti jį ir padėti atgal į virtuvės stalčių.

– Matyt, surinkti visus įkalčius tiesiog neįmanoma, – pritariau aš.

Vikaro namai buvo viena iš paskutinių vietų, kur dar kartą išgirdau visas naujienas. Senoji mis Marpl buvo labai sukrėsta. Ji nuoširdžiai man pasakė:

– Tai netiesa, misteri Bertonai. Esu įsitikinusi, kad tai netiesa.

– Deja, tai tiesa. Suprantate, jie susekė ją. Savo akimis *matė*, kaip ji spausdino tą laišką.

– Taip, taip, galbūt ir matė. Taip, aš *tai* suprantu.

– O knygos puslapiai, iš kurių buvo iškirptos raidės, buvo rasti paslėpti jos namuose.

Mis Marpl įdėmiai pažvelgė į mane, o po to labai tyliu balsu pasakė:

– Bet juk tai siaubinga! Iš tiesų *baisu*!

Tuo metu atskubėjo misis Dein Kaltrop ir, įsitraukdama į pokalbį, paklausė:

– Kas atsitiko, Džeine?

Mis Marpl bejėgiškai sumurmėjo:

– Ai–ai–ai! Ką gi *daryti*?

– Kas jus taip sujaudino, Džeine?

– *Kažkas* čia ne taip, – pareiškė mis Marpl. – Bet aš jau tokia sena ir tokia kvaila, kad nieko negaliu sugalvoti.

Jaučiausi nesmagiai, todėl apsidžiaugiau, kai misis Dein Kaltrop išsivedė savo draugę.

Tačiau tą popietę man ir vėl teko susitikti su mis Marpl. Daug vėliau, kai jau ėjau namo.

Ji stovėjo šalia tiltuko Limstoko pakraštyje, netoli misis Klit namelio, ir kalbėjo ne su kuo kitu, o su Megana.

Norėjau pamatyti Meganą, visą dieną troškau susitikti su ja. Paspartinau žingsnį. Tačiau kai priartėjau prie jų, Megana staigiai nusisuko ir nuėjo priešinga kryptimi.

Mane tai supykdė, ir aš jau norėjau vytis ją, tačiau mis Marpl užstojo man kelią.

– Norėjau su jumis pasikalbėti, – prašneko ji. – Ne, dabar neikite paskui Meganą. Tai būtų neprotinga.

Aš jau ketinau piktai atsikirsti, bet ji mane nuginklavo tarusi:

– Ji labai drąsi mergina – kaip reta drąsi.

Aš vis dar norėjau vytis Meganą, tačiau mis Marpl pasakė:

– Dabar nemėginkite su ja pasimatyti. Patikėkite, aš žinau, ką sakau. Ji turi išlaikyti savo drąsą.

Senutės žodžiuose buvo kažkas tokio, kas atvėsino mane. Tarytum ji būtų žinojusi tai, ko aš net nenutuokiau.

Man pasidarė baisu, nors ir nežinojau kodėl.

Namo aš nėjau. Grįžau į Hai Strytą ir be tikslo vaikštinėjau pirmyn ir atgal. Nežinau, ko aš laukiau nei ką galvojau...

Po to mane užkalbino tas senas, siaubingas nuoboda pulkininkas Epltonas. Kaip paprastai, pasiteiravęs, kaip laikosi mano gražioji sesutė, jis tarė:

– Ar tiesa, kad Grifito sesuo visiška beprotė? Kalbama, kad tai ji rašė anoniminius laiškus, kurie visiems pridarė tiek nemalonumų. Iš pradžių negalėjau tuo patikėti, tačiau žmonės tvirtina, kad tai gryna tiesa.

Pasakiau, kad tai teisybė.

– Taip, taip – reikia pasakyti, kad mūsų policija dirba gana gerai. Jiems tereikia duoti šiek tiek laiko. Keistas dalykas – paprastai anoniminius laiškus rašo nuvytusios senmergės. O Grifito sesuo atrodo neblogai, nors jau ir nejauna. Taip, šiame krašte gražių merginų nėra, išskyrus tą Simingtonų vaikų auklę – ji verta dėmesio. Be to, ir maloni. Visuomet padėkoja, jei kas padaro jai kokią paslaugą. Neseniai važiavau pro šalį, kai ji su vaikais iškylavo. Jie siautė viržyne, o ji mezgė ir labai susierzino, kai jai baigėsi siūlai. „Na, – pasakiau aš, – gal norite, kad nuvežčiau jus į Limstoką? Aš vis tiek turiu važiuoti ten dėl savo meškerės. Užtruksiu ne ilgiau kaip dešimt minučių, o tuomet parvešiu jus atgal." Ji šiek tiek dvejojo, nes nenorėjo palikti berniukų vienų. „Jiems nieko neatsitiks, – pasakiau aš. – Kas gi juos nuskriaus?" Jokiu būdu nenorėjau vežtis kartu ir berniukų. Taigi aš nuvežiau ją į miestą, paleidau prie siūlų parduotuvės, po kelių minučių užsukau jos pasiimti – štai ir viskas. Ji taip man dėkojo! Labai maloni mergina.

Galų gale man pavyko ištrūkti. O po to aš pamačiau mis Marpl trečią kartą. Ji kaip tik ėjo iš policijos nuovados.

V

Iš kur atsiranda baimės? Kaip jos susiformuoja ir kur slepiasi, prieš išlįsdamos į paviršių?

Pakanka tik vienos trumputės frazės. Jūs ją išgirstate, įsimenate ir jau nepajėgiate atsikratyti:

„Išsivežkite mane iš čia... Man taip baisu čia būti... ir jaustis tokia negera..."

Kodėl Megana taip pasakė? Kodėl ji jautėsi negera?

Tikrai ne dėl misis Simington mirties.

Tai kodėl mergaitė jautėsi esanti negera? Kodėl? Kodėl?

Gal todėl, kad jautėsi atsakinga už tai?

Megana? Tai neįmanoma! Megana negalėjo turėti nieko bendra su tais laiškais... su tais šlykščiais nešvankiais laiškais.

Ovenas Grifitas žinojo apie panašų atvejį šiaurėje – tai buvo moksleivė...

Ką sakė inspektorius Greivsas? Kažką apie *paauglišką protą...*

Nekaltos pagyvenusios senmergės, gulėdamos ant operacinio stalo, vapa žodžius, kurių jos tikriausiai net nėra girdėjusios. Maži berniukai kreida rašinėja ant sienos.

Ne, ne, tai ne Megana.

Paveldimumas? Blogas būdas? Kažkokia patologija, kurią paveldėjo, pati to nežinodama? Tai jos nelaimė, o ne kaltė. O gal prakeiksmas už protėvių nuodėmes?

„Netinku būti jūsų žmona. Aš labiau moku neapkęsti nei mylėti."

Ach, Megana, mažute mano! Tiktai ne tai! Viskas, kas tik nori – tik ne tai! O ta liežuvinga senmergė persekioja tave, įtarinėja. Ji sakė, kad turi drąsos. Drąsos – padaryti *ką?*

Akimirką man buvo aptemęs protas. Tačiau tai praėjo. Aš norėjau pamatyti Meganą – labai norėjau.

Pusę dešimtos vakaro išėjau iš namų ir patraukiau į miestą, Simingtono namų link. Ir tuomet man į galvą šovė visiškai nauja mintis. Aš pagalvojau apie moterį, kurios iki šiol niekas neįtarė. (O gal Nešas ir įtarė ją?)

Tai buvo visiškai neįtikėtina, visiškai nepanašu į tiesą, ir iki šios dienos dar būčiau pasakęs – neįmanoma. Tačiau viskas buvo ne taip. Ne, tai nebuvo *neįmanoma.*

Aš dar pagreitinau žingsnį. Nes dabar aš tiesiog privalėjau tučtuojau pasimatyti su Megana.

Aš išėjau pro Simingtonų vartelius ir priėjau prie namo. Naktis buvo tamsi, dangus apsiniaukęs. Pradėjo krapnoti. Matomumas buvo prastas.

Viename iš pirmojo aukšto langų išvydau šviesos ruoželį. Šviesa sklido iš mažojo valgomojo.

Akimirką dvejojau, o po to, užuot nuėjęs prie paradinių durų, pasilenkiau ir slėpdamasis už didžiulio krūmo tylutėliai nusėlinau prie lango.

Šviesa sklido pro plyšį tarp užuolaidų, kurios nebuvo kaip reikiant užtrauktos, todėl buvo nesunku pažvelgti į vidų.

Aš išvydau keistai ramią ir šeimynišką sceną. Simingtonas sėdėjo didžiuliame fotelyje, o Elzė Holand palenkusi galvą lopė suplėšytus berniukų marškinius.

Orlaidė buvo atidaryta, todėl aš galėjau ne tik matyti, bet ir girdėti.

Elzė Holand kalbėjo:

– Bet, misteri Simingtonai, aš iš tiesų manau, jog berniukai dar nėra pakankamai dideli, kad važiuotų mokytis į internatinę mokyklą. Ir man bus gaila juos palikti – aš taip juos myliu.

– Dėl Brajeno galbūt jūs ir teisi, mis Holand. Nusprendžiau, kad nuo kitų mokslo metų jis mokysis Vinheize – šioje parengiamojoje mokykloje mokiausi ir aš. O Kolinas dar šiek tiek per mažas – reikėtų dar metus palūkėti.

– Taip, žinoma, aš suprantu jus. Ir Kolinas galbūt mažokas pagal savo amžių...

Gana šeimyniškas pokalbis... Gana šeimyniška scena... Ir auksaplaukė galvelė, palinkusi prie siuvinio.

Tuomet atsidarė durys ir įėjo Megana.

Tarpduryje ji stovėjo labai tiesi ir aš iš karto supratau, kad ji kažko įsitempusi ir susinervinusi. Jos veidas buvo persikreipęs, o raumenys įsitempę, akyse švietė ryžtas. Joje nebuvo nė lašo nepasitikėjimo savimi nei vaikiškumo.

Ji kreipėsi į Simingtoną, bet vardu jo nepavadino (staiga man toptelėjo, jog taip niekada ir negirdėjau, kaip Megana vadina jį – tėvu, Diku ar dar kaip nors?).

– Norėčiau su jumis pasikalbėti. Akis į akį.

Simingtonas atrodė nustebęs ir, man regis, nelabai patenkintas. Jis susiraukė, tačiau Megana siekė savo tikslo su jai nebūdingu ryžtu.

Ji atsigręžė į Elzę Holand ir tarė:

– Neprieštaraujate, Elze?

– O ne, žinoma, neprieštarauju, – Elzė pašoko ant kojų. Ji atrodė nustebusi ir šiek tiek susinervinusi.

Ji pasuko durų link, o Megana žengė žingsnį į priekį, ir Elzė praėjo pro pat ją. Akimirką Elzė stabtelėjo tarpduryje ir pažvelgė per petį.

Ji stovėjo nejudėdama, kietai sučiaupusi lūpas, ištiesusi vieną ranką į priekį, o kita spausdama prie savęs siuvinį.

Priblokštas jos grožio netekau žado. Mano atmintyje ji išliko būtent tokia – sustingusi, kupina to neprilygstamo, nemirtingo tobulumo, kuris buvo būdingas tik senovės Graikijai.

Tuomet Elzė išėjo ir uždarė duris.

Simingtonas gana irzliai paklausė:

– Na, Megana, kas atsitiko? Ko gi tu nori?

Megana priėjo prie pat stalo, sustojo ir pažvelgė į sėdintį Simingtoną. Mane vėl pribloškė ryžtas, atsispindėjęs jos veide, ir dar kažkas – tvirtumas, kurio anksčiau nepastebėjau.

Tuomet ji pravėrė burną ir pasakė tai, kas mane labai nustebino.

– Man reikia pinigų, – pareiškė ji.

Buvo akivaizdu, kad toks prašymas Simingtono nuotaikos nepakėlė. Jis griežtai paklausė:

– Ar negalėjai palaukti iki rytojaus ryto? Kas atsitiko? Manai, kad gauni per mažai kišenpinigių?

Doras žmogus, pagalvojau tuomet, besivadovaujantis protu, o ne jausmais.

– Man reikia daug pinigų, – atsakė Megana.

Simingtonas išsitiesė savo fotelyje ir šaltai tarė:

– Po kelių mėnesių tu tapsi pilnametė. Tuomet turto patikėtinis perduos visus pinigus, kuriuos tau paliko tavo senelė.

– Jūs nesupratote, – pasakė Megana. – Man reikia pinigų iš *jūsų*.

Ji kalbėjo toliau ir vis tvirtesniu balsu:

– Niekas man nepasakojo apie mano tėvą – nenorėjo, kad daugiau ką nors sužinočiau apie jį. Tačiau aš žinau, kad jis pateko į kalėjimą, ir žinau už ką. Už šantažą!

Ji truputį patylėjo.

– Ką gi, esu jo dukra. Ir, galimas dalykas, atsigimiau į jį. Šiaip ar taip, prašau jūsų duoti man pinigų, todėl... Jeigu jūs neduosite... – ji nutilo, o paskui labai lėtai ir ramiai pasakė: – Jei neduosite, *aš papasakosiu, ką jūs tą dieną darėte su miltukais mamos kambaryje.*

Įsivyravo tyla. Tuomet Simingtonas bejausmiu balsu tarė:

– Nesuprantu, apie ką tu šneki.

– Manau, kad suprantate, – pasakė Megana ir nusišypsojo. Šypsena nebuvo maloni.

Simingtonas pakilo, priėjo prie rašomojo stalo, išsiėmė čekių knygutę ir išrašė čekį. Kruopščiai nusausino jį sugeriamuoju popieriumi ir grįžęs ištiesė Meganai.

– Tu jau suaugusi, – pasakė jis. – Suprantu, jog kartais norisi nusipirkti ką nors ypatinga – gražesnių drabužių ir kitko. Aš nežinau, apie ką tu kalbi ir nekreipiu į tai dėmesio, bet čekį aš tau duosiu.

Megana pažiūrėjo į čekį ir tarė:

– Ačiū. Kol kas užteks.

Ji apsisuko ir išėjo iš kambario. Simingtonas įdėmiai žiūrėjo, kaip ji išeina, o po to – į uždarytas duris. Tuomet atsigręžė į lango pusę ir kai aš išvydau jo veidą, vos nenuvirtau. Kažkas mane sulaikė. Didžiulis krūmas,

kuris augo prie sienos, netikėtai atgijo. Mane apkabino vyresniojo inspektoriaus Nešo rankos, o jo lūpos man į ausį sušnabždėjo:

– Tyliau, Bertonai! Dėl Dievo meilės, tyliau!

O tada su begaliniu atsargumu jis ėmė trauktis atgal, už rankos vesdamasis ir mane.

Už namo kampo jis atsitiesė ir nusišluostė kaktą.

– Na, žinoma, ir čia jums reikėjo įsikišti!

– Tai merginai gresia pavojus, – skubiai pasakiau aš. – Jūs matėte jo veidą? Mes turime ištraukti ją iš ten.

Nešas sugriebė mane už rankos.

– Dabar, Bertonai, turėsite *klausyti*.

VI

Aš klausiau. Nors man tai nepatiko, bet nusileidau. Tačiau aš kategoriškai atsisakiau iš ten išeiti ir prisiekiau, kad besąlygiškai vykdysiu visus įsakymus.

Pro užpakalines duris, kurios jau buvo atrakintos, kartu su Nešu ir Perkinsu įėjau į namą. Mudu su Nešu laukėme viršutinėje laiptų aikštelėje, pasislėpę už lango nišą dengiančios aksominės užuolaidos, kol namo laikrodžiai išmušė antrą valandą ir atsidarė Simingtono miegamojo durys. Perėjęs laiptų aikštelę jis pasuko į Meganos kambarį.

Aš nesukrutėjau ir nepajudėjau iš vietos, nes žinojau, kad seržantas Perkinsas slepiasi viduje, už durų, o jis geras žmogus ir išmano savo darbą, bet aš negalėjau garantuoti, jog išliksiu ramus ir nepratrūksiu.

Dunksinčia širdimi laukdamas ten pagaliau pamačiau, kaip Simingtonas išnešė Meganą ir ėmė leistis laiptais žemyn. Šiek tiek palaukę mudu su Nešu nusekėme paskui jį.

Jis įnešė Meganą į virtuvę, paguldė ją šalia dujinės viryklės ir įkišo jos galvą į orkaitę. Kai tik jis atsuko dujas, mes įėjome pro virtuvės duris ir uždegėme šviesą.

Tai buvo Ričardo Simingtono galas. Jis susmuko. Net kai traukiau Meganos galvą iš orkaitės ir užsukinėjau dujas, mačiau jį – visiškai sužlugdytą. Jis net nemėgino priešintis, nes žinojo, kad žaidimą pralaimėjo.

VII

Sėdėjau prie Meganos lovos laukdamas, kol ji atsigaus, ir retkarčiais keiksnojau Nešą.

– Iš kur jūs žinojote, kad jai viskas bus gerai? Tai buvo pernelyg didelė rizika.

Nešas ramino mane:

– Į pieną, kurį ji geria prieš miegą, buvo įpilta tik truputis migdomųjų. Nieko daugiau. Akivaizdu, kad jis negalėjo rizikuoti ir jos nunuodyti, kol tikėjosi, kad viskas baigsis mis Grifit areštu. Jis negalėjo leisti, kad namuose įvyktų dar viena paslaptinga mirtis. Jokio smurto, jokių nuodų. Bet jei nelaiminga mergina ilgai mąsto apie savo motinos mirtį ir pagaliau įkiša galvą į dujinės viryklės orkaitę – na, žmonės sakys, kad ji niekuomet nebuvo visiškai normali, o motinos mirtis ją galutinai pribaigė.

Žiūrėdamas į Meganą tariau:

– Kažkodėl ji ilgai neatsigauna.

– Girdėjote, ką pasakė daktaras Grifitas? Jos širdies veikla ir pulsas visiškai normalūs – ji tiesiog miega ir atsibus pati. Daktaras sakė, kad tokių migdomųjų jis duoda daugeliui savo pacientų.

Megana sujudėjo ir kažką sumurmėjo.

Vyresnysis inspektorius Nešas nepastebimai išėjo iš kambario.

Netrukus Megana atsimerkė.

– Džeri!

– Sveika, mieloji.

– Ar man pavyko?

– Tarytum būtum užsiiminėjusi šantažu nuo pat lopšio!

Megana vėl užmerkė akis, o tada sumurmėjo:

– Praėjusią naktį... aš rašiau tau laišką... tuo atveju, jei atsitiktų... atsitiktų kas nors negero. Tačiau buvau pernelyg mieguista, kad užbaigčiau. Jis štai ten.

Nuėjau prie rašomojo stalo. Apdriskusiame mažučiame bloknote radau nebaigtą rašyti Meganos laišką.

Laiškas prasidėjo labai rimtai:

„Brangusis Džeri,

mokykliniame vadovėlyje radau Šekspyro sonetą, kuris prasideda taip:

„Tu man svarbus kaip maistas,
kaip žemei – šiltas vasaros lietus."

Pagaliau supratau, kad myliu tave, nes būtent tai ir jaučiu..."

14 SKYRIUS

– Taigi matote, kad aš buvau visiškai teisi, kai pakviečiau ekspertą, – pareiškė misis Dein Kaltrop.

Nustebęs pažvelgiau į ją. Mes visi sėdėjome vikaro namuose. Lauke kaip iš kibiro pliaupė lietus, o čia maloniai spragsėjo židinys. Misis Dein Kaltrop apėjo kambarį, papureno sofos pagalvėlę ir tik dėl jai vienai žinomos priežasties padėjo pagalvėlę ant fortepijono viršaus.

– Tikrai? – paklausiau nustebęs. – Kas jis toks ir ką jis padarė?

– Tai buvo ne vyras, – atsakė misis Dein Kaltrop ir plačiu mostu parodė į mis Marpl.

Mis Marpl jau buvo baigusi mezginį iš vilnos, todėl dabar buvo užsiėmusi su nėrimo vąšeliu ir medvilninio siūlo kamuolėliu.

– Štai mano ekspertė, – pasakė mis Dein Kaltrop, – Džeinė Marpl. Gerai į ją įsižiūrėkite. Sakau jums, apie įvairialypį žmogišką nedorumą ši moteris žino kur kas daugiau nei kas nors kitas.

– Manau, jūs perdedate, – sumurmėjo mis Marpl.

– Bet jūs iš tiesų žinote.

– Gyvendamas kiaurus metus kaime pamatai įvairius žmogiškos prigimties aspektus, – ramiai paaiškino mis Marpl.

O po to, pajutusi, kad visi iš jos to laukia, padėjo savo nėrinį ir ramiu balsu perskaitė savo senmergišką traktatą apie žmogžudystę.

– Tokiais atvejais svarbiausia neturėti išankstinio nusistatymo. Suprantate, daugelis nusikaltimų yra juokingai paprasti. Šis taip pat. Gana gudrus ir paprastas... Ir visiškai suprantamas, bet, žinoma, bjaurus.

– Labai bjaurus!

– Tiesa buvo akivaizdi. Žinote, misteri Bertonai, *jūs* tai supratote.

– Manau, kad ne.

– Žinoma, kad supratote. Juk jūs pats man viską paaiškinote. Jūs puikiai jautėte, kad įvykiai yra tarpusavyje susiję, tik nelabai pasitikėjote savimi, kad suprastumėte, ką reiškė tos jūsų nuojautos. Pradėkime kad ir nuo tos iki gyvo kaulo įgrisusios frazės „nėra dūmų be ugnies". Ji erzino jus, tačiau jūs visiškai teisingai ją apibūdinote – dūmų uždanga. Suprantate, tai suklaidinimas – visi kreipė dėmesį į anoniminius laiškus, o esmė ta, kad iš tikrųjų *nebuvo* jokių anoniminių laiškų!

– Bet, mieloji mis Marpl, galiu jus patikinti, kad jie buvo! Aš ir pats vieną gavau.

– O taip, tačiau jie nebuvo tikri. Brangioji Modė tai perprato. Netgi ramiame Limstoke yra daugybė skandalingų dalykų, tačiau galiu jus patikinti, kad bet kuri čia gyvenanti *moteris* būtų žinojusi apie juos ir jais pasinaudojusi. Tačiau vyrai, suprantate, jie taip nesidomi paskalomis, ypač toks logiškai mąstantis vyras kaip misteris Simingtonas. Jeigu tuos laiškus būtų rašiusi moteris, jie būtų labiau atitikę tikrovę.

Suprantate, jeigu nekreiptumėte dėmesio į dūmus ir eitumėte tiesiai prie ugnies, jums viskas pasidarytų aišku. Tereikia pereiti prie tikrų faktų. Atmetus anoniminius laiškus, telieka vienas vienintelis faktas – misis Simington mirtis.

Tuomet natūraliai kyla klausimas, kas galėjo trokšti misis Simington mirties. Gaila, bet tokiu atveju pirmiausia

pagalvojama apie *sutuoktinį*. O tuomet klausiame savęs, ar tam yra kokia nors *priežastis*? Koks nors *motyvas*? Pavyzdžiui – *kita* moteris.

Ir pirmas dalykas, kurį aš išgirstu, yra tai, kad pas juos namuose gyvena labai graži jauna auklė. Juk tai taip aišku, ar ne? Misteris Simingtonas – gana šaltas, santūrus ir bejausmis žmogus – ramiai gyvena su savo niurzgia ir neurotiška žmona, ir staiga jų namuose atsiranda ši spindinti jauna būtybė.

Jūs tikriausiai žinote, kad jei džentelmenai įsimyli brandžiame amžiuje, šią ligą jie išgyvena labai sunkiai. Tai kaip pamišimas. O misteris Simingtonas, kaip suprantu, niekada nebuvo *geras* žmogus – jis nebuvo nei labai malonus, nei prieraišus, nei užjaučiantis – visi jo bruožai buvo neigiami, taigi jis iš tiesų neturėjo jėgų kovoti su savo beprotybe. O šiuo atveju tik jo žmonos mirtis galėjo išspręsti problemą. Suprantate, jis norėjo vesti tą merginą. Ji buvo labai padori, kaip, beje, ir jis. Be to, jis labai mylėjo savo vaikus ir nenorėjo jų prarasti. Jis norėjo turėti viską: namus, savo vaikus, garbaus žmogaus vardą ir Elzę. O kaina, kurią už tai turėjo sumokėti, buvo žmogžudystė.

Manau, kad jis pasirinko labai gudrų būdą. Iš advokato praktikos jis žinojo, kad netikėtai mirus žmonai pirmiausiai įtariamas vyras, o jeigu tai nunuodijimas, galima ir ekshumacija. Ir tuomet jis sumanė mirtį, kuri būtų susijusi su kažkuo kitu. Jis sukūrė neegzistuojantį anoniminių laiškų autorių ir gudriai numatė, kad policija neabejotinai įtars *moterį* – ir policija tam tikra prasme neklydo. Visi laiškai buvo *moters* laiškai. Jis labai sumaniai sudarė juos, pasinaudojęs laiškais iš praėjusių metų bylos ir tos bylos, apie kurią jam papasakojo daktaras Grifitas. Žinoma, jis nebuvo toks kvailas ir neperrašė jų žodis žodin, o išsirinko tik tam tikras frazes bei posakius ir suplakė juos į krūvą,

tačiau galutinis rezultatas buvo toks, kad laiškai neabejotinai atspindėjo moters – pusiau pamišusios ir engiamos asmenybės – mąstymą.

Jis žinojo apie visus policijos naudojamus tyrimo metodus – rašysenos, rašomosios mašinėlės patikrinimą ir t.t. Nusikaltimui jis ruošėsi jau kurį laiką. Visus adresus ant vokų atspausdino prieš atiduodamas rašomąją mašinėlę moterų sąjungai, o puslapius iš knygos Litl Feze buvo iškirpęs gana seniai, matyt, kai svetainėje laukė šeimininkės. Žmonės retai kada atsiverčia pamokslų rinkinius!

Ir pagaliau, kai apie jo netikrus anoniminius laiškus kalbėjo visas miestas, jis ėmėsi tikro dalyko. Misteris Simingtonas pasirinko gražią popietę, kai auklės, berniukų ir jo podukros nebuvo namie, o tarnams – išeiginė diena. Jis negalėjo numatyti, kad mažoji Agnesė susikivirčys su savo vaikinu ir grįš namo.

– Bet ką ji matė? Jūs tai žinote? – paklausė Džoana.

– *Nežinau.* Galiu tik spėti. Spėju, kad ji nieko nematė.

– Visa tai tebuvo iliuzija?

– Ne, ne, mieloji, noriu pasakyti, kad ji visą popietę stovėjo prie podėlio lango ir tiesiog laukė, kol ateis jos vaikinas ir atsiprašys... Bet ji nieko nematė. Tai reiškia, kad *niekas*, visiškai niekas nepriėjo prie namo – nei paštininkas, nei kas nors kitas.

Ji buvo nelabai nuovoki, todėl praėjo kažkiek laiko, kol ji suvokė, kad tai labai keista, nes buvo teigiama, kad tą popietę misis Simington gavo anoniminį laišką.

– O ar gavo jį? – sumišęs paklausiau.

– Žinoma, kad negavo! Kaip jau sakiau, šis nusikaltimas labai paprastas. Jos vyras tiesiog pakeitė cianidu miltukus, kuriuos ji gerdavo po pietų, kai prasidėdavo skausmai. Štai ką Simingtonui tereikėjo padaryti: grįžti namo anksčiau ar tuo pačiu metu kaip Elzė Holand,

pašaukti žmoną ir neišgirdus atsakymo nueiti į jos kambarį, įberti truputį cianido į pilną stiklinę vandens, kuriuo ji paprastai užgerdavo vaistus, įmesti suglamžytą anoniminį laišką į židinį ir prie jos rankos padėti popieriaus skiautelę, ant kurios buvo parašyta: „Daugiau nebegaliu."

Mis Marpl atsisuko į mane.

– Ir dėl šito jūs buvote visiškai teisus, misteri Bertonai. „Popieriaus skiautelė" – čia kažkas buvo ne taip. Savižudžiai paprastai nepalieka atsisveikinimo raštelių ant popieriaus skiautelių. Jie naudoja popieriaus *lapą*, o labai dažnai – ir voką. Taip, su popieriaus skiautele buvo kažkas ne taip, ir jūs tai supratote.

– Jūs pernelyg geros nuomonės apie mane, – pasakiau. – Aš nieko nesupratau.

– Jūs supratote, tikrai *supratote*, misteri Bertonai. Antraip argi būtų jus taip paveikęs prie telefono rastas laiškelis, kurį jūsų sesuo brūkštelėjo bloknote?

– „Pasakyk, kad penktadienį *aš negaliu*", – pakartojau lėtai. – Supratau! *Aš negaliu*?

Mis Marpl džiugiai nusišypsojo.

– Būtent. Misteris Simingtonas kažkada rado panašų raštelį ir suprato, kad jis gali jam praversti. Jis nuplėšė jam reikalingus žodžius, o kai atėjo laikas, turėjo žmonos ranka rašytą atsisveikinimo raštelį.

– O kuo dar pasižymėjau? – paklausiau aš.

Mis Marpl sumirksėjo.

– Žinote, jūs užvedėte mane ant kelio. Vieną po kito jūs sudėliojote man visus faktus, o po to dar pasakėte patį svarbiausią dalyką – kad Elzė Holand nėra gavusi jokių anoniminių laiškų.

– Suprantate, – pasakiau aš, – praėjusį vakarą galvojau, kad *ji* ir yra tų anoniminių laiškų autorė, todėl ir negavo nė vieno laiško.

– O, ne! Žmogus, kuris rašo anoniminius laiškus, beveik visuomet siunčia juos ir sau. Manau, tai žaidimo dalis. Ne, šis faktas mane sudomino dėl *visai* kitos priežasties. Suprantate, tai buvo vienintelė Simingtono silpna vieta. Jis negalėjo prisiversti parašyti bjaurų laišką merginai, kurią mylėjo. Tai parodo kitą žmogiškosios prigimties pusę ir daro Simingtonui garbę, nors būtent taip jis ir išsidavė.

– Jis nužudė ir Agnesę? Bet juk to visai nereikėjo! – pasakė Džoana.

– Galbūt ir nereikėjo. Mieloji, jūs nieko nenužudėte, todėl nežinote, kad po to žmogus jau nebegali logiškai mąstyti ir tampa perdėtai atsargus. Be jokios abejonės, jis girdėjo, kaip mergina skambino Partridž ir pasakė, jog po misis Simington mirties jai dėl kažko neramu, ir ji negali suprasti dėl ko. Simingtonas negalėjo rizikuoti – ši kvaila mergiotė *kažką* matė, kažką žinojo.

– Bet visą tą popietę jis, regis, buvo savo kontoroje?

– Manau, kad jis nužudė ją prieš išeidamas. Mis Holand buvo valgomajame arba virtuvėje. Jis išėjo į prieškambarį, atidarė ir užtrenkė paradines duris, vaizduodamas, kad išėjo, o tada pasislėpė drabužinėje. Kai namuose liko tik Agnesė, turbūt jis paskambino prie paradinių durų, vėl pasislėpė drabužinėje, o kai ji priėjo atidaryti, prisėlino iš nugaros ir trenkė jai per galvą. Po to įkišo jos kūną į spintą ir nuskubėjo į savo kontorą – jis pavėlavo nedaug, bet vargu ar tai būtų kas nors pastebėjęs. Suprantate, vyro niekas neįtarinėjo.

– Pasibjaurėtinas žvėris, – pasakė misis Dein Kaltrop.

– Jums jo negaila, misis Dein Kaltrop? – pasiteiravau.

– Nė trupučio. O kodėl turėčiau gailėtis?

– Džiaugiuosi tai girdėdamas.

– O kaip į visa tai įsipainiojusi Eimė Grifit? – paklausė Džoana. – Žinau, kad policija rado grūstuvę, paimtą iš

Oveno laboratorijos, taip pat ir iešmą. Manau, kad vyrui ne taip lengva padėti daiktus į virtuvės stalčius. Spėkite, kur jie buvo? Vyresnysis inspektorius ką tik man pasakė, kai sutikau jį eidama čionai. Vienoje iš tų senų suplėkusių dokumentų dėžių jo kontoroje. Velionio sero Džaspero Haringtono–Vesto palikimo byloje.

– Vargšas Džasperas, – pasakė misis Dein Kaltrop. – Jis buvo mano pusbrolis. Toks mielas senukas. Jį būtų ištikusi apopleksija!

– Ar nebuvo beprotybė tuos daiktus ten laikyti? – paklausiau aš.

– Turbūt dar beprotiškiau būtų buvę juos išmesti, – pareiškė misis Dein Kaltrop. – Simingtono juk niekas neįtarė.

– Jis netrenkė jai su grūstuve, – pasakė Džoana. – Ten rado ir laikrodžio pasvarą su prikepusiu krauju ir plaukais. Policija mano, kad grūstuvę jis nudžiovė tą dieną, kai buvo suimta Eimė ir kai paslėpė iškirptus knygos puslapius jos namuose. Ir štai dabar aš grįžtu prie savo pirmojo klausimo. Kaip su visu tuo susijusi Eimė Grifit? Juk policininkai iš tikrųjų *matė*, kaip ji spausdino tą laišką.

– Taip, žinoma, – sutiko mis Marpl. – *Tą* laišką parašė ji.

– Bet kodėl?

– Ach, mieloji, tikriausiai jūs supratote, kad mis Grifit visą gyvenimą mylėjo Simingtoną.

– Vargšelė! – ištarė misis Dein Kaltrop.

– Jie visuomet buvo geri draugai, ir man atrodo, kad po misis Simington mirties ji ėmė galvoti, kad kada nors... galbūt... na... – mis Marpl delikačiai nutilo. – Ir tuomet pradėjo sklisti šnekos apie Elzę Holand ir, man rodos, kad tai ją labai prislėgė. Ji laikė merginą gudria, įžūlia mergiote, visai neverta Simingtono, norinčia jį apvynioti aplink

pirštą. Taigi Eimė pasidavė pagundai. Kodėl neparašius dar vieno anoniminio laiško ir įbauginus jos neišguiti? Tikriausiai jai tai pasirodė visiškai nepavojinga, be to, kaip ji manė, ėmėsi visų atsargumo priemonių.

– O toliau? – paklausė Džoana. – Papasakokite viską.

– Manau, kad kai mis Holand parodė tą laišką Simingtonui, jis iškart suprato, kas jį parašė, ir išsyk išvydo galimybę kartą ir visiems laikams baigti šį reikalą ir išgelbėti savo kailį. Nelabai gražus poelgis, tikrai nelabai gražus, tačiau jis buvo išsigandęs. Policija būtų nenurimusi tol, kol būtų suradusi anoniminių laiškų autorių. Kai Simingtonas nunešė laišką į policiją ir sužinojo, kad jie matė Eimę rašančią šį laišką, suprato, kad pasitaikė nepaprasta proga viską užbaigti.

Tą popietę jis su visa šeima nuėjo gerti arbatos pas Grifitus. O kadangi jis atėjo tiesiai iš savo kontoros su portfeliu, tai lengvai galėjo atsinešti iškirptus knygos lapus, paslėpti juos spintoje po laiptais ir taip užbaigti bylą. Paslėpti juos po laiptais buvo puiki mintis. Juk Agnesės kūnas buvo paslėptas tokioje pat vietoje! Be to, ir praktiniu požiūriu tai buvo labai lengva. Tai jis galėjo padaryti vos per porą minučių, kai per prieškambarį ėjo į kabinetą, kur buvo Eimė ir policininkai.

– Vis dėlto, – pasakiau aš, – vieno dalyko aš jums, mis Marpl, negaliu atleisti – kad į visą šį reikalą įtraukėte ir Meganą.

Mis Marpl padėjo ką tik vėl pradėtą nerti rankdarbį ir rūsčiai pažvelgė į mane per akinių viršų.

– Brangus jaunuoli, kažką reikėjo daryti. Nebuvo jokių įkalčių prieš šį labai protingą ir neskrupulingą tipą. Reikėjo, kad man padėtų kas nors, turintis drąsos ir proto. Ir aš radau tokį žmogų.

– Juk tai buvo labai pavojinga!

– Žinoma, pavojinga, bet mes ir gyvename šiame pasaulyje ne tam, kad vengtume pavojų, ypač kai kalbama apie nekaltos būtybės gyvenimą. Juk jūs suprantate?

Taip, aš supratau.

15 SKYRIUS

Rytas Hai Stryte. Iš bakalėjos krautuvės išėjo mis Emilė Barton su savo krepšiu. Jos skruostai degė, o akys iš susijaudinimo žibėjo.

– O Dieve, misteri Bertonai, aš taip jaudinuosi! Kai pagalvoju, kad pagaliau iš tikrųjų išplauksiu į kruizą!

– Tikiuosi, jums patiks.

– Esu tuo tikra. Niekada nebūčiau išdrįsusi keliauti viena. Tikriausiai pati Apvaizda pasirūpino, kad viskas taip laimingai baigtųsi. Jau seniai jaučiau, kad man teks atsisveikinti su Litl Fezu – mano pragyvenimo lėšos labai sumažėjo, tačiau aš negalėjau pakęsti minties, kad čia gyvens *svetimi*. Tačiau visai kas kita, kai namą nusipirkote jūs ir ketinate jame gyventi su Megana. Aš taip džiaugiuosi, kad mieloji Eimė po visų baisių išbandymų, kuriuos jai teko išgyventi, sutiko keliauti su manimi, o jos brolis ruošiasi vesti (kaip puiku, kad jūs *abu* įsikursite čia!). Mes ketiname išvykti ilgam laikui. Galbūt mes, – mis Emilė pritilo, – netgi *keliausime aplink pasaulį*! O Eimė tokia nuostabi ir praktiška. Iš tikrųjų manau, kad viskas tik į *gera*, ar ne?

Akimirką pagalvojau apie misis Simington ir Agnesę Vodel, gulinčias kapinėse prie bažnyčios, ir suabejojau, ar jos būtų su tokiu teiginiu sutikusios. Bet paskui prisiminiau, kad Agnesės vaikinas nelabai ją mylėjo, o misis Simington nebuvo labai gera motina Meganai – tai ko aš suku galvą dėl jų? Kada nors ir mes turėsime mirti. Ir aš pritariau laimingai mis Emilei, kad viskas tik į gera.

Hai Strytu nuėjau Simingtonų namo vartelių link, ir Megana išėjo manęs pasitikti.

Tai nebuvo romantiškas pasimatymas, nes kartu su Megana išbėgo didžiulis anglų aviganis ir vos nenuvertė manęs.

– Argi jis ne *puikus*? – paklausė Megana.

– Šiek tiek per didelis. Ar jis mūsų?

– Taip, tai vestuvinė dovana nuo Džoanos. Mes *gavome* nuostabias vestuvines dovanas, ar ne? Tas pūkuotas vilnonis daikčiukas, kurio paskirtis neaiški, nuo mis Marpl, o tas nuostabus „Kraun Derbio" arbatos servizas – nuo misterio Pajaus, o Elzė man atsiuntė duonos skrudintuvą...

– Kaip visada! – įsiterpiau aš.

– Ji įsidarbino pas kažkokį dantų gydytoją ir yra labai laiminga. Apie ką aš kalbėjau?

– Vardijai vestuvines dovanas. Nepamiršk, jei persigalvosi, turėsi jas grąžinti.

– Nepersigalvosiu. Ką gi mes dar gavome? Ach taip, misis Dein Kaltrop atsiuntė egiptietišką skarabėjų.

– Originali moteris, – pastebėjau aš.

– O, bet tu nežinai paties įdomiausio dalyko! Nors ir keista, gavau dovaną nuo *Partridž*. Tai pati bjauriausia staltiesė, kokią tik esu mačiusi. Manau, kad dabar jai tikriausiai patinku, nes sakė, kad staltiesę išsiuvinėjo savo rankomis.

– Tikriausiai išsiuvinėtos vien rūgščios vynuogės ir usnys?

– Nieko panašaus. Tikri įsimylėjėlių saitai.

– Ai–ai–ai! – ištariau aš. – Ateina Partridž.

Megana įsitempė mane į namą.

– Tik vieno dalyko niekaip nesuprantu, – pasakė Megana. – Be šuniui skirtų antkaklio ir pavadėlio, Džoana atsiuntė dar vieną antkaklį ir pavadėlį. Kaip tu manai, kam jie?

– Tai Džoanos juokeliai, – paaiškinau aš.

Christie, Agatha

Vienu pirštu : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Lina Bucevičienė]. – Vilnius : Sirokas Publishing, 2007. 224 p. (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; t. 36)

ISBN 978-9955-740-02-5

Limstoko miestelis buvo kupinas gėdingų paslapčių, todėl netikėtai pasipylę pikti anoniminiai laiškai tarp jo gyventojų sukėlė tik nedidelį sąmyšį. Tačiau viskas pasikeitė, kai viena iš gavėjų, misis Simington, nusižudė. Savo atsisveikinimo laiškelyje ji parašė: „Daugiau nebegaliu.“ Tik mis Marpl suabejojo koronerio verdiktu, kad tai savižudybė. Kas ją nužudė – piktas anoniminis laiškas ar jo autorius?

UDK 820-3

Iš anglų kalbos vertė
Lina Bucevičienė

Kalbos redaktorė
Giedrė Barkauskienė

Dizaineris
Daniel Samulevič

Tiražas 5050 egz.
2007-05-07. 7,72 leidyb. apsk. l.
Išleido UAB „SIROKAS PUBLISHING“
sirokas@takas.lt, www.knyguprekyba.lt

Spausdino „Mažoji poligrafija“,
Vokiečių g. 187, Kaunas

Limstoko miestelis buvo kupinas gėdingų paslapčių, todėl netikėtai pasipylę pikti anoniminiai laiškai tarp jo gyventojų sukėlė tik nedidelį sąmyšį. Tačiau viskas pasikeitė, kai viena iš gavėjų, misis Simington, nusižudė. Savo atsisveikinimo laiškelyje ji parašė: „daugiau nebegaliu". Tik mis Marpl suabejojo koronerio verdiktu, jog tai savižudybė. Kas ją nužudė – piktas anoniminis laiškas ar jo autorius?

„Be jokios abejonės, galvosūkį detektyve „Vienu pirštu" gali išspręsti tik ekspertai".
– *The Times*

Agatha Christie

